

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

โดย
นางสาวอุษอร ฟองตา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2552
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

โดย
นางสาวอุษอร ฟองตา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2552
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE DEVELOPMENT OF ANALYTICAL READING ABILITIES OF THE FOURTH
GRADE STUDENTS TAUGHT BY THE "SIX THINKING HATS" TECHNIQUE**

By

Ruchuon Fongta

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2009

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ” เสนอโดย นางสาวอุษอร ฟองตา เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ
2. รองศาสตราจารย์กาญจนา कुमारักษ์
3. อาจารย์ ดร.สุจิตรา คงจินดา

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรา เล่าเรียนดี)
...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑนา วัฒนถนอม)
...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ)
...../...../.....

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์กาญจนา कुमारักษ์)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุจิตรา คงจินดา)
...../...../.....

49253205 : สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

คำสำคัญ : เทคนิคหมวกหกใบ/ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์

อุซอร์ ฟองดา : การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ, รศ.กาญจนา คุณารักษ์ และ อ.ดร.สุจิตรา คงจินดา. 258 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบแผนการวิจัย Pre – Experimental Design แบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อน – หลัง (One group Pretest – Posttest Design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านจันทน์ (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) t – test dependent และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ และ 2) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เช่นเดียวกันทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นลำดับสุดท้าย

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2. 3.

49253205 : MAJOR : CURRICULUM AND SUPERVISION

KEYWORDS : SIX THINKING HATS TECHNIQUE / ANALYTICAL READING ABILITIES

RUCHUON FONGTA : THE DEVELOPMENT OF ANALYTICAL READING ABILITIES OF THE FOURTH GRADE STUDENTS TAUGHT BY THE 'SIX THINKING HATS TECHNIQUE. THESIS ADVISORS : ASST.PROF.SUTEP UAMCHAROEN, Ed.D., ASSOC.PROF.KANCHANA KUNARAK, M.sc., AND SUCHITTRA KHONGJINDA, Ph.D. 258 pp.

The purposes of this experimental research with one group pretest-posttest design were 1) to compare analytical reading skill of the fourth grade students before and after being taught by Six Thinking Hats Technique and 2) to study the students' opinions towards the instruction with Six Thinking Hats Technique. The Sample consisted of 19 fourth grade students of Ban Khinark School under the Jurisdiction of the Office of Songkhla Education Service Area 1 academic year 2008. The research instruments used for gathering data were; instructional plan of Six Thinking Hats Techniques Analytical reading test and questionnaire on opinions towards the instruction with Six Thinking Hats Technique. The statistical analysis employed were percentage (%), mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.), t – test dependent and content analysis.

The research results of this study were : 1) The analytical reading skills of the fourth grade students before and after being taught by Six Thinking Hats Technique was statistically significant different at the .01 level. The analytical reading skills of the students after the instruction with Six Thinking Hats Technique were higher than before the instruction. and 2) The students' opinion towards in the instruction with Six Thinking Hats Technique on the classroom activities, the classroom environment, and the advantage aspects were at a high agreement level.

Department of Curriculum and Instruction Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2009

Student's signature.....

Thesis Advisor's signature 1. 2. 3.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนดูแลอย่างใกล้ชิดจนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ รองศาสตราจารย์กาญจนา คุณารักษ์ และอาจารย์ ดร.สุจิตรา คงจินดา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้คอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรวิภา เล่าเรียนดี ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ มณฑนา วัฒนถนอม ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนคณาจารย์ในสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ และคณาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์สินี เพียรพิทักษ์ ครู ค.ศ.3 โรงเรียนสามพรานวิทยา อาจารย์เฉลิมศรี กองสุข ครู ค.ศ.3 โรงเรียนสามพรานวิทยา และอาจารย์ชวลีพร แจ่มถนอม ครู ค.ศ. 2 โรงเรียน ภ.ป.ร.ราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ นายสมใจ ศิริรักภักดี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านจู้นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุคุณ) นางสาวจตุพร จันทร์เรือง และคณะครู โรงเรียนบ้านจู้นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุคุณ) ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลรวมทั้งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2551 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเพื่อทำการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์มาตลอด

และขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

หากวิทยานิพนธ์นี้ก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าใด ๆ ผู้วิจัยขอมอบบูชาบิดามารดา ผู้อบรมสั่งสอน คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	11
คำถามของการวิจัย.....	12
สมมติฐานการวิจัย.....	12
ขอบเขตการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์เฉพาะ	13
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	15
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 : กลุ่มสาระการเรียนรู้	
ภาษาไทย	15
หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านจันทาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล)	23
การอ่านและการอ่านเชิงวิเคราะห์.....	27
ความหมายของการอ่าน	27
ระดับการอ่าน	29
ความสำคัญของการอ่าน	30
จุดมุ่งหมายของการอ่าน.....	31
ประเภทของการอ่าน.....	32
จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน	35
ลักษณะของบทอ่านที่เหมาะสมกับวัย	38

บทที่	หน้า
การอ่านเชิงวิเคราะห์.....	39
ความหมายของการคิดวิเคราะห์	40
องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์	41
การสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์	44
ความหมายของการอ่านเชิงวิเคราะห์.....	46
ปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านเชิงวิเคราะห์.....	48
ทักษะย่อยในการอ่านเชิงวิเคราะห์	49
เกณฑ์การอ่านเชิงวิเคราะห์.....	50
แนวการจัดการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์.....	51
แนวการวัดและการประเมินผลการอ่านเชิงวิเคราะห์	52
การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ.....	55
ประวัติความเป็นมาของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ.....	55
ความหมายของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ.....	56
ความมุ่งหมายของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ	58
ประโยชน์ของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ	59
การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ.....	60
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ.....	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	67
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงวิเคราะห์	67
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ	69
งานวิจัยต่างประเทศ	75
3 วิธีดำเนินการวิจัย	77
ระเบียบวิธีการวิจัย	78
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	78
แบบแผนการวิจัย	78
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	79
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	79
การวิเคราะห์ข้อมูล	92

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัด การเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ	94
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ	96
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	100
สรุปผลการวิจัย.....	101
อภิปรายผล	102
ข้อเสนอแนะ.....	109
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	109
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	109
บรรณานุกรม.....	111
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	121
ภาคผนวก ข การตรวจสอบสมมติฐาน	132
ภาคผนวก ค รายการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	137
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	139
แผนการจัดการเรียนรู้.....	143
แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์.....	158
แบบสอบถามความคิดเห็น.....	247
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	250
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอเชิญเป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	252
ประวัติผู้วิจัย	258

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลการประเมินด้านการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านจีนาก ปีการศึกษา 2547 – 2550	5
2	มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 สาระที่ 1 การอ่าน	22
3	โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านจีนาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล)	25
4	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	26
5	ประเภทของบทอ่านที่นำมาใช้ในการสอนอ่าน.....	27
6	วิเคราะห์แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์.....	82
7	เกณฑ์ระดับความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของคะแนนจาก แบบทดสอบ.....	83
8	เกณฑ์ระดับความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของค่าเฉลี่ยร้อยละ	84
9	เกณฑ์การกำหนดค่าความคิดเห็น.....	88
10	เกณฑ์การแปลความหมายของค่าระดับความคิดเห็น	88
11	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย.....	93
12	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ	95
13	คะแนนความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำแนกเป็นรายด้าน.....	95
14	คะแนนความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำแนกประเภทเนื้อหา.....	96
15	ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ	97

ตารางที่		หน้า
16	ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 แผนการเรียนรู้.....	122
17	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและ ความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน	128
18	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่าน เชิงวิเคราะห์.....	128
19	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ	130
20	ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์	131
21	ผลการเรียนรู้ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ.....	133
22	ผลการเรียนรู้ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำแนกเป็นรายด้าน.....	134
23	ผลการเรียนรู้ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำแนกตามประเภทเนื้อหา	135
24	เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค หมวกหกใบ โดยการทดสอบค่าที (t – test) แบบ Dependent.....	136
25	รายการปรับปรุงแก้ไข แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ.....	138
26	รายการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ.....	138
27	การวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และเวลา	140

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	11
2	ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	21
3	ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ	81
4	ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์.....	87
5	ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ	89
6	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ	91

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง ภาษาไทยจึงเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และสร้างเสริมบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเกี่ยวกับความสำคัญของภาษาไทย ตอนหนึ่งความว่า

ภาษานอกจากจะเป็นเครื่องมือสื่อสารแสดงความรู้สึกรักใคร่ของคนทั่วโลกแล้ว ยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรม อารยธรรม และเอกลักษณ์ประจำชาติอีกด้วย ไทยเป็นอารยประเทศซึ่งมีขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม วรรณคดีและภาษาซึ่งเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีตกาล เราผู้เป็นอนุชนจึงควรภาคภูมิใจ ช่วยกันผดุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่บรรพบุรุษอุทิศสำหรับสร้างสรรค์ขึ้นไว้ให้เจริญสืบไป (มหาวิทยาลัยสยาม 2533 : 72)

นอกจากภาษาไทยจะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม อารยธรรมและเอกลักษณ์ประจำชาติแล้ว ภาษาไทยยังมีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้พัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ ด้วยความสำคัญดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยเป็นสาระการเรียนรู้กลุ่มแรกที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ (กรมวิชาการ 2545 : 5) ซึ่งในส่วนของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเน้นหลักการว่าภาษาเป็นสื่อของความคิด ผู้เรียนที่มีภาษาใช้กว้างขวางมีประมวลคำในการใช้พูด ฟัง อ่าน และเขียนมาก ผู้เรียนจะคิดได้กว้างขวางลึกซึ้งและสร้างเสริมความชาญฉลาด สามารถคิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์

คิดตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ดังนั้นการสอนภาษาไทยจำเป็นต้องเสริมสร้างให้ผู้เรียนขยายประมวลคำทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการคิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหา วินิจฉัยเรื่องราวและส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาอย่างมีเหตุผล ใช้ภาษาเชิงสร้างสรรค์ และใช้ภาษาอย่างสละสลวยซึ่งจะช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือ (กรมวิชาการ : 8) นอกจากนี้การเรียนการสอนภาษาไทยยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษา สามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางภาษาดังกล่าวข้างต้นนั้น การอ่านเป็นทักษะทางภาษาทักษะหนึ่งที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ นอกจากจะทำให้เกิดความรู้แล้วยังก่อให้เกิดความเพลิดเพลินและส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้แนวคิดในการดำเนินชีวิต การอ่านจึงเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ นอกจากนี้การอ่านยังเป็นทักษะสำคัญในการเรียนรู้ ทั้งสำหรับครู อาจารย์ และนิสิตนักศึกษา ตลอดจนนักเรียนจะต้องอ่านเพื่อสะสมความรู้ เนื้อหาแห่งศาสตร์วิชาต่าง ๆ ผู้เรียนจะต้องอ่านให้มาก อ่านให้ออก อ่านให้เป็น อ่านให้เก่ง หากไม่มีนิสัยรักการอ่านแล้วยากที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ศาสตร์ทุกสาขาวิชา นักเรียนที่ฉลาดและเรียนเก่งมักเป็นผู้อ่านเก่งเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พินดันทน์ บุญพามี (2542 : 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ให้คนเรามีความงอกงามทางวุฒิปัญญา และความสามารถมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตวิญญาณของผู้อ่านให้เป็นไปในทางที่ดีงามได้โดยตนเอง รวมทั้งสามารถพัฒนาตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้เป็นอย่างดี ซึ่งนิรมล ศตวุฒิ (2542 : 9) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ในทำนองเดียวกันว่า การอ่านทำให้ผู้อ่านเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ช่วยให้ผู้อ่านมีความคิดกว้างขวาง รู้เท่าทันความเป็นไปของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ดังนั้นเราควรหาเวลาอ่านหนังสือเป็นประจำจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง หากผู้อ่านรู้จักเลือกหนังสือ รู้วิธีอ่าน อ่านออก และอ่านเป็น สามารถเข้าใจเรื่องที่อ่าน และรู้จักการวิเคราะห์ วิเคราะห์ในสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง ส่วน พรทิพย์ ชาตะรัตน์ (2545 : 59) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน สรุปได้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการแสวงหาความรู้ ผู้ที่มีความสามารถในการอ่าน คือ สามารถอ่านได้มาก อ่านได้เร็ว และอ่านได้ถูกต้อง ย่อมมีโอกาสในชีวิตหลาย ๆ ด้านมากกว่า เช่น ด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านการประกอบอาชีพ เป็นต้น สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็วและทันสมัยกว่าผู้ที่ขาดทักษะในการอ่าน

จากความสำคัญของการอ่านที่มีต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันดังกล่าว การจัดการศึกษา ซึ่งถือเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนา สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม และเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองตลอดช่วงชีวิต จึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการอ่านดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2548 : 21) ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความสำคัญในเรื่องการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 3) ได้ระบุคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า ผู้เรียนต้องมีนิสัยรักการอ่าน รักการเขียน การแสวงหาความรู้ และใช้ภาษาในการพัฒนาตนเอง โดยทักษะการอ่านจะมุ่งเน้นการอ่านเพื่อจับประเด็นสำคัญ แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความ โดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 กำหนดให้ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ ความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน โดยช่วงชั้นที่ 2 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ว่าผู้เรียนต้องมีความสามารถจับใจความ แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความ หาคำสำคัญในเรื่องที่อ่านและใช้แผนภูมิรูปภาพ โครงเรื่องหรือแผนภูมิรูปภาพ ความคิด พัฒนาความสามารถในการอ่าน นำความรู้ความคิดจากการอ่านไปใช้แก้ปัญหา ตัดสินใจคาดการณ์และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือพัฒนาตนเอง ตรวจสอบความรู้และค้นคว้าเพิ่มเติม และกรมวิชาการ (2546 : 28) ได้กำหนดผังมโนทัศน์ทักษะการอ่านในใจชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วย การอ่านโวหาร การบรรยาย การพรรณนา การเปรียบเทียบ การจับใจความ แยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ สรุปความ การใช้บริบทในการอ่าน และเข้าใจ ความหมายของคำ ประโยค ข้อความ

จากแนวคิดและข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับความสำคัญของการอ่านที่กล่าวมาข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การอ่านมีความสำคัญอย่างมากสมควรที่จะให้นักเรียนได้ฝึกการอ่านควบคู่กับการฝึกทักษะการคิดเพื่อวิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความ และนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ดังที่ กรมวิชาการ (2542 : 1) ได้กำหนดไว้ว่า การสอนอ่านไม่เน้นการอ่านออกเขียนได้เพียงอย่างเดียว แต่จะเน้นการอ่านเพื่อพัฒนาความคิดควบคู่กันไปด้วย เพราะการคิดเป็นหลักสำคัญที่ใช้ในการเรียนรู้แสดงให้เห็นว่ากระบวนการอ่านนั้นจะต้องมีการคิดเสมอ เช่น การคิดเพื่อวิเคราะห์ หรือตีความ สรุปความสิ่งที่อ่าน ถ้าปราศจากการคิด การอ่านย่อมไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพร ลิ้มตระกูล (2534 : 5)

ที่กล่าวว่า การอ่าน คือ กระบวนการแห่งความคิดในการรับสารเข้า ในขณะที่อ่านสมองของผู้อ่านจะต้องคิดตามผู้เขียน หรือตีความข้อความที่อ่านไปด้วยตลอดเวลา ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การคิดมีความสำคัญทั้งต่อการอ่านเอง และสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันที่เบเยอร์ (Beyer 1987, อ้างถึงใน ทรธยา นิลวิเชียร, อัจฉรา ธรรมาภรณ์ และปราณี ทองคำ 2547 : 46) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการคิดไว้ว่า ความสามารถในการคิดช่วยพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้ทุกด้าน นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และช่วยพัฒนาความสามารถในการควบคุมกระบวนการคิดของตนเอง โดยผสมผสานกับความสามารถทางการเรียนรู้วิชาการอันเป็นผลมาจากการคิด นักเรียนจะเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองและประสบผลสำเร็จทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนได้ในที่สุด และด้วยเหตุที่การคิดเป็นทักษะที่ต้องใช้ในกระบวนการอ่านดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนอ่าน ถ้าครูเน้นการพัฒนาทักษะการคิดลักษณะต่างๆ ตามประเภทของการอ่านย่อมจะทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาจากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ในการสอนอ่านนั้นมุ่งเน้นให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความ ทำแผนภูมิรูปภาพ โครงเรื่องหรือแผนภูมิรูปภาพความคิด การตรวจสอบความรู้และค้นคว้าเพิ่มเติม ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามแนวคิดของ วรรณ บัวเกิด (2541 : 156) และฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 168) ที่ให้ความหมายของการอ่านเชิงวิเคราะห์ไว้ในทำนองเดียวกันว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องเข้าใจเจตนาของผู้เขียน เข้าใจเนื้อเรื่อง และสามารถสรุปความคิดเกี่ยวกับงานเขียนนั้น โดยผู้อ่านจะต้องอ่านอย่างพิจารณาแล้วใช้ความคิดในการไตร่ตรอง แยกแยะ จับใจความสำคัญ หาข้อมูลมาตอบคำถาม เปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ สรุป ตัดสินและประเมินค่าในสิ่งที่อ่าน สรุปได้ว่าการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นความสามารถที่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์ควบคู่กันไปด้วยจึงจะทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความ ตีความ และสรุปความจากเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาพบว่า ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นความสามารถทางภาษาที่เด็กทุกคนสามารถพัฒนาได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพหุปัญญาของ การ์ดเนอร์ (Howard Gardner, อ้างถึงใน สุเทพ อ่วมเจริญ 2547 : 57 – 58) ที่สรุปได้ว่าการสอนของครู การทดสอบและการได้รับข้อมูลป้อนกลับจะประกอบด้วยปัญญาสองด้าน คือด้านภาษาและเหตุผลซึ่งเป็นคุณลักษณะเด่นของสติปัญญาที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีและมีโอกาสที่จะพัฒนาความสามารถของตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้กับผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพที่สามารถเรียนรู้ได้

แม้ว่าการอ่านมีความสำคัญอย่างมากสมควรที่จะปลูกฝังให้นักเรียนได้ฝึกการอ่านควบคู่กับการฝึกทักษะการคิด แต่จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายบ้านใหม่ – ระโนด ได้แก่ โรงเรียนราษฎร์บำรุง โรงเรียนวัดบ้านใหม่ โรงเรียนวัดผักกูด โรงเรียนบ้านมาบบัว และโรงเรียนบ้านจี่นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้เรียน พบว่ายังมีโรงเรียนที่นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่อยู่ในระดับพอใช้ ได้แก่ โรงเรียนราษฎร์บำรุง โรงเรียนวัดผักกูด โรงเรียนบ้านมาบบัว และโรงเรียนบ้านจี่นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) ซึ่งไม่ได้มาตรฐานคุณภาพ สมศ. (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน : 2550)

ในขณะเดียวกันจากแบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (พ.พ. 5) ของโรงเรียนบ้านจี่นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2547 – 2550 ด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียน พบว่ามีนักเรียนที่มีผลการประเมินยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินด้านการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านจี่นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) ปีการศึกษา 2547 – 2550

เกณฑ์การประเมิน	ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่โรงเรียนกำหนด	ร้อยละของจำนวนนักเรียน			
		ปีการศึกษา 2547	ปีการศึกษา 2548	ปีการศึกษา 2549	ปีการศึกษา 2550
ดี	80	70.15	69.80	71.20	72.40
พอใช้	-	29.85	30.20	28.80	27.60
ปรับปรุง	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 1 การประเมินด้านการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านจี่นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) ปีการศึกษา 2547 – 2550 พบว่ามีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ระดับดีขึ้นไป คือ ร้อยละ 70.15, 69.80, 71.20 และ 72.40 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ว่านักเรียนร้อยละ 80 ต้องผ่านเกณฑ์ระดับดีขึ้นไป ดังนั้นโรงเรียนจึงมีเป้าหมายที่จะพัฒนานักเรียนของแต่ละปีการศึกษา คือ จำนวนร้อยละ 29.85, 30.20, 28.80 และ 27.60 ให้มีผลการเรียนที่ดีขึ้นตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการอ่านซึ่งกำหนดเกณฑ์ความสามารถด้านการอ่านไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) อ่านได้คล่องแคล่วและรวดเร็ว 2) อ่านได้

ถูกต้องตามลักษณะคำประพันธ์และอักขรวิธี 3) อ่านแล้วเข้าใจความหมายของคำ ส่วนนวนโวหาร 4) อ่านแล้ววิเคราะห์ความ ตีความได้ และ 5) อ่านแล้วสรุปความได้ ซึ่งพบว่า ด้านการอ่าน วิเคราะห์ความตีความ นักเรียนมีความสามารถต่ำที่สุด คือ มีนักเรียนร้อยละ 61.75 ที่ผ่านเกณฑ์ ระดับดีขึ้นไป ซึ่งปัญหานี้ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขจะส่งผลต่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่น ๆ เพราะ การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ และเป็นทักษะการอ่านในระดับสูงกว่า ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการแสวงหาความรู้จากสาระวิชาต่าง ๆ และข้อมูลสารสนเทศ ถ้านักเรียนอ่านแล้วไม่สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น จับประเด็นสำคัญจากการอ่าน วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของผู้เขียน รวมทั้งรวบรวมประเด็นต่าง ๆ จากการอ่านเพื่อสรุปเรื่องไม่ได้ ผลที่ตามมาคือนักเรียนไม่สามารถพิจารณาเลือกรับสาระที่มีคุณค่าของเรื่องที่อ่านได้

ปัญหาดังกล่าวส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการจัดการเรียนการสอนของครูที่เน้น การถ่ายทอดเนื้อหาในห้องเรียน และท่องจำตำราเป็นสำคัญ ผู้เรียนขาดประสบการณ์และการศึกษาจากความเป็นจริงรอบตัว ขาดการคิดวิจารณ์ญาณ ขาดการนำประสบการณ์หรือข้อมูล มาสังเคราะห์ให้เป็นปัญหาที่สูงขึ้น (ประเวศ วะสี, อ้างถึงใน ทิศนา แขมมณี 2547 : 177) ซึ่งสอดคล้องกับ จำรูญ เหลืองขจร (2543 : คำนำ) ที่กล่าวว่า วิธีการสอนของครูในกระบวนการเรียนการสอนมุ่งเน้นการท่องจำเพื่อสอบมากกว่าเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังไม่สามารถปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและรักการค้นคว้า โดยเฉพาะในเรื่องของการอ่านนั้น สุนันท์ ประสาทสอน (2544 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาการอ่านนั้นสาเหตุหนึ่งเกิดจากครูบางส่วนไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการอ่านได้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนขาดการฝึกฝนทักษะด้านการคิด การวิเคราะห์ การวิจารณ์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการสอนอ่าน ทำให้การอ่านไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์การสอนอ่านเพียงเพื่อความเข้าใจไม่เพียงพอ แต่จะต้องอ่านได้อย่างมีวิจารณญาณ รู้จักคิดหาเหตุผล วิเคราะห์ วินิจฉัยในสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น ครูควรปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยนำเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านควบคู่กับการคิดมาจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สำหรับแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์สามารถทำได้หลายวิธี ซึ่ง กรมวิชาการ (2544 ค : 23) ได้แนะแนวการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้หลายรูปแบบ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ Story line การจัดการเรียนรู้ด้วยแผนภาพโครงเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดโดยการใช้คำถาม เป็นต้น นอกจากนี้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่กรมวิชาการแนะนำแล้วพบว่ามีผู้ที่สนใจนำวิธีสอนในรูปแบบต่าง ๆ มาใช้ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ เช่น สายสุดา ปะวะขัง (2546)

ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และความคิดแบบสืบสวนสอบสวนระหว่างการสอนที่ใช้กิจกรรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อนกับการสอนที่ใช้กิจกรรมแบบพึ่งพาตนเอง จันทร์เจ้า เถียรทวี (2547) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยวิธีการแผนที่ความคิดกับการเรียนแบบร่วมมือ ประภาพร ชัยปายาง (2549) ได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และเขียนสื่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL-Plus และชลธิชา จันทร์แก้ว (2549) ได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH Plus

จากการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ดังกล่าวมาข้างต้นพบว่า เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่น่าสนใจและเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ซึ่งกรมวิชาการได้นำเสนอไว้ในส่วนของการแนะแนวการจัดการกระบวนการเรียนรู้ คือการใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ ซึ่งเป็นเทคนิคการพัฒนาความคิดโดยการใช้คำถามหลายแบบ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ได้เป็นข้อดี เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (Edward De Bono) ผู้คิดค้นเทคนิคดังกล่าวมีแนวความคิดว่าสมองมีระบบที่จัดการตัวมันเองและจากความคิดนี้เขาจึงได้ออกแบบเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับการคิด คือ เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ การใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบนั้นเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทางความคิด และสามารถคิดได้อย่างเป็นระบบ โดยใช้สีของหวมกหกเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดหกแบบ ได้แก่ หวมกหกสีขา หวมกหกสีแดง หวมกหกสีดำ หวมกหกสีเหลือง หวมกหกสีเขียว และหวมกหกสีฟ้า จากผลงานวิจัยของสุนันทา สายวงศ์ (2544 : บทคัดย่อ) สมันตา วีรกุล (2547 : บทคัดย่อ) พระมหาอำนาจ แสงศรี (2548 : บทคัดย่อ) วิริยา วิริยารัมภะ (2549 : บทคัดย่อ) บุปผา มุคุระ (2549 : บทคัดย่อ) และทัศนีย์ หนูนาถ (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกใบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น รวมทั้งนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิธีแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในสาระที่ 1 การอ่านด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกใบเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ทั้งนี้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกใบพบว่า น่าจะเป็นเทคนิควิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนซึ่งทำทนายให้นักเรียนใช้ความคิดหลากหลายแบบอย่างเป็นระบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคหวมกหกใบ เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยซึ่งเป็นแนวคิดของ เดอ โบโน (Edward de Bono) โดย

เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ (Six Hats) เดอ โบโน อธิบายว่าหมวกหกใบเป็นเทคนิคที่สำคัญและมีประโยชน์มาก เพราะการใช้เทคนิคหมวกหกใบช่วยให้มีมุมมองหลากหลายในการตัดสินใจ และช่วยให้ได้มุมมองที่กระตุ้นการคิดหลายแนวทาง เทคนิคหมวกหกใบจึงเป็นแบบฝึกการคิดประเภทหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หมวกแต่ละใบแต่ละสีแทนมุมมองและวิธีคิด การนำเทคนิคนี้ไปใช้เป็นการสมมติว่าหมวกแต่ละใบคือนักคิดประเภทหนึ่ง แทนมุมมองการคิดแต่ละแบบและแสดงออกด้วยการพูด สวมหมวกสีใดต้องแสดงออกซึ่งการคิดแบบนั้น ในการปฏิบัติให้สมาชิกกลุ่มสวมหมวกตามลำดับ เพื่อช่วยในการแก้ปัญหาให้มีการสวมหมวกแต่ละสีครบทุกคนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดทุกแบบ (วัชรรา เล่าเรียนดี 2550 : 28) เดอ โบโน ได้เสนอวิธีคิดด้วยหมวกสีต่าง ๆ แทนแบบการคิด ซึ่งประกอบด้วยหมวกสีขาว แสดงถึงความเป็นจริง ข้อเท็จจริง ตัวเลข และภาพ เป็นการคิดที่มีระเบียบและทิศทางแน่ชัด หมวกสีแดง แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้คิด สัญชาตญาณ และลางสังหรณ์ หมวกสีดำ แสดงถึงทัศนคติในแง่ลบ การคิดแบบหมวกสีดำทำให้รู้จุดผิดพลาด ข้อบกพร่อง หรือจุดอ่อน หมวกสีเหลือง แสดงถึงทักษะในแง่บวกซึ่งรวมไปถึงการคิดในแง่ดี ความมั่นใจในเหตุการณ์ การยอมรับประโยชน์ ข้อดี และจุดเด่น หมวกสีเขียว แสดงถึงความคิดริเริ่มและความคิดใหม่ และหมวกสีฟ้า แสดงถึงการควบคุมและการจัดระบบของกระบวนการคิด (De Bono 2000 : 13 – 15) ทั้งนี้ เดอ โบโน ได้เสนอขั้นตอนการสอนดังนี้ 1) ขั้นนำ (Lead – in) 2) การอธิบายหรือชี้แจงรายละเอียด (Explanation) 3) การสาธิต (Demonstration) 4) การปฏิบัติ (Practice) 5) การหาข้อมูลเพิ่มเติม (Elaboration) และ 6) ข้อสรุป (Conclusion) (De Bono 1992 : 18 – 19) ดังนั้น การใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบจึงเป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทางความคิด และสามารถคิดได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูเป็นผู้สนับสนุนและแนะนำ ใช้คำถามเป็นเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดพิจารณาอย่างเป็นระบบ โดยใช้สีของหมวกเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดหกแบบ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคนิคหมวกหกใบมาใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และผลการวิจัย ดังนี้ พวงผกา โกมุติกานนท์ (2544 : 5 – 6) และบังอร พรหมมณีฤกษ์ (2544 : 6 – 7) ได้วิจัยเรื่องการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบในการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนซึ่งได้กำหนดขั้นตอนการสอนในทำนองเดียวกันดังนี้ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นดำเนินการ และ 3) ขั้นสรุป ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กัสมา สิทธิกุล (2547 : 7 – 8) ได้ศึกษาผลของการฝึกคิดแบบหมวกหกใบที่มีต่อการคิดวิจารณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้เสนอขั้นตอน

การจัดกิจกรรมดังนี้ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นฝึก และ 3) ขั้นสรุป ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีวิจารณญาณในการคิดสูงขึ้นหลังได้รับการฝึกคิดแบบหมวกหกใบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคชาภรณ์ คลังชำนาญ (2547 : 24) ได้ศึกษาผลการสอนคิดโดยใช้เทคนิคหมวกหกใบด้วยวิธีสอนที่ต่างกันที่มีต่อการคิดวิจารณญาณของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้เสนอขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ดังนี้ 1) การนำเข้าสู่บทเรียน 2) การอธิบาย 3) การสาธิต 4) การปฏิบัติ 5) การสังเกต และ 6) การสรุป ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลการคิดวิจารณญาณจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าผลการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พระมหาอำนาจ แสงศรี (2548 : 9) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเพตลงพ่ายที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแบบหมวกหกใบกับกระบวนการจัดการเรียนแบบปกติได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังนี้ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ 3) ขั้นฝึกปฏิบัติ และ 4) ขั้นสรุปบทเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเพตลงพ่าย ที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบปกติ สมันตา วีระกุล (2548 : 11) และวิริยา วิริยารัมภะ (2549 : 12) ได้ศึกษาเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบในทำนองเดียวกัน ดังนี้ 1) ขั้นนำ (Lead - in) 2) ขั้นชี้แจงรายละเอียด (Explanation) 3) ขั้นการสาธิต (Demonstration) 4) ขั้นการฝึกปฏิบัติ (Practice) 5) ขั้นการหารายละเอียดเพิ่มเติม (Elaboration) และ 6) ขั้นการสรุป (Conclusion) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับ .05 ตามลำดับ โดยผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศนีย์ หนูนาถ (2550 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาผลของการเรียนการสอนภาษาไทยด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ที่มีต่อความสามารถคิดวิเคราะห์และการอ่านวิเคราะห์ พบว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบของ เดอ โบโน สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 11) ได้วิจัยและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการคิดด้วยการใช้คำถามหมวกความคิดหกใบ โดยได้เสนอขั้นตอนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ ดังนี้ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นดำเนินการสอน 3) ขั้นสรุป และ 4) ขั้นประเมินผล และผลการ

ดำเนินงานวิจัยและพัฒนาดังกล่าวพบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า เทคนิคการคิดโดยใช้หมวกหกใบช่วยพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และอ่านอย่างสร้างสรรค์ได้ เพราะเทคนิคนี้ช่วยให้ผู้เรียนคิดอย่างเป็นระบบ และคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระเบียบ การเสริมแรงของครูจะช่วยให้นักเรียนอยากรู้ อยากแสวงหาคำตอบที่หลากหลายและลึกซึ้งมากขึ้น

จากการศึกษาแนวคิด และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ พบว่า เทคนิคหมวกหกใบเป็นเทคนิคที่สามารถใช้ในจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของผู้เรียนได้ ผู้วิจัยจึงสนใจนำมาพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่านและให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์

2. ขั้นดำเนินการสอน

2.1 ขั้นนำ ครูกระตุ้นความสนใจของนักเรียนเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่องการคิดแบบหมวกหกใบโดยใช้หมวกกระดาษ

2.2 ขั้นชี้แจงรายละเอียด ครูแนะนำหมวกทั้งหกสี พร้อมทั้งอธิบายลักษณะคำถามที่สัมพันธ์กับหมวกแต่ละสีโดยยกตัวอย่างประกอบ

2.3 ขั้นสาธิต ครูยกตัวอย่างและถามคำถามที่สัมพันธ์กับหมวกแต่ละสีจากบทอ่าน จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันตั้งคำถามและตอบคำถาม โดยการใช้คำถามตามสีของหมวกจนครบทั้ง 6 ใบ

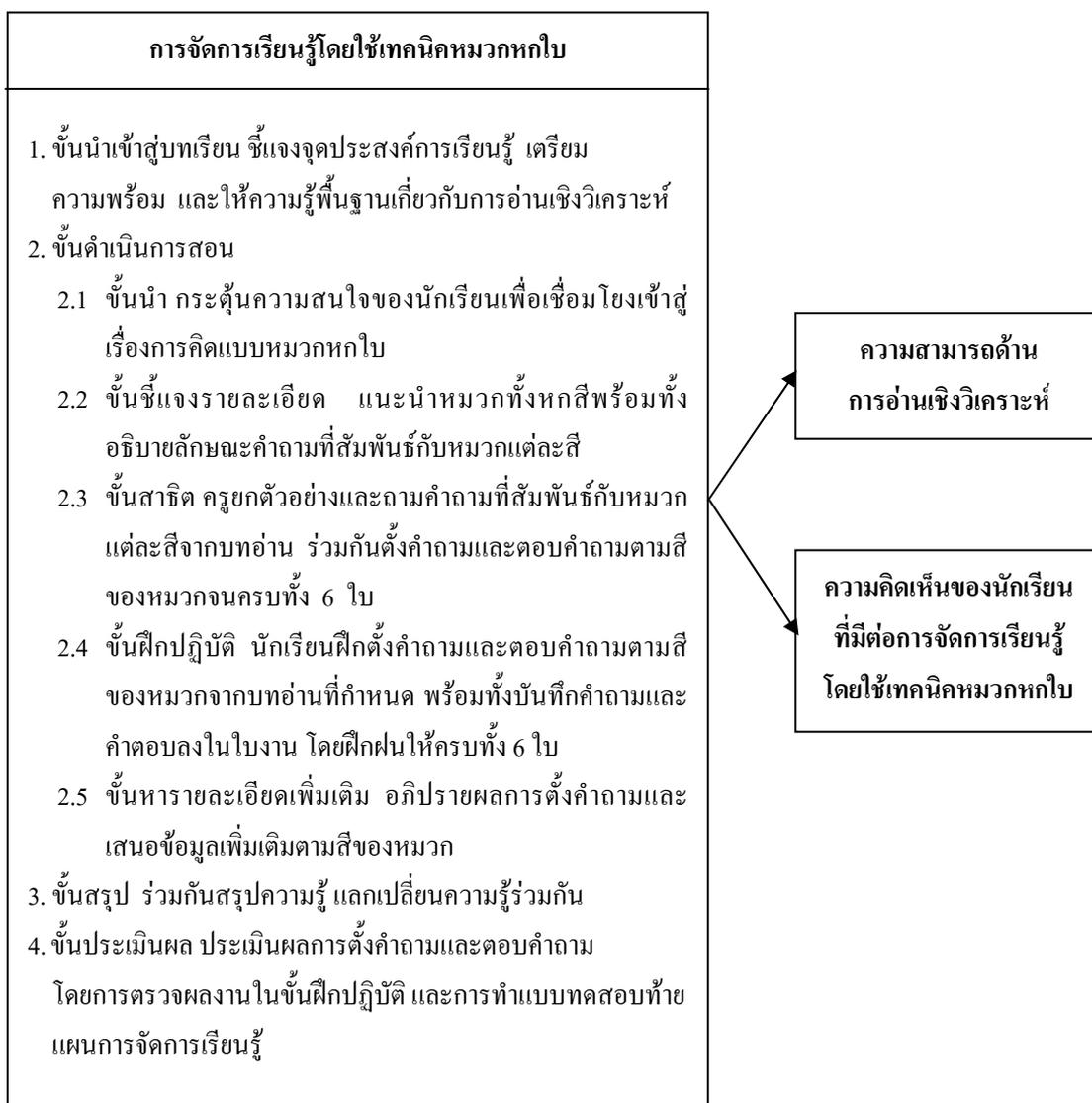
2.4 ขั้นฝึกปฏิบัติ ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามตามสีของหมวกจากบทอ่านที่ครูกำหนดให้พร้อมทั้งบันทึกคำถามและคำตอบลงในใบงาน โดยฝึกฝนให้ครบทั้ง 6 ใบ

2.5 ขั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการตั้งคำถาม โดยอาจมีการตั้งคำถามหรือเสนอข้อมูลเพิ่มเติมตามสีของหมวก เพื่อความสมบูรณ์และชัดเจน

3. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ได้สาระสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ได้

4. ขั้นประเมินผล ประเมินผลการตั้งคำถามและตอบคำถามตามสีของหมวกด้วยการตรวจผลงานในขั้นฝึกปฏิบัติ และการทำแบบทดสอบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

คำถามของการวิจัย

1. ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ แตกต่างกันหรือไม่
2. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบอยู่ในระดับใด

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายบ้านใหม่ – ระโนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนราษฎร์บำรุง จำนวน 82 คน นักเรียนโรงเรียนวัดบ้านใหม่ จำนวน 28 คน นักเรียนโรงเรียนวัดผักกูด จำนวน 17 คน นักเรียนโรงเรียนบ้านมาบบัว จำนวน 28 คน และนักเรียนโรงเรียนบ้านจู้นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) 19 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 174 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านจู้นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 19 คน ที่ได้มาจากการสุ่มด้วยการจับฉลาก

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
2. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

ขอบเขตของเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 สามารถแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์

ความ ตีความ สรุปลงความ หาคำสำคัญในเรื่องที่อ่าน และใช้แผนภาพโครงเรื่อง หรือแผนภาพความคิดพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน นำความรู้ ความคิด จากการอ่าน ไปใช้แก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์ และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตน ตรวจสอบความรู้และค้นคว้าเพิ่มเติม โดยเลือกบทอ่านประเภทนิทาน สารคดีสำหรับเด็ก และเรื่องสั้น

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทดลองทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง เป็นเวลา 3 สัปดาห์ โดยใช้ เวลาเรียนสัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 2 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 9 – 27 กุมภาพันธ์ 2552

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้ตรงกัน ผู้วิจัย จึงนิยามความหมายของคำต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. การอ่านเชิงวิเคราะห์ หมายถึง การอ่านเพื่อพิจารณาบทอ่านประเภทนิทาน สารคดี สำหรับเด็ก และเรื่องสั้น ในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ การบอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน การอธิบาย ลักษณะตัวละคร การสรุปใจความสำคัญของเรื่อง การบอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่อง การบอกและลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง การบอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียนจากเรื่องที่อ่าน และการสรุป ความรู้และข้อคิด

2. ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำ แบบทดสอบการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่นักเรียนต้องมีการแสดงออกดังนี้ 1) บอกรายละเอียดของเรื่อง ที่อ่านได้ 2) อธิบายลักษณะตัวละครจากเรื่องที่อ่านได้ 3) สรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ 4) บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่องได้ 5) บอกและลำดับเหตุการณ์ในเรื่องได้ 6) บอก จุดมุ่งหมายของผู้เขียนจากเรื่องที่อ่านได้ และ 7) สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านได้

3. เทคนิคหมวกหกใบ หมายถึง การแสดงความคิดโดยใช้สีของหมวกเป็นสัญลักษณ์ ประกอบด้วยหมวกสีขาว สีแดง สีดำ สีเหลือง สีเขียว และสีฟ้า ซึ่งมาจากแนวคิดของ ดร. เอ็ดเวิร์ด เดอโบโน (Dr. Edward De Bono) หมวกสีขาว เป็นการคิดหาข้อมูลที่เป็นความรู้ ข้อเท็จจริงของ สถานการณ์หมวกสีแดง เป็นการคิดที่แสดงอารมณ์ ความรู้สึก หมวกสีดำ เป็นการคิดในทางลบ จุดอ่อน จุดบกพร่อง ผลเสีย และผลกระทบ หมวกสีเหลือง เป็นการคิดในทางบวก ข้อดี จุดเด่น และประโยชน์ที่ได้รับ หมวกสีเขียว เป็นการคิดหาแนวทางใหม่ ๆ และความคิดสร้างสรรค์ และ หมวกสีฟ้า เป็นการสรุป เช่น ข้อคิด ความรู้ ทางเลือกที่จะนำไปปฏิบัติ เป็นต้น

4. การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดพิจารณาบทอ่านอย่างเป็นระบบโดยใช้สีของหมวกเป็นสัญลักษณ์ในการคิด ซึ่งประกอบด้วย หมวกสีขาว หมวกสีแดง หมวกสีดำ หมวกสีเหลือง หมวกสีเขียว และหมวกสีฟ้า โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ดังนี้ 1) ชุ้่นนำเข้าสู่บทเรียน ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน และให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ 2) ชุ้่นดำเนินการสอน ประกอบด้วย 2.1) ชุ้่นนำ ครูกระตุ้นความสนใจของนักเรียนเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่องการคิดแบบหมวกหกใบโดยใช้หมวกกระดาษ 2.2) ชุ้่นชี้แจงรายละเอียด ครูแนะนำหมวกทั้งหกสี พร้อมทั้งอธิบายลักษณะคำถามที่สัมพันธ์กับหมวกแต่ละสี โดยยกตัวอย่างประกอบ 2.3) ชุ้่นสาธิต ครูยกตัวอย่างและถามคำถามที่สัมพันธ์กับหมวกแต่ละสีจากบทอ่าน จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันตั้งคำถามและตอบคำถามโดยการใช้อำถามตามสีของหมวกจนครบทั้ง 6 ใบ 2.4) ชุ้่นฝึกปฏิบัติ ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามตามสีของหมวกจากบทอ่านที่ครูกำหนดให้พร้อมทั้งบันทึกคำถามและคำตอบลงในใบงานโดยฝึกฝนให้ครบทั้ง 6 ใบ 2.5) ชุ้่นหารายละเอียดเพิ่มเติม ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการตั้งคำถาม โดยอาจมีการตั้งคำถามหรือเสนอข้อมูลเพิ่มเติมตามสีของหมวก เพื่อความสมบูรณ์และชัดเจน 5) ชุ้่นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้สาระสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ และ 6) ชุ้่นประเมินผล ประเมินผลการตั้งคำถามและตอบคำถามตามสีของหมวกด้วยการตรวจผลงานในชั้นฝึกปฏิบัติ และการทำแบบทดสอบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้

5. ความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง การแสดงออกถึง ความรู้สึกรักของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ ในด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับ

6. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนบ้านจู้นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอ ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 : กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านจันทน์ (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล)
3. การอ่านและการอ่านเชิงวิเคราะห์
4. การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 : กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องสามารถจัดทำหลักสูตรได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียนตามจุดหมายและหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดรายละเอียดไว้อย่างชัดเจน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีลักษณะเป็นหลักสูตรมาตรฐาน (Standard – Based Curriculum) และมีลักษณะเป็นหลักสูตรสมรรถฐาน (Competency – Based Curriculum) กล่าวคือ หลักสูตรจะมีสาระการเรียนรู้ (Strand) เป็นกลุ่มเนื้อหาและทักษะที่จะต้องสอน แต่ละสาระการเรียนรู้จะมีมาตรฐานการเรียนรู้ (Standard) เป็นตัวกำหนดคุณภาพของการจัดการศึกษา แต่ละมาตรฐานการเรียนรู้จะมีมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น (Benchmark) เป็นสมรรถฐานที่ผู้เรียนเรียนจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถในการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานช่วงชั้น มาตรฐานการเรียนรู้จึงเป็นข้อกำหนดคุณลักษณะความสามารถของผู้เรียนที่ครูจะจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและความสามารถดังกล่าว (กรมวิชาการ 2544 : 15)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี มีเวลาเรียนประมาณ 4–6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม หลักสูตรได้กำหนดแนวทางไว้ว่า ควรให้สัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ยังคงมีความสำคัญ ควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งจะเห็นว่าหลักสูตรให้ความสำคัญกับรายวิชาภาษาไทยในการเรียนการสอน เพราะเป็นสาระการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำพื้นฐานไปใช้ในการศึกษาชั้นสูงต่อไป

โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ระดับช่วงชั้น กำหนดเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4–6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4–6

สาระการเรียนรู้ กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียน เป็น 8 กลุ่มสาระ คือ

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ ซึ่งเพิ่มเติมจากกิจกรรมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่สนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติ ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และ

มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมายมีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว
2. กิจกรรมนักเรียน

มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ

1. คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้เป็นจุดหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ
2. มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
4. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ ดังนี้

- ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง
- ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4–6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง
- ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 – 1,200 ชั่วโมง
- ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4–6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 – 1,200 ชั่วโมง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดโครงสร้างที่เป็นสาระการเรียนรู้ จำนวนเวลาอย่างกว้าง ๆ มาตรฐานการเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบ 12 ปี และเมื่อจบการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นของสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม สถานศึกษาต้องนำโครงสร้างดังกล่าวจัดทำเป็นหลักสูตรของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกอภิมณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มสาระให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด

นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นหน่วยการเรียนรู้รายวิชาใหม่ ๆ รายวิชาที่เข้มข้นอย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเลือกสาระการเรียนรู้จาก 8 กลุ่ม ในช่วงชั้น

ที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และช่วงชั้นที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 และจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้หรือรายวิชานั้น ๆ สำหรับช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 นั้น ยังไม่ควรเลือกเรียนรายวิชาที่เข้มข้น ควรเรียนรายวิชาเฉพาะพื้นฐานก่อน

สถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มสาระในทุกชั้น ให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปี และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 จัดเป็นหน่วยกิต

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้: กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดกรอบและทิศทางการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยของสถานศึกษาเช่นเดียวกับกลุ่มสาระวิชาอื่น ๆ สถานศึกษาจะนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้เป็นแนวทางเดียวกันทั่วประเทศตามมาตรฐานการเรียนรู้ ลักษณะสำคัญของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ดังนี้

1. กำหนดสาระที่เป็นองค์รู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (Strand) ซึ่งเป็นแก่นความรู้ทางภาษาที่ผู้สอนต้องนำไปขยายรายละเอียดและจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม

2. กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละสาระ เพื่อระบุสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนและสมรรถฐานที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อันเป็นคุณภาพของผู้เรียนที่ผู้สอนจะยึดเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้

3. กำหนดหลักสูตรเป็นช่วงชั้น ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

4. กำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายภาค และเป็นหน่วยกิต (กรมวิชาการ 2544 : 14)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 5 สาระ คือ

1. สาระที่ 1 : การอ่าน
2. สาระที่ 2 : การเขียน

3. สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด
4. สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา
5. สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, วิชากร 2544 : 17) คือ

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ ความคิด ไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูล สารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้า อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6)

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท.1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ ความคิด ไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

1. สามารถอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็วขึ้น เข้าใจความหมายของคำ สำนวนโวหาร การบรรยาย การพรรณนา การเปรียบเทียบ การใช้บริบท เข้าใจความหมายของถ้อยคำ สำนวนและเนื้อเรื่อง และใช้แหล่งความรู้พัฒนาความสามารถการอ่าน
2. สามารถแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุปหาคำสำคัญในเรื่องที่อ่านและใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิด พัฒนาความสามารถการอ่าน นำความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้แก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์ และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือการพัฒนาตน การตรวจสอบความรู้ และค้นคว้าเพิ่มเติม
3. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้คล่องและรวดเร็วถูกต้องตามลักษณะคำประพันธ์และอักขรวิธีและจำบทร้อยกรองที่มีคุณค่าทางความคิดและความงดงามทางภาษา สามารถอธิบายความหมายและคุณค่านำไปใช้อ้างอิง เลือกอ่านหนังสือพิมพ์และสื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามจุดประสงค์อย่างกว้างขวาง มีมารยาทการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน

ดั่งผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

แผนภูมิที่ 2 ฟังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ที่มา : กรมวิชาการ, การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 27.

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 สาระที่ 1 การอ่าน

สาระที่	มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6
1. การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน	สามารถแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความสรุปหาคำสำคัญในเรื่องที่อ่านและใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิด พัฒนาความสามารถการอ่าน นำความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้แก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์ และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือการพัฒนาตน การตรวจสอบความรู้ และค้นคว้าเพิ่มเติม

ที่มา : หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 : 12

การวัดการประเมินผล

หลักการวัดประเมินผล

การวัดการประเมินผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มีหลักการของการประเมินชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพดังนี้

1. การประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. การประเมินผลจะต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย
3. การประเมินผลจะต้องมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ และยุติธรรม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจะต้องใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามสภาพความเป็นจริงซึ่งสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. การตอบข้อสอบ ทั้งในลักษณะที่เป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ ข้อสอบแบบเลือกตอบ ถูก – ผิด และข้อสอบชนิดให้ผู้สอบสร้างคำตอบ ได้แก่ การเติมข้อความลงในช่องว่าง

2. การตรวจสอบจากผลงาน เช่น เรียงความ รายงานการวิจัย บันทึกประจำวัน การทดลอง ผลงานจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นการนำความรู้และทักษะไปใช้ในการปฏิบัติงานของผู้เรียน

3. การสังเกตการปฏิบัติงาน โดยผู้สอนสามารถสังเกตการณ์นำทักษะและความรู้ไปใช้โดยตรงในสถานการณ์ที่ให้ปฏิบัติจริง

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านจื๋นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล)

โรงเรียนบ้านจื๋นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) ตั้งก่อดำเนินงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 1 ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ปัจจุบันเปิดสอน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนนักเรียน 137 คน ครู 16 คน

วิสัยทัศน์

บุคลากรทุกฝ่ายมุ่งมั่นปฏิรูปการศึกษาพัฒนาคุณภาพสู่เกณฑ์มาตรฐาน เน้นวิชาการ สานสัมพันธ์ชุมชน ให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ สู่วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สุขภาพกายจิตดี มีในอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พร้อมอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

พันธกิจ

1. จัดกระบวนการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความหมายกับผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติโดยครูเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อม เอื้ออำนวยความสะดวก กระตุ้นและสรุปให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง

2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความเป็นไทย ทางปฏิบัติสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนจัดกิจกรรมเสริมทุกประเภทอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง

3. จัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ หลอมรวมการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลเข้าด้วยกันในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ระหว่างการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสำเร็จและความก้าวหน้าของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยวัดและประเมินผลงาน แบบฝึกหัด โครงการ การทดสอบต่าง ๆ แบบบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ ตลอดจนเพิ่มสะสมงาน

4. ศึกษาและนำศักยภาพ ทรัพยากร ความต้องการ และแนวโน้มของการพัฒนาท้องถิ่นมาใช้ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรมเสริม การปรับรายละเอียดของเนื้อหารายวิชา การปรับปรุงการเลือกใช้สื่อ ตลอดจนการจัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นใหม่

5. กำหนดนโยบายและมีจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การบริหารของสาระการเรียนรู้ การพัฒนาแผนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การจัดแผนการเรียนรู้ จัดจุดเน้นการดำเนินงาน

เป้าหมาย

1. นักเรียนในเขตบริการทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี
2. นักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับตามเกณฑ์เวลาอย่างน้อยร้อยละ 95
3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกสาระการเรียนรู้เฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 70
4. นักเรียนร้อยละ 80 มีความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียน
5. นักเรียนร้อยละ 70 มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหา
6. นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 มีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์
7. บุคลากรทุกคนได้รับการพัฒนาด้วยวิธีที่หลากหลาย อย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี
8. จัดทำระบบสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
9. นักเรียนทุกคนสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อแสวงหาความรู้ได้
10. จัดแหล่งการเรียนรู้และประสานการใช้แหล่งเรียนรู้จากชุมชนอย่างน้อย 3 แห่ง
การเรียนรู้
11. จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นห้องเรียนธรรมชาติ เอื้อต่อการจัด
การเรียนการสอน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. นักเรียนมีวินัย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีนิสัยรักการอ่าน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. นักเรียนรู้คุณค่าของตนเอง
3. นักเรียนมีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ ประหยัด มีความรับผิดชอบ มีความกตัญญู มีสัมมาคารวะ ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
4. นักเรียนเห็นคุณค่าและตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และประเพณีท้องถิ่น
5. นักเรียนรักครอบครัว รักโรงเรียน รักท้องถิ่นของตนเอง

โครงสร้างหลักสูตร

ระดับช่วงชั้น กำหนดหลักสูตรเป็น 3 ช่วงชั้นตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ หรือ กระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5) สุขศึกษา และพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ 8) ภาษาต่างประเทศ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 1) กิจกรรมแนะแนว 2) กิจกรรมนักเรียน แบ่งออกเป็น กิจกรรมลูกเสือและกิจกรรมตามความสนใจ เวลาเรียน ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–3 ใช้เวลาเรียน 1,000 ชั่วโมง ช่วงชั้นที่ 2 ใช้เวลาเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ใช้เวลาเรียน 1,000 ชั่วโมง และช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ใช้เวลาเรียน 1,200 ชั่วโมง

ตารางที่ 3 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านจู้นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล)

กลุ่มสาระ	ช่วงชั้นที่ 1			ช่วงชั้นที่ 2			ช่วงชั้นที่ 3		
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	ม.1	ม.2	ม.3
ภาษาไทย	240	240	240	200	200	200	160	160	160
คณิตศาสตร์	240	240	240	160	160	160	120	120	120
วิทยาศาสตร์	80	80	80	120	120	120	120	120	120
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	80	80	80	80	80	80	120	120	120
สุขศึกษา และพลศึกษา	80	80	80	80	80	80	80	80	80
ศิลปะ	40	40	40	40	40	40	40	40	40
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	80	80	80	80	80	80	80	80	80
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80	120	120	120
รวม	880	880	880	840	840	840	840	840	840
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120	120	120	120
สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	-	-	-	40	40	40	240	240	240
รวม	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,200	1,200	1,200

ที่มา : โรงเรียนบ้านจู้นาก, “หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านจู้นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล),” 2548, 5. (อัคราเนนา)

คำอธิบายรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระที่ 1 การอ่าน สาระการเรียนรู้ ฝึกอ่านออกเสียง อ่านในใจ นิทาน เรื่องสั้น สารคดี บทความ บทร้อยแก้ว บทร้อยกรอง ลำนวน โวหาร การบรรยาย การพรรณนาเชื่อมโยงการใช้บริบท เข้าใจความหมายของถ้อยคำสำนวนและเนื้อเรื่อง การใช้แหล่งความรู้เพื่อพัฒนาการอ่าน แยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นแล้วสามารถวิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความ แผนภาพความคิด และท่องจำบทร้อยกรองที่มีคุณค่าทางความคิด ความงามทางภาษามาอธิบายความหมาย และนำคุณค่าไปใช้อ้างอิงได้ มีมารยาทในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน (หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านจันทน์ (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) 2548)

ตารางที่ 4 ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

มาตรฐานการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	สาระการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
สามารถจับใจความ แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุป ความ หาคำสำคัญในเรื่องที่ อ่านและใช้แผนภาพความคิด พัฒนาความสามารถด้าน การอ่าน นำความรู้ ความคิด จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหา	1. อ่านและจับใจความสำคัญ บอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน การหาคำสำคัญ ตั้งคำถาม คาดคะเนเหตุการณ์และใช้ แผนภาพโครงเรื่อง แผนภาพ ความคิดพัฒนาการอ่านได้ 2. แสดงความคิดเห็นและ แยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น จากเรื่องที่อ่านและวิเคราะห์ ตีความ สรุปความจาก เรื่องที่ อ่านได้	1. การอ่านและการจับ ใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน การหาคำสำคัญ ตั้งคำถาม คาดคะเนเหตุการณ์ และ เขียนแผนภาพ โครงเรื่อง แผนภาพความคิด 2. การแสดงความคิดเห็น และแยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านและ วิเคราะห์ ตีความ สรุปความ จาก เรื่องที่อ่าน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สามารถจับใจความ แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความ หาคำสำคัญในเรื่องที่อ่านและใช้แผนภาพความคิด พัฒนาความสามารถด้านการอ่าน นำความรู้ ความคิด จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหา และตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 1) อ่านและจับใจความสำคัญ บอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน การหาคำสำคัญ ตั้งคำถาม คาดคะเนเหตุการณ์และเขียนแผนภาพ โครงเรื่อง

แผนภาพความคิด และ 2) แสดงความคิดเห็นและแยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านและวิเคราะห์ ตีความ สรุปความจาก เรื่องที่อ่าน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาที่นำมาเป็นบทอ่าน 3 ประเภท คือ นิทาน 2 เรื่อง สารคดีสำหรับเด็ก 2 เรื่อง และเรื่องสั้น 2 เรื่อง ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ประเภทของบทอ่านที่นำมาใช้ในการสอนอ่าน

ประเภทของบทอ่าน	จำนวน (เรื่อง)	เวลา (ชั่วโมง)
1. นิทาน	2	4
2. สารคดีสำหรับเด็ก	2	4
3. เรื่องสั้น	2	4
รวม	6	12

การอ่านและการอ่านเชิงวิเคราะห์

สิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากในการให้นักเรียนได้รับความรู้จากสารต่าง ๆ คือ การอ่าน การอ่านจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้ไม่ว่านักเรียนจะอ่านเพื่อค้นคว้าหาความรู้ อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน อ่านเพื่อจรรโลงใจ อ่านแล้วตอบสนองความต้องการเหล่านั้นได้ แต่การอ่านจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้อ่านควรศึกษาความรู้เกี่ยวกับการอ่านก่อนเสมอเพื่อเป็นแนวทางในการอ่านได้อย่างเหมาะสม

ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นความสามารถของมนุษย์และเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ จึงถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง มีผู้ให้ความหมายของการอ่านไว้หลายความหมายด้วยกัน ดังนี้ คือ

ประเทิน มหาจันทร์ (2530 : 13) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการในการแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่มีการจดบันทึกไว้ การเข้าใจความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่อ่านขึ้นอยู่กับความหมายของผู้อ่านที่ต้องทำความเข้าใจ การอ่านจึงเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย การแปลความ การตอบสนอง การกำหนดความมุ่งหมาย และการจัดลำดับภาพของตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ที่ผู้อ่านเห็น ซึ่งขึ้นอยู่กับการรับรู้ประสพการณ์ของผู้อ่าน การอ่านที่ดีคือการอ่านที่ผู้อ่านสามารถรับรู้เรื่องราวที่อ่านและเข้าใจเรื่องที่อ่านนั้นได้

อย่างถูกต้องตรงตามที่คุณเขียนต้องการสื่อ การอ่านมีหลายประเภท ทั้งการอ่านเอาเรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ อ่านตีความ และอ่านจับใจความ

บันลือ พุทชะวัน (2534 : 2) ได้จำแนกความหมายของการอ่านไว้ดังนี้ คือ

1. การอ่านเป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูดโดยการประสมเสียงเพื่อใช้ในการออกเสียงให้ตรงกับคำพูด การอ่านแบบนี้มุ่งให้สะกดตัวผสมคำอ่านเป็นคำ ๆ ไม่สามารถใช้สื่อความโดยการฟังได้ทันที เป็นการอ่านเพื่อการอ่านออก มุ่งให้อ่านหนังสือแตกฉานเท่านั้น

2. การอ่านเป็นการใช้ความสามารถในการผสมผสานของตัวอักษร ออกเสียงเป็นคำหรือเป็นประโยค ทำให้เข้าใจความหมายในการสื่อความในการอ่าน หรือฟังผู้อื่นอ่านแล้วรู้เรื่องราว เรียกว่า อ่านได้ ซึ่งมุ่งให้อ่านแล้วรู้เรื่องของสิ่งที่อ่าน

3. การอ่านเป็นการสื่อความหมายที่ถ่ายทอดความคิด ความรู้จากผู้เขียน (ผู้สื่อ) ถึงผู้อ่าน การอ่านลักษณะนี้ เรียกว่า อ่านเป็น ผู้อ่านย่อมเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน โดยอ่านแล้วสามารถประเมินผลของสิ่งที่อ่านด้วย

4. การอ่านเป็นการพัฒนาความคิด โดยผู้อ่านต้องใช้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน เช่น ใช้การสังเกต จำรูปคำ ใช้สติปัญญา และประสบการณ์เดิมในการแปลความหรือถอดความให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ดี โดยวิธีอ่านแบบนี้จะต้องดำเนินการเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง (กระบวนการ) อาจต้องใช้ความหมายของการอ่านจากข้อ 1, 2 และ 3 และสามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน นำผลที่ได้จากการอ่านมาเป็นแนวคิด แนวปฏิบัติได้ เราเรียกว่า อ่านเป็น

สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์ (2534 : 8) กล่าวว่า การอ่านคือการรับรู้ความหมายจากถ้อยคำที่ตีพิมพ์อยู่ในสิ่งพิมพ์หรือหนังสือ โดยผู้อ่านรับรู้ว่าคุณเขียนได้ส่งสารอะไรมายังผู้อ่านทั้งในด้านความคิด ความรู้ ความหมาย ความสัมพันธ์กับสิ่งอื่น ผู้เขียนตั้งใจจะแสดงความคิดอย่างไร มีความหมายว่าอะไร เกี่ยวข้องถึงอะไรบ้าง ลำดับขั้นของการอ่านจะเริ่มตั้งแต่การทำความเข้าใจในถ้อยคำแต่ละคำ กลุ่มคำแต่ละกลุ่มและเรื่องราว แต่ละเรื่องราวที่เรียงรายต่อเนื่องกันอยู่ในย่อหน้าหนึ่งหรือในตอนหนึ่ง ซึ่งผู้อ่านต้องทำความเข้าใจทีละตอนไปตามลำดับ

วรรณิ โสมประยูร (2537 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์โดยแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถเอาความหมายนั้น ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

จึงกล่าวได้ว่าการอ่าน คือ การรับรู้ความหมาย การสร้างความเข้าใจจากอักษรหรือสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่จะทำให้ผู้อ่านมีความรู้ความเข้าใจเรื่องทีอ่านได้อย่างถูกต้องตรงตามทีผู้เขียนต้องการสื่อและนำผลทีได้จากการอ่านไปใช้ให้เป็นประโยชน์

ระดับการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะทีสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ แบ่งได้เป็นหลายระดับดังนี้

เปลื้อง ณ นคร (2538 : 37 – 38) แบ่งการอ่านเป็น 4 ระดับ คือ

1. ระดับพื้นฐานการอ่าน หมายถึง การอ่านทีสามารถอ่านออกเสียงหรืออ่านในใจได้ สามารถสะกดตัวอักษรได้คล่องแคล่ว และรู้ความหมายของคำ

2. ระดับการอ่านตรวจตรา หมายถึง การทำความรู้จักกับหนังสือทีอ่านในชีวิตการทำงาน หรือการเรียนเป็นการอ่านอย่างคร่าว ๆ

3. ระดับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ผู้อ่านเข้าใจหนังสือทีอ่านได้เป็นอย่างดี เป็นการอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ และให้เกิดสติปัญญา

4. ระดับการอ่านอย่างคั่นคว้า หมายถึง การอ่านเพื่อความรอบรู้ เป็นการอ่านระดับสูง อ่านเพื่อคั่นคว้าเปรียบเทียบบว่าในเรื่องนั้น ๆ มีผู้ใดเขียนไว้ว่าอย่างไร

ปราณี เพชรแก้ว (2542 : 6) แบ่งการอ่านไว้เป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากความสามารถในเชิงการอ่านดังนี้ คือ อ่านออก อ่านได้ และอ่านเป็น

อ่านออก หมายถึง อ่านได้ถูกต้องตามอักษรวิธี หลักการประสมอักษรและอ่านตามเนื้อเรื่องติดต่อกันตั้งแต่ต้นจนจบแต่ไม่สามารถถ่ายทอดรายละเอียดของเนื้อทีอ่านได้

อ่านได้ หมายถึง การอ่านทีมีพฤติกรรมการอ่านออกและเมื่ออ่านจบแล้วก็รู้เรื่องว่าใครทำอะไร ทีไหน อย่างไร แต่ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้มากกว่านี้

อ่านเป็น หมายถึง การอ่านทีผู้อ่านสามารถพิจารณาได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง และแตกฉานในเนื้อหาทีอ่าน เกิดความคิดสร้างสรรค์ และสามารถถ่ายทอดความคิดนั้นออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันของตนและผู้อื่นอีกด้วย การอ่านในระดับนี้เป็นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

จึงสรุปได้ว่า การอ่านสามารถแบ่งได้เป็นหลายระดับดังนี้ คือ การอ่านระดับพื้นฐานซึ่งหมายถึง การอ่านทีสามารถอ่านออกเสียงหรืออ่านในใจ และรู้ความหมายของคำแต่อาจไม่สามารถถ่ายทอดรายละเอียดของเนื้อหาทีอ่านได้ และการอ่านระดับสูง หมายถึงผู้อ่านเข้าใจในเรื่องทีอ่าน ตลอดจนสามารถพิจารณาได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง และสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้ออกมาใช้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นสิ่งที่สำคัญต่อชีวิตมนุษย์เพื่อการแสวงหาความรู้ทางการศึกษา และเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ช่วยในการพัฒนาทางสติปัญญาและการตัดสินใจ ในขณะที่เดียวกันการอ่านยังมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตในด้านของการสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ การก้าวทันวิทยาการก้าวทันโลกที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นอกจากนี้ การอ่านยังมีความสำคัญในการให้ความเพลิดเพลินและความสุขกับผู้อ่านอยู่เสมอ ดังที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มรรย (2523 : 98) ได้สรุปความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อนักเรียนเพราะเป็นทักษะที่นักเรียนใช้แสวงหาสรรพวิทยาการต่าง ๆ ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านและมีทักษะการอ่านสูงย่อมแสวงหาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการพูดและการเขียนได้เป็นอย่างดี เพราะถือว่าหากนักเรียนมีพื้นฐานทางการอ่านที่ดีแล้วย่อมนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการหาความรู้ในสาขาอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี สำหรับ ผกาศรี เย็นบุตร (2526 : 41) สรุปความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นพฤติกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันและจะต้องทำตลอดชีวิต เพราะปัจจุบันนี้โลกเราได้พัฒนาขึ้นอย่างมาก หากเราไม่อ่านหนังสือเราจะติดตามความก้าวหน้าของโลกไม่ทัน เนื่องจากการอ่านเป็นทักษะที่รับเข้า จึงทำให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์หลายประการ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของวรรณ จันทนาคม (2534 : 13) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคคล ช่วยให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา และมีส่วนผลักดันให้สังคมเจริญก้าวหน้าไปได้เร็วขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการอ่านทำให้คนฉลาดรู้จักคิดและมีโลกทัศน์กว้าง ยิ่งปัจจุบันมีความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายในอันที่จะช่วยให้การดำรงชีวิตของมนุษย์สะดวกสบายมีความสุขปลอดภัยและมีความสุข ความรู้เหล่านั้นจะได้รับ การถ่ายทอดโดยบันทึกไว้เป็นหนังสือให้คนได้อ่านศึกษาค้นคว้าและนำไปปฏิบัติ คนในสังคมที่พัฒนาแล้วจะสามารถใช้การอ่านให้เป็นประโยชน์ได้มาก และสอดคล้องกับความเห็นของ สนิท ตั้งทวี (2538 : 279) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการอันสำคัญในการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ ยิ่งในปัจจุบันความเจริญทางการพิมพ์สูงขึ้น วิทยาการต่าง ๆ ล้วนออกมาในรูปของสิ่งพิมพ์ การอ่านจึงได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้วิชาการได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง และสอดคล้องกับแนวคิดของ จิตรภรณ์ ดั่งจุมพล (2543 : 4) ซึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านมีความสำคัญสำหรับบุคคล เป็นเครื่องมือชี้ถึงคุณภาพของประชากรในสังคมที่ได้รับการส่งเสริม การอ่านจะมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตไปในทางที่ดีกว่า ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 3) ได้สรุปความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เด็กจนโต สำคัญต่อการพัฒนาอาชีพและการศึกษา นับว่าการอ่านเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนการสอน ดังนั้น การอ่านจึงเป็น

สิ่งจำเป็นที่จะต้องฝึกให้เกิดความชำนาญ เพื่อสะสมประสบการณ์ทำให้เกิดความคิดที่กว้างขวาง เข้าใจเรื่องที้อ่านได้รวดเร็วและถูกต้อง และสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิวกานท์ ปทุมสูติ (2540 : 15) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความคิด ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการการพัฒนาชีวิตในทางที่ดีงาม และยังช่วยประสานความรู้ของมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา เข้าด้วยกันทำให้เกิดการพัฒนาสิ่งที่เป็นประโยชน์มากมาย

จะเห็นได้ว่าการอ่านมีความสำคัญ เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จำเป็นต้องฝึกให้เกิดความชำนาญ เพื่อให้เกิดความคิดกว้างขวางและเข้าใจในเรื่องที่อ่าน เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในสาขาอื่น ๆ

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

จุดมุ่งหมายของการอ่านเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การอ่านประสบผลสำเร็จ เพราะในการอ่านผู้อ่านควรรู้จุดมุ่งหมายว่าจะอ่านเพื่ออะไร ช่วยให้การอ่านเป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ ซึ่งจะทำให้การอ่านนั้นเกิดประโยชน์อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ จุดมุ่งหมายของการอ่านนั้นสามารถแบ่งได้หลายประการ มีผู้กล่าวไว้ดังนี้ นพดล จันทรเพ็ญ (2531 : 74) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ว่า เป็นการอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อมุ่งให้ได้ความรู้ในเรื่องที่ต้องการศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องรานั้น ๆ อ่านเพื่อความเพลิดเพลินบันเทิงใจ การอ่านนี้มุ่งที่จะผ่อนคลายอารมณ์ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน อ่านเพื่อหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งหมายถึงการคิดค้นในเรื่องที่ตนเองสนใจเป็นพิเศษ และท้ายสุดคืออ่านเพื่อฝึกทักษะในการอ่าน ออกเสียง เป็นการฝึกฝนตนเองในการอ่านออกเสียง เพื่อให้ผู้อื่นฟังแล้วเกิดความเข้าใจและซาบซึ้งในอรรถรส สะอบบ โปษะกฤษณะ (2532 : 109) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กเรื่องใหญ่ จุดประสงค์ที่มาก่อน คือ เพื่อให้รู้ เช่น การอ่านสลากยา การอ่านตำรา ฯลฯ และเพื่อให้เกิดความบันเทิง การอ่านเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน หนังสือสามารถสร้างจินตนาการและเร้าอารมณ์ของผู้อ่านให้คล้อยตามและเกิดความสนุกสนานได้เป็นอย่างดี ส่วนความเห็นของ สนิท ตั้งทวี (2538 : 279) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายการอ่านไว้ว่า เพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ โดยละเอียดหรือโดยย่อ เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น เพื่อต้องการทราบข่าวสารข้อเท็จจริง เพื่อการศึกษาค้นคว้า เพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับในวงสังคม และเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และลินจง จันทรวราทิตย์ (2542 : 12 – 13) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านสรุปได้ดังนี้ อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ อ่านเพื่อต้องการทราบข่าวสารข้อเท็จจริง เป็นการอ่านที่ต้องการหัวข้อสำคัญหรือแนวคิดเด่น ๆ อ่านเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน อ่านเพื่อปฏิบัติตามและแก้ปัญหาต่าง ๆ อ่านเพื่อการศึกษาค้นคว้าจับสาระความคิดและอ่านเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพของตน ส่วน ฟ็อน เปรมพันธุ์ (2542 : 105) สรุปจุดมุ่งหมายของ

การอ่านว่า อ่านเพื่อต้องการศึกษาหาความรู้ เป็นการอ่านเพื่อศึกษาความรู้ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่จำเป็น อ่านเพื่อทราบข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริง เป็นการอ่านเพื่อค้นหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริง เพื่อที่จะได้เข้าใจเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนการอ่านเพื่อความบันเทิง ซึ่งการอ่านหนังสือทุกชนิดนับว่าเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในทุกด้าน สำหรับพินิตนันท์ บุญพามี (2542 : 11 – 12) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการอ่านว่า จุดมุ่งหมายในการอ่านนั้นมี 4 ประการ คือ อ่านเพื่อความรู้ ซึ่งแบ่งวัตถุประสงค์ของการอ่านเพื่อความรู้ออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ หาคำตอบในสิ่งที่สงสัย ศึกษาหาความรู้โดยละเอียด รับรู้ข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริง ศึกษาค้นคว้าเป็นพิเศษ และรวบรวมข้อมูลมาทำรายงาน จุดมุ่งหมายต่อไปคืออ่านเพื่อให้เกิดความคิด ลักษณะการอ่านแบบนี้ทำให้มีทรรศนะที่กว้างขวางขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็น อ่านเพื่อความบันเทิง คือ การอ่านที่คลายความเร่งเครียดจะช่วยพัฒนาความรู้สึกและพัฒนาอารมณ์ และจุดมุ่งหมายสุดท้ายคือ อ่านเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ การอ่านนี้ช่วยให้ผู้อ่านเข้าสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมบุคลิกภาพในการสนทนากับผู้อื่น และสามารถสนทนาได้อย่างราบรื่น

จากแนวคิดข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า จุดมุ่งหมายของการอ่านมีอยู่ด้วยกันหลายประการทั้งการอ่านเพื่อความรู้ อ่านเพื่อต้องการรู้ข่าวสารข้อมูล อ่านเพื่อการแก้ปัญหา อ่านเพื่อการค้นคว้าวิจัย อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน อ่านเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อ่านเพื่อคลายความเหงา อ่านเพื่อเป็นที่ยอมรับทางสังคม อ่านเพื่อปรับปรุงอาชีพและบุคลิกภาพ เป็นต้น

ประเภทของการอ่าน

ประเภทของการอ่านแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การอ่านออกเสียง และการอ่านในใจ ซึ่งการอ่านทั้งสองประเภทนี้เป็นสิ่งที่นักเรียนต้องเรียนรู้และฝึกปฏิบัติให้อ่านได้อย่างถูกต้อง ดังที่ สนิท สัตโยภาส (2542 : 144 – 168) สรุปประเภทของการอ่านไว้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การอ่านออกเสียง เป็นกระบวนการอ่านต่อเนื่องระหว่างสายตา สมองและการเปล่งเสียง คือ สายตาจะต้องจับจ้องที่ตัวหนังสือ สมองมีหน้าที่ถ่ายทอดอักษรออกมาเป็นความคิด แล้วประมวลความคิดออกมาเป็นถ้อยคำพร้อมกับเปล่งเสียงออกมามี 3 ประเภท

1.1 การอ่านออกเสียงร้อยแก้ว การอ่านออกเสียงร้อยแก้วจะยึดหลักเปล่งเสียงตามธรรมชาติที่มนุษย์พูดกันในชีวิตจริง โดยผู้อ่านต้องพยายามรักษาสารเดิมไว้ให้สมบูรณ์ที่สุดเพื่อให้ผู้ฟังได้รับความรู้ ความเข้าใจ และอรรถรสตามที่ผู้เขียนต้องการด้วยการยึดหลักการอ่านและกระบวนการฝึกอ่าน โดยฝึกเปล่งเสียงอ่านอย่างชัดเจน ทำเสียงเหมือนพูด เสียงไม่ดังหรือ

ค่อยเกินไป อ่านไม่ช้าหรือเร็วเกินไป เน้นคำให้เหมาะสมกับความหมาย เปล่งเสียงคำทุกคำให้ถูกต้องตามอักขรวิธี

1.2 การอ่านออกเสียงร้อยกรองด้วยเสียงปรกติ จะปฏิบัติคล้ายกับอ่านร้อยแก้ว ต่างกันที่การอ่านออกเสียงด้วยเสียงปรกติจะต้องเว้นจังหวะการอ่านให้เป็นไปตามฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ประเภทนั้น ๆ

1.3 การอ่านออกเสียงร้อยกรองทำนองเสนาะ เป็นการอ่านบทร้อยกรองที่มีสำเนียงสูงต่ำ หนักเบา ยาวสั้น มีเอื้อนเสียง และเน้นเสียงสัมผัสอย่างไรเพราะชัดเจน จังหวะการอ่านและคลื่นเสียงเป็นกังวานฟังแล้วเกิดความเพลิดเพลินและมีอารมณ์คล้อยตาม

2. การอ่านในใจ เป็นกระบวนการที่เรามองดูอักษรและถ่ายทอดเป็นความคิดอย่างเสียบ ๆ ในใจ ความคิดที่ได้จะรวมเป็นความเข้าใจและประสบการณ์ที่ผู้อ่านจะสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์เมื่อถึงเวลาอันสมควรต่อไป การอ่านในใจมีความสำคัญต่อบุคคลมาก เพราะเป็นการอ่านที่จะใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้วิชาการต่าง ๆ เป็นการอ่านที่ช่วยสร้างวิสัยทัศน์ได้อย่างกว้างไกล สร้างบุคคลให้รู้เท่าทันโลกยุคปัจจุบันได้ เป็นการอ่านที่ช่วยสร้างวิสัยทัศน์ได้อย่างกว้างไกล สร้างบุคคลให้รู้เท่าทันโลกยุคปัจจุบันได้ และยังเป็น การอ่านที่ให้ความบันเทิง การอ่านในใจแบ่งตามลำดับจุดประสงค์ คือ

2.1 การฝึกอ่านเร็ว การอ่านหนังสือเร็วมีประโยชน์แก่ผู้อ่านอย่างยิ่งในแง่ที่ผู้อ่านจะอ่านได้ในปริมาณมาก เก็บใจความสำคัญได้มาก ผู้อ่านควรฝึกฝนโดยการกำหนดเวลาในการอ่านหนังสือ ฝึกการเคลื่อนสายตาให้เร็วและแม่นยำ ฝึกการหาความหมายของคำศัพท์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

2.2 การอ่านเพื่อความเข้าใจ การอ่านที่ผู้อ่านพยายามเข้าถึงสาระสำคัญของข้อความในแง่มุมต่าง ๆ เช่น สรุปเรื่อง บอกรายละเอียดของเรื่อง ลำดับเรื่องราว บอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในเรื่อง เปรียบเทียบ บอกเหตุผล แยกแยะ คาดการณ์ บอกความตั้งใจของผู้เขียนได้ และสามารถตั้งชื่อเรื่องให้บทอ่านได้ เป็นต้น ลักษณะการอ่านในใจนี้เหมาะกับการอ่านงานเขียนทุกประเภทโดยเฉพาะ คำรา บทความเชิงวิชาการ สารคดี และเรื่องราวต่าง ๆ

2.3 การอ่านสรุปความ การอ่านสรุปความ หรือการอ่านจับใจความ เป็นการอ่านที่ผู้อ่านมุ่งจับสาระสำคัญของข้อความหรือเรื่องราวที่อ่านให้ได้ การอ่านแบบนี้มักใช้กับการอ่านงานเขียนประเภทข่าว สารคดี บทความ นิทาน เรื่องสั้น และนวนิยาย เป็นต้น

2.4 การอ่านตีความ การอ่านตีความหรือวินิจฉัย เป็นการอ่านเพื่อหาความหมายที่ซ่อนเร้นหรือความหมายที่แท้จริงของสาร โดยพิจารณาข้อความที่อ่านว่าผู้เขียนมีเจตนาให้ผู้อ่านเกิดความคิดหรือความรู้สึกอะไรนอกเหนือจากเนื้อเรื่องที่อ่าน

2.5 การอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์และประเมินค่า เป็นกระบวนการอ่านที่สร้าง วิจารณ์มาให้แก่ผู้อ่าน เพราะวิจารณ์ในการอ่านเกิดได้ก็ต่อเมื่อผ่านกระบวนการวิเคราะห์ แล้วเกิดการวิจารณ์สารที่อ่าน สุดท้ายจึงตัดสินประเมินค่าของสิ่งที่อ่าน

นอกจากนี้ นวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 ก : 9) กล่าวถึงการอ่านว่ามี 2 ลักษณะ คือ การอ่านออกเสียง และการอ่านในใจ

1. การอ่านออกเสียง มีความสำคัญต่อการฝึกอ่านตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อจะได้ฟังการอ่าน ออกเสียงว่าถูกต้องอย่างไร ชัดเจนหรือไม่ หากการอ่านออกเสียงยังไม่ชัดเจนจะได้แก้ไขให้ ถูกต้อง ผู้อ่านจะถูกฝึกการอ่านออกเสียงตั้งแต่วัยเด็ก โดยเริ่มต้นจากคำศัพท์ที่อยู่แวดล้อมรอบ ๆ และขยายวงคำศัพท์กว้างออกไปตามประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่ผู้อ่านอยู่

การอ่านออกเสียงมีประโยชน์ในหลายส่วน เช่น การอ่านออกเสียงในการอ่าน วรรณคดี และวรรณกรรมประเภทร้อยกรอง ไม่ว่าจะเป็นการอ่านเองหรืออ่านให้ผู้อื่นฟังจะทำให้ ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลิน ชาบซึ้งในบทประพันธ์นั้น ๆ และผู้ฟังก็ได้รับอรรถรสจากการฟัง การอ่านออกเสียง ซึ่งอาจเป็นการอ่านออกเสียงธรรมดาหรืออ่านแบบทำนองเสนาะ ผู้อ่านที่ได้รับการ ฝึกฝนจะมีลีลาและท่วงทำนองการอ่าน ตลอดจนการออกเสียงถูกต้องตามอักขรวิธี นอกจาก การอ่านออกเสียงยังมีประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพ เช่น ผู้ประกาศ พิธีกรในงานต่าง ๆ ผู้อ่านจะต้องฝึกการออกเสียงให้ถูกต้อง ชัดเจน มีจังหวะ การเว้นวรรคที่ถูกต้องต้องมีการเตรียม ตัวเป็นอย่างดีในการอ่านภาษาต่างประเทศ การอ่านออกเสียงมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจและ จดจำง่าย เพราะผู้อ่านจะต้องฝึกการออกเสียงดัง ๆ ตามไปด้วย เพื่อให้สามารถเลียนแบบเสียง เจ้าของภาษาได้อย่างถูกต้อง หรือแม้แต่การอ่านเพื่อท่องจำข้อความที่สำคัญ ผู้อ่านจะต้องอ่าน ออกเสียงดัง ๆ หลาย ๆ ครั้ง จะช่วยความจำได้เป็นอย่างดี เช่น การท่องคำศัพท์ บทสวดมนต์ บทกลอนที่ไพเราะ และสูตรหรือกฎเกณฑ์ในการเรียนวิชาต่าง ๆ เป็นต้น

2. การอ่านในใจ การอ่านในใจมีความสำคัญและจำเป็นเมื่อเรียนในระดับสูงขึ้น เพราะการอ่านในใจจะทำให้อ่านได้เร็วขึ้น เพราะการอ่านเร็วทำให้อ่านหนังสือได้มากขึ้นในเวลา อันจำกัด เมื่อเรียนในระดับที่สูงขึ้นการศึกษาค้นคว้ามักมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การอ่านเร็วถือเป็น ประโยชน์ แต่การอ่านเร็วเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ผู้อ่านจำเป็นต้องจับใจความสำคัญให้ได้ ตอบ ปัญหา หรือตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ จำได้ ย่อความได้ สรุปความ และตีความได้ นอกจากนั้นสามารถแยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็นได้ อ่านแล้วสามารถวิจารณ์ รวมทั้งแสดง ความคิดเห็น ไม่หลงเชื่อคำโฆษณาซึ่งถือเป็นการอ่านที่ต้องใช้วิจารณ์ในการคิดไตร่ตรอง อย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดความประโยชน์ในการอ่านสูงสุด

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การอ่านแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การอ่านออกเสียง เป็นการอ่านที่สมองจะถ่ายทอดออกมาเป็นความคิดแล้วประมวลความคิดออกมาเป็นถ้อยคำ พร้อมทั้งเปล่งเสียงออกมามีเสียง และ การอ่านในใจ เป็นกระบวนการที่มองคู่อักษรและถ่ายทอดเป็นความคิดอย่างเงียบ ๆ ในใจ

จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

จากการศึกษาในทางจิตวิทยาพบว่า ความสนใจและความต้องการในการอ่านของผู้อ่านแต่ละเพศแต่ละวัยแตกต่างกัน นอกจากนี้ความสามารถในการอ่านของผู้อ่านแต่ละวัยแตกต่างกันด้วยเช่นเดียวกัน แต่ความสามารถในการอ่านนั้นสามารถฝึกฝนได้เมื่อเกิดความพร้อม เพราะการอ่านเป็นทักษะหนึ่งที่สามารถพัฒนาได้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ดีควรจัดให้เหมาะสมกับวัย ความรู้ และประสบการณ์ของผู้อ่าน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการอ่านเกิดประสิทธิภาพผู้สอนควรตระหนักถึงปัจจัยด้านความพร้อม 4 ประการ ดังนี้ (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ 2542 : 29 – 32)

1. ความพร้อมทางด้านสติปัญญา หมายถึงระดับความสามารถทางสมองที่พร้อมที่จะเกิดการเรียนรู้ตามพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย ซึ่งได้มีนักจิตวิทยาทางการศึกษากล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาไว้ดังนี้ เพียเจท์ (Piaget 1972, อ้างถึงใน สุรพล พยอมแย้ม 2544 : 32 – 33) เพียเจท์ เชื่อว่าสติปัญญา หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมระหว่างที่ปรับตัวเพื่อรักษาคุณภาพแห่งชีวิตจะเกิดการเรียนรู้และความคิดขึ้น และแบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) การปรับตัวด้วยการซึมซับที่ละขั้น (Assimilation) และ 2) การปรับตัวการนำมาใช้โดยตรง (Accommodation) ผลการทำงานของกระบวนการดังกล่าวจะเกิดเป็นโครงสร้าง (Schema) ขึ้นในสมอง โครงสร้างต่าง ๆ จะพัฒนาตามระดับอายุ และจะสมบูรณ์เมื่ออายุประมาณ 15 ปี เพียเจท์ ถือว่าเป็นไปตามลำดับขั้นข้ามขั้นไม่ได้ แต่อัตราของการพัฒนาการจะแตกต่างกันไปในเด็กแต่ละคนอันเนื่องมาจากความแตกต่างกัน มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ เพียเจท์แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ออกเป็น 4 ขั้น ตามระดับอายุ คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensory Motor Stage) ตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ขวบ เป็นขั้นที่เด็กรู้จักใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น ปาก ตา หู

ขั้นที่ 2 ขั้นความคิดก่อนเกิดการปฏิบัติการ (Preoperational Thought Stage) ช่วงอายุ 2 – 6 ขวบ เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเรียนรู้การพูด และเข้าใจเครื่องหมาย ทำทางที่สื่อความหมาย เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น แต่เป็นการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ (Concrete Operational)

ขั้นที่ 3 ขั้นการคิดรูปธรรม (Concrete Operational Thought Stage) ช่วงอายุ 7 – 11 ปี ขั้นนี้เด็กสามารถใช้เหตุผลกับสิ่งที่เห็นได้ เช่น การแบ่งกลุ่มสิ่งเร้าต่าง ๆ มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 4 ขั้นการคิดนามธรรม (Formal Operational Thought Stage) ช่วงอายุ 11 – 15 ปี เป็นช่วงที่เด็กรู้จักคิดหาเหตุผล และเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมได้ดีขึ้น สามารถตั้งสมมติฐานและแก้ปัญหาการคิดหาเหตุผลแบบตรรกศาสตร์ (Logic) จะพัฒนาไปสู่ความสมบูรณ์ พัฒนาการทางความคิดตามแนวของขั้น Formal Operation เด็กจะพัฒนาความคิดถึงระดับสูงสุดของขั้นต่าง ๆ ของความคิด ในช่วงวัยเด็กตอนกลางเด็กได้ผ่านกระบวนการพัฒนาความคิดแบบจำแนกแยกประเภทเป็นหมู่พวก การจัดลำดับกลุ่มและการทรงสภาพเดิมเมื่อถึงวัยรุ่นก็จะก้าวสู่กระบวนการพัฒนาความคิดแบบเป็นเหตุเป็นผลเต็มที่ เด็กจะเริ่มพัฒนาความคิดเป็นรูปแบบชัดเจนซึ่งมีลักษณะเด่น 4 ประการ คือ 1) การคิดแบบใช้ตรรกะจากเงื่อนไขที่กำหนด (Proportional Logic) การคิดแบบนี้เป็นลักษณะสรุปผลเชิงตรรกะจากการพิจารณาเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กำหนด ซึ่งอาจเป็นการใช้เงื่อนไขมิติเดียวหรือการใช้เงื่อนไขหลายมิติก็ได้ 2) การคิดแบบใช้เหตุผลเชิงสัดส่วน (Proportional Reasoning) เป็นการคิดเพื่อเปรียบเทียบในเชิงสัดส่วน 3) การคิดแบบใช้ตัวแปรเพื่อสรุปผล (Isolation of Variable) เป็นความสามารถในการจำแนกว่าตัวแปรใดมีผลอย่างไร เด็กจะสามารถบอกได้ว่าเอาตัวแปรใดใส่เข้ามาเพื่อทดลอง สรุปผลหรือจะดึงเอาตัวแปรใดออกไปก่อนเพื่อจะหาเหตุอื่น ๆ ต่อไปตามลำดับ และ 4) การคิดแบบใช้เหตุผลสรุปเป็นองค์รวม (Combination Reasoning) เป็นการคิดอย่างใช้เหตุผล หาข้อสรุปในเชิงองค์รวมของสิ่งที่ปรากฏโดยมีกระบวนการคิดแบบต่าง ๆ ในวัยรุ่นดังนี้

4.1 รู้จักคิดเป็นเหตุเป็นผลเชื่ออะไรง่าย ๆ

4.2 รู้จักคิดแบบวิทยาศาสตร์ซึ่งจะรวมถึงลักษณะการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์

4.3 คิดอย่างมีระเบียบแบบแผน ต้องการนึกคิดด้วยตนเองระยะนี้เด็กจะรู้สึกชิงช้า

คำสั่งบังคับ คำสั่งให้เชื่อและต้องคล้อยตาม รู้จักตัดสินใจในเรื่องยาก ๆ รวมทั้งการค้นหาคำข้อมูลมาใช้ประกอบการตัดสินใจ มีความคิดรวบยอดเรื่องราวต่าง ๆ ลึกซึ้งมากขึ้น ฉะนั้นจึงเชื่อมโยงประสบการณ์ในอดีตเข้ากับปัจจุบันและคาดหรือวางแผนสำหรับอนาคต เข้าใจและมีความคิดรวบยอดเรื่องทฤษฎี กฎ ระเบียบ วินัยจึงสามารถเรียนและเข้าใจเรื่องเหล่านี้ สามารถนำไปใช้ได้ ชอบการเล่นที่มีกฎเกณฑ์ซับซ้อน รู้คิดด้วยภาษาจากความคิดภายในมากขึ้นคือคิดโดยไม่ต้องเห็นของจริง เพราะความคิดเชิงนามธรรมพัฒนามาก สามารถสร้างภาพความคิดในใจได้มากและซับซ้อน รู้คิดด้วยภาพความคิดในใจ ทำให้สามารถคิดเรื่องนามธรรมยาว ๆ ได้ ครั้นผสมผสานกับความสามารถในการคิดเชิงวิทยาศาสตร์ทำให้เกิดความรู้คิดเชิงตรรกศาสตร์

2. ความพร้อมทางด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวนักเรียนไม่ว่าจะเป็นสถานที่ ครู ผู้ปกครอง เพื่อนและสื่อต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยในการสนับสนุนกิจกรรมการอ่านของนักเรียน เช่น มีห้องสมุดที่มีหนังสือเพียงพอ ผู้ปกครองให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับการอ่านของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูมีการใช้สื่อที่หลากหลายที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่าน ช่วยซ่อมเสริมข้อบกพร่องในการอ่าน หรือให้กำลังใจมีการเสริมแรงเพื่อให้นักเรียนมีความต้องการในการอ่านรวมถึงสังคมที่นักเรียนอยู่สมาชิกในสังคมเห็นคุณค่าความสำคัญในการอ่าน เช่น โรงเรียนที่นักเรียนในโรงเรียนมีอัตราการแข่งขันเพื่อเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงนักเรียนจะให้ความสำคัญในการอ่านสูง

3. ความพร้อมทางร่างกาย หมายถึง สภาพความเป็นปกติและความสมบูรณ์ตามลักษณะกายภาพที่พัฒนาการไปตามวัย ซึ่งได้แก่

3.1 สุขภาพทั่วไป สุขภาพที่ดีนำไปสู่การอ่านที่ดี สุขภาพที่ไม่ดี เช่น การเจ็บป่วย อาการปวดศีรษะ การขาดสารอาหาร ประสาทผิดปกติ ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการอ่านต่ำทั้งสิ้น

3.2 ความปกติทางสมองและการหลั่งฮอร์โมนที่อยู่ในภาวะสมดุล ถ้าหากมีความผิดปกติทางสมองหรือการหลั่งสารฮอร์โมนที่มากหรือน้อยเกินไป ส่งผลต่อการอ่านของ นักเรียน เช่น เด็กที่มีภาวะการคลอดที่ผิดปกติ ความบกพร่องทางพันธุกรรม ทำให้ระดับสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์ นักเรียนมีสมาธิ ในการอ่านสั้นเนื่องมาจากการหลั่งสารฮอร์โมนบางประเภท ซึ่งเด็กในลักษณะนี้ครูต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเป็นกรณีพิเศษ หรือได้รับคำแนะนำการตรวจรักษาจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ

3.3 ความผิดปกติทางสายตา การอ่านเป็นกิจกรรมที่ใช้การบังคับสายตาเป็นอย่างมาก พัฒนาการทางด้านสายตาของนักเรียนจะเจริญเต็มที่เมื่อนักเรียนอายุ 8 ขวบ เด็กที่อายุต่ำกว่านี้มักมีปัญหาในการมองเห็นดังนั้นขนาดของสิ่งพิมพ์ต้องมีขนาดที่พอเหมาะกับวัย ความบกพร่องทางการมองเห็นจะทำให้การแปลความหมายของข้อความผิดพลาด

3.4 ความปกติทางการได้ยิน ความสามารถที่จะได้ยินชัดเจนช่วยเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้รู้คำศัพท์ใหม่ ๆ และเลียนเสียงได้ถูกต้อง ความบกพร่องทางการได้ยินจะทำลายความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียน เช่น การออกเสียงคำควบล้ำ เป็นต้น

4. ความพร้อมทางการศึกษาอื่น ๆ เช่น อายุ เพศ พบว่า เด็กวัย 6-8 ขวบ สนใจเกี่ยวกับนิทานสั้น ๆ เด็กผู้ชายชอบการผจญภัย สัตว์พูดได้ เด็กผู้หญิงสนใจเกี่ยวกับบ้าน ตุ๊กตา เสื้อผ้า เพศชายชอบอ่านหนังสือการ์ตูนที่มีรูปภาพ เด็กวัย 8-10 ขวบ จะเข้าใจคำเปรียบเทียบ ใหญ่กว่าเล็กกว่า เด็กผู้ชายสนใจเกี่ยวกับเรื่องสัตว์ การต่อสู้ การผจญภัย เด็กวัย 11-12 ขวบ เด็กผู้ชายสนใจเกี่ยวกับเรื่องลึกลับแนววิทยาศาสตร์ เด็กผู้หญิงสนใจเกี่ยวกับเรื่องบ้าน ธรรมชาติ

เด็กวัย 12 – 14 ขวบ สนใจเกี่ยวกับเรื่องวิทยาศาสตร์ ประเพณีพื้นบ้าน อัตชีวประวัติบุคคล กีฬา งานอดิเรก สัตว์ การท่องเที่ยว เด็กวัยนี้จะรู้จักวินิจฉัยการอ่าน หาข้อเท็จจริงมาพิสูจน์ เด็กชาย สนใจวิทยาศาสตร์ ดาราศาสตร์ การทดลอง เด็กผู้หญิงสนใจเกี่ยวกับเรื่องครอบครัว ความรัก วรรณคดี

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับจิตวิทยาการอ่านข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการอ่านควรตระหนักถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้คือ 1) ความพร้อมทางด้านสติปัญญา 2) ความพร้อมทางด้านสภาพแวดล้อมและสังคม 3) ความพร้อมทางด้านร่างกาย และ 4) ความพร้อมทางการศึกษาอื่น ๆ ดังนั้น ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อให้การจัดกิจกรรมการอ่านเกิดประสิทธิภาพ

ลักษณะของบทอ่านที่เหมาะสมกับวัย

จากการศึกษาพบว่า ในการเลือกเนื้อหาที่นำมาใช้สอนอ่านนั้นต้องคำนึงถึงลักษณะของบทอ่านที่เหมาะสมกับวัย ดังที่ บันลือ พฤษะวัน (2545 : 96 – 97) กล่าวไว้ว่า

ลักษณะของบทอ่านที่เหมาะสมกับวัยจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. เป็นบทอ่านที่สนองความต้องการแห่งวัย
2. เป็นบทอ่านที่สนองความสนใจและส่งเสริมลักษณะการคิดของผู้เรียน

สำหรับเด็กวัยประถมปลาย (9 ปีขึ้นไป) นั้นจะเริ่มรู้จักคิดหาเหตุผลจากเรื่องที่ได้ อ่านได้มากขึ้น เริ่มสนใจที่จะขยายการอ่านด้วยตนเองมากขึ้น ความต้องการที่จะได้แบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ หรือวัสดุการอ่านที่ให้แนวคิดในการประพฤติปฏิบัติและเริ่มคิดในเชิงนามธรรมได้บ้าง วัยนี้จึงเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการอ่าน ซึ่งความต้องการในการอ่านนิทานเพื่อผ่อนคลาย สนใจในสภาพแวดล้อมที่ห่างไกลตัวออกไป ต้องการทราบประวัติความเป็นมาของบุคคล สถานที่ ครอบครัว สามารถฝึกตนเองให้เป็นคนรับผิดชอบและอาสางานต่าง ๆ รู้จักวินิจฉัยจากเรื่องราวที่อ่าน เริ่มคิดเพื่อฝันในเรื่องอาชีพ แสวงหาสิ่งที่ตนสนใจในการอ่าน ฉะนั้นการจะสนองความต้องการในการอ่านและกระบวนการสอนการอ่านย่อมได้รับการเปลี่ยนแปลง ที่จะขยายประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการคิดให้กว้างขวางก้าวหน้าขึ้น สำหรับเรื่องที่เหมาะสมในการนำมาใช้สอนอ่านให้กับเด็กในวัยนี้ได้แก่

1. เรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริง ต่อสู้โลดโผน
2. นิทานสุภาษิต นิทานอีสป
3. สารคดีการท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม
4. นิยายท่องเที่ยว ผจญภัย

5. นิทานอุกนิหารที่เกี่ยวกับอภินิหาร ความศักดิ์สิทธิ์
6. ประวัติความเป็นมาของครอบครัว สถานที่ ชุมชน
7. นิทานประจำถิ่นและตำนาน
8. เรื่องราวที่เกี่ยวกับขนบประเพณี บุญบาศกฏแห่งกรรม
9. เรื่องงานประดิษฐ์คิดค้นเกี่ยวกับงานและอาชีพ
10. เรื่องราวที่ชวนขัน นิทานตลก
11. ประวัติบุคคลสำคัญ เกร็ดประวัติศาสตร์
12. บทความทางวิชาการ ข่าว เหตุการณ์
13. วรรณคดีภาพหรือวรรณคดีฉบับง่าย
14. วรรณคดี หรือบทประพันธ์ร้อยกรอง

นอกจากนี้จากการศึกษางานวิจัยของ ทิพสร มีปิ่น (2539 : 8) ศศิพรรณ เป็รื่องศิลปรัตน์ (2544 : 5) จิรัชดา ก้าวพิสมัย (2545 : 6) วิไลวรรณ สวัสดิวงศ์ (2547 : 19) และเสาวลักษณ์ ตรงจิตร (2547 : 6) มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า เนื้อหาที่นำมาใช้สอนอ่านนั้นควรเป็นบทอ่านประเภท ข่าว บทความ สารคดี โฆษณา เพลง เรื่องสั้น และบทร้อยกรอง เนื้อเรื่องนั้นต้องเหมาะสม สอดคล้องกับวัยและความต้องการของผู้เรียน เป็นเรื่องใกล้ตัว มีชื่อเรื่องที่น่าสนใจ ไม่เป็นเรื่องที่นักเรียนคุ้นเคยหรือพบอยู่บ่อย ๆ เนื้อเรื่องต้องไม่ยาวและยากจนเกินไปจึงจะทำให้ นักเรียนสนใจ อ่านและเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

จากแนวคิดข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า บทอ่านที่เหมาะสมกับวัยต้องคำนึงถึงความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน เป็นเรื่องใกล้ตัว เนื้อเรื่องต้องไม่ยาวและยากจนเกินไป

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาที่นำมาสอนอ่าน 3 ประเภท คือ นิทาน สารคดีสำหรับเด็ก และเรื่องสั้น

การอ่านเชิงวิเคราะห์

ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์จะสัมพันธ์กับการคิดเชิงวิเคราะห์ เพราะในขณะที่ที่นักเรียนอ่านเรื่องจะต้องใช้สมองในการรับรู้และแปลความสัญลักษณ์ เพื่อแยกแยะ วิเคราะห์ ประเมินและสรุปข้อมูล เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้องลึกซึ้ง และนำข้อมูลความรู้จากเรื่องที่อ่านไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นก่อนที่จะกล่าวถึงความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงการคิดวิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวกับความหมายของการคิดวิเคราะห์ องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การสอนเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และการใช้คำถามเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

ความหมายของการคิดวิเคราะห์

มีนักการศึกษาและนักวิจัยได้ให้ความหมายของการการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) ไว้ดังนี้

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง (2545 : 51) จงรักษ์ ตั้งละมัย (2545 : 20) และสุวิทย์ มูลคำ (2546 : 9) ได้ให้ความหมายของการการคิดวิเคราะห์ไว้สอดคล้องตรงกันว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการคิดพิจารณาแยกแยะส่วนย่อย ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เหตุการณ์ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายหรือความประสงค์สิ่งใด และส่วนย่อย ๆ ที่สำคัญนั้นแต่ละเหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไรบ้าง และเกี่ยวพันกันโดยอาศัยหลักการใด

วัชรา เล่าเรียนดี (2550 : 10) ได้ให้ความหมายของการการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล และเชื่อมโยงความหมายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ประกอบด้วยขั้นตอนของการแยกแยะประเด็นย่อย ๆ ของเรื่องที่จะรวมกันเป็นเรื่องใหญ่ การหาข้อมูลในแต่ละส่วนย่อยการพิจารณาข้อมูลในแต่ละส่วนย่อยว่าจำเป็นและสัมพันธ์กันอย่างไร การพิจารณาความคิดอื่น ๆ ประกอบ และการสรุปตามฐานข้อมูลที่มี

บลูม (Bloom 1956, อ้างถึงใน สุเทพ อ่วมเจริญ 2547 : 36) กล่าวว่า การวิเคราะห์เป็นความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวใด ๆ ออกมาเป็นส่วนย่อย ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นประกอบกันอยู่เช่นไร แต่ละอันคืออะไร มีความเกี่ยวพันกันอย่างไร อันใดสำคัญมากน้อย ซึ่งสอดคล้องตรงกันกับแบงก์ (Banks 1977 : 137-138, อ้างถึงใน ชลธิชา จันทรแก้ว 2549 : 34) ที่กล่าวถึงความหมายของการการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะส่วนต่าง ๆ ของข้อมูลและการสร้างความสัมพันธ์ในแต่ละส่วนของข้อมูล นอกจากนั้น คลาร์ก (Clark 1970 : 11-13, อ้างถึงใน ชลธิชา จันทรแก้ว 2549 : 34) ได้ให้ความหมายของการการคิดวิเคราะห์ไว้ในทำนองเดียวกันว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การแยกแยะส่วนต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ส่วนนั้น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ อย่างละเอียด ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนของการพิจารณาแยกแยะประเด็นย่อยของเรื่อง การหาข้อมูลในแต่ละส่วนย่อย การพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูลในแต่ละส่วนย่อย และการรวบรวมข้อมูลที่เป็นหลักฐานสำคัญเพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจและสรุปอย่างเหมาะสม

องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็น ดังนั้นต้องทราบถึงองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณากระบวนการคิดวิเคราะห์ มีนักการศึกษาและนักวิจัยได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ไว้ดังนี้

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และคารณิ คำจันง (2545 : 51) และสุวิทย์ มูลคำ (2546 : 23 - 24) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ไว้สอดคล้องตรงกันว่า การคิดวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการคิดแยกแยะเรื่องราวใด ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นมีองค์ประกอบกันอยู่เช่นไร ซึ่งสามารถจำแนกเป็นพฤติกรรมย่อยได้ ดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นความสามารถในการหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งของหรือเรื่องราวต่าง ๆ เป็นความสามารถในการบอกความแตกต่างระหว่างเรื่องข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ความแตกต่างของข้อสรุป จากข้อเท็จจริงที่นำมาสนับสนุน เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบที่สำคัญ สาเหตุ และสาระสำคัญของเรื่อง

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในหาความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญต่าง ๆ เป็นการระบุความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล และความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักการของความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญในเรื่องนั้น ๆ ว่าสัมพันธ์กันโดยอาศัยหลักการใด เป็นความสามารถในการให้ผู้เรียนค้นหาหลักการของเรื่อง ระบุจุดประสงค์ของผู้เขียน ประเด็นที่สำคัญของเรื่อง เทคนิคที่ใช้ในการชักจูงผู้อ่าน ความสัมพันธ์ และหลักการของสิ่งที่เรียนได้

เสงี่ยม ไตรรัตน์ (2546 : 28 - 29) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ว่า โดยทั่วไปการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ คือ ทักษะในการจัดระบบข้อมูลความเชื่อถือได้ของข้อมูล และการใช้ทักษะเหล่านั้นเพื่อการชี้นำพฤติกรรม ดังนั้น การคิดวิเคราะห์จึงตรงกันข้ามกับลักษณะต่อไปนี้

1. การคิดวิเคราะห์ไม่เป็นเพียงการรับรู้หรือการจำข้อมูลเพียงอย่างเดียว เพราะการคิดวิเคราะห์จะเป็นการแสวงหาข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้

2. การคิดวิเคราะห์ไม่เพียงแต่การมีทักษะเท่านั้น แต่การคิดวิเคราะห์จะต้องเกี่ยวกับการใช้ทักษะอย่างต่อเนื่อง

3. การคิดวิเคราะห์ไม่เพียงแต่การฝึกทักษะอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องมีทักษะที่จะต้องคำนึงถึงผลที่ยอมรับได้ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ประกอบเป็นการคิดวิเคราะห์แตกต่างไปตามทฤษฎีการเรียนรู้โดยทั่วไปสามารถแยกแยะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ได้ ดังนี้

- 3.1 การสังเกต จากการสังเกตข้อมูลมาก ๆ สามารถสร้างเป็นข้อเท็จจริงได้
- 3.2 ข้อเท็จจริง จากการรวบรวมข้อเท็จจริงมากมายและการเชื่อมโยงข้อเท็จจริงที่ขาดหายไปสามารถทำให้มีการตีความ
- 3.3 การตีความ เป็นการทดสอบความเที่ยงตรงของการอ้างอิงจึงทำให้เกิดการตั้งข้อดกลงเบื้องต้น
- 3.4 การตั้งข้อดกลงเบื้องต้น จากข้อดกลงเบื้องต้นนี้สามารถทำให้มีความคิดเห็นได้
- 3.5 ความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นจะต้องมีหลักและเหตุผลเพื่อพัฒนาข้อวิเคราะห์
- 3.6 การคิดวิเคราะห์ การคิดวิเคราะห์จะต้องอาศัยองค์ประกอบเบื้องต้นทุกอย่างร่วมกันโดยทั่วไปผู้เรียนไม่เห็นความแตกต่างระหว่างการสังเกต และข้อเท็จจริงหรือการตีความว่าแตกต่างไปจากการแสดงความคิดเห็น หากผู้เรียนเข้าใจถึงความแตกต่างก็จะทำให้ผู้เรียนเริ่มพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้

บลูม (Bloom 1957 : 148 – 150) ได้สรุปองค์ประกอบของการวิเคราะห์ไว้ 3 ส่วนดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์องค์ประกอบ เนื้อหา ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มานั้นสามารถแยกเป็นส่วนย่อยได้ ข้อความบางข้อความอาจเป็นความจริง บางข้อความเป็นคำนิยาม และบางข้อความเป็นความคิดของผู้เขียน ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบด้วย
 - 1.1 ความสามารถในการค้นหาประเด็นต่าง ๆ ในข้อมูล
 - 1.2 การแยกแยะความจริงออกจากสมมติฐาน
 - 1.3 ความสามารถในการแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อมูลอื่น ๆ
 - 1.4 ความสามารถในการบอกถึงสิ่งจูงใจ และการพิจารณาพฤติกรรมของบุคคลและของกลุ่ม
 - 1.5 ความสามารถในการแยกแยะข้อสรุปจากความปลีกย่อย
2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผู้อ่านจะต้องมีทักษะในการตัดสินใจความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหลัก ๆ ได้ ทั้งความสัมพันธ์ของสมมติฐานและความสัมพันธ์ระหว่างข้อสรุป และยังรวมถึงความสัมพันธ์ในชนิดของหลักฐานที่นำมาแสดงด้วย ในการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์สามารถแยกออกได้ดังนี้
 - 2.1 ความเข้าใจความสัมพันธ์ของแนวคิดในบทความและข้อความต่าง ๆ
 - 2.2 ความสามารถในการระลึกได้ว่ามีสิ่งใดเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจนั้น

2.3 ความสามารถในการแยกความจริง หรือสมมติฐานที่เป็นใจความสำคัญหรือข้อโต้แย้งที่นำมาสนับสนุนข้อสมมติฐานนั้น

2.4 ความสามารถในการตรวจสอบสมมติฐานที่ได้มา

2.5 ความสามารถในการแบ่งแยกความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลจากความสัมพันธ์อื่น ๆ

2.6 ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลขัดแย้ง แบ่งแยกสิ่งที่ตรงและไม่ตรงกับข้อมูลได้

2.7 ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ และแยกรายละเอียดที่สำคัญและไม่สำคัญได้

3. การคิดวิเคราะห์หลักการ เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างและหลักการในการคิดวิเคราะห์หลักการนี้จะต้องวิเคราะห์แนวคิด จุดประสงค์ และมโนทัศน์ ซึ่งการคิดวิเคราะห์หลักการสามารถแยกได้ดังนี้

3.1 ความสามารถในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อความและความหมายขององค์ประกอบต่าง ๆ

3.2 ความสามารถในการวิเคราะห์รูปแบบในการเขียน

3.3 ความสามารถในการวิเคราะห์จุดประสงค์ของผู้เขียน ความเห็นของผู้เขียนหรือลักษณะของการคิด ความรู้สึกที่มีในงาน

3.4 ความสามารถในการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้เขียนในด้านต่าง ๆ

3.5 ความสามารถในการวิเคราะห์เทคนิคโฆษณาชวนเชื่อ

3.6 ความสามารถในการรู้แง่คิด และทัศนคติของผู้เขียน

คลาร์ก (Clark 1970 : 11 – 13) และลอบเบอร์ (Lobour 1995 : 113, อ้างถึงใน สมนึก ปฏิปทานนท์ 2542 : 49 – 50) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ไว้ในทำนองเดียวกันว่าการวิเคราะห์เป็นความสามารถทางปัญญา ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ

1. การคิดวิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่ ความสามารถในการสรุปและการแยกแยะองค์ประกอบออกเป็นส่วนย่อย

2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ได้แก่ ความสามารถในการตรวจสอบว่าข้อมูลมีความสอดคล้องกันหรือไม่

3. การคิดวิเคราะห์หลักการ ได้แก่ การวิเคราะห์ได้ว่าผู้เขียนต้องการสื่อสารถึงสิ่งใด การดูความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงความคิดเห็น

จากหลักการและแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ลักษณะ คือ

1. การคิดวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการจำแนกข้อเท็จจริงออกจากข้อสมมติฐาน และสามารถสรุปข้อความนั้น ๆ ได้
2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่โดยการเชื่อมโยงเหตุและผล สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมมติฐานและข้อสรุป
3. การคิดวิเคราะห์หลักการ เป็นการวิเคราะห์รูปแบบ วัตถุประสงค์ ทักษะ และความคิดเห็นของผู้เขียนที่ต้องการสื่อสาร

การสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ปรานี โพรซ์สุข (2538 : 46, อ้างถึงใน ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง 2545 : 52-53) ได้กล่าวไว้ว่าในการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ต้องเริ่มสอนจากทักษะย่อยสำหรับเป็นพื้นฐานไปสู่ทักษะที่ซับซ้อน ดังนี้

1. การสังเกต เป็นทักษะขั้นต้นในการศึกษาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และทางสังคม ครูอาจฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการสังเกตโดยตรง เช่น สังเกตปรากฏการณ์ธรรมชาติ สังเกตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สังเกตการดำรงชีวิตของสัตว์ สังเกตของจริง ฯลฯ และสังเกตโดยทางอ้อมเช่น การสังเกตจากภาพถ่าย แผนที่ วิดิทัศน์ รูปจำลอง สไลด์ การเล่นเกมบางประเภท เช่น เกม จับผิด หรือเกมจับคู่ภาพ เป็นต้น การฝึกการสังเกตจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการเฝ้าดูรายละเอียดของสถานการณ์ต่าง ๆ พฤติกรรมของคน วัตถุประสงค์ของ รายงานหรือบุคคล
2. การวัดและการใช้ตัวเลข ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนจะต้องเกี่ยวข้องกับการชั่งน้ำหนัก การวัดส่วนสูง การวัดไข้ การวัดพื้นที่ปริมาตร การคำนวณทางคณิตศาสตร์ การดูเวลาวันเดือนปี ที่เป็นตัวเลข ซึ่งผู้เรียนควรได้รับการฝึกทั้งโดยการคิดคำนวณ และการสังเกตเพื่อประมาณการณ์
3. การจำแนกประเภท สิ่งของที่อยู่รอบตัวเราสามารถจัดเป็นประเภทได้หลายประเภทตามเกณฑ์ที่ใช้ เช่น สี รูปร่าง อายุ ขนาด ลักษณะ คล้ายคลึงหรือแตกต่าง ซึ่งผู้เรียนควรได้รับการฝึกให้จำแนก ประเภทคน สัตว์ สิ่งของ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรอบตัวโดยใช้เกณฑ์ที่ตนเองสร้างขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยจำแนกประเภทของสิ่งต่าง ๆ

4. การสื่อสาร สามารถสังเกตได้จากการฟัง พูด อ่าน เขียน รวมทั้งการแสดงออกทางหน้าตา ท่าทาง เป็นสิ่งที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกให้มีความสามารถรับรู้ และส่งข่าวสารความรู้สึกแนวความคิด หรือปัญหาต่าง ๆ กับผู้อื่น

5. การใช้ความสัมพันธ์ระหว่างระยะทาง – เวลา เช่น ความสัมพันธ์ของวัตถุสิ่งของ สถานที่บุคคล ซึ่งสัมพันธ์กันในแง่ของเวลาและระยะทาง การลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามลำดับก่อนหลัง ที่สัมพันธ์กับความใกล้ไกลของระยะทาง

6. การทำนาย เป็นการคาดเดาถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยความมั่นใจมากกว่าการเดา เพราะมีการศึกษาหลักฐานต่าง ๆ อย่างรอบคอบ หรือการสังเกตการณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างต่อเนื่องจนมั่นใจว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้แล้วจะเกิดอีกเหตุการณ์หนึ่งตามมา เช่น การเห็นมดข้ายรังอาจทำนายว่าอีกไม่นานจะเกิดฝนตกหนัก เป็นต้น

7. การอ้างอิง เป็นการลงความเห็น โดยพิจารณาจากหลักการทั่วไปไปสู่เรื่องเฉพาะ เป็นการแสดงนัยหรือการลงสรุป หรือการตัดสินสาเหตุของบางสิ่งบางอย่าง

8. การนิยามปฏิบัติกร เป็นการกำหนดความหมายหรือการอธิบายสถานการณ์บางสิ่งบางอย่างเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันได้ง่ายขึ้น

9. การแปลความหมายข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้มาแปลความหรือตีความหมายโดยวิธีการต่าง ๆ เช่นการหาค่าทางสถิติ การเขียนกราฟแบบต่าง ๆ หรือการอธิบายแล้วสรุปผล

10. การตั้งสมมติฐาน เป็นการคาดเดาหรือคาดการณ์โดยอาศัยข้อมูลอ้างอิงเกี่ยวกับสาเหตุหรือผลที่จะเกิดขึ้น แล้วทดสอบว่าสมมติฐานใดถูกต้องที่สุด โดยการสังเกตการณ์หรือศึกษาเพิ่มเติมเพื่อส่งผลให้เกิดการปรับปรุงหรือตั้งสมมติฐานใหม่

สุวิทย์ มูลคำ (2546 : 15) ได้กล่าวถึงทักษะย่อยของการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า ทักษะย่อยของการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย

1. การรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาจัดระบบ หรือเรียบเรียงให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจ
2. การกำหนดมิติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์โดยอาศัยองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง ได้แก่ ความรู้หรือประสบการณ์เดิม และการค้นพบลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมของกลุ่มข้อมูลบางกลุ่ม

3. การกำหนดหมวดหมู่ในมิติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์ การแจกแจงข้อมูลที่มีอยู่ลงในแต่ละหมวดหมู่โดยคำนึงถึงความเป็นตัวอย่างเหตุการณ์ การเป็นสมาชิกหรือการกำหนดหมวดหมู่ในมิติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์ การแจกแจงข้อมูลที่มีอยู่ลงในแต่ละหมวดหมู่โดยคำนึงถึงความเป็นตัวอย่างเหตุการณ์ การเป็นสมาชิกหรือความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรง

4. การนำข้อมูลที่แจกแจงเสร็จแล้วในแต่ละหมวดหมู่มาจัดลำดับหรือจัดระบบใหม่
ง่ายต่อการทำความเข้าใจ

5. การเปรียบเทียบข้อมูลระหว่าง หรือแต่ละหมวดหมู่ ในแง่ของความมาก – น้อย
ความสอดคล้อง – ความขัดแย้ง ผลบวก – ทางลบ ความเป็นเหตุ เป็นผล ลำดับความต่อเนื่อง

เสถียร โดริตัน (2546 : 28 – 29) ได้กล่าวถึงการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ที่
แตกต่างออกไปว่า การฝึกการคิดวิเคราะห์จะยากกว่าการสอนให้ผู้เรียนจดจำข้อเท็จจริง และ
ยากกว่าการวัดผลโดยแบบทดสอบเลือกตอบ จุดประสงค์ของรายวิชาจะต้องมุ่งการวิเคราะห์
การเรียบเรียงความคิด การตัดสินใจคุณค่าและการนำไปใช้ การเรียนจะควบคู่ไปกับการเรียนรู้ทั้ง
สาระและกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยครู
ต้องมีความเชื่อในสิ่งต่อไปนี้

1. ครูต้องมีความเชื่อว่าการคิดวิเคราะห์สามารถเรียนรู้ได้ทั้งจากครู เพื่อน และ
แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

2. ครูต้องมีความเชื่อว่าแรงจูงใจ เพื่อคิดค้นการแก้ปัญหา เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการ
คิดวิเคราะห์

3. การสอนในรายวิชาที่จะส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ควรจะสอดคล้องกับความต้องการ
ของผู้เรียน

4. การสอนควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าการเน้นเฉพาะเนื้อหาตามบทเรียน

5. ผู้เรียนจะต้องฝึกวิธีการตัดสินใจ ทักษะการอ่านและเขียนเป็นทักษะสำคัญของการ
การคิดวิเคราะห์

6. ผู้เรียนควรเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น

7. การสอนวิธีการแก้ปัญหาทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในด้านอภิปรายญาณที่ช่วย
คิดวิเคราะห์ได้ดี และการเรียนการสอนควรคำนึงถึงการบูรณาการความรู้

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การสอนเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ให้กับ
นักเรียนต้องฝึกทักษะย่อยพื้นฐานก่อนที่จะไปสู่ทักษะที่ซับซ้อน ได้แก่ การสังเกต การวัดและ
การใช้ตัวเลข การจำแนกประเภท การสื่อสาร การใช้ความสัมพันธ์ระหว่างระยะทาง – เวลา
การทำนาย การอ้างอิง การนิยามปฏิบัติการ การแปลความหมายของข้อมูล และการตั้งสมมติฐาน

ความหมายของการอ่านเชิงวิเคราะห์

การอ่านเชิงวิเคราะห์จัดเป็นการอ่านระดับสูงที่นักเรียนต้องใช้ทักษะในการแยกแยะ
สังเคราะห์ ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นของเรื่องที่จะอ่าน ซึ่งการอ่านเชิงวิเคราะห์มีคำเรียกหลายอย่าง

เช่น การอ่านอย่างวิเคราะห์ การอ่านอย่างพินิจ การอ่านแบบไตร่ตรอง แต่ทุกคำที่กล่าวมาล้วนมีความหมายให้ใช้สติปัญญาใคร่ครวญ ไตร่ตรอง นำเอาสาระจากการอ่านมาใช้ประโยชน์อย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการอ่านเชิงวิเคราะห์ไว้หลายท่านดังนี้

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 168) และพนิตนันท์ บุญพามี (2542 : 103) ได้ให้ความหมายไว้สอดคล้องกันว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์ หมายถึงการอ่าน เพื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในส่วนประกอบของบทอ่านอย่างละเอียด ซึ่งจะต้องอาศัยการวิเคราะห์บทอ่านประกอบกันไปด้วย จึงจะสามารถรับสารที่ผู้เขียนส่งมายังผู้อ่านได้ตามประสงค์

วรรณ บัวเกิด (2541 : 156) วิษรี บูรณาสิงห์ และนิรมล ศตวดี (2542 : 43) และจิตนันท์ ประทุมนันท์ (2546 : 16) ได้ให้ความหมายของการอ่านเชิงวิเคราะห์ไว้ในทำนองเดียวกันว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์ หมายถึง การอ่านเพื่อแยกแยะความคิดที่อาจจะอยู่อย่างกระจัดกระจายในส่วนต่าง ๆ ของข้อความที่อ่านแล้วนำมาจัดลำดับ แยกแยะประเด็นสำคัญ มีการศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียดมาประกอบความคิด การวิเคราะห์จำเป็นต้องอาศัยความรู้ในเรื่องนั้น ๆ มาประกอบจึงจะสามารถแยกแยะข้อมูล ข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น ข้อเท็จจริงกับจินตนาการ โดยใช้ความคิดอย่างรอบคอบใช้วิจารณ์อย่างลึกซึ้ง เพื่อประเมินสิ่งที่อ่าน ตัดสินว่าถูกหรือผิดหรือหาคุณค่าในสิ่งที่อ่าน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 208) ได้ให้ความหมายของการอ่านเชิงวิเคราะห์ไว้ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นการอ่านหนังสือแต่ละเล่มอย่างละเอียดให้ได้ความครบถ้วน แล้วจึงแยกแยะให้ได้ว่าส่วนต่าง ๆ นั้นมีความหมายและความสำคัญอย่างไรบ้าง แต่ละด้านสัมพันธ์กับส่วนอื่นอย่างไร

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์ หมายถึง การอ่านเพื่อพิจารณาในส่วนประกอบของบทอ่านอย่างละเอียดถี่ถ้วน แล้วนำมาจัดลำดับ แยกแยะประเด็นสำคัญของข้อมูล ข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ให้ได้ความครบถ้วน

และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของการอ่านเชิงวิเคราะห์ไว้ว่าเป็นการอ่านเพื่อพิจารณาบทอ่านประเภทนิทาน สารคดีสำหรับเด็ก และเรื่องสั้น ในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ การบอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน การอธิบายลักษณะตัวละคร การสรุปใจความสำคัญของเรื่อง การบอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่อง การบอกและลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง การบอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียนจากเรื่องที่อ่าน และการสรุปความรู้และข้อคิด

ปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านเชิงวิเคราะห์

องค์ประกอบของการอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านสามารถนำมาใช้เพื่อช่วยในการทำความเข้าใจในการอ่านให้ชัดเจนขึ้นซึ่งนักวิชาการได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านเชิงวิเคราะห์ไว้ดังนี้

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539 : 39) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบที่เป็นพื้นฐานที่ช่วยในการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้แก่

1. รูปแบบของวรรณกรรม วรรณกรรมแต่ละชนิดมีรูปแบบแตกต่างกันจึงมีข้อจำกัดและลักษณะเฉพาะไปตามวิธีการ และแนวโน้มในการแต่ง การเข้าใจรูปแบบของวรรณกรรมนับเป็นกรอบจำกัดอย่างหนึ่งที่จะช่วยในการพินิจสารมีลักษณะที่แน่นอนขึ้น

2. ภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ สภาพสังคมสมัยที่แต่งหรือปรากฏวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ ขึ้นมาเป็นครั้งแรก และสภาพภูมิหลังที่เสนอวรรณกรรมเรื่องนั้นนำมาบรรยายผูกเป็นเรื่อง เป็นฉากเป็นเหตุการณ์ขึ้นมา การทราบภูมิหลังทางสังคมจะเป็นประโยชน์ในแง่นำมาศึกษาทำความเข้าใจสภาพสังคมที่ปรากฏในเรื่อง ตลอดจนพฤติกรรม ความคิดของตัวละครได้ง่ายขึ้น และการพินิจสารจะมีน้ำหนักแห่งเหตุผลและความจริงอย่างแจ่มชัด

3. ภูมิหลังเกี่ยวกับผู้แต่ง ภูมิหลังเกี่ยวกับประวัติผู้แต่งช่วยในการตีความพินิจสาร แคลและลึกซึ้ง เพราะถ้าผู้อ่านทราบชีวประวัติของผู้แต่งจะช่วยให้ทราบทั้งทัศนคติ บุคลิก ความคิดของผู้แต่ง รวมทั้งสภาพสังคมในสมัยผู้แต่งมาเป็นข้อมูลประกอบการพินิจสารที่ปรากฏในงานชิ้นนั้น ๆ ยิ่งขึ้น สามารถแยกแยะได้ว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ส่วนใดเป็นทัศนะของผู้เขียน ผู้เขียนต้องการสื่อออกมาด้วยจุดประสงค์ใด

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 208) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการอ่านเชิงวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. รูปแบบของวรรณกรรม
2. กลวิธีในการเขียน
3. สำนวนภาษาในการเขียน
4. เนื้อเรื่อง
5. แนวคิดหลักของเรื่อง
6. ข้อมูลเสริม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านเชิงวิเคราะห์ ได้แก่ รูปแบบของวรรณกรรม กลวิธีในการเขียน สำนวนภาษาในการเขียน เนื้อเรื่อง แนวคิดหลักของเรื่อง ข้อมูลเสริม ภูมิหลังทางสังคม และภูมิหลังเกี่ยวกับผู้แต่ง

ทักษะย่อยในการอ่านเชิงวิเคราะห์

การอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นการอ่านเพื่อเลือกและประเมิน ประกอบไปด้วยทักษะย่อยดังที่นักวิชาการได้กล่าวไว้หลายท่านดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 209) ได้กำหนดไว้ว่าการอ่านเชิงวิเคราะห์ ประกอบด้วยทักษะย่อย ดังต่อไปนี้

1. ทักษะในการดูรูปแบบของงานประพันธ์ว่าใช้รูปแบบใด อาจเป็นนิทาน บทละคร เรื่องสั้น นวนิยาย บทร้อยกรอง หรือบทความจากหนังสือพิมพ์
2. ทักษะในการจำแนกเนื้อเรื่องออกเป็นส่วน ๆ ให้เห็นว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
3. ทักษะในการจำแนกแต่ละส่วนให้ละเอียดลงไปว่าประกอบกันอย่างไร หรือประกอบด้วยอะไรบ้าง
4. ทักษะในการพิจารณาให้เห็นว่าผู้เขียนใช้กลวิธีเสนอเรื่องอย่างไร

พรอมา พิษยะสุนทร (2546 : 23) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์ประกอบด้วยทักษะย่อยดังต่อไปนี้

1. การจำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นออกจากข้อความที่อ่าน
2. การประเมินค่าความเชื่อถือได้ของข้อมูล
3. การแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งที่อ่าน ซึ่งประกอบด้วย การใช้ปัญญาและอารมณ์หรือความประทับใจจากข้อความที่อ่าน
4. การนำไปใช้

สุวิทย์ มูลคำ (2546 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์ ประกอบด้วยทักษะย่อยต่อไปนี้

1. การรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาจัดระบบหรือเรียบเรียงให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจ
2. การกำหนดมิติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์โดยอาศัยองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง ได้แก่ ความรู้ประสบการณ์เดิม การค้นพบลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมของกลุ่มข้อมูลบางกลุ่ม
3. การกำหนดหมวดหมู่ในมิติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์
4. การแจกแจงข้อมูลที่มีอยู่ในแต่ละหมวดหมู่ โดยคำนึงถึงความเป็นตัวอย่าง เหตุการณ์การเป็นสมาชิกหรือความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรง

5. การนำข้อมูลที่แจกแจงเสร็จแล้วในแต่ละหมวดหมู่มาจัดลำดับ หรือจัดระบบให้
ง่ายแก่การทำความเข้าใจ

6. การเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างหรือแต่ละหมวดหมู่ในแง่ของความมาก – น้อย
ความสอดคล้อง – ความขัดแย้ง ผลทางบวก – ทางลบ ความเป็นเหตุ – เป็นผล ลำดับความต่อเนื่อง

เกณฑ์การอ่านเชิงวิเคราะห์

ในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ต้องมีหลักหรือเกณฑ์ในการวิเคราะห์ประเด็นของเรื่องที่อ่าน
ซึ่งมีนักการศึกษาและนักวิชาการได้กำหนดเกณฑ์ในการอ่านเชิงวิเคราะห์ไว้ดังนี้

จิรัชดา ก้าวพิสมัย (2545 : 54-56) ได้กำหนดเกณฑ์ในการอ่านเชิงวิเคราะห์ไว้ 5 ด้าน
ดังนี้ 1) วิเคราะห์ความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง 2) ตอบคำถามจากการวิเคราะห์
เนื้อเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง 3) บอกประโยชน์และโทษของเนื้อเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง
4) วิเคราะห์ได้ว่าข้อความนั้นน่าเชื่อถือเพียงใด และ 5) แสดงความคิดเห็นสนับสนุน คัดค้าน
ข้อความหรือเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล และวิไลวรรณ สวัสดิวงศ์ (2547 : 11) ได้กำหนดเกณฑ์ใน
การอ่านวิเคราะห์ไว้ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) มีความสามารถในการแยกองค์ประกอบย่อยของเรื่อง
2) บอกความเกี่ยวข้องขององค์ประกอบย่อยหรือบอกความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล 3) การลำดับ
เหตุการณ์ในเรื่อง 4) การวิเคราะห์โวหารในการเขียน 5) การวิเคราะห์วัตถุประสงค์หรือเจตนา
ของผู้เขียน และ 6) การแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น

เสาวลักษณ์ ตรองจิตร (2547 : 7) ได้กำหนดเกณฑ์ในการอ่านเชิงวิเคราะห์ไว้ 4 ด้าน
ดังนี้ 1) ประเมินสิ่งที่อ่านแล้วตัดสินว่าถูกหรือผิด 2) หาคุณค่าในสิ่งที่อ่าน 3) หาความแตกต่าง
ระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น และ 4) หาข้อแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงกับจินตนาการ

ในขณะที่เดียวกันการอ่านเชิงวิเคราะห์จำเป็นต้องใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิด
ของบลูม (Bloom 1956, อ้างถึงใน สุเทพ อ่วมเจริญ 2547 : 36) ด้วย ซึ่งจำแนกได้เป็น 3 ข้อย่อย
ดังนี้ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นความสามารถในการหาส่วนประกอบที่สำคัญของเรื่องราว
หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ เรียกได้ว่าเป็นการแยกแยะหัวใจของเรื่อง 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์
เป็นความสามารถในการหาหลักการความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ และ 3) วิเคราะห์หลักการ
เป็นความสามารถในการหาหลักการของความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญในเรื่องราว หรือ
ปรากฏการณ์นั้น ๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด

จากสาระเกี่ยวกับเกณฑ์การพิจารณาการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า
นักวิชาการได้เสนอเกณฑ์ในการวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ไว้แตกต่างกัน ซึ่งโดย
สรุปสามารถจำแนกดังนี้ 1) บอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้ 2) อธิบายลักษณะตัวละครจาก
เรื่องที่อ่านได้ 3) สรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ 4) บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ใน

เรื่องได้ 5) บอกและลำดับเหตุการณ์ในเรื่องได้ 6) บอกจุดมุ่งหมายของเรื่องที่ได้ อ่านได้ และ 7) สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่ได้ อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

แนวการจัดการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์

การอ่านเชิงวิเคราะห์ถือว่ามีสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพราะเป็นการอ่านที่ฝึกให้ผู้อ่านที่ฝึกให้ผู้อ่านรู้จักใช้ความคิด สติปัญญาและความรอบรู้ต่อสิ่งที่ได้อ่าน การฝึกแสดงความคิดเห็นจะช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้เพิ่มพูนกว้างขวาง ลึกซึ้ง แยกแยะความรู้่ออกให้เห็นรายละเอียดได้ชัดเจนทำให้เกิดความรู้เรื่องนั้น ๆ อย่างแจ่มแจ้ง ซึ่ง ทิพย์สุนทร อนามัยบุตร (2542 : 53) ได้เสนอแนะการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์ไว้ ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนต้องได้เรียนด้วยการเสาะแสวงหา ใฝ่รู้ วิเคราะห์วิจารณ์ คิดค้น สร้างความรู้ หากกระบวนการแก้ปัญหาที่เรียกว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) ครูต้องจัดโอกาสให้ผู้เรียนมีการตรวจสอบ แนะนำเสริมสร้างกระบวนการคิดค้นเพื่อให้ผู้เรียนเสาะแสวงหาด้วยตนเอง กระบวนการเรียนรู้จึงต้องหลากหลาย ครูแต่ละคนมีเทคนิคกระบวนการของตนเอง กระบวนการเรียนรู้ต้องไม่ยึดติดว่าต้องอยู่แต่ในห้องเรียนต้องหาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งความรู้ ซึ่งครูต้องทำงานหนักกว่าเดิมมิใช่เพียงบอกหรือสอนให้ทำตามครู แต่เทคนิคเดิมไม่ใช่ไม่ดี จะดีบางเรื่องบางเวลา บางสถานการณ์

2. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) ผู้เรียนและครูต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ ร่วมเรียน ร่วมทำ ร่วมคิด เรียนรู้ร่วมกัน ครูต้องให้โอกาสคิดค้นวิเคราะห์ แสวงหาข้อมูลหลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน จะทำให้ได้ข้อมูลกว้างขวางยิ่งขึ้น เมื่อต้องออกไปเผชิญปัญหาต่าง ๆ ต้องสร้างพื้นฐานความรู้ให้ผู้เรียนเกิดความมั่นคง

3. ห้องสมุด ตำรา สถานที่ บุคคลในห้องอื่น ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสำคัญซึ่งเป็นประโยชน์ต่อครูและผู้เรียน นอกจากนี้โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีสีสันเกิดความสนุกสนาน ตื่นเต้น น่าสนใจ

4. ครูต้องเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนท่องโลก หน้าทีของครูต้องสอนเด็กให้แสวงหาสาระข้อมูลเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการทำงานอย่างมีระบบ มีเหตุผล

นอกจากนี้กรมวิชาการ (2546 : 215) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ที่เน้นทักษะการอ่านไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งนักเรียนอาจวิเคราะห์ โดยการพูด หรือการเขียนสื่อความให้ผู้อื่นเข้าใจแนวคิดในด้านต่าง ๆ อย่างมีหลักการและเหตุผลว่าครูควรจัดเตรียมเรื่องราว เนื้อหา หรือข้อความต่าง ๆ โดย

การจัดเตรียมเองหรือมอบหมายให้นักเรียนศึกษาหรือรวบรวมมาก็ได้ แต่เนื้อหาที่นำมาวิเคราะห์ นั้นต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ซึ่งอาจใช้หลายวิธีดังนี้

1. ให้นักเรียนอ่านข้อความสั้น ๆ แล้ววิเคราะห์คำที่ผู้เขียนเลือกใช้แล้วว่าคำใดใช้ คำผิดความหมาย คำใดใช้ผิดหน้าที่ คำใดที่ใช้ไม่เหมาะสมหรือไม่ชัดเจนพร้อมทั้งให้ตัวอย่าง แนวทางแก้ไข

2. ให้นักเรียนอ่านเรื่องราวสั้น ๆ แล้ววิเคราะห์ประโยคที่ผู้เขียนใช้ว่ามีความถูกต้องหรือไม่ ผิดจากแบบแผนของภาษาอย่างไร เป็นประโยคที่ถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่ การเรียงลำดับ ความในประโยคถูกต้องหรือไม่ ใช้ประโยคกะทัดรัดหรือไม่ ใช้คำฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นหรือไม่ นักเรียนมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงอย่างไร ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องสั้น ๆ แล้ววิเคราะห์ก็ได้ เช่น เรื่องที่ 1 วิเคราะห์ความถูกต้องชัดเจนของการใช้ประโยค เรื่องที่ 2 วิเคราะห์การเรียงความใน ประโยค ฯลฯ สิ่งสำคัญ คือ ข้อความที่เลือกมาต้องมีเนื้อหาเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ของ ครูที่ตั้งไว้

3. ให้นักเรียนอ่านบทความสั้น ๆ แล้ววิเคราะห์ทัศนระของผู้แต่งว่าเป็นความคิดที่มี เหตุผลน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเป็แนวทางในการทำความเข้าใจของผู้เรียนให้เข้าใจเรื่อง ที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นการฝึกให้ ผู้อ่านรู้จักใช้ความคิด แยกแยะรายละเอียดต่อสิ่งที่อ่านไม่ว่าจะเป็นเรื่องราว เนื้อหา หรือข้อความ ต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาด้วยตนเอง รวมไปถึงผู้เรียนและครูสร้างกระบวนการ เรียนรู้ร่วมกัน

แนวการวัดและการประเมินผลการอ่านเชิงวิเคราะห์

กรมวิชาการ (2546 : 218) ได้เสนอแนวการวัดผลประเมินผลว่าอาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของการวิเคราะห์คำ วลี หรือประโยค นอกจากนั้น ควรวัดด้านเหตุผล การวิเคราะห์ทัศนระของผู้เขียนจากเรื่องที่อ่านตลอดจนประเมินผลจากความ ตั้งใจ ความสนใจ โดยใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย

2. ให้นักเรียนเลือกอ่านบทหรือกรอนที่นักเรียนชอบ แล้วสรุปความเป็นร้อยแก้ว โดยใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย

3. ให้นักเรียนอ่านบทหรือกรอน เรื่อง แล้ววิเคราะห์วิจารณ์บทที่อ่าน ในด้านรูปแบบฉันทลักษณ์ ความคิดและเนื้อหาสาระในบทหรือกรอน กลวิธีในการแต่งของบท ร้อยกรองและสิ่งที่ผู้เขียนฝากไว้ในบทหรือกรอน

4. ให้นักเรียนอ่านบทพ้อยกรอง เรื่อง แล้ววิเคราะห์ว่าเนื้อหา
ของบทพ้อยกรองให้อารมณ์ ความรู้สึกสอดคล้องกับเนื้อหาของบทพ้อยกรองหรือไม่ ต่อจากนั้นจึง
พิจารณาความสามารถและผลการทำงานด้วยการวัดผลความถูกต้องของการใช้ถ้อยคำ สำนวน
ภาษา การสรุปความ การวิเคราะห์บทพ้อยกรอง และความตั้งใจในการทำกิจกรรม

5. ให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วสรุปความให้ถูกต้องชัดเจนตามแบบที่กำหนดให้
ตัวอย่าง

มนุษย์เริ่มรู้จักวิธีทำกระดาษเมื่อประมาณ 2,000 กว่าปีมาแล้วในประเทศจีน โดย
เอาฟางแช่น้ำทิ้งไว้ ครั้นฟางเปื่อยดีแล้ว นำไปตีจนละเอียดและจึงกรองเยื่อที่ได้ ออกเอาไปล้างให้สะอาดอีก
ครั้งหนึ่งก็จะได้เยื่อกระดาษ แล้วจึงนำมาทำเป็นกระดาษ กระดาษที่ได้จะหนาหรือบางขึ้นอยู่กับ
ความชื้นของเยื่อ ถ้าต้องการกระดาษหนาก็ผสมเยื่อให้ชื้น กระดาษที่ได้มีสีน้ำตาล

แบบสรุปความที่ได้

ใคร

ทำอะไร

เมื่อไร

อย่างไร

ผลเป็นอย่างไร

สรุปความ

6. ให้นักเรียนอ่านเรื่องและสรุปความเข้าใจจากเรื่อง พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น
เชิงวิเคราะห์

ตัวอย่าง

พะยูนจัดเป็นสัตว์เลี้ยงลูกประภพ 2 หมายถึง สัตว์ที่ตามปกติคนใช้เนื้อกินเป็น
อาหารหรือล่าเพื่อการกินได้ ปัจจุบันจำนวนประชากรของพะยูนในน่านน้ำไทยลดน้อยลงไปมาก
จนบางแห่งอาจหมดแล้ว และเชื่อว่ามิพะยูนฝูงสุดท้ายที่จังหวัดตรังเท่านั้น ส่วนพะยูนในเขต
ประเทศอื่น ๆ มีเหลืออยู่บ้าง เช่น ออสเตรเลีย ศรีลังกา และอินเดีย อย่างไรก็ตาม พะยูนถูกจัดอยู่ในกลุ่ม
ของสัตว์ทะเลที่ล่อแหลมต่อการสูญพันธุ์

7. ให้นักเรียนอ่านข่าวหรือบทความจากหนังสือพิมพ์ แล้วขีดเส้นใต้ข้อความที่เป็น
ข้อเท็จจริงและข้อความที่เป็นข้อความที่เป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียนด้วยสีหรือสัญลักษณ์ที่แตกต่าง
กัน

ตัวอย่าง

การเปิดโปงเรื่องทุจริตบางเรื่อง เป็นเรื่องที่น่าชื่นชมยินดี ตัวอย่างเช่นกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและคณะนำจับเจ้าหน้าที่โก่งเงินค่าผ่านทางพิเศษหรือมอเตอร์เวย์ ปะหละหลายร้อยล้านบาท น่าชื่นชมยินดี เพราะแสดงว่ารัฐบาลจะปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวง ตามนโยบายประกาศสงครามคอร์รัปชัน แสดงว่ารัฐบาลเอาจริง

8. ให้นักเรียนตัดข่าวจากหนังสือพิมพ์แล้ววิเคราะห์ว่าข่าวนั้นมีการนำเสนอเฉพาะข้อเท็จจริงหรือมีความคิดเห็นของผู้เขียนแทรกอยู่ด้วย พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบว่าความคิดเห็นของผู้เขียนน่าเชื่อถือหรือไม่เพียงใด

9. ให้นักเรียนวิเคราะห์วิจารณ์การพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ในแง่การใช้สำนวนภาษา การสื่อความหมาย และความสอดคล้องกับเนื้อหาของข่าวนั้น ๆ

10. ให้นักเรียนตัดโฆษณาจากสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ แล้วแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ในด้านความน่าเชื่อถือ การใช้สำนวนภาษา ความน่าสนใจของการนำเสนอ

11. ให้นักเรียนอ่านเรื่อง แล้วตีความเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เขียน แล้วสรุปความคิดเห็นของผู้เขียน พร้อมทั้งเสนอแนวความคิดของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือเล่มนั้น

12. ให้นักเรียนเลือกวิเคราะห์วิจารณ์บทความ 1 เรื่อง ในเรื่องรูปแบบการนำเสนอ กลวิธีการแต่งเนื้อหา และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา

13. ให้นักเรียนอ่านเรื่อง แล้วประเมินค่าของเรื่องทั้งจุดดีและจุดด้อยโดยใช้เหตุผลประกอบ ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ และคุณค่าทางวรรณคดีและสังคม ส่วนการวัดและประเมินผลในส่วนต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วมีเกณฑ์การวัดผลดังนี้

13.1 ความสามารถในการแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้ถูกต้อง

13.2 ความถูกต้องชัดเจนในการวิเคราะห์วิจารณ์การพาดหัวข่าว

13.3 การใช้สำนวนภาษาในการนำเสนอ

13.4 การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ที่ถูกต้องชัดเจน

13.5 เหตุผลประกอบการประเมินคุณค่าของหนังสือที่อ่าน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลการอ่านเชิงวิเคราะห์นั้น ผู้สอนอาจวัดและประเมินผลจากการให้ผู้เรียนได้อ่านคำ วลี ประโยค ข้อความ บทความ สิ่งพิมพ์ หรือบทหรือกรอง แล้วพิจารณา แยกแยะ คัดวิเคราะห์เรื่องในด้านรูปแบบการแต่ง ความคิดและเนื้อหาสาระ กลวิธีในการแต่ง การใช้ถ้อยคำ สำนวน ภาษา การสรุปความ และการประเมินค่าของเรื่องที่อ่าน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

ประวัติความเป็นมาของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ เกิดขึ้นจากแนวคิด ของ เดอ โบโน (De Bono 2543 : 9) เกิดที่เมืองมอลต้า ประเทศสหรัฐอเมริกา จบการศึกษาขั้นต้นจากมหาวิทยาลัยเซนต์เอ็ดเวิร์ด ในมอลต้า และได้รับปริญญาด้านเภสัชศาสตร์จากรอยัลยูนิเวอร์ซิตี ออฟ มอลต้า จากนั้นได้ไปศึกษาต่อยังไครสต์เชิร์ช มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด ต่อมาได้รับปริญญาโทด้านจิตวิทยาและ สรีรศาสตร์ รวมไปถึงปริญญาเอกด้านเภสัชศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์และฮาร์วาร์ด และยังได้รับเลือกให้เป็นอาจารย์ประจำสาขามหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด ลอนดอน เคมบริดจ์ และ ฮาร์วาร์ด

เดอ โบโน เป็นผู้ก่อตั้งและเป็นผู้อำนวยการสถาบัน Cognitive Research Trust (SITO : Supranational Independent Thinking Organization) ที่ยังคงดำเนินโครงการใหญ่ที่สุดในโลกด้านการสอนเกี่ยวกับวิธีคิดในโรงเรียนต่าง ๆ คำแนะนำในเรื่องการคิดของ ดร. เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน นี้มีการนำไปปฏิบัติในบริษัทชั้นนำต่าง ๆ อาทิ ไอบีเอ็ม เซลล์ ยูนิลีเวอร์ คูปองต์ มอนซานโต ยูนิടെค โนโลยี ฯลฯ

เดอ โบโน (2543 : 7) มีความคิดว่า ประสิทธิภาพของมนุษย์นั้นด้อยกว่าศักยภาพที่มีอยู่จริง ทั้งนี้เนื่องมาจากมนุษย์ไม่เคยแยกเรื่องหรือแง่มุมการคิดที่แตกต่างออกจากกันเพื่อพิจารณาไปทีละเรื่อง ๆ นำเอาอารมณ์และความรู้สึกไปยึดติดอยู่กับทัศนคติเชิงเหตุผล นำความคิดส่วนตัวไปรวมกับการวิพากษ์วิจารณ์ และตั้งข้อสงสัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้การคิดยุ่งเหยิง ไร้ระเบียบ และไม่สามารถหาทางออกได้ นอกจากนี้ เดอ โบโน ยังเป็นผู้นำระดับโลกท่านหนึ่งทางสาขาวิชา แนวความคิดและการสอนคิด เป็นผู้คิดค้นแนวความคิดที่เรียกว่า ความคิดแนวข้าง (Lateral Thinking) และเป็นผู้บัญญัติศัพท์คำนี้ด้วย ซึ่งปัจจุบันคำนี้ถูกระบุอยู่ในพจนานุกรม The Oxford English Dictionary นับเป็นการยอมรับอย่างเป็นทางการว่าศัพท์คำนี้ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของภาษาอังกฤษ อีกทั้งยังได้แต่งหนังสืออื่น ๆ อีกกว่า 27 เล่ม โดยมีผู้นำไปแปลเป็นภาษาอื่นอีกกว่า 20 ภาษา และยังได้รับเชิญให้จัดรายการโทรทัศน์ของบีบีซี (BBC : British Broadcasting Chanel) ที่ชื่อว่า วิชาการคิดของเดอ โบโน และรายการโทรทัศน์อื่น ๆ อีกสองรายการ นอกจากนี้ยังได้รับเชิญให้อภิปรายในการสัมมนาต่าง ๆ มาแล้วทั่วโลกไม่ว่าที่สหรัฐอเมริกา ยุโรป สแกนดิเนเวีย ญี่ปุ่น ฯลฯ

ความหมายของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ (Six Thinking Hats)

เดอ โบโน (De Bono 2000 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า การคิดเป็นความสามารถขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แต่มนุษย์ยังไม่พอใจกับความสามารถทางการคิดของตนเท่าใดนักไม่ว่าจะมีความสามารถทางการคิดมากเพียงใดก็ตาม มนุษย์ก็ยังคงต้องการที่จะพัฒนาความสามารถทางการคิดขึ้นไปอีก ผู้ที่พอใจกับความสามารถทางการคิดของตนนั้นจัดว่าเป็นนักคิดที่ไม่ดี เพราะคนเหล่านั้นเชื่อว่าวัตถุประสงค์ของการคิด คือ การพิสูจน์ว่าตนเองคิดถูกต้องเสมอ ส่วนที่ยากที่สุดของการคิด คือ มนุษย์จะเกิดความสับสนระหว่างข้อเท็จจริง อารมณ์ความรู้สึก เหตุผล ความคาดหมาย ความคิดเห็นที่มีอยู่ในตนเอง เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบจะช่วยให้คิดเพียงอย่างเดียวในเวลาเดียว ทำให้สามารถแยกอารมณ์ออกจากเหตุผล แยกความคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริงได้ เทคนิคการคิดหมวกหกใบจะช่วยควบคุมความคิดราวกับเป็นวาทกรผู้ควบคุมวงออเคสตรา ในทำนองเดียวกันเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบจะเป็นประโยชน์มากในการประชุม อภิปราย เพราะจะทำให้คนเปลี่ยนจากการคิดแบบเดิม ๆ มาเป็นการคิดที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ประกอบด้วยหมวกสีต่าง ๆ 6 สี ซึ่ง เดอ โบโน (De Bono 2000 : 13-15) ได้ให้ความหมายของหมวกหกใบไว้ดังนี้ หมวกสีขาว โดยสีขาว หมายถึง ธรรมชาติและความเป็นจริง หมวกสีขาวจึงเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง ข้อเท็จจริง ตัวเลข และภาพ การคิดด้วยหมวกสีขาวจึงเป็นการคิดที่มีระเบียบและมีทิศทางแน่ชัด ผู้คิดต้องเป็นกลางและมองสิ่งต่าง ๆ อย่างปราศจากอคติโดยนำเสนอในรูปแบบข้อมูลเท่านั้น หมวกสีแดง โดยสีแดง หมายถึง ความโกรธ ความเดือดดาล หมวกสีแดงจึงให้ทัศนคติที่เต็มไปด้วยอารมณ์ ความรู้สึก เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้คิด สัญชาตญาณ ลางสังหรณ์ รวมไปถึงความประทับใจ หมวกสีดำ โดยสีดำ หมายถึง ความมืดมนและการปฏิเสธ หมวกสีดำจึงเป็นทัศนคติในแง่ลบ เป็นการคิดเชิงวิจารณ์ การคิดแบบหมวกสีดำทำให้รู้ว่าจุดใดผิดพลาดไม่ถูกต้อง และมีข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนอย่างไร สามารถมองปัญหาที่อาจจะเกิดล่วงหน้า รวมทั้งช่วยตรวจสอบหาหลักฐานหาความเป็นเหตุเป็นผล หาผลกระทบ หาความเหมาะสม การคิดแบบหมวกสีดำไม่ใช่การได้เถียง แต่การคิดแบบนี้เป็นการพยายามอย่างมีเป้าหมายเพื่อคิดถึงองค์ประกอบแง่ลบด้วย หมวกสีเหลือง โดยสีเหลือง หมายถึง ความสว่างไสวและการสร้างสรรค์ หมวกสีเหลืองจึงเป็นทักษะในแง่บวก ซึ่งรวมถึงความหวังและการคิดในแง่ดี ความมั่นใจในเหตุผล การยอมรับประโยชน์ ข้อดี จุดเด่น และความพยายามในการค้นหาผลดีที่จะได้รับ หมวกสีเขียว โดยสีเขียว หมายถึง หญ้า ผัก และความอุดมสมบูรณ์ หรือการเจริญเติบโตองงาม หมวกสีเขียวจึงหมายถึงความคิดริเริ่มและความคิดใหม่ หลบหลีกความคิดเก่า ๆ มุมมองเก่า ๆ รวมทั้งเป็นการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์ด้วย หมวกสีฟ้า โดยสีฟ้า หมายถึง ความเยือกเย็น ขณะเดียวกันก็เป็นสีของฟ้าที่อยู่

เหนือสรรพสิ่งทั้งปวง หมวกสีฟ้าจึงหมายถึง การควบคุมและจัดระบบของกระบวนการคิด ซึ่งรวมไปถึงการนำหมวกสีอื่น ๆ มาใช้ด้วย ทำหน้าที่เหมือนผู้ควบคุมวงออเคสตราโดยทำหน้าที่บอกให้มีการสวมหมวกแต่ละสี โดยหมวกสีต่าง ๆ จะกำหนดทิศทางที่ต้องดำเนินไป การคิดกำหนดปัญหาชัดเจน สรุปหรือตัดสินใจในขั้นต่อไป นอกจากนี้หมวกสีฟ้ายังทำหน้าที่ตรวจสอบการคิด และมั่นใจว่ากฎของการคิดนี้ได้ดำเนินไปอย่างดี คอยยุติข้อโต้เถียง รวมทั้งบังคับให้มีการรักษาวินัย ซึ่ง สุดตระการ ชนโกเศศ และคณะ (2546 : 24) เห็นสอดคล้องกับแนวความคิดนี้ กล่าวถึงความหมายของหมวกความคิดหกใบ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ หมวกสีขาว สีขาวเป็นกลาง ไม่มีอคติ ไม่ลำเอียง หมวกขวานนี้เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงและตัวเลข หมวกสีแดง สีแดงแสดงถึงความโกรธ (หน้าแดง) ความเดือดดาล และ อารมณ์สีแดงให้มุมมองทางด้านอารมณ์ หมวกสีดำ สีดำมีดมน และจริงจัง หมวกสีคำคือข้อควรระวัง และคำเตือน มันชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนของความคิดนั้น ๆ หมวกสีเหลือง สีเหลืองส่องสว่าง และให้ความรู้สึกในทางที่ดี หมวกสีเหลืองจึงเป็นมุมมองในแง่บวก รวมถึงความหวังและการคิดในแง่ดีด้วย หมวกสีเขียว สีเขียวคือสีของหญ้า พืชพรรณ ความอุดมสมบูรณ์ การเติบโตงอกงาม หมวกสีเขียวหมายถึงความคิดริเริ่ม และความคิดใหม่ ๆ หมวกสีฟ้า สีฟ้าเยือกเย็น และเป็นสีของท้องฟ้าซึ่งอยู่เบื้องบนเหนือทุกสิ่งทุกอย่าง หมวกสีฟ้าจึงหมายถึงการควบคุม การจัดระบบกระบวนการคิดและการใช้หมวกอื่น ๆ และวัชรา เล่าเรียนดี (2550, อ้างถึงใน De Bono, E. 1986) ได้เสนอเกี่ยวกับความหมายของหมวกหกใบ สรุปได้ดังนี้

หมวกสีขาว แทนความเยือกเย็น เป็นกลาง ด้วยเหตุ – ผล ข้อเท็จจริงที่ปรากฏขณะสวมหมวกสีขาว ผู้พูดแสดงข้อเท็จจริงของข้อมูล โดยไม่ใส่ใจต่อการเสนอแนะเพิ่มเติมใด ๆ วัตถุประสงค์ของหมวกสีขาวเพื่อให้ตรวจสอบความจริง ภาพ ข้อมูลที่มีอยู่ ระบุข้อมูลที่ขาดหายไป และบอกวิธีที่จะได้มา

หมวกสีแดง หมวกสีแดงแทนความรู้สึก อารมณ์ สัญชาตญาณหรือลางสังหรณ์การสวมหมวกสีแดง ในขณะที่ฝึกการคิดด้วยหมวก 6 ใบ ผู้ที่สวมหมวกสีแดงสามารถจะพูดตามความรู้สึกต่าง ๆ ไม่ต้องเกรงใจหรือขอโทษ หรืออธิบาย หรือแก้ตัวได้ สัญชาตญาณอาจจะเป็นการตัดสินใจที่ีดีการมีประสบการณ์มากมายเป็นหลัก การแสดงความรู้สึกจากความคิดเห็นแสดงถึงด้วยการพูดออกมาให้ผู้อื่นรู้ อาจมีค่า ถึงแม้ว่าจะอธิบายไม่ได้

หมวกสีดำ หมวกสีดำเป็นการแสดงเหตุผลในทางลบ เป็นหมวกที่แสดงถึงการเตือนให้ระวัง และการตัดสินใจที่สำคัญ หมวกสีดำใช้มากที่สุด อาจกล่าวได้ว่าเป็นหมวกที่มีค่ามากที่สุด เนื่องจากการคิดพูดเตือนให้ระวัง โดยที่ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นอาจจะร้ายแรงขณะเดียวกันเป็นหมวกที่ถ้าใช้มากจนเกินไป จึงอาจทำให้เป็นการทำลายความคิดสร้างสรรค์โดยเฉพาะถ้าหากเริ่มต้นด้วยการพูดทางลบ

หมวกสีเหลือง หมวกสีเหลืองแทนการมองในแง่ดี ให้เหตุผลทางบวก การให้มุมมองต่าง ๆ มีความยืดหยุ่น มองหาผลกำไร แต่ต้องอยู่บนฐานของเหตุ – ผล

หมวกสีเขียว หมวกสีเขียว แทนความคิดสร้างสรรค์ ความคิดใหม่และทางเลือกใหม่ ๆ เพิ่มเติม การสวมหมวกสีเขียวให้เวลาและที่ว่างสำหรับการคิดสร้างสรรค์ หมวกสีเขียวคือที่ซึ่งจะคิดอย่างหลากหลายแนวทางและใช้เทคนิคการคิดสร้างสรรค์

หมวกสีฟ้า หมวกสีฟ้าแทนการคิดทบทวน หรือกระบวนการควบคุมการใช้หมวกทุกสีทั้งหมด หมวกสีน้ำเงินจึงถูกใช้โดยผู้นำกลุ่ม ใช้ในที่ที่มีการประชุม เป็นการกำหนดความระมัดระวังในการคิด แนะนำการคิดขั้นต่อไป เป็นการถามให้ได้ข้อสรุป การสรุปความและการตัดสินใจ

สรุปได้ว่าเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบเป็นวิธีการจัดระบบความคิด และการแสดงบทบาทการคิดตามสีของหมวกที่สวมอยู่ ได้แก่ หมวกสีขาวแสดงถึงความเป็นกลาง จึงเป็นการค้นหาข้อมูล ตัวเลข ข้อเท็จจริงต่าง ๆ หมวกสีแดง แสดงถึง ความรู้สึก อารมณ์ จึงเป็นการมองทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก การหยั่งรู้ และสัญชาตญาณ หมวกสีดำ แสดงถึง ความมืดครึ้ม จึงเป็นการมองด้านลบ ข้อเสีย เหตุผลในการปฏิเสธ จุดด้อยข้อผิดพลาด หมวกสีเหลือง แสดงถึงความสดใส สว่าง จึงเป็นการมองในด้านบวก แง่ดี ความเป็นไปได้ ประโยชน์รวมทั้งเหตุผลในการยอมรับ หมวกสีเขียว แสดงถึง ความอุดมสมบูรณ์ ความเจริญงอกงาม จึงเป็นการมองด้วยความคิดใหม่ ๆ และความคิดสร้างสรรค์ หมวกสีฟ้าแสดงถึงการควบคุมเปรียบเทียบเหมือนท้องฟ้าที่ปกคลุมอยู่เหนือทุกสิ่ง จึงเป็นการควบคุม การกำหนดจุดเน้นหรือจุดสนใจของการคิด การกระตุ้น การประเมินและการสรุปการคิดของแต่ละคนให้ตรงกับหมวกที่สวมใส่อยู่

ความมุ่งหมายของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

เดอ โบโน (2543 : 26 – 27) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไว้ดังนี้

1. การเล่นไปตามบทบาทที่ถูกกำหนดไว้ การจำกัดการคิดอย่างเคร่งครัดจะช่วยปกป้อง “ตัวตน” ของผู้คิดอันเป็นสาเหตุส่วนใหญ่ของความผิดพลาดในเชิงปฏิบัติของการคิด แต่หมวกการคิดจะช่วยให้ผู้คิดสามารถคิดและพูดสิ่งต่าง ๆ ได้โดยที่ไม่ต้องเอาตัวตนของผู้คิดเข้าไปเสี่ยงเช่นเดียวกับการสวมชุดตลกช่วยเปิดทางให้เล่นตลกได้อย่างเต็มที่

2. การมุ่งความสนใจ หากว่าการคิดของผู้คิดมีความหมายมากกว่าการมีปฏิริยาตอบสนอง ควรจะมีวิธีการมุ่งความสนใจไปในการไตร่ตรองเรื่องแต่ละเรื่องถึงหกด้าน

3. ความสะดวก สัญลักษณ์ของหมวกการคิดที่แตกต่างกันหกใบจะเป็นแนวทางให้ผู้คิดขอให้ผู้คิดท่านอื่น ๆ (รวมทั้งตัวของผู้คิด) ปรับเปลี่ยนท่าที สามารถขอให้ผู้คิดบางคนมอง

ในแง่ลบหรือหยุดมองในแง่ลบหรือให้ผู้คิดบางคนมองในเชิงสร้างสรรค์ หรือให้แสดงความเห็นด้วยอารมณ์ เป็นต้น

4. พื้นฐานเกี่ยวกับสารเคมีในสมอง หมวกหกใบเป็นเงื่อนไขกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสมดุลเคมีในสมองของมนุษย์ สภาวะเคมีที่แตกต่างกันในสมองมีส่วนสัมพันธ์กับความคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งการคิดที่หลากหลายจะทำให้สมองมีส่วนสัมพันธ์กับความคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งการคิดที่หลากหลายจะทำให้สมองของมนุษย์ไม่อยู่กับสภาวะเคมีแบบใดแบบหนึ่ง

5. การตั้งกฎเกณฑ์ของเกมการเล่น ผู้คนจะเก่งเรื่องการเรียนรู้กฎของการเล่นเกม การเรียนรู้ของเกมเป็นการเรียนรู้เด็กที่สามารถทำได้อย่างยอดเยี่ยมและมีประสิทธิภาพที่สุดนั้น จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมเด็ก ๆ จึงพร้อมจะปรับตัวเพื่อใช้คอมพิวเตอร์ หมวกหกใบช่วยสร้างกฎเกณฑ์เฉพาะตัวสำหรับ “เกม” การคิด เกมการคิดที่ไว้ในใจนี้จะเป็นการสร้างแผนที่ที่แตกต่างไปจากการโต้เถียงอย่างสิ้นเชิง

ประโยชน์ของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

เดอ โบโน (2543 : 11) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไว้ดังต่อไปนี้

1. ง่ายต่อการเรียนรู้ การใช้ และเป็นการกระตุ้นความสนใจที่ดี การใช้หมวกจริงหรือภาพหมวกและสีสันต่าง ๆ มีส่วนช่วยอย่างมาก
2. ทำให้เหลือเวลาสำหรับความคิดสร้างสรรค์อย่างแท้จริง
3. สามารถแสดงออกในที่ประชุมได้อย่างถูกต้อง เปิดเผยความรู้สึกหรือสัญชาตญาณโดยไม่ต้องเกรงใจว่าจะไม่เหมาะสมแต่อย่างใด
4. ทำให้สามารถคิดแบบใดแบบหนึ่งในเวลาหนึ่งได้อย่างเต็มที่โดยไม่สับสนปนเปกับความคิดของหมวกสีอื่นในเวลาเดียวกัน
5. ทำให้สามารถเปลี่ยนแบบความคิดได้ง่ายและตรงไปตรงมา โดยไม่ล่วงเกินผู้อื่น โดยการเปลี่ยนสีหมวก
6. ทำให้ผู้ร่วมประชุมหรือผู้ร่วมอภิปรายสามารถระดมความคิดได้ทุกคน สามารถใช้หมวกแต่ละสีได้ครบทุกสี แทนที่จะคิดแต่เพียงสีเดียว ด้านเดียว
7. เป็นการแยกทิวออกไป และปล่อยความคิดให้มีอิสรภาพที่จะคิดได้อย่างเต็มที่
8. ทำให้สามารถจัดลำดับการระดมความคิดให้เหมาะสมที่สุดกับหัวข้อหรือประเด็นของการคิด

9. ป้องกันมิให้เกิดการโต้เถียงกัน ไปมาในที่ประชุม เพื่อฝ่ายต่าง ๆ จะได้สามารถร่วมกันคิดอย่างสร้างสรรค์

10. ทำให้มีการระดมสมองในการคิด เพื่อผลิตงานออกมาดีขึ้น

ทิสนา แชมมณี (2540 : 424) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบว่าเป็นการพัฒนาความคิดของผู้เรียน ได้อย่างไม่จำกัดเชื้อชาติ และวัฒนธรรม สามารถนำไปใช้ได้ง่าย เนื่องจากไม่มีความซับซ้อน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน ได้พยายามคิด ซึ่งเป็นการคิดอย่างรอบด้าน คิดทั้งจุดดี จุดด้อย จุดน่าสนใจ ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ แทนที่จะยึดติดอยู่กับความคิดเพียงด้านเดียว หรือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

สรุปได้ว่า เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบเป็นวิธีที่ช่วยส่งเสริมให้สามารถคิดอย่างรอบด้าน เป็นการสร้างกฎระเบียบในการใช้ความคิดร่วมกันระหว่างคนหลายคน โดยใช้สีของหมวกแทนประเภทการคิดที่แตกต่างกัน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การคิดแบบหมวกหกใบสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม โดยมุ่งเน้นการฝึกฝนให้ครบทั้งหกใบหกสี ซึ่งมีผู้กล่าวถึงการนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 106 – 108) ได้กล่าวถึง การนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่าครูฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความหมายของหมวกแต่ละสี ผู้สอนอาจจะให้ผู้เรียนใส่หมวก แล้วให้ตอบคำถามตามสีของหมวกที่สวมครั้งละสี หรือให้ผู้เรียนสวมหมวกคนละสีแล้วตอบคำถาม หรือสลับหมวกแล้วตอบคำถาม หรือให้ผู้เรียนตั้งคำถามเองตามสีของหมวกที่สวม วิธีการดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยและเข้าใจความหมายของหมวกแต่ละสีเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ การนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไปใช้อาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. การใช้ส่วนตัว

1.1 ใช้ในการคิดแบบใดแบบหนึ่งหรือเปลี่ยนการคิด เช่น ผู้สอนควรจะแนะนำผู้เรียนว่าถ้าเกิดทัศนคติในทางลบต่อข้อเสนอของเพื่อน ๆ ผู้เรียนอาจจะเปลี่ยนไปสวมหมวกสีเหลือง หรือในขณะที่ประชุม ถ้ามีความรู้สึกชื่นชมหรือสนับสนุนความคิดที่เสนอมองอยู่ อาจจะทำให้มีความคิดคล้อยตาม การสวมหมวกสีน้ำเงินจะทำให้เกิดความระมัดระวังในระหว่างการคิดถ้าต้องการเห็นมุมมองใหม่ควรสวมหมวกสีเขียว

1.2 ใช้ในการสนทนา ผู้สอนอาจจะแนะนำผู้เรียนในระหว่างที่มีการสนทนา การนำหมวกสีต่าง ๆ มาใช้จะทำให้เปลี่ยนการคิด เช่น ผมอยากจะขอการคิดแบบหมวกสีขาว จากคุณ คุณมีข้อมูลอะไรบ้าง คุณได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับความคิดนี้มาก ขอให้ถอดหมวก สีเหลือง ต่อไปขอให้ใช้หมวกสีแดง เรามีข้อมูลอะไรบ้างเกี่ยวกับสถานการณ์นี้บ้าง (หมวกสีขาว) ต่อไปให้ใช้หมวกสีฟ้าเพื่อเสนอขั้นตอนในการแก้ปัญหา

1.3 ใช้ในการเขียนรายงานการนำหมวกแต่ละสีมาเรียงลำดับเพื่อการเขียนรายงาน จะทำให้เป็นการเสนอรายงานที่น่าสนใจ สมเหตุสมผล เช่น รายงานของนักเรียนอาจจะเริ่มด้วย หมวกสีขาว ตามด้วยหมวกสีเขียว หมวกสีดำ หมวกสีฟ้า และหมวกสีแดง บางครั้งการเขียน รายงานอาจจะเรียงหมวกสีอื่นก่อนก็ได้ และบางครั้งอาจจะไม่จำเป็นต้องเรียงครบทั้ง 6 ใบ

1.4 ใช้ในการตรวจสอบรายงานเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ เช่นรายงานฉบับนี้ไม่มี หมวกสีเขียวเลย หมวกสีดำก็น้อยไปหน่อย และขอให้เพิ่มหมวกสีแดงด้วย

2. การใช้ในยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้

2.1 ใช้ในการกำหนดทิศทางการคิดของกลุ่ม แนวทางนี้คือการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มมอบหมายโครงการให้ผู้เรียนทำหรือกำหนด เป้าหมายแล้วให้ผู้เรียนคิดโครงการเอง ในการวางแผนการดำเนินงานสมาชิกในกลุ่มจะต้องระดม พลังสมองเพื่อให้ทุกคนได้ร่วมกันคิด การนำหมวกแต่ละสีมาใช้เพื่อให้ทุกคนคิดไปในทิศทาง เดียวกัน ประธานของกลุ่มจะต้องให้สมาชิกสวมหมวกสีเดียวกัน เช่น ในการแก้ปัญหาตามที่ได้รับ มอบหมาย เช่น ประธานอาจจะเริ่มด้วยหมวกสีฟ้า (อะไรคือเป้าหมายของการคิดที่ต้องการ) หมวกสีขาว (การแก้ปัญหาเรื่องนี้ข้อมูลอะไรบ้าง) หมวกสีดำ (การแก้ปัญหาเรื่องนี้มีจุดอ่อน ตรงไหน) หมวกสีฟ้า (การแก้ปัญหานี้มีขั้นตอนอย่างไร) โดยยึดหลักการดังนี้

2.1.1 ภายใต้ง่อนไขของหมวกแต่ละสี ทุกคนในกลุ่มต้องใช้ความคิดไปใน ทิศทางเดียวกัน มุ่งไปที่เนื้อหา ไม่ใช่ต่างคนต่างคิดเรื่องนั้น

2.1.2 ความคิดที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะตรงกันข้ามก็ตามสามารถนำมาคิด พร้อม ๆ กันได้

2.1.3 บทบาทของหมวกแต่ละสี ทำให้เกิดการมองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หมวกสีเหลืองและหมวกสีดำ เป็นความพยายามร่วมกันที่จะค้นหาประโยชน์และอุปสรรคไม่ชี้หน้า เข้าหาต่อสู้กัน

สิ่งที่ผู้สอนจะต้องติดตามการใช้หมวกของแต่ละกลุ่มเพื่อนไปสู่การปรับปรุง การทำงานของกลุ่มมีดังนี้

มีอุปสรรคอะไรเกิดขึ้นบ้าง

มีอะไรที่ดำเนินไปด้วยดี

ในแต่ละกลุ่มปัญหาในการจำกัดอยู่ภายใต้หมวกที่กำหนดให้หรือไม่

มีอุปสรรคอะไรบ้างเมื่อมีการเปลี่ยนหมวกทันที

2.2 ใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดตามสีของหมวก ผู้สอนจะต้องกำหนดทักษะที่ต้องการจะพัฒนาผู้เรียน ซึ่งทักษะที่กำหนดนั้นจะเกี่ยวข้องกับหมวกหกใบ ผู้สอนจะต้องคิดค้นคำถามตามสีหมวกเพื่อพัฒนาทักษะที่กำหนดแล้วนำคำถามเหล่านั้นไปบรรจุในใบงานที่จัดเตรียมไว้สำหรับการสอนแต่ละครั้ง สอดแทรกไว้ในแผนการสอน ซึ่งคำถามเหล่านี้จะระบุสีของหมวกไว้ท้ายคำถาม หรือเขียนภาพของหมวกหรือมีเฉพาะคำถามก็ได้ ในแต่ละใบงานพยายามตั้งคำถามให้ได้ครบทุกสีของหมวก

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

เดอ โบโน (De Bono 1992 : 18-19) ได้เสนอขั้นตอนการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไว้ดังนี้

1. ขั้นนำ (Lead – in) เริ่มด้วยการให้ภาพประกอบง่าย ๆ ตัวอย่างหรือแบบฝึกหัดที่แสดงให้เห็นกระบวนการที่จะสอน
2. การอธิบายหรือชี้แจงรายละเอียด (Explanation) เข้าสู่การให้ตัวอย่างทันทีว่าจะสอนอะไรตามลักษณะพื้นฐานของหมวกใบที่เลือก
3. การสาธิต (Demonstration) แสดงให้เห็นถึงการใช้หมวกที่มีความสัมพันธ์กับการคิดแต่ละแบบ พร้อมกับคำอธิบายแนะนำตัวอย่างคำถามเพื่อสร้างความเข้าใจ
4. การปฏิบัติ (Practice) เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้กระบวนการในการฝึกฝนทุกใบ อย่าใช้เวลาฝึกฝนใบใดใบหนึ่งนานเกินไป ซึ่งจะเป็นการดึงความสนใจจากกระบวนการให้เขาไป จุดประสงค์คือให้ผู้เรียนเกิดทักษะไม่ใช่การอภิปรายให้น่าสนใจถึงจะทำไม่ได้ผลนักก็ดำเนินต่อไปได้
5. การหารายละเอียดเพิ่มเติม (Elaboration) โดยอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการคิดหรือวิธีการตั้งคำถามตามแนวคิดของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ
6. ข้อสรุป (Conclusion) ทบทวนเรียงเรียงสิ่งที่คิด การสรุปกระบวนการ ให้เน้นย้ำประเด็นหลักและเน้นว่า ทำไมกระบวนการนี้จึงเกิดมีประโยชน์

นอกจาก เดอ โบโน จะเสนอขั้นตอนการนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไปใช้ในการสอนแล้ว ยังได้นำหมวกแต่ละสีมาจัดเรียงลำดับตามประเภทของการคิด เพื่อให้การคิดเป็นไปตามสาระและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวคิดนี้อาจจะนำมาใช้ในการพัฒนากระบวนการคิดหรือ

ปลูกฝังกระบวนการคิดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้สอนจะต้องตั้งคำถามเรียงลำดับตามเป้าหมายที่ต้องการจะพัฒนาผู้เรียน โดยอาจใช้หลักเกณฑ์หรือแนวทางต่อไปนี้ (De Bono 1992 : 115 – 120)

1. หมวกแต่ละสีสามารถใช้ได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง แต่ต้องเป็นไปตามลำดับที่กำหนด
2. โดยทั่วไปมักจะเกิดผลดีหากใช้หมวกสีเหลืองก่อนหมวกสีดำ เนื่องจากเป็นการยากที่จะมองในแง่ดีหลังจากที่แสดงการวิพากษ์วิจารณ์
3. การใช้หมวกสีดำทำได้ 2 รูปแบบ
 - 3.1 หมวกสีดำถูกใช้เพื่อให้เห็นถึงจุดอ่อนของความคิด แล้วควรคิดตามด้วยการใช้หมวกสีเขียวซึ่งพยายามเอาชนะจุดอ่อนนั้น
 - 3.2 เมื่อหมวกสีดำถูกใช้ในขั้นตอนสุดท้ายของการประเมิน ความคิดใดก็ควรตามด้วยการใช้หมวกสีแดงเพื่อที่จะได้ทราบความรู้สึกเกี่ยวกับผลการประเมินความคิดนั้น
4. หากเราเชื่อว่าเรื่องที่คิดนั้นเป็นเรื่องที่มีความรุนแรงต่ออารมณ์ความรู้สึก ควรเริ่มจากหมวกสีขาวเพื่อให้มีการสะสมข้อมูลต่าง ๆ หลังจากหมวกสีขาวเราสามารถใส่หมวกสีเขียวในการสร้างทางเลือก ซึ่งต่อมาทางเลือกแต่ละทางจะได้รับการประเมินจากหมวกสีเหลืองและตามมาด้วยหมวกสีดำ ซึ่งทำให้เราสามารถเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งออกมาได้ หลังจากนั้นประเมินทางเลือกนั้นอีกครั้งด้วยหมวกสีดำและหมวกสีแดง
5. หากไม่ใช่เรื่องที่มีความรุนแรงต่ออารมณ์ความรู้สึกเราควรเริ่มจากหมวกสีขาวเพื่อให้มีการสะสมข้อมูลต่าง ๆ หลังจากหมวกสีขาว เราสามารถใช้หมวกสีเขียวในการสร้างทางเลือกซึ่งต่อมาทางเลือกแต่ละทางจะได้รับการประเมินจากหมวกสีเหลืองและตามมาด้วยหมวกสีดำซึ่งทำให้เราสามารถเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งออกมาได้ หลังจากนั้นประเมินทางเลือกนั้นอีกครั้งด้วยหมวกสีดำและหมวกสีแดง

การจัดลำดับขั้นตอนของการใช้หมวกแต่ละสี สามารถแบ่งได้ตามประเภทของการคิด ดังนี้

1. การค้นหาความคิด (Seeking and Idea) มีลำดับการใช้หมวกแต่ละสีดังนี้
 - หมวกสีขาว รวบรวมข้อมูล (Information) ที่มี
 - หมวกสีเขียว สืบหาความคิดเห็นต่อไปอีกและเพื่อสร้างทางเลือก (Alternatives)
 - หมวกสีเหลือง ประเมินประโยชน์และความเป็นไปได้ของทางเลือกต่าง ๆ
 - หมวกสีดำ ประเมินจุดอ่อน และอันตรายของทางเลือกต่าง ๆ
 - หมวกสีเขียว ทางเลือก (อาจพัฒนาทางเลือกเด่น ๆ ต่อไป เพื่อให้ดียิ่งขึ้นแล้วจึงเลือกอีกครั้ง)
 - หมวกสีฟ้า สรุปและประเมินว่าได้บรรลุอะไรบ้างแล้ว

- มีดังนี้
- หมวดสีดำ ปิดฉากด้วยการพิจารณาตัดสินใจที่เลือกแล้ว
- หมวดสีแดง มองหาความรู้สึกต่าง ๆ (Feeling) ที่มีต่อผลสรุปที่ได้รับ (Outcome)
2. การตอบสนองต่อความคิด (Reacting to an Idea) มีลำดับการใช้หมวดแต่ละสี ดังนี้
- หมวดสีแดง มองหาความรู้สึกเกี่ยวกับความคิดนั้น
- หมวดสีเหลือง มองหาประโยชน์ที่จะได้รับจากความคิดนั้น
- หมวดสีดำ ชี้ให้เห็นจุดอ่อน ปัญหา และอันตรายของ ความคิดนั้น
- หมวดสีเขียว ว่าคุณวความคิดนั้น สามารถปรับปรุงให้ไปเสริมกับความคิดหมวดสี เหลืองและเอาชนะความคิดหมวดสีแดงได้หรือไม่
- หมวดสีขาว ว่าคุณข้อมูลที่มีอยู่สามารถใช้ปรับปรุงความคิดนั้น เพื่อให้ได้รับการยอมรับที่ดีขึ้นได้หรือไม่ (ในกรณีที่มีหมวดสีแดงต่อต้านความคิดนั้น)
- หมวดสีเขียว พัฒนา แนะนำ
- หมวดสีดำ ปิดฉากด้วยการพิจารณาตัดสินใจแน่นอน
- หมวดสีแดง มองหาความรู้สึกต่าง ๆ (Feeling) ที่มีต่อผลสรุปที่ได้รับ (Outcome)
3. ขั้นตอนรวบรัด (Short Sequences) มีลำดับการใช้หมวดแต่ละสี ดังนี้
- หมวดสีเหลือง/ดำ/เขียว เพื่อประเมินความคิดอย่างรวดเร็ว
- หมวดสีขาว/เขียว เพื่อสร้างความคิดต่าง ๆ ขึ้นมา
- หมวดสีดำ/เขียว เพื่อปรับปรุงความคิดนั้นเพื่อให้ได้รับการยอมรับที่ดีขึ้น
- หมวดสีฟ้า/เขียว เพื่อสรุปและแสดงทางเลือกต่างๆ
- หมวดสีฟ้า/เหลือง เพื่อว่าคุณวความคิดนั้นก่อให้เกิดประโยชน์อะไรขึ้นบ้างหรือไม่
4. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดทั้งทางบวกและทางลบก่อนที่จะตัดสินใจ เช่น ให้ผู้เรียนประเมินผลงานของเพื่อน ซึ่งมีลำดับการใช้หมวดแต่ละสี ดังนี้
- หมวดสีเหลือง งานชิ้นนี้มีประโยชน์และคุณค่าอย่างไรบ้าง
- หมวดสีดำ งานชิ้นนี้มีข้อบกพร่องอย่างไรบ้างเมื่อมีข้อมูลทั้งด้านบวกและด้านลบ
- จึงตัดสินใจ
5. การออกแบบ (Design) ในการมอบหมายให้ผู้เรียนออกแบบชิ้นงาน ให้ผู้เรียนคิดตามลำดับขั้นตอน ซึ่งมีลำดับการใช้หมวดแต่ละสี ดังนี้
- หมวดสีฟ้า งานที่ต้องออกแบบมีอะไรบ้าง
- หมวดสีเขียว แต่ละงานจะมีแบบอย่างไรบ้าง

หมวดสีแดง เรามีความรู้สี่อย่างไรในแต่ละแบบ

6. การปรับปรุง (Improvement) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้มีการปรับปรุงงาน จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ให้ผู้เรียนปรับปรุงแปลงผักสวนครัวของตน ซึ่งการปรับปรุงมีลำดับการใช้หมวดแต่ละสีดังนี้

หมวดสีดำ แปลงผักสวนครัวนี้มีอะไรบ้างที่จะต้องปรับปรุง

หมวดสีเขียว จะปรับปรุงสิ่งที่เราพบได้อย่างไร

7. ความคิดริเริ่มแรก (First Ideas) มีลำดับการใช้หมวดแต่ละสีดังนี้

หมวดสีฟ้า อะไรคือภาระที่ต้องคิด บอกรายงานที่ต้องทำให้ชัดเจน

หมวดสีขาวย รวบรวมข้อมูล ว่าเรารู้อะไรบ้างเกี่ยวกับสถานการณ์

หมวดสีเขียว ค้นหาแนวคิดใหม่ ๆ ที่เป็นไปได้ หรือการให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ
ความคิดเช่นไรที่เราควรคิด

เดอ โบโน (De Bono 1992 : 19) ได้เสนอข้อสังเกตในการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบ ดังนี้

1. จุดเน้น (Focused) การสอนควรเน้นที่ทักษะหรือหมวดที่กำลังสอน ทบทวนชื่อของหมวดที่ใช้บ่อย ๆ

2. ชัดเจน (Clear) หลีกเลี่ยงความสับสน ถ้ามีความสับสนให้พิจารณาสิ่งที่ย่อย ๆ โดยยกตัวอย่างที่ชัดเจน

3. ว่องไว (Brisk) กำหนดเวลาสั้น ๆ สำหรับการคิดในแต่ละประเด็น

4. สนุกสนาน (Enjoyable) การเรียนและการฝึกต้องสนุกสนาน ความสนุกสนานเกิดจากกิจกรรมซึ่งใช้ความคิดและแบบฝึกที่มีชีวิตชีวา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 5 – 7) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวดหกใบ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้โดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลายประกอบการใช้คำถาม กระตุ้น ช้กถาม ทบทวน หรือแสดงความคิดเห็นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่

2. ช้่นดำเนินการสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นการคิดด้วยการใช้คำถามหมวดหกความคิด 6 ใบ ลักษณะกิจกรรมมุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมในการเรียนรู้มากที่สุด กล่าวคือ ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ร่วมกันแสดงออกด้วยการตั้งคำถาม ตอบคำถาม โดยออกแบบกรอบของการคิดด้วยการใช้คำถามตามสีของหมวด (หมวดแต่ละสีใช้

แทนวิธีคิดแต่ละแบบ) ซึ่งจะใช้หมวดสีใดก่อนหลังก็ได้ และผู้เรียนสามารถใช้คำถามของหมวดแต่ละสีได้ไม่จำกัดจำนวนครั้งจนกระทั่งได้คำตอบหรือองค์ความรู้ในเรื่องที่เรียนอย่างชัดเจน ในขั้นตอนนี้จึงจำเป็นต้องมีการร่วมกันวิเคราะห์เพื่อให้ได้ความจริง ข้อเท็จจริง หรือคำตอบที่ต้องการ ลักษณะคำถามที่นำมาใช้ในขั้นตอนนี้ เป็นดังนี้

หมวดสีเขียว	ใช้คำถามที่กระตุ้นให้เสนอข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงจากการอ่าน การสังเกต หรือเหตุการณ์ เป็นต้น
หมวดสีแดง	ใช้คำถามกระตุ้นเพื่ออธิบายความรู้สึกต่อข้อมูลเรื่องราวหรือเหตุการณ์ เป็นต้น
หมวดสีเหลือง	ใช้คำถามให้ค้นหาข้อดีหรือจุดเด่นของข้อมูล เรื่องราว หรือเหตุการณ์ เป็นต้น
หมวดสีดำ	ใช้คำถามให้ระบุนสาเหตุของปัญหาความไม่สมบูรณ์ความล้มเหลว เป็นต้น
หมวดสีเขียว	ใช้คำถามเสนอวิธีแก้ไข การเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ดีกว่าทางเลือกใหม่ เป็นต้น
หมวดสีฟ้า	ใช้คำถามเพื่อตัดสินใจ หรือสรุปข้อมูล เช่น ข้อคิดความรู้ที่ได้รับ ทางเลือกที่จะนำไปปฏิบัติ เป็นต้น

3. ขั้นสรุป เป็นการสรุปผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้ ภาพรวมของเรื่องที่เรียนหรือสรุปสาระสำคัญของบทเรียน โดยนำความรู้ที่ได้ทั้งหมดมานำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันสรุปข้อค้นพบ หรือสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่

4. ขั้นประเมินผล ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย ประเมินสิ่งที่ผู้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรม ซึ่งได้จากการสรุปการทดสอบ การบันทึก การตรวจผลงาน การประเมินผลอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เพื่อน ผู้ปกครอง หรือชุมชนร่วมประเมินผลได้

จากการระบุขั้นตอนการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบของนักวิชาการ และหน่วยงานที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ขั้นตอนการสอนโดยใช้เทคนิคหมวดหกใบ ประกอบด้วยขั้นนำ ขั้นตอนการดำเนินการสอน ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงวิเคราะห์

อภิรักษ์ อรรถกุล (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน และวิธีสอนแบบปกติ วัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและวิธีสอนแบบปกติ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและวิธีสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนาสะแบง จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 47 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการสอนวิชาภาษาไทยและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่สอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่สอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากนักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนไปตามขั้นตอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ คือ อ่านชื่อเรื่อง อ่านเนื้อเรื่องให้เข้าใจ อ่านเนื้อเรื่องที่สำคัญซ้ำอีกครั้ง ตั้งคำถามและหาคำตอบจากเรื่องที่อ่าน นักเรียนจึงเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ง่ายและเร็วขึ้นทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์สูงขึ้น

จิรัชดา ก้วพิสมัย (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแผนการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อพัฒนาแผนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 2) เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการสอน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองแวงหนองน้อย วิทยาการ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 10 แผน แบบทดสอบประจำแผน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า แผนการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.00/83.29 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .61 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 61 ดังนั้น ครูผู้สอนควรนำแผนการสอนที่ผู้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์เนื้อหาจากการอ่านได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล

อัญญารัตน์ เจริญพุดผิง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบประเมินทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา วัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อสร้างและพัฒนาแบบประเมินทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 3,065 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบประเมินทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียนมี 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การประเมินทักษะการอ่าน ตัวบ่งชี้ คือ ความคล่องในการอ่าน ความเข้าใจในการอ่าน วิธีการอ่านสาร การประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ ตัวบ่งชี้ คือ วิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ วิเคราะห์หลักการประเมินทักษะการเขียน ตัวบ่งชี้ คือ เนื้อเรื่อง ลำดับเรื่อง ไวยากรณ์ กลไกการเขียน 2) คุณภาพของแบบประเมินทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียน มีความตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างตัวบ่งชี้กับทักษะที่ประเมินและระหว่างเกณฑ์การให้คะแนนกับตัวบ่งชี้มีค่าเท่ากับ .83 – 1.00 มีความตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากการประเมินทั้ง 3 ทักษะกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีความตรงเชิงจำแนกจากการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของนักเรียนมีทักษะทางการเรียนสูงและต่ำ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีความตรงเชิงจำแนกจากการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของนักเรียนมีทักษะทางการเรียนสูงและต่ำ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีความตรงเชิงโครงสร้างที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

เสาวลักษณ์ ครอบจักร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านเชิงวิเคราะห์ ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ และ 3) เพื่อศึกษาค้นคว้าประสิทธิผลทางการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนบ้านชำบง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 24 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านเชิงวิเคราะห์ ชนิดเติมคำ จำนวน 40 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก 2) ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ดัชนีประสิทธิผลด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีค่าเท่ากับ .66 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 66

ชลธิชา จันทร์แก้ว (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH Plus วัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH Plus ตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH Plus และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH Plus กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลบางสะพาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH Plus แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชนิดเลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH Plus ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH Plus มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH Plus แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยของความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ และ 3) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH Plus โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

ปิยานี จิตรเจริญ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการฝึกคิดโดยใช้เทคนิคหมวกความคิดหกใบที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อตรวจสอบผลการฝึกใช้เทคนิคหมวกความคิดหกใบที่มีผลต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการฝึกเทคนิคหมวกความคิดหกใบ (กลุ่มทดลอง) และนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก (กลุ่มควบคุม) และ 3) เพื่อเปรียบเทียบ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการฝึกเทคนิคหมวกความคิดหกใบ ก่อนและหลังการฝึก กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลหล่มเก่า จำนวน 36 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ แบบเกณฑ์ประเมินการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์จากงานประดิษฐ์ และชุดกิจกรรมฝึกการใช้เทคนิคหมวกความคิดหกใบ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์หลังทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมในแต่ละระดับของบุคคลที่มีคะแนน

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์จากงานประดิษฐ์หลังทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมในแต่ละระดับของบุคคลที่มีคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์จากงานประดิษฐ์หลังทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองในแต่ละระดับของบุคคลที่มีคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บังอร พรหมณฤกษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดแบบโมเดลชิปปากับการฝึกคิดแบบหวมกหกโบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสระบัว สังกัดกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังได้รับการฝึกแบบโมเดลชิปปา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังได้รับการฝึกแบบหวมกหกโบ และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการฝึกแบบโมเดลชิปปากับนักเรียนที่ได้รับการฝึกแบบหวมกหกโบ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสระบัว สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2543 ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร 27 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมการฝึกแบบโมเดลชิปปา โปรแกรมการฝึกแบบหวมกหกโบ และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ในกลุ่มสร้างสรรค์ประสบการณ์ชีวิต ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังได้รับการฝึกแบบโมเดลชิปปา 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังได้รับการฝึกคิดแบบหวมกหกโบ และ 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการฝึกแบบโมเดลชิปปา กับนักเรียนที่ได้รับการฝึกคิดแบบหวมกหกโบ มีความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญสถิติ

ปิยานุช ยุตยาจารย์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดแบบหวมกหกโบกับกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม กรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อศึกษาผลของ

การฝึกคิดแบบหมวกหกใบกับกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน กลุ่มแรกได้รับการฝึกคิดแบบหมวกหกใบ กลุ่มที่สองเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการฝึกคิดแบบหมวกหกใบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านความคิดคล่องแคล่วและความคิดริเริ่มเพิ่มขึ้น หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับด้านความคิดยืดหยุ่น เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกคิดแบบหมวกหกใบกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์กลุ่มประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านความคิดยืดหยุ่นที่เพิ่มขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วัลลภ สิริผ่องใส (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเรียนการสอนภาษาไทยโดยวิธีหมวกความคิดหกใบ วัดดูประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อสร้างแผนการสอนวิชาภาษาไทย ท 306 ที่มุ่งส่งเสริมทักษะการคิด โดยวิธีหมวกความคิดหกใบ 2) เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมทักษะการคิดในด้านการคิดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย ท 306 โดยวิธีหมวกความคิดหกใบ และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย ท 306 โดยวิธีหมวกความคิดหกใบ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนอรุโณทัยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอนวิชาภาษาไทย ท 306 ที่มุ่งส่งเสริมทักษะการคิดโดยวิธีหมวกความคิดหกใบ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเพื่อวัดทักษะการคิดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย ท 306 โดยวิธีหมวกความคิดหกใบ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีหมวกความคิดหกใบ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย ท 306 โดยวิธีหมวกความคิดหกใบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยเกี่ยวกับวิธีเรียนและประสิทธิภาพของการเรียนวิชาภาษาไทย ท 306 โดยวิธีหมวกความคิดหกใบที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนให้ดีขึ้น

คชาภรณ์ คลังชำนาญ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการสอนคิดโดยใช้เทคนิคหมวกหกใบด้วยวิธีสอนที่ต่างกันที่มีต่อการคิดวิจารณ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 วัดดูประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาผลการคิดวิจารณ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จากการสอนคิดด้วยเทคนิค

หมวกหกใบ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการคิดวิจารณ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จากการสอนคิดด้วยเทคนิคหมวกหกใบโดยใช้วิธีสอนที่ต่างกัน ได้แก่ การสอนแบบเดี่ยว และการสอนแบบเรียงลำดับ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนกาญจนาภิเษกชัยภูมิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ (เทคนิคหมวกหกใบ) และแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการคิดวิจารณ์จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าผลทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และผลการคิดวิจารณ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จากการสอนคิดด้วยเทคนิคหมวกหกใบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ไม่แตกต่างกัน

สมันตา วีรกุล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนแบบปกติ วัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนแบบปกติ และ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางเลนวิทยา โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและทดลองอย่างละ 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณ์ เรื่องขุนช้างขุนแผน โดยวิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบ แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณ์ เรื่องขุนช้างขุนแผน โดยวิธีสอนแบบปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณ์ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบและกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติและนักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อวิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบ

พระมหาอำนาจ แสงศรี (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและทดลองอย่างละ 46 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ด้วยเทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่ายที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบและกลุ่มที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

บุปผา มุคุระ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้หวมกความคิดหกใบ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 วัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้หวมกความคิดหกใบ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หวมกความคิดหกใบกับกลุ่มที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนอัมมาตย์พานิชนุกูล จังหวัดกระบี่ จำนวน 2 ห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม จำนวน 36 คน และ 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หวมกความคิดหกใบ และแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์วิจารณ์ คิดสร้างสรรค์ สรุปเป็นความคิดรวบยอดจากเรื่องที่อ่านได้อย่างครบถ้วนและเป็นระบบ ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หวมกความคิดหกใบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ด้านอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หวมกความคิดหกใบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิริยา วิริยารัมภะ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ และวิธีสอนแบบปกติ วัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบและวิธีสอนแบบปกติ และ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 84 คน โรงเรียนบางเลน

วิทยา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวนทวนไป และโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวนทวนไป ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวนทวนไปกับกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม และ 2) นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคแบบหวนทวนไป

นิลวรรณ เจตวรัญญ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแบบหวนทวนไปกับการสอนปกติ วัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแบบหวนทวนไปกับการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย 2 ห้องเรียน แล้วนำมาแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการสอนวิชาภาษาไทยและแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแบบหวนทวนไปกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ทัศนีย์ หนูนา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการเรียนการสอนภาษาไทยด้วยเทคนิคการคิดแบบหวนทวน 6 ใบ ที่มีต่อความสามารถคิดวิเคราะห์และการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามเทคนิคการคิดแบบหวนทวน 6 ใบ ของ เดอ โบโน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทยตามเทคนิคการคิดแบบหวนทวน 6 ใบ ของ เดอ โบโน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ระหว่างกลุ่มที่ใช้เทคนิคการคิดแบบหวนทวน 6 ใบ ของ เดอ โบโน และกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ และ 4) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มที่ใช้เทคนิคการคิดแบบหวนทวน 6 ใบ ของ เดอ โบโน และกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนราชินีบูรณะ ซึ่งผู้วิจัยสุ่มห้องเรียน 2 ห้อง ของโรงเรียนราชินีบูรณะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากห้องเรียนทั้งหมด 12 ห้องเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ

เจาะจง (Purposive Sampling) ได้ห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/8 จำนวน 52 คน และห้องมัธยมศึกษาปีที่ 1/9 จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการอ่านวิเคราะห์ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ จำนวน 8 แผน และแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ของ เดอ โบโน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ของ เดอ โบโน มีความสามารถในการอ่านวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ของ เดอ โบโน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ของ เดอ โบโน มีความสามารถในการอ่านวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธาริณี คลังสมบัติ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ ของ Edward de Bono วัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้คำถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ ของ Edward de Bono กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/6 โรงเรียนวัดสระแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย แบบทดสอบวัดทักษะการคิด และแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้คำถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยเทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ ของ Edward de Bono มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยเทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ ของ Edward de Bono มีความสามารถในการใช้คำถาม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

ลาเรอโน (Laureano 1982) ได้ศึกษาถึงพัฒนาการความสามารถทางการอ่านระดับทางการอ่านระดับวิเคราะห์วิจารณ์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชาวเปอร์โตริโกในเกรด 4 เกรด 8 และเกรด 12 จำนวน 259 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนตั้งแต่ระดับประถมจนถึงระดับ

มัธยมมีพัฒนาการในการอ่านระดับวิเคราะห์วิจารณ์ และความสามารถในการอ่านระดับนี้ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน แต่ความสามารถในการตัดสินใจตามเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับแตกต่างกัน

คาร์ล (Carl 1996, อ้างถึงใน บุปผา มุกระ 2549 : 48) ได้ศึกษา ผลของการฝึกใช้เทคนิคหมวกความคิดหกใบต่อรูปแบบการคิดด้านต่าง ๆ คือ การคิดวิจารณ์ญาณ ความคิดสร้างสรรค์ และรูปแบบอัตวิสัย โดยทดลองกับนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการจัดการ แห่งสถาบันเทคโนโลยีโรเชสเตอร์ จำนวน 31 คน ผลการศึกษาพบว่า การฝึกใช้เทคนิคหมวกความคิดหกใบใช้ได้ผลดีในรูปแบบของการใช้เป็นกระบวนการกลุ่ม

เดอ โบโน (De Bono 2000, อ้างถึงใน มัลลิกา เจริญพจน์ 2546 : 58) รายงานว่าจากการทดลองใช้แนวคิดหมวกหกใบในกลุ่มผู้บริหารระดับสูงของบริษัทต่าง ๆ เช่น ในสหรัฐอเมริกา อิตาลี ญี่ปุ่น และในการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกในนครลอสแอนเจลิส ปรากฏว่า แนวคิดหมวกหกใบเป็นแนวคิดที่ช่วยสร้างความสำเร็จในการบริหารงานและการดำเนินงานในระดับที่น่าพอใจ

สรุป

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านจื๋นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การอ่านซึ่งประกอบด้วย ความหมาย ความสำคัญ จุดมุ่งหมาย ระดับการอ่าน จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องและลักษณะของบทอ่าน และการอ่านเชิงวิเคราะห์ในเรื่องความหมาย ปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านเชิงวิเคราะห์ ทักษะย่อย เกณฑ์ แนวการจัดการสอน พร้อมทั้งแนวการวัดและประเมินผลการอ่านเชิงวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเทคนิคหมวกหกใบ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความหมาย ความมุ่งหมาย ประโยชน์ การจัดการเรียนรู้พร้อมกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นผู้วิจัยยังได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงวิเคราะห์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในด้านการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบ One – Group Pretest – Posttest Design หนึ่งกลุ่มสอบก่อนสอบหลัง โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเกิดประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงกำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นการจัดเตรียมโครงการวิจัยเพื่อให้เกิดระบบดำเนินการตามโครงการ เป็นขั้นตอนของการนิยามปัญหา โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา ข้อมูลสารสนเทศ การสัมภาษณ์ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ และเสนอโครงการวิจัยต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามโครงการวิจัย ขั้นตอนนี้เป็นขั้นการทดลองโดยเก็บข้อมูลจากเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาจากขั้นตอนที่ 1 ไปทดลองจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานผลการวิจัย เพื่อเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามประเด็นที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดพิมพ์และรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายบ้านใหม่ – ระโนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนราษฎร์บำรุง จำนวน 82 คน นักเรียนโรงเรียนวัดบ้านใหม่ จำนวน 28 คน นักเรียนโรงเรียนวัดผักกูด จำนวน 17 คน นักเรียนโรงเรียนบ้านมาบบัว จำนวน 28 คน และนักเรียนโรงเรียนบ้านจีนาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) จำนวน 19 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 174 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านจีนาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 19 คน ที่ได้มาจากการสุ่มด้วยการจับสลาก

ระยะเวลาในการทดลอง ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทดลองทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง เป็นเวลา 3 สัปดาห์ โดยใช้เวลาเรียนสัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 2 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 9 – 27 กุมภาพันธ์ 2552

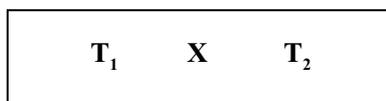
เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 สามารถแยกข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความ หาคำสำคัญในเรื่องที่อ่าน และใช้แผนภาพ โครงเรื่อง หรือ แผนภาพความคิดพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน นำความรู้ ความคิด จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหา ตัดสินใจคาดการณ์ และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตน ตรวจสอบความรู้และค้นคว้าเพิ่มเติม โดยเลือกบทอ่านประเภทนิทาน สารคดีสำหรับเด็ก และเรื่องสั้น

ตัวแปรที่ศึกษาสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท ดังนี้

1. ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ
2. ตัวแปรตาม คือ 1) ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ และ 2) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Pre – Experimental Design) แบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนสอบหลัง One Group Pretest Posttest Design (มาเรียม นิลพันธุ์ 2547 : 144) ดังนี้

- เมื่อ T_1 คือ การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ
 X คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ
 T_2 คือ การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบจำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบทั้งก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ ซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำนวน 1 ฉบับ มีจำนวน 17 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ ประกอบด้วยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ จำนวน 15 ข้อ และตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Form) เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำนวน 6 แผน คือ ใ้ช้บทอ่านประเภทนิทาน จำนวน 2 แผน สารคดีสำหรับเด็ก จำนวน 2 แผน และเรื่องสั้น จำนวน 2 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้
 - 1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านจันทน์ (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) เอกสาร หนังสือ

และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

1.2 เลือกและกำหนดเนื้อหาต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นบทอ่านในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ โดยเลือกเนื้อหาเป็นนิทาน สารคดีสำหรับเด็ก และเรื่องสั้น

1.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะ

1.5 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน คือ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิธีการสอน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Item Objective Congruence : IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์ 2547 : 177)

เห็นว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์	ให้คะแนน	+1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	0
เห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน	-1

$$\text{จากสูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

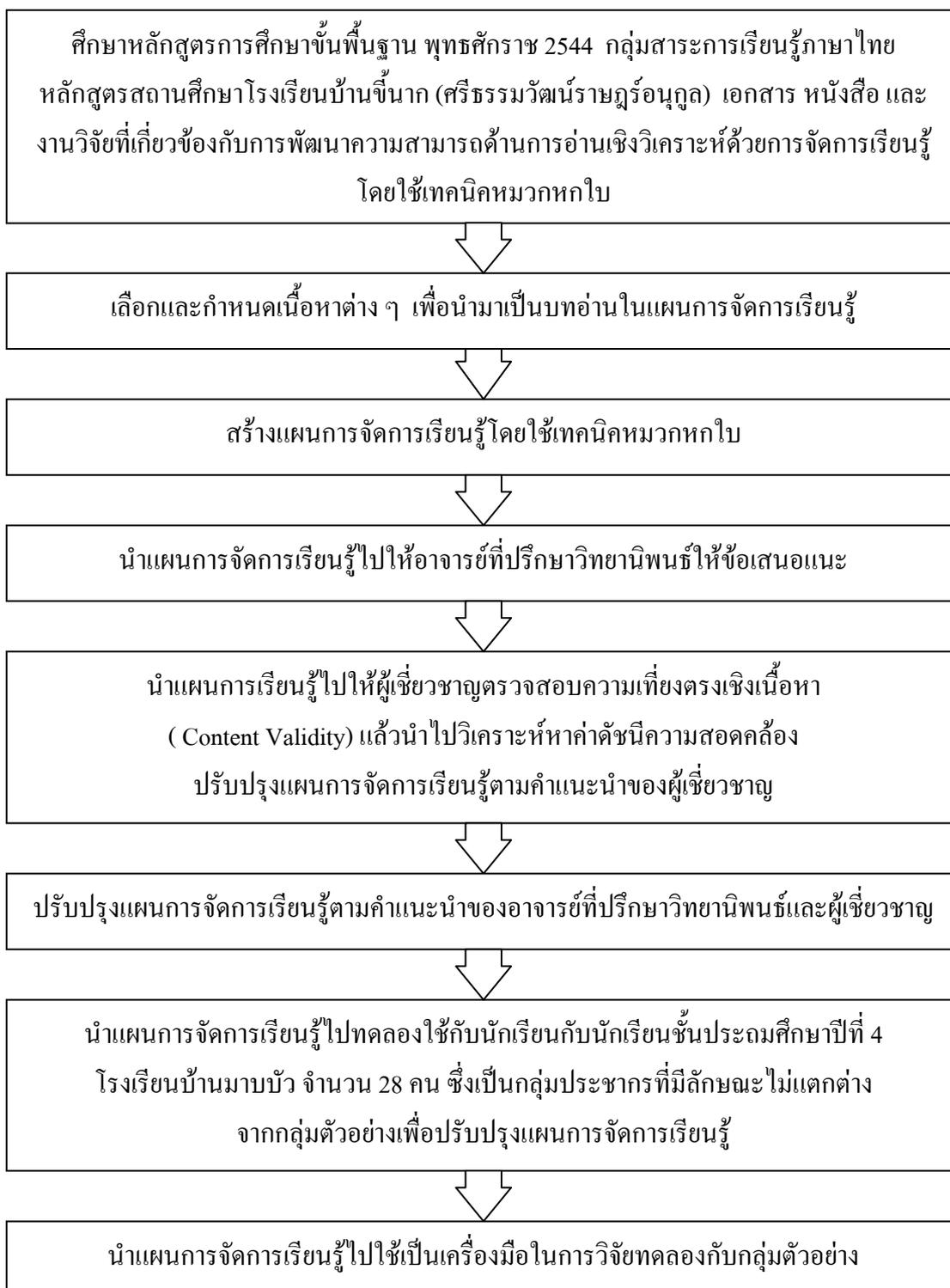
$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.6 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ และนำข้อมูลความคิดเห็นมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Item Objective Congruence : IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ 1.00 ซึ่งแสดงว่ามีความสอดคล้อง

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านมาบบัว จำนวน 28 คน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านจันทาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล)

แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกใบ

2. การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้ทดสอบนักเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้วัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของผู้เรียน ดังนี้ 1) บอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้ 2) อธิบายลักษณะตัวละครจากเรื่องที่อ่านได้ 3) สรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ 4) บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่องได้ 5) บอกและลำดับเหตุการณ์ในเรื่องได้ 6) บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียนจากเรื่องที่อ่านได้ และ 7) สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านได้ โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านจันทน์ (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีการสร้างแบบทดสอบ

2.3 วิเคราะห์เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 วิเคราะห์เนื้อหาแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์

องค์ประกอบ การวิเคราะห์	จุดประสงค์	สีของ หมวก	บทอ่านที่นำมาใช้ ในการสอนอ่าน		
			นิทาน	สารคดี สำหรับเด็ก	เรื่องสั้น
1. วิเคราะห์ องค์ประกอบ	1.1 บอกรายละเอียดของเรื่องที่ อ่านได้	สีขาว	2	2	2
	1.2 อธิบายลักษณะตัวละครจาก เรื่องที่อ่านได้	สีแดง สีเหลือง สีดำ	2	2	2
	1.3 สรุปใจความสำคัญของเรื่อง ที่อ่านได้	สีฟ้า	2	2	2

ตารางที่ 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ การวิเคราะห์	จุดประสงค์	สีของ หมวก	บทอ่านที่นำมาใช้ ในการสอนอ่าน		
			นิทาน	สารคดี สำหรับเด็ก	เรื่องสั้น
2. วิเคราะห์ ความสัมพันธ์	2.1 บอกความสัมพันธ์ของส่วน ต่าง ๆ ในเรื่องได้	สีเหลือง สีดำ	2	2	2
	2.2 บอกและลำดับเหตุการณ์ใน เรื่องได้	สีขาว	2	2	2
3. วิเคราะห์ หลักการ	3.1 บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน จากเรื่องที่อ่านได้	สีเหลือง	-	2	2
	3.2 สรุปความรู้และข้อคิดจาก เรื่องที่อ่านได้	สีเขียว สีฟ้า	2	2	2
รวม			12	14	14

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 40 ข้อ และเลือกใช้ 20 ข้อ ข้อสอบที่สร้างขึ้นมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อสอบปรนัยชนิดเลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน โดยเป็น บทอ่านประเภทนิทาน 6 ข้อ สารคดีสำหรับเด็ก 7 ข้อ และเรื่องสั้น 7 ข้อ มีเกณฑ์ในการตรวจให้ คะแนนแต่ละข้อดังนี้ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

โดยมีเกณฑ์ระดับความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ซึ่งกำหนดจาก คะแนนที่ได้จากการทดสอบ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 เกณฑ์ระดับความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของคะแนนจากการทดสอบ

คะแนน	ระดับความสามารถ
16 – 20	สูง
11 – 15	ปานกลาง
0 – 10	ต่ำ

เกณฑ์ระดับความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของค่าเฉลี่ยร้อยละ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 เกณฑ์ระดับความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของค่าเฉลี่ยร้อยละ

ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ระดับความสามารถ
80 – 100	สูง
51 – 79	ปานกลาง
0 – 50	ต่ำ

2.5 เสนอแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข

2.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และตารางวิเคราะห์แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และด้านวัดผล เพื่อนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ แล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบตรงกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังข้อนั้น

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบตรงกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังข้อนั้นหรือไม่

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่ตรงกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังข้อนั้น

2.7 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านมาบบัว จำนวน 28 คน

2.8 นำผลการทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์มาวิเคราะห์รายข้อเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ ดังนี้

2.8.1 ค่าความยากง่าย (Difficulty) (P) คือ สัดส่วนระหว่างจำนวนผู้ตอบแบบทดสอบถูกในแต่ละข้อต่อจำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด โดยใช้เกณฑ์ความยากง่ายระหว่าง .20 – .80 (มาเรียม นิลพันธุ์ 2547 : 188)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P หมายถึง ค่าความยากของคำถามในแต่ละข้อ

R หมายถึง จำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ

N หมายถึง จำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด

เกณฑ์ความยากง่ายของข้อสอบ กำหนดอยู่ระหว่าง .20 – .80
 ข้อสอบที่มีค่า P ต่ำกว่า .20 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นยากเกินไป
 ข้อสอบที่มีค่า P เท่ากับ .50 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นมีความยาก
 ปานกลาง

ข้อสอบที่มีค่า P ต่ำกว่า .50 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นค่อนข้างยาก
 ข้อสอบที่มีค่า P สูงกว่า .50 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นค่อนข้างง่าย
 ข้อสอบที่มีค่า P สูงกว่า .80 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นง่ายเกินไป

ได้ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิง

วิเคราะห์ระหว่าง .39 – .79

2.8.2 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) คือ การตรวจสอบว่าแบบทดสอบสามารถจำแนกนักเรียนเก่งและนักเรียนอ่อนได้ดีเพียงใด โดยใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 : 130) ดังนี้

$$r = \frac{R_u - R_e}{N/2}$$

เมื่อ r หมายถึง ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ

R_u หมายถึง จำนวนผู้ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มเก่ง

R_e หมายถึง จำนวนผู้ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มอ่อน

N หมายถึง จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ค่าอำนาจจำแนกจะมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1

ข้อสอบข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเป็นบวก และเข้าใกล้ 1 แสดงว่า
 มีอำนาจจำแนกสูง ได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
 ระหว่าง .21 – .50

2.8.3 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) คือ การตรวจสอบการวัดค่าความเชื่อมั่นที่สม่ำเสมอและคงที่ โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ ที่เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการ กูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) จากสูตร KR – 20 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 : 123) โดยใช้เกณฑ์ความเชื่อมั่นตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ดังนี้

$$t_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ n หมายถึง จำนวนข้อ

p หมายถึง สัดส่วนของคนที่ทำถูกในแต่ละข้อ
= จำนวนคนที่ทำถูก/จำนวนคนทั้งหมด

q หมายถึง สัดส่วนคนทำผิดในแต่ละข้อ

S_t^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิง

วิเคราะห์เท่ากับ .75

สรุปขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้ดัง
แผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย จำนวน 15 ข้อ ซึ่งถาม 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งคำถามที่ใช้มีการกำหนดค่าความคิดเห็น 3 ระดับ สำหรับการให้ความหมายของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่วัดได้ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 เกณฑ์การกำหนดค่าความคิดเห็น

ระดับความคิดเห็น	ค่าคะแนน
เห็นด้วยมาก	3
เห็นด้วยปานกลาง	2
เห็นด้วยน้อย	1

สำหรับการให้ความหมายของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่วัดได้ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 เกณฑ์การแปลความหมายของค่าระดับความคิดเห็น

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
2.50 – 3.00	เห็นด้วยมาก
1.50 – 2.49	เห็นด้วยปานกลาง
1.00 – 1.49	เห็นด้วยน้อย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแบบปลายเปิด (Open End)

ขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบสอบถาม มีดังนี้

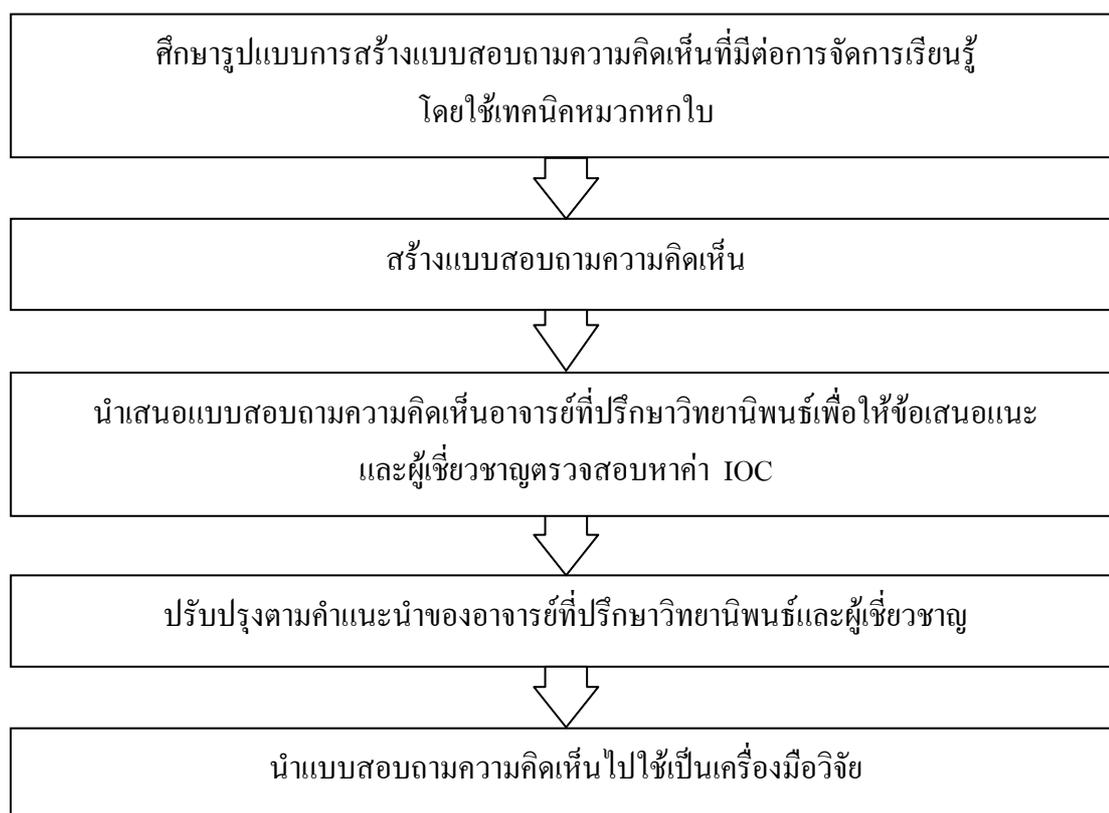
3.1 ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

3.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

3.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ และนำแบบสอบถามความคิดเห็นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน คือ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิธีสอน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลตรวจสอบความถูกต้อง ใช้คูลพินิจเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .98

3.4 ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ

3.5 นำแบบสอบถามที่ได้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านจันทน์ (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 จำนวน 19 คน ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ แสดงดังแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้
โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในการทดลอง ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นก่อนทดลองสอน เป็นขั้นที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นที่จะนำไปใช้และเทคนิคหวมกหกไบ ตลอดจนถึงแจ้งการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ รูปแบบและวิธีการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นเวลา 2 ชั่วโมง
 - 1.2 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
2. ขั้นทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกไบ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างไว้ จำนวน 6 แผน ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยสาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดในการจัดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้
 - 2.1 ระยะเวลาทดลอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551
 - 2.2 เวลาที่ใช้ จำนวน 12 ชั่วโมง เป็นเวลา 3 สัปดาห์ โดยใช้เวลาเรียนสัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 2 ชั่วโมง
 - 2.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกไบ
 - 2.3.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน และให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์
 - 2.3.2 ขั้นดำเนินการสอน
 - 2.3.2.1 ขั้นนำ ครูกระตุ้นความสนใจของนักเรียนเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่อง การคิดแบบหวมกหกไบโดยใช้หวมกกระดาศ
 - 2.3.2.2 ขั้นชี้แจงรายละเอียด ครูแนะนำหวมกทั้งหกสี พร้อมทั้งอธิบาย ลักษณะคำถามที่สัมพันธ์กับหวมกแต่ละสีโดยยกตัวอย่างประกอบ
 - 2.3.2.3 ขั้นสาธิต ครูยกตัวอย่างและถามคำถามที่สัมพันธ์กับหวมกแต่ละสีจากบทอ่าน จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันตั้งคำถามและตอบคำถามโดยใช้คำถามตามสีของหวมกจนครบทั้ง 6 ใบ
 - 2.3.2.4 ขั้นฝึกปฏิบัติ ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามตามสีของหวมกจากบทอ่านที่ครูกำหนดให้ พร้อมทั้งบันทึกคำถามและคำตอบลงในใบงาน โดยฝึกฝนให้ครบทั้ง 6 ใบ

2.3.2.5 **ขั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม** ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการตั้งคำถาม โดยอาจมีการตั้งคำถามหรือเสนอข้อมูลเพิ่มเติมตามสีของหมวก เพื่อความสมบูรณ์และชัดเจน

2.3.3 **ขั้นสรุป** ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้สาระสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ได้

2.3.4 **ขั้นประเมินผล** ประเมินผลการตั้งคำถามและตอบคำถามตามสีของหมวกด้วยการตรวจผลงานในขั้นฝึกปฏิบัติ และการทำแบบทดสอบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ รายละเอียดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบสรุปเป็นแผนภูมิที่ 6

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ
<p>1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่านและให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์</p>
<p>2. ขั้นดำเนินการสอน</p> <p>2.1 ขั้นนำ ครูกระตุ้นความสนใจของนักเรียนเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่องการคิดแบบหมวกหกใบ โดยใช้หมวกกระดาษ</p> <p>2.2 ขั้นชี้แจงรายละเอียด ครูแนะนำหมวกทั้งหกสี พร้อมทั้งอธิบายลักษณะคำถามที่สัมพันธ์กับหมวกแต่ละสีโดยยกตัวอย่างประกอบ</p> <p>2.3 ขั้นสาธิต ครูยกตัวอย่างและถามคำถามที่สัมพันธ์กับหมวกแต่ละสีจากบทอ่าน จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันตั้งคำถามและตอบคำถามโดยการใช้คำถามตามสีของหมวกจนครบทั้ง 6 ใบ</p> <p>2.4 ขั้นฝึกปฏิบัติ ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามตามสีของหมวกจากบทอ่านที่ครูกำหนดพร้อมทั้งบันทึกคำถามและคำตอบลงในใบงาน โดยฝึกฝนให้ครบทั้ง 6 ใบ</p> <p>2.5 ขั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการตั้งคำถาม โดยอาจมีการตั้งคำถามหรือเสนอข้อมูลเพิ่มเติมตามสีของหมวก เพื่อความสมบูรณ์และชัดเจน</p>
<p>3. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้สาระสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ได้</p>
<p>4. ขั้นประเมินผล ประเมินผลการตั้งคำถามและตอบคำถามตามสีของหมวกด้วยการตรวจผลงานในขั้นฝึกปฏิบัติ และการทำแบบทดสอบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้</p>

แผนภูมิที่ 6 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

3. ขั้นหลังการทดลอง ภายหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถไปทดสอบเพื่อวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังการจัดการเรียนรู้ (Posttest) ของกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวกหกใบสอบถามนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การตรวจสอบประสิทธิภาพเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ตรวจสอบและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวกหกใบ

1.1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวกหกใบ (Index of Item Objective Congruence: IOC)

1.2 ตรวจสอบแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ดำเนินการดังนี้

1.2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ (Index of Item Objective Congruence: IOC)

1.2.2 หาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์

1.2.3 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์

1.2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์

1.3 ตรวจสอบแบบสอบถามความคิดเห็น ดำเนินการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็น (Index of Item Objective Congruence : IOC)

2. การทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ จากแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวกหกใบ วิเคราะห์ความแตกต่างโดยการทดสอบค่าที (t – test) แบบ dependent

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวกหกใบจากแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น ตอนที่ 1 แบบ

ตรวจสอบรายการ (Rating Scale) 3 ระดับ ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น ตอนที่ 2 แบบสอบถามปลายเปิด (Open End) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยแบบ Pre - Experimental Designs แบบหนึ่งกลุ่ม สอบก่อนสอบหลัง The One – Group Pretest – Posttest Design กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านจันทาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) ตำบลบ้านใหม่ อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา จำนวน 19 คน ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบจัดการเรียนรู้และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นนำมาทำการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ ใช้การทดสอบ t – test แบบ dependent ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็น ใช้การวิเคราะห์ค่าร้อยละ (%) ความคิดเห็น 3 ระดับ ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตารางที่ 11 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล
เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ	ทดสอบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านจันทาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 จำนวน 19 คน	แบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และ t – test dependent
เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ	สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านจันทาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 จำนวน 19 คน	แบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านจันทาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 19 คน โดยการทดสอบก่อนเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ทดสอบหลังเรียน และสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อเป็นการตอบวัตถุประสงค์และข้อคำถามในการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 1 ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบแตกต่างกันหรือไม่

1. ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ในภาพรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ มีรายละเอียดดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

การทดสอบ	N	คะแนน เต็ม	\bar{X}	\bar{X} %	S.D.	t-test	Sig.	ระดับ ความสามารถ
ก่อนเรียน	19	20	10.95	54.75	2.915	-11.185	.000	ปานกลาง
หลังเรียน	19	20	15.21	76.05	1.843			ปานกลาง

จากตารางที่ 12 พบว่า ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยของคะแนน
ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 15.21$, S.D. =
1.843) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนการ
จัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 10.95$, S.D. = 2.915) และนักเรียนมีระดับความสามารถด้านการอ่านเชิง
วิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบอยู่ในระดับ
ปานกลาง

2. ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลัง
การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำแนกเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 คะแนนความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำแนกเป็นรายด้าน

ความสามารถ ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์	N	คะแนน เต็ม	\bar{X}	\bar{X} %	ระดับ ความสามารถ	ลำดับ ที่
1. บอกรายละเอียดของเรื่อง	19	3	2.53	84.33	สูง	1
2. อธิบายลักษณะตัวละครในเรื่อง	19	3	2.42	82.00	สูง	2
3. สรุปใจความสำคัญของเรื่อง	19	3	2.16	72.00	ปานกลาง	3
4. บอกความสัมพันธ์ของเรื่อง	19	3	2.00	66.67	ปานกลาง	7
5. บอกและลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง	19	3	2.36	79.00	ปานกลาง	5
6. บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน	19	2	1.58	79.00	ปานกลาง	5
7. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่อง	19	3	2.16	72.00	ปานกลาง	3
รวม	19	20	15.21	76.43	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 13 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์อยู่ในระดับสูง 2 รายการ ได้แก่ การบอกรายละเอียดของเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 84.33 และอธิบายลักษณะตัวละครในเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 82.00 นอกเหนือจากนี้อยู่ในระดับปานกลาง โดยความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การบอกและลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง และการบอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน คิดเป็นร้อยละ 79.00 และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การบอกความสัมพันธ์ของเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 66.67

3. ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำแนกตามประเภทเนื้อหา มีรายละเอียดดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 คะแนนความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำแนกตามประเภทเนื้อหา

ประเภทเนื้อหา	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	$\bar{X} \%$	ระดับความสามารถ	ลำดับที่
1. นิทาน	19	6	4.84	80.67	สูง	2
2. สารคดีสำหรับเด็ก	19	7	5.79	82.71	สูง	1
3. เรื่องสั้น	19	7	4.58	65.43	ปานกลาง	3
รวม	19	20	15.21	76.05	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 14 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำแนกตามประเภทเนื้อหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามประเภทของเนื้อหาพบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ นักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับสูงในด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์สารคดีสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 82.71 ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์นิทาน คิดเป็นร้อยละ 80.67 และนักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์เรื่องสั้น คิดเป็นร้อยละ 65.43 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 2 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบอยู่ในระดับใด รายละเอียดดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้
เทคนิคหมวกหกใบ

ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ เทคนิคหมวกหกใบ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ ที่
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
1. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับ ต่อเนื่อง ไม่สับสน	2.63	0.50	เห็นด้วยมาก	2
2. สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนได้ไม่ ยากจนเกินไป	2.79	0.42	เห็นด้วยมาก	1
3. ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ในทุก ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้	2.53	0.70	เห็นด้วยมาก	3
4. ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดและ แสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของการ จัดการเรียนรู้	2.63	0.56	เห็นด้วยปานกลาง	5
5. ส่งเสริมให้นักเรียนตั้งคำถามและค้นหา คำตอบในสิ่งที่อยากรู้	2.26	0.51	เห็นด้วยมาก	4
รวม	2.55	0.19	เห็นด้วยมาก	3
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้				
6. นักเรียนสนุกสนานในการปฏิบัติกิจกรรม ทุกขั้นตอน	2.74	0.45	เห็นด้วยมาก	3
7. นักเรียนมีความพึงพอใจในการทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่ม	2.84	0.38	เห็นด้วยมาก	2
8. นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง และยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน	2.42	0.51	เห็นด้วยปานกลาง	5
9. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนตลอดเวลา	2.95	0.22	เห็นด้วยมาก	1
10. ครูคอยช่วยเหลือและแนะนำนักเรียนใน การปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง	2.68	0.67	เห็นด้วยมาก	4
รวม	2.73	0.20	เห็นด้วยมาก	1

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
11. นักเรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านควบคู่กับการคิดวิเคราะห์	2.53	0.51	เห็นด้วยมาก	4
12. ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนเพิ่มมากขึ้น	2.63	0.60	เห็นด้วยมาก	3
13. นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในระดับชั้นเรียน	2.47	0.51	เห็นด้วยปานกลาง	5
14. ฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	2.68	0.48	เห็นด้วยมาก	2
15. นักเรียนสามารถนำกระบวนการอ่านและการคิดวิเคราะห์ไปใช้ในชีวิตประจำวันและในวิชาอื่น ๆ	2.84	0.38	เห็นด้วยมาก	1
รวม	2.63	0.14	เห็นด้วยมาก	2
โดยภาพรวม	2.64	0.09	เห็นด้วยมาก	-

จากตารางที่ 15 พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 2.64$, S.D. = 0.09) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ในด้านบรรยากาศการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 2.73$, S.D. = 0.20) โดยมีรายละเอียดเรียงตามลำดับดังนี้ คือ คุรุมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนตลอดเวลา ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 0.22) นักเรียนมีความพึงพอใจในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = 2.84$, S.D. = 0.38) นักเรียนสนุกสนานในการปฏิบัติกิจกรรมทุกขั้นตอน ($\bar{X} = 2.74$, S.D. = 0.45) ครูคอยช่วยเหลือและแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 2.68$, S.D. = 0.67) และเห็นด้วยในระดับปานกลางในข้อ นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองและยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ($\bar{X} = 2.42$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ นักเรียนเห็นด้วยมากในด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.14) โดยมีรายละเอียดเรียงตามลำดับดังนี้ คือ นักเรียนสามารถนำกระบวนการอ่านและการคิดวิเคราะห์ไปใช้ในชีวิตประจำวันและในวิชาอื่น ๆ ($\bar{X} = 2.84$, S.D. = 0.38) ฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 2.68$, S.D. = 0.48) ช่วยให้

นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.60) และนักเรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านควบคู่กับการคิดวิเคราะห์ ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.51) และเห็นด้วยในระดับปานกลาง ในข้อ นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในชั้นเรียน ($\bar{X} = 2.47$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ และนักเรียนเห็นด้วยมากในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.19) โดยมีรายละเอียดเรียงตามลำดับดังนี้ สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนได้ไม่ยากจนเกินไป ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 0.42) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับต่อเนื่องไม่สับสน ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.50) ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.70) และส่งเสริมให้นักเรียนตั้งคำถามและค้นหาคำตอบในสิ่งที่อยากรู้ ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.51) และเห็นด้วยในระดับปานกลางในข้อ ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดและความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.26$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกไบ นักเรียนมีปัญหามากที่สุดคือ ในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม คือ เพื่อนในกลุ่มไม่ช่วยกันแสดงความคิดเห็น และบางครั้งมีความคิดเห็นไม่ตรงกันต้องใช้เวลาปรับความคิด รองลงมาคือเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ และการทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด ด้านข้อเสนอนะของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกไบ พบว่า นักเรียนมีข้อเสนอแนะมากที่สุดในด้านการเพิ่มระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกไบ โดยเพิ่มเนื้อหาประเภทสารคดีสำหรับเด็ก และนิทานให้มากขึ้นกว่าเดิม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest – Posttest Design โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายบ้านใหม่ – ระโนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนราษฎร์บำรุง จำนวน 82 คน นักเรียนโรงเรียนวัดบ้านใหม่ จำนวน 28 คน โรงเรียนวัดผักกูด จำนวน 17 คน นักเรียนโรงเรียนบ้านมาบบัว จำนวน 28 คน และนักเรียนโรงเรียนบ้านจี่นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) จำนวน 19 คน รวมทั้งสิ้น 174 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านจี่นาก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุกุล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำนวน 6 แผน ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่ใช้ทดสอบทั้งก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.39 ถึง 0.79 ค่าความเชื่อมั่น 0.75 และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำนวน 1 ฉบับ มี 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ และตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การทดสอบค่าที (t – test) แบบ dependent ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมพบว่า คะแนนความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยนักเรียนมีความสามารถในด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในด้านการบอกรายละเอียดของเรื่องอยู่ในระดับสูง เป็นลำดับที่ 1 และมีความสามารถในด้านการบอกความสัมพันธ์ของเรื่องอยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับสุดท้าย และเมื่อพิจารณาตามประเภทเนื้อหาพบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์สารคดีสำหรับเด็กอยู่ในระดับสูง เป็นลำดับที่ 1 และมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์เรื่องสั้นอยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับสุดท้าย

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนเห็นด้วยมากในด้านการบรรยายการเรียนรู้ เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนเห็นด้วยมากในเรื่องครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนตลอดเวลา เป็นลำดับที่ 1 และเห็นด้วยปานกลางในเรื่อง นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองและยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนเป็นลำดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาด้านประโยชน์ที่ได้รับโดยภาพรวมพบว่า นักเรียนเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนเห็นด้วยมากในเรื่องนักเรียนสามารถนำกระบวนการอ่านและการคิดวิเคราะห์ไปใช้ในชีวิตประจำวันและในวิชาอื่น ๆ เป็นลำดับที่ 1 และเห็นด้วยปานกลางในเรื่องนักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในห้องเรียน เป็นลำดับสุดท้าย และเมื่อพิจารณาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยภาพรวมพบว่านักเรียนเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนเห็นด้วยมากในเรื่องนักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนได้ไม่ยากจนเกินไปเป็นลำดับที่ 1 และเห็นด้วยปานกลางในเรื่องส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ เป็นลำดับสุดท้าย

จากการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ ในด้านปัญหาพบว่า ในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มเพื่อนในกลุ่มไม่ช่วยกันแสดงความคิดเห็นและบางครั้งมีความคิดเห็นไม่ตรงกันต้องใช้เวลาปรับความคิด รองลงมาคือ เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ และการทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด ส่วนในด้านข้อเสนอแนะพบว่า นักเรียนมีข้อเสนอแนะมากที่สุดในการเพิ่มระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ โดยเพิ่มเนื้อหาประเภทสารคดีสำหรับเด็ก และนิทานให้มากขึ้นกว่าเดิม

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลจากข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่าความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสามารถของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบโดยการถามคำถามกระตุ้นการคิด ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดพิจารณาเรื่องที่อ่านทุกแง่มุมอย่างกว้างขวางลึกซึ้งโดยใช้สีของหมวกแทนประเภทการคิดที่แตกต่างกัน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างหลากหลายรอบด้าน โดยผู้เรียนมีทิศทางในการคิดที่ชัดเจนตามสีของหมวกซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดในแต่ละแบบ ได้แก่ หมวกสีขาว หมวกสีแดง หมวกสีเหลือง หมวกสีดำ หมวกสีเขียว และหมวกสีฟ้า ทำให้สามารถคิดพิจารณาเรื่องแต่ละเรื่องได้ถึง 6 ด้าน ครอบคลุมเพียงพอต่อการวิเคราะห์บทอ่าน ดังที่ ทิศนา แคมณี และคณะ (2544 : 69) กล่าวว่า การคิดแบบหมวกหกใบจะช่วยให้ นักเรียนได้พยายามคิดให้รอบคอบ โดยคิดทั้งจุดดี จุดด้อย จุดที่น่าสนใจ และความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ แทนที่จะยึดติดกับความคิดเพียงด้านเดียว และวัชรา เล่าเรียนดี (2550 : 26) กล่าวสอดคล้องกันว่า หมวกแต่ละใบแต่ละสีแทนมุมมองและวิธีคิด การนำเทคนิคนี้ไปใช้เป็นการสมมติว่าหมวกแต่ละใบแทนการคิดแต่ละแบบ สวมหมวกสีใดต้องแสดงออกการคิดแบบนั้น ซึ่งจะช่วยควบคุมไม่ให้ยึดติดกับวิธีคิดแบบใดแบบหนึ่ง นอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบมีลำดับขั้นตอนการสอนที่ชัดเจน กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วิธีการคิด และฝึกคิด มีการแลกเปลี่ยน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับ

นักเรียนเกือบทุกชั้นตอนทำให้นักเรียนกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา และการได้ฝึกคิดอย่างหลากหลายรอบด้านทำให้เกิดความสามารถในการวิเคราะห์ วิเคราะห์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ เดอ โบโน (De Bono 1992 : 18 – 19) ที่นำเสนอไว้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ โดยขั้นนำ เป็นการกระตุ้นความสนใจของนักเรียนเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่องการคิดแบบหมวกหกใบ ขั้นชี้แจงรายละเอียด เป็นการชี้แจงรายละเอียดของเทคนิคหมวกหกใบโดยอธิบายลักษณะคำถามที่สัมพันธ์กับหมวกแต่ละสีพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ ขั้นสาธิต เป็นขั้นที่ครูแสดงการใช้คำถามที่มีความสัมพันธ์กับหมวกแต่ละสี โดยยกตัวอย่างคำถาม รวมทั้งให้นักเรียนสังเกตลักษณะคำถาม และลองตั้งคำถามตามสีหมวกที่ครูได้สาธิตจนเกิดความเข้าใจครบทั้ง 6 สี ขั้นฝึกปฏิบัติ นักเรียนได้ฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามตามสีของหมวกจากบทอ่านที่กำหนดให้โดยฝึกฝนให้ครบทั้ง 6 สี ทำให้นักเรียนได้ฝึกคิดตั้งคำถามจากบทอ่าน โดยการฝึกปฏิบัติโดยฝึกเป็นรายบุคคลและฝึกเป็นกลุ่ม ขั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม เป็นการทำความเข้าใจในการตั้งคำถามให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยใช้ประสบการณ์ที่ได้ฝึกในขั้นปฏิบัติมาอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ขั้นสรุป เป็นการสรุปความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้สาระสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าว ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตลอดเวลา ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการคิด ส่งผลให้เกิดทักษะและความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ดังที่ ทิสนา แคมณี และคณะ (2540 : 53) กล่าวว่า การที่ผู้เรียนได้มีบทบาทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และเรียนอย่างมีชีวิตชีวา และสุนันทา สายวงศ์ (2544 : 79) กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ และการอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้อย่างเป็นระบบ เป็นการคิดที่มีทิศทาง การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียนคิดเป็นลำดับขั้น การให้ผู้เรียนสวมหมวกสีต่าง ๆ ทั้งหมดนี้ อันได้แก่ หมวกสีขาว หมวกสีแดง หมวกสีเหลือง หมวกสีดำ หมวกสีเขียว และหมวกสีฟ้า เป็นการฝึกผู้เรียนให้คิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ใคร่ครวญหาเหตุผล และประเมินค่าได้ และเมื่อผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดแล้วก็จะนำไปสู่การอ่านเพื่อตีความ วิเคราะห์ วิเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุปผา มุคุระ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้หมวกความคิดหกใบ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ สรุปเป็นความคิดรวบยอดจากเรื่องที่อ่านได้อย่างครบถ้วนและเป็นระบบ ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยของ ทศนีย์ หนูนาถ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องผลของการเรียน

การสอนภาษาไทยด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ที่มีต่อความสามารถคิดวิเคราะห์และการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการอ่านวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านภาษาไทย

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นการอ่านเพื่อพิจารณาในส่วนประกอบของบทอ่านอย่างละเอียดถี่ถ้วน มีเกณฑ์ในการวิเคราะห์ประเด็นของเรื่องที่อ่านเพื่อให้เกิดความรู้ที่เป็นประโยชน์ตามความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในระดับสูง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวัดความสามารถในการวิเคราะห์บทอ่านไว้ ดังนี้ การบอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน การอธิบายลักษณะตัวละครจากเรื่องที่อ่าน การสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน การบอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่อง การบอกและลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง การบอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และการสรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ซึ่งบางประเด็นไม่ปรากฏอยู่ตามตัวอักษร ผู้อ่านจะต้องตีความ แปลความ จากความรู้หรือประสบการณ์จึงจะเข้าใจตรงตามทีผู้เขียนต้องการสื่อสาร ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติจึงจะเกิดทักษะและความชำนาญ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการบอกรายละเอียดของเรื่องอยู่ในระดับสูง เป็นลำดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารายละเอียดของเรื่องจะปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่องในลักษณะตรงตามตัวอักษร เช่น จำนวนตัวละคร เหตุการณ์ สถานที่ จึงจัดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ขั้นพื้นฐานที่นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ง่ายภายหลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ ซึ่งการหารายละเอียด ได้แก่ การคิด โดยใช้หมวกสีขาว และนักเรียนมีความสามารถบอกความสัมพันธ์ของเรื่อง อยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับสุดท้าย อาจจะเป็นผลเนื่องมาจากการบอกความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผลระหว่างแนวคิดหรือเหตุการณ์ในเรื่อง ซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจมากกว่าความจำ และบางครั้งไม่ได้บอกเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน นักเรียนต้องประมวลความเข้าใจ เพื่อหาความสัมพันธ์เอง เช่น เหตุผลเบื้องหลัง พฤติกรรมของตัวละคร เป็นต้น ซึ่งนักเรียนมักไม่ได้รับการฝึกให้คิดลักษณะนี้มาก่อน

เมื่อพิจารณาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามประเภทเนื้อหาพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์สารคดีสำหรับเด็กอยู่ในระดับสูง เป็นลำดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสารคดีสำหรับเด็กมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวของผู้เรียน มีรายละเอียดไม่มากเกินไป บทอ่านส่วนใหญ่มีการเรียบเรียง

แสดงความสัมพันธ์ของเรื่องราวชัดเจน ตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน เป็นงานเขียนที่เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรู้ ข้อเท็จจริง และความคิดที่เป็นจริง สอดคล้องกับ สนิท ตั้งทวิ (2538 : 309) กล่าวว่างานเขียนประเภทสารคดี เช่น ข่าว บทความ สารคดี เป็นเรื่องจริงที่มุ่งให้ความรู้ ความคิดแก่ผู้อ่าน และเสนอสาระอย่างตรงไปตรงมา มีจุดชี้แนะที่ทำให้จับใจความสำคัญได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพสร มีปิ่น (2539 : 8) ศศิพรรณ เป็รื่องศิลป์รัตน์ (2544 : 5) จิรัชดา ก้วพิสมัย (2545 : 6) วิไลวรรณ สวัสดิวงศ์ (2547 : 19) และเสาวลักษณ์ ตรงจิตร (2547 : 6) ที่มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า เนื้อหาที่นำมาใช้สอนอ่านนั้นควรเป็นบทอ่านประเภท ข่าว บทความ สารคดี โฆษณา เพลง เรื่องสั้น และบทร้อยกรอง เนื้อเรื่องนั้นต้องเหมาะสมสอดคล้องกับวัยและความต้องการของผู้เรียน เป็นเรื่องใกล้ตัว มีชื่อเรื่องที่น่าสนใจ ไม่เป็นเรื่องที่นักเรียนคุ้นเคยหรือพบอยู่บ่อย ๆ เนื้อเรื่องต้องไม่ยาวและยากจนเกินไปจึงจะทำให้ให้นักเรียนสนใจอ่านและเรียนรู้ได้เร็วขึ้น นอกจากนี้สารคดีสำหรับเด็กที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นบทอ่านนั้นได้ผ่านการพิจารณาคัดเลือกเฉพาะที่เรื่องที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เช่น เรื่องเกี่ยวกับ พืช สัตว์ เป็นต้น ซึ่ง บันลือ พฤษะวัน (2545 : 96 – 97) ได้กล่าวไว้ว่า สำหรับเด็กวัยประถมปลาย (9 ปีขึ้นไป) นั้นจะเริ่มรู้จักคิดหาเหตุผลจากเรื่องที่อ่านได้มากขึ้น เริ่มสนใจที่จะขยายการอ่านด้วยตนเองมากขึ้น ความต้องการที่จะได้แบบอย่างใน การประพฤติปฏิบัติที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ หรือวัสดุการอ่านที่ให้แนวคิดในการประพฤติปฏิบัติและเริ่มคิดในเชิงนามธรรมได้บ้าง วัยนี้จึงเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการอ่าน ซึ่งความต้องการในการอ่านนิทานเพื่อผ่อนคลาย สนใจในสภาพแวดล้อมที่ห่างไกลตัวออกไป ต้องการทราบประวัติความเป็นมาของบุคคล สถานที่ ครอบครัวยุค สามารถฝึกตนเองให้เป็นคนรับผิดชอบและอาสาต่าง ๆ รู้จักวินิจฉัยจากเรื่องราวที่อ่าน เริ่มคิดเพื่อฝันในเรื่องอาชีพ แสวงหาสิ่งที่ตนสนใจในการอ่าน

สำหรับประเด็นที่นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์เรื่องสั้นน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเรื่องสั้นเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นโดยมีตัวละครเป็นผู้ดำเนินเรื่อง มีการผูกเรื่องให้ซับซ้อน น่าสนใจ ไม่บอกตรงไปตรงมา และมักจบลงแบบคาดไม่ถึง เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความสนุกสนาน ทำให้ผู้อ่านต้องใช้ความคิดในการอ่านและพิจารณาเพื่อคลี่คลายปมเหล่านี้โดยจะต้องเข้าใจนิสัยตัวละคร เข้าใจเหตุผลของการกระทำของตัวละครและเหตุการณ์ จึงจะสามารถเข้าใจเรื่องได้ ซึ่งเป็นทักษะที่ยาก สอดคล้องกับ สนิท ตั้งทวิ (2538 : 309) ที่กล่าวว่า การอ่านจับใจความเรื่องสั้นให้ได้ถูกต้องแม่นยำอย่างรวดเร็ว นับเป็นเรื่องยากพอสมควร เพราะเป็นงานเขียนที่มุ่งให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน จึงมักมีโครงเรื่องที่ซับซ้อนและไม่นิยมบอกเรื่องราวหรือแนวคิดอย่างตรงไปตรงมา นอกจากนั้นอาจเป็นเพราะว่านักเรียนขาดประสบการณ์ในการอ่านเรื่องสั้น มีพื้นฐานความสามารถด้านการอ่านเรื่องสั้นน้อยและมีระยะเวลาในการฝึกฝนการอ่านเรื่องสั้นน้อยเกินไป

จึงทำให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์เรื่องสั้นต่ำกว่าการอ่านเชิงวิเคราะห์เนื้อหาประเภทสารคดีสำหรับเด็กและนิทาน สอดคล้องกับ สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์ (2534 : 21, อ้างถึงใน พรอุมา พิษยสุนทร 2546 : 28) และห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติโรงเรียนศรีษะเกษวิทยาลัย (2549) ที่กล่าวไว้สอดคล้องตรงกันว่า ผู้อ่านต้องมีพื้นฐานการอ่านในด้านประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านพอสมควร เพื่อให้สามารถเข้าใจและตีความ หรือเชื่อมโยงความคิดที่ปรากฏในเรื่องเข้ากับความคิดของตน เมื่อผู้อ่านได้อ่านมากก็จะมีประสบการณ์เพิ่มขึ้นด้วย ทำให้เข้าใจเนื้อความได้ตลอดโดยกระจำแจ้ง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธิดา ฤทธากัญ (2537 : 46) เกียรติชัย ยานะรังสี (2540 : 4) และพรณี เสวตมาลย์ (2543 : 57) ที่พบว่านักเรียนจะต้องใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเองเพื่อตีความ ทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านดังนั้นประสบการณ์เดิมจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น และสอดคล้องกับ ผงกาญจน์ ภูวิภาดาพรรณ (2534 : 88) ที่กล่าวว่า การอ่านเรื่องสั้นผู้อ่านต้องใช้ความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และประสบการณ์เดิมของตนเองที่มีอยู่ในขณะนั้นไปช่วยตีความเนื้อเรื่องที่อ่าน

3. จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกไบโดยภาพรวมพบว่า นักเรียนเห็นด้วยมากทุกด้าน ทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกไบ เน้นให้นักเรียนมีบทบาทมากที่สุด มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตลอดเวลา นักเรียนจะได้พูด ได้คิด ได้ฝึกปฏิบัติ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จึงทำให้เกิดบรรยากาศที่ดี และนักเรียนเห็นประโยชน์ของเทคนิคหวมกหกไบ เพราะเป็นเทคนิควิธีที่ช่วยส่งเสริมให้สามารถคิดอย่างรอบด้านโดยใช้สีของหวมกหกแทนประเภทการคิดที่แตกต่างกัน สามารถนำไปใช้ได้ง่ายเนื่องจากไม่มีความซับซ้อน เมื่อนักเรียนฝึกใช้วิธีการคิดแล้วทำให้เข้าใจเรื่องได้ลึกซึ้ง จึงทำให้เห็นประโยชน์ในที่สุด ส่วนด้านการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ไม่ยาก โดยเริ่มจากครูสาธิตการตั้งคำถามตามสีของหวมกหก กระตุ้นให้ผู้เรียนลองตั้งคำถาม มีการฝึกปฏิบัติ และให้ผู้เรียนได้รับทราบผลย้อนกลับทั้งในขั้นฝึกปฏิบัติและการทบทวนละเอียดเพิ่มเติม ซึ่งมีการแสดงความคิดเห็นและเฉลยผลการคิด รวมทั้งจากการทำแบบฝึกหัดหลังเรียน ทำให้นักเรียนได้ทราบผลการเรียนรู้ของตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและความกระตือรือร้นที่จะเรียนจึงพอใจกิจกรรมการเรียนรู้ ดังที่ ทิศนา เขมณี และคณะ (2540 : 53) กล่าวว่า การที่ผู้เรียนได้มีบทบาทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และเรียนอย่างมีชีวิตชีวา สอดคล้องกับ สุรพล พยอมเยี่ยม (2545 : 20) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับผลย้อนกลับจะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้แก้ไขข้อบกพร่องได้ถูกต้อง และถ้าการรับรู้เป็น

ผลสำเร็จก็จะสามารถนำความสำเร็จหรือสิ่งที่ดีจากการเรียนครั้งก่อนไปใช้ในการเรียนครั้งต่อไป รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน

เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า นักเรียนเห็นด้วยมากในด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ โดยนักเรียนเห็นด้วยมากเป็นอันดับ 1 คือ ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนตลอดเวลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบนั้นเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันตลอดเวลาในทุกขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ในขั้นสาธิต ครูยกตัวอย่างคำถามที่สัมพันธ์กับหมวกจากบทอ่าน จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันตั้งคำถามและตอบคำถาม หรือในขั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการตั้งคำถาม โดยอาจมีการตั้งคำถามหรือเสนอข้อมูลเพิ่มเติมตามสีของหมวก รวมทั้งครูให้ข้อมูลย้อนกลับ เช่น ชมเชย หรือเสนอแนะให้แก้ไข เพื่อความสมบูรณ์และชัดเจน เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินการสอนครูต้องโต้ตอบกับนักเรียนตลอดเวลา ทำให้ครูต้องกระตือรือร้นตลอดเวลา ซึ่งเป็นบุคลิกภาพที่ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดี ดังที่ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย (2536 : 78) กล่าวว่า บุคลิกภาพของครูเป็นการสร้างบรรยากาศที่สำคัญ ครูควรมีใบหน้าที่ยิ้มแย้ม ท่าทางที่กระตือรือร้นเป็นกันเอง จะเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน อีกทั้งมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และนักเรียนเห็นด้วยปานกลางในเรื่อง นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองและยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้จากการสังเกตและพูดคุยพบว่า เหตุที่นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเนื่องมาจากการขาดประสบการณ์ และการฝึกฝน และนักเรียนส่วนหนึ่งเคยได้รับข้อมูลย้อนกลับในทางลบในอดีตจึงไม่กล้าแสดงออกหรือขาดความมั่นใจในแสดงความคิดเห็นเนื่องจากเกรงว่าจะผิดพลาด

ด้านประโยชน์ที่ได้รับนักเรียนเห็นด้วยมากเป็นอันดับ 1 คือ นักเรียนสามารถนำกระบวนการอ่านและการคิดวิเคราะห์ไปใช้ในชีวิตประจำวันและในวิชาอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบสามารถนำไปใช้ได้ง่าย ไม่มีความซับซ้อน โดยใช้สีของหมวกเป็นตัวกำหนดทิศทางในการคิด ซึ่งประกอบด้วยหมวกสีขาว สีแดง สีดำ สีเหลือง สีเขียว และสีฟ้า ซึ่งเป็นเทคนิควิธีที่ชัดเจนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างรอบด้าน ทั้งจุดดี จุดด้อย จุดน่าสนใจ ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ แทนที่จะยึดติดอยู่กับความคิดเพียงด้านเดียวซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ในรายวิชาอื่น ๆ หรือในชีวิตประจำวัน และนักเรียนเห็นด้วยปานกลางในเรื่อง นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในระดับชั้นเรียน เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สืบเนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะกลัวคำตอบผิดทำให้ได้ข้อมูลและคำตอบที่ไม่หลากหลาย นักเรียนจึงเห็นว่า

ได้รับความรู้ใหม่ไม่มากเท่าที่ควร สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2536 : 4) และปรารณา เกษน้อย (2540 : 55) ที่กล่าวว่า การอภิปรายร่วมกันเพื่อแสดงความคิดเห็น จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้และนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาอ้างอิง และได้แนวคิดที่หลากหลายจากการโต้แย้ง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนักเรียนเห็นด้วยมากเป็นอันดับ 1 คือ สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนได้ ไม่ยากจนเกินไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกใบแต่ละขั้นตอนดำเนินการอย่างมีลำดับจากง่ายไปหายาก กล่าวคือ ครูชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคหวมกหกใบและสาธิตการตั้งคำถามที่สัมพันธ์กับหวมกแต่ละสีก่อนจนนักเรียนเกิดความเข้าใจ จากนั้นนักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามตามสีของหวมกเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการตั้งคำถามโดยอาจมีการตั้งคำถามหรือเสนอข้อมูลเพิ่มเติม มีการให้ข้อมูลย้อนกลับเช่น ชมเชย หรือเสนอแนะ โดยทุกขั้นตอนครูมีบทบาทดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อความสมบูรณ์ จึงทำให้นักเรียนสนุกสนานที่จะใช้กระบวนการดังกล่าวในการพิจารณาเรื่องราวที่อ่าน จับใจความ และวิเคราะห์ และนักเรียนเห็นด้วยปานกลาง ในเรื่องส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดและแสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแม้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกใบเน้นให้นักเรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเรียน มีการฝึกปฏิบัติการคิด และอภิปรายแสดงความคิดเห็น แต่ในบางขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ไม่เน้นบทบาทของนักเรียนแต่เน้นบทบาทของครู เช่น ในขั้นชี้แจงรายละเอียด ครูจะเป็นผู้แนะนำหวมกแต่ละสีทั้งหมดพร้อมทั้งอธิบายลักษณะคำถามที่สัมพันธ์กับหวมกแต่ละสีโดยยกตัวอย่างประกอบ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ นักเรียนจึงยังไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในขั้นนี้

จากการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกใบ ในด้านปัญหาพบว่านักเรียนมีปัญหามากที่สุดคือ ในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มคือ เพื่อนในกลุ่มไม่ช่วยกันแสดงความคิดเห็น และบางครั้งมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนยังขาดทักษะการวางแผนในการทำงานกลุ่ม การแบ่งงานกันทำ เพราะจากการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรม พบว่า นักเรียนบางคนเล่น และไม่สนใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2547 : 17) ที่ได้ศึกษาศักยภาพของเด็กไทยด้านทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงาน ประกอบด้วยทักษะการจัดการ (การวางแผน การปฏิบัติงาน การประเมินผลงาน และการสรุปผลงาน) การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความขยัน อดทน อดออม และประหยัด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการจัดการต่ำสุด ส่วนในด้านข้อเสนอแนะ

พบว่า นักเรียนมีข้อเสนอแนะมากที่สุดในด้านการเพิ่มระยะเวลาในการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ โดยเพิ่มเนื้อหาประเภทสารคดีสำหรับเด็ก และนิทานให้มากขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กในวัยนี้จะมีความสนใจในการอ่านเรื่องราวที่ให้ทั้งความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลินมากกว่าเรื่องราวที่มุ่งเสนอแต่เนื้อหาความรู้เพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับ บันลือ พลุกะวัน (2545 : 96 – 97) ที่กล่าวว่าเด็กวัยนี้เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการอ่าน ซึ่งความต้องการในการอ่านนิทานเพื่อผ่อนคลาย สนใจในสภาพแวดล้อมที่ห่างไกลตัวออกไป ต้องการทราบประวัติความเป็นมาของบุคคล สถานที่ ครอบครัวยุค สำหรับเรื่องที่เหมาะสมในการนำมาใช้สอนอ่านให้กับเด็กในวัยนี้ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริง นิทานสุภาษิต นิทานอีสป สารคดี เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า คะแนนความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบสูงขึ้น ดังนั้น ครูจึงควรนำเทคนิคหมวกหกใบไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้กับนักเรียนต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งความสามารถที่อยู่ในลำดับที่ 1 คือ การบอกรายละเอียดของเรื่อง ส่วนความสามารถในการบอกความสัมพันธ์ของเรื่องอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นควรเน้นฝึกอ่าน ฝึกคิด ฝึกการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การวิเคราะห์ และแยกแยะเพื่อพัฒนาความสามารถดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น

3. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์เรื่องสั้น อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต่ำกว่าบทอ่านประเภทอื่น ๆ ดังนั้น ในการสอนเรื่องสั้นครูควรเพิ่มระยะเวลาในการสอนและฝึกการตั้งคำถามให้ลึกซึ้งและสอดคล้องกับเนื้อเรื่องซึ่งแตกต่างกับเนื้อหาประเภทนิทานและสารคดีสำหรับเด็ก ตลอดจนจัดเตรียมเนื้อหาประเภทเรื่องสั้นที่สอดคล้องกับวัยและความต้องการของผู้เรียนมาให้นักเรียนฝึกอ่านเพิ่มเติมให้มากขึ้น โดยเริ่มจากเรื่องที้ง่ายไปสู่เรื่องที่ยาก และบทอ่านไม่ยาวจนเกินไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการนำเทคนิคหมวกหกใบไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยการนำเทคนิคหมวกหกใบไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ในวงชั้นอื่น ๆ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยการนำเทคนิคหมวกหกใบไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอื่น ๆ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- _____. ศักยภาพของเด็กไทย. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2543.
- _____. รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบหรือแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้าง
คุณลักษณะ เก่ง ดี มีสุข ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2543.
- _____. การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- _____. แนวทางการวัดและประเมินการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2544. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- _____. สอนอย่างไรให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2526.
- _____. คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.
- _____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่ง
สินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.
- _____. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- _____. การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- กัสมมา สิทธิกุล. “ผลของการฝึกคิดแบบหวมกหกใบที่มีต่อการคิดวิจารณ์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร.”
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2547.
- เกียรติชัย ยานะรังสี. “ผลของการสอนแบบ เค ดับบลิว แอล พลัส ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน
และความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.

- คชาภรณ์ คลังชำนาญ. “ผลของการฝึกคิดโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบด้วยวิธีสอนต่างกัน ที่มีต่อการคิดวิจารณ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.
- จันทร์เจ้า เดียรทวิ. “เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยวิธีการแผนที่ความคิดกับการเรียนแบบร่วมมือ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- จำริญ เหลืองขจร. “การพัฒนาแบบการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม.” วารสารวิชาการ 3, 2 (กุมภาพันธ์ 2543) : 35-49.
- จิรัชดา ก้วพิสมัย. “การพัฒนาแผนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ, 2542.
- ชลธิชา จันทร์แก้ว. “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH Plus.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- จิตินันท์ ประทุมนันท์. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษและความคงทนในการจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพระบรมราชินีนาถวิทยาลัยที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษต่างกันโดยวิธีสอนอ่านแบบ MIA.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.
- เดอ โบ โน, เอ็ดเวิร์ด. คิดแนวข้าง. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2546.
- _____. หมวกหกใบ คิดหกแบบ = Six Thinking Hats. แปลโดย นุชรีย์ ชลคุป. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมล คีมทอง, 2543.
- _____. รองเท้า 6 คู่ ปฏิบัติการ 6 แบบ = Six Action Shoes. แปลและเรียบเรียงโดย สุรัช รัตนกิจตระกูล. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2543.
- เถลิง พันธุ์เถลิงอมร. การอ่านทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครศรีธรรมราช : โครงการตำราและเอกสารวิชาการ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช, 2528.

- ทิพย์สร มีปิ่น. “การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ KWL – Plus กับการสอนอ่านตามคู่มือครู.” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
- ทิพย์สุนทร อนันบุตร. การอ่านเพื่อวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.
- ทิสนา แคมมณี. ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- _____. ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ทัศนีย์ หนูนาท. “ผลของการเรียนการสอนภาษาไทยด้วยเทคนิคการคิดแบบหวมก 6 ใบ ที่มีต่อความสามารถคิดวิเคราะห์ และการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- ธัญญาลักษณ์ ปัสานานนท์. “การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับแบบพัฒนาความคิดสร้างสรรค์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.
- ธาริณี คลังสมบัติ. “การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคหวมกความคิด 6 ใบ ของ Edward de Bono.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2550.
- ธิดา ฤทธากัญ. “ประสิทธิภาพ KWL Plus ที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและการสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีบุญยานนท์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2537.
- นิลวรรณ เจตวรัญญ. “การเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแบบหวมกหกใบกับการสอนปกติ.” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2549.

- บึงอร พรหมณ์ฤกษ์. “การเปรียบเทียบผลของการฝึกแบบโมเดลชิปปากับการฝึกคิดแบบ
หวมกหกไบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
วัดสระบัว สังกัดกรุงเทพมหานคร.” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2544.
- บันลือ พุกกะวัน. การพัฒนาการอ่านเร็ว คิดเป็น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2545.
- บุญเหลือ เทพสุวรรณ, หม่อมหลวง. แว่นวรรณกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทอัมรินทร์
พริ้นติ้ง, 2539.
- บุบผา มุกระ. “การศึกษาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้หวมกหกความคิด 6 ไบ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2549.
- ประภาพร ชัยปายาง. “พัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และเขียนสื่อความของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL-Plus.” วิทยานิพนธ์
ปริญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- ประเทิน มหาจันทร์. การสอนอ่านเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2530.
- ปิยานี จิตรเจริญ. “ผลของการฝึกคิดโดยใช้หวมกหกไบที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้
เชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2543.
- ปิยานุช ยุทธยาจารย์. “การเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดแบบหวมกหกไบกับกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อ
ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ
แผนกประถม.” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการจิตวิทยาการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2544.
- เปลื้อง ณ นคร. ศิลปะแห่งการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่างจำกัด,
2538.
- ผจงกาญจน์ ภูวิภาดาวรรณ. “การอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยวิธี KWL – Plus.” ศึกษาศาสตร์
16, 1 (ตุลาคม – มีนาคม 2534) : 86 – 91.
- ผะอบ โปษะกฤษณะ. ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
อักษรพิทยา, 2541

พนิตนันท์ บุญพามี. เทคนิคการอ่านเบื้องต้นสำหรับบรรณารักษ์. นครราชสีมา : สถาบันราชภัฏ
นครราชสีมา, 2542.

พระมหาอำนาจ แสงศรี. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเพ่งผ่าย
ที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแบบหวมกหกใบ กับกระบวนการจัด
การเรียนรู้แบบปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2548.

พรรณี ช. เจนจิต. จิตวิทยาการสอน. กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, 2536.

พรรณี เสวตมาลย์. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษด้วยการสอน
แบบ KWL – Plus กับการสอนอ่านตามคู่มือครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2543.

พรทิพย์ ชาตะรัตน์. “การอ่าน : เครื่องมือในการแสวงหาความรู้.” วิชาการ 5, 1 (มกราคม 2545)
: 59.

พรอุมมา พิษยะสุนทร. “การสร้างบทเรียนโมดูลวิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านตีความ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต
กำแพงแสน นครปฐม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

พวงผกา โกมุติกานนท์. “การเปรียบเทียบผลของการระดมพลังสมองและเทคนิคการคิด
แบบหวมกหกใบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน
ชุมทางดิ่งชัน เขตดิ่งชัน กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2544.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

มหาวิทยาลัยสยาม. ประมวลพระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2533.

- มัลลิกา เจริญพจน์. “ผลการจัดประสบการณ์โดยใช้แนวคิดหมวด 6 ใบของ เดอ โบโน ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของอนุบาล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- มาเรียม นิลพันธุ์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, 2546.
- ลินจง จันทรวราทิตย์. การอ่านเพื่อชีวิต. นครปฐม : สถาบันราชภัฏนครปฐม, 2542.
- วรรณ บัวเกิด. แนวคิดในการอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2541.
- วัชร เล่าเรียนดี. เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- วัชร บุรณสิงห์ และนิรมล ศตวุฒิ. การอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ด้านหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.
- วัลลภ สิริฟองใส. “การเรียนการสอนภาษา โดยวิธีหมวดความคิด 6 ใบ.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.
- วิริยา วิริยรัมย์กะ. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบและวิธีสอนแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- วิไลวรรณ สวัสดิวงศ์. “การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- ศรียรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์. การอ่านและการสร้างนิสัยการอ่าน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2542.

ศศิพรรณ เปรื่องศิลปรัตน์. “การใช้รูปแบบ KWLA พัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวุ้นนัง. สอนเด็กให้คิดเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท ก. พล จำกัด, 2545.

ศิริพร ลิ้มตระกูล. “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน.” ใน เอกสารการสอนชุดการสอนภาษาไทย หน่วยที่ 1 – 7 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 96 – 97.

นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2534.

สนิท สัตโยภาส. ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น. เชียงใหม่ : สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2542.

สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์. การสอนภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2534.

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2544.

สมันดา วีรกุล. “การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านวรรณคดีไทย อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนตามแนวความคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปกร, 2548.

สายสุดา ปะวะขัง. “เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และความคิดแบบสืบสวนสอบสวนระหว่างการสอนที่ใช้กิจกรรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อนกับการสอนที่ใช้กิจกรรมแบบพึ่งพาตนเอง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสแควร์, 2540.

_____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทสกายบุ๊กส์ จำกัด, 2548.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. องค์การมหาชน. “รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนบ้านจั่นนาก.” ม.ป.ท., 2550. (อัครสำเนา)

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การจัดการเรียนรู้แบบพัฒนากระบวนการคิดด้วยการใช้คำถาม
หมวดความคิด 6 ใบ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ชุมชนุสสภกรรมการเกษตรแห่งประเทศไทย
 ประเทศไทย จำกัด, 2550.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. คู่มือการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย. กรุงเทพมหานคร
 : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.
- สุดระการ ชนโกเศศ และคณะ. หมวดหกใบ คิดหกแบบ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 ธรรมสาร, 2545.
- สุเทพ อ่วมเจริญ. การออกแบบการสอน. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,
 2547.
- สุนันท์ ประสาทสอน. “ผลของการใช้กลวิธีชี้้นำการอ่านและการคิดระดับสูงที่มีต่อความสามารถ
 ในการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.”
 วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
 ไทยวัฒนาพานิช, 2537.
- สุนันทา สายวงศ์. “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการคิด
 แบบหมวดหกใบและการสอนแบบซินดิเคท.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2540.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. วิธีสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2537.
- สุรพล พยอมเยี่ยม. เอกสารประกอบการสอนวิชาพื้นฐานจิตวิทยาการศึกษา. นครปฐม : โรงพิมพ์
 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, 2540.
- สุวิทย์ มูลคำ. วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
 ภาพพิมพ์, 2545.
- เสียม โตร์ตัน. “การสอนเพื่อสร้างเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์” วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร 1, 1 (มิถุนายน – ตุลาคม 2546) : 26 – 36.

- เสาวลักษณ์ ทรองจิตร. “การพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์
วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- หรรษา นิลวิเชียร, อัจฉรา ธรรมภรณ์ และปราณี ทองคำ. “ผลของรูปแบบการเรียนการสอน
ที่ฝึกทักษะการคิดในวิชาภาษาไทยต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถใน
การแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.” วารสารสงขลานครินทร์
10, 1 (มกราคม – เมษายน 2547) : 45 – 50.
- ห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย. การอ่านเรื่องสั้น [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ
23 กันยายน 2539. เข้าถึงได้จาก <http://www.library.skw.ac.th/sunanta/book5.html>
- อภิรักษ์ อรุณ. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 ด้วยวิธีสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและวิธีสอนแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.
- เอี่ยมศิริ สวัสดิ์ธรรม. “เปรียบเทียบผลการฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ด้วยกิจกรรม
ซีเน็คคิดส์และกิจกรรมหมวกหกใบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2548.

ภาษาต่างประเทศ

- De Bono, Edward. Six Thinking Hats [online]. accessed 2 October 005. Available from
<http://www.debonoonline.com>
- _____. Six Thinking Hats [online]. accessed 3 March 2008. Available from
<http://www.mindtools.com>
- _____. Six Thinking Hats. England : Penguin Book, 2000.
- _____. Teach Yourself to Think. England : Penguin Book, 1996.
- _____. Six Thinking Hats for Schools. London : Haeler Brownlow Education, 1992.
- _____. Teaching Thinking. London : Temple Smith, 1990.
- Lauren, A. “Investigation of Growth in The Critical Reading Ability of Puerto Rican Students
in Class Four, Eight and Twelve.” Dissertation Abstracts International
56, 5 (1982) : 160.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 แผนการเรียนรู้

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1					
1. วิธีการจัดการเรียนรู้					
1.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
2. สารสำคัญ					
2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
2.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
3. จุดประสงค์การเรียนรู้					
3.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
3.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
3.3 สอดคล้องกับการประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
4. สารการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
4.2 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
5.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
5.3 สอดคล้องกับการวัดผลและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
6. สื่อการจัดการเรียนรู้					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7. การวัดผลและประเมินผล					
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7.2 สอดคล้องกับเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
7.3 สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
รวม					1.00

ตารางที่ 16 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2					
1. วิธีการจัดการเรียนรู้					
1.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
2. สาระสำคัญ					
2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
2.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
3. จุดประสงค์การเรียนรู้					
3.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
3.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
3.3 สอดคล้องกับการประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
4. สาระการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
4.2 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
5.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
5.3 สอดคล้องกับการวัดผลและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
6. สื่อการจัดการเรียนรู้					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7. การวัดผลและประเมินผล					
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7.2 สอดคล้องกับเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
7.3 สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
รวม					1.00

ตารางที่ 16 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เกี่ยวข้อง			ΣR	IOC
	1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3					
1. วิธีการจัดการเรียนรู้					
1.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
2. สาระสำคัญ					
2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
2.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
3. จุดประสงค์การเรียนรู้					
3.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
3.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
3.3 สอดคล้องกับการประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
4. สาระการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
4.2 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
5.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
5.3 สอดคล้องกับการวัดผลและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
6. สื่อการจัดการเรียนรู้					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7. การวัดผลและประเมินผล					
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7.2 สอดคล้องกับเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
7.3 สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
รวม					1.00

ตารางที่ 16 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เกี่ยวข้อง			ΣR	IOC
	1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4					
1. วิธีการจัดการเรียนรู้					
1.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
2. สาระสำคัญ					
2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
2.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
3. จุดประสงค์การเรียนรู้					
3.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
3.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
3.3 สอดคล้องกับการประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
4. สาระการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
4.2 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
5.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
5.3 สอดคล้องกับการวัดผลและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
6. สื่อการจัดการเรียนรู้					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7. การวัดผลและประเมินผล					
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7.2 สอดคล้องกับเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
7.3 สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
รวม					1.00

ตารางที่ 16 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เกี่ยวข้อง			ΣR	IOC
	1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5					
1. วิธีการจัดการเรียนรู้					
1.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
2. สาระสำคัญ					
2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
2.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
3. จุดประสงค์การเรียนรู้					
3.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
3.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
3.3 สอดคล้องกับการประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
4. สาระการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
4.2 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
5.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
5.3 สอดคล้องกับการวัดผลและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
6. สื่อการจัดการเรียนรู้					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7. การวัดผลและประเมินผล					
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7.2 สอดคล้องกับเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
7.3 สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
รวม					1.00

ตารางที่ 16 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เกี่ยวข้อง			ΣR	IOC
	1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6					
1. วิธีการจัดการเรียนรู้					
1.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
2. สาระสำคัญ					
2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
2.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
3. จุดประสงค์การเรียนรู้					
3.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
3.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
3.3 สอดคล้องกับการประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
4. สาระการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
4.2 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
5.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
5.3 สอดคล้องกับการวัดผลและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
6. สื่อการจัดการเรียนรู้					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7. การวัดผลและประเมินผล					
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7.2 สอดคล้องกับเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
7.3 สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
รวม					1.00

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

ค่าดัชนีความสอดคล้อง	แผนการเรียนรู้ที่						\bar{X}	S.D.
	1	2	3	4	5	6		
	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

ตารางที่ 18 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC
	1	2	3		
1	+1	+1	+1	3.00	1.00
2	+1	+1	+1	3.00	1.00
3	+1	+1	+1	3.00	1.00
4	+1	+1	+1	3.00	1.00
5	+1	+1	+1	3.00	1.00
6	+1	+1	+1	3.00	1.00
7	+1	+1	+1	3.00	1.00
8	+1	+1	+1	3.00	1.00
9	+1	+1	+1	3.00	1.00
10	+1	+1	+1	3.00	1.00
11	+1	+1	+1	3.00	1.00
12	+1	+1	+1	3.00	1.00
13	+1	+1	+1	3.00	1.00
14	+1	+1	+1	3.00	1.00
15	+1	+1	+1	3.00	1.00
16	+1	+1	+1	3.00	1.00
17	+1	+1	+1	3.00	1.00
18	+1	+1	+1	3.00	1.00
19	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC
	1	2	3		
20	+1	+1	+1	3.00	1.00
21	+1	+1	+1	3.00	1.00
22	+1	+1	+1	3.00	1.00
23	+1	+1	+1	3.00	1.00
24	+1	0	+1	2.00	0.67
25	+1	+1	+1	3.00	1.00
26	+1	0	+1	2.00	0.67
27	+1	+1	+1	3.00	1.00
28	+1	+1	+1	3.00	1.00
29	+1	+1	+1	3.00	1.00
30	+1	+1	+1	3.00	1.00
31	+1	0	+1	2.00	0.67
32	+1	+1	+1	3.00	1.00
33	+1	+1	+1	3.00	1.00
34	+1	+1	+1	3.00	1.00
35	+1	+1	+1	3.00	1.00
36	+1	+1	+1	3.00	1.00
37	+1	+1	+1	3.00	1.00
38	+1	+1	+1	3.00	1.00
39	+1	+1	+1	3.00	1.00
40	+1	+1	+1	3.00	1.00
รวม					0.98

ตารางที่ 19 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับต่อเนื่องไม่สับสน	+1	+1	+1	3.00	1.00
2. สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ไม่ยากจนเกินไป	+1	+1	+1	3.00	1.00
3. ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
4. ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดและความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
5. ส่งเสริมให้นักเรียนตั้งคำถามและค้นหาคำตอบในสิ่งที่อยากรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้					
6. นักเรียนสนุกสนานในการปฏิบัติตามกิจกรรมทุกขั้นตอน	+1	+1	+1	3.00	1.00
7. นักเรียนมีความพึงพอใจในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	+1	+1	0	2.00	0.67
8. นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง และยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน	+1	+1	+1	3.00	1.00
9. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนตลอดเวลา	+1	+1	+1	3.00	1.00
10. ครูคอยช่วยเหลือและแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติตามกิจกรรมอย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	3.00	1.00
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ					
11. นักเรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านควบคู่กับการคิดวิเคราะห์	+1	+1	+1	3.00	1.00
12. ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาที่เรียนเพิ่มมากขึ้น	+1	+1	+1	3.00	1.00
13. นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในชั้นเรียน	+1	+1	+1	3.00	1.00
14. ฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
15. นักเรียนสามารถนำกระบวนการอ่านและการคิดวิเคราะห์ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและในวิชาอื่น ๆ	+1	+1	+1	3.00	1.00
รวม					0.98

ตารางที่ 20 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถ
ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
1*	0.71	0.00	21*	0.68	0.07
2	0.75	0.21	22*	0.82	0.21
3	0.50	0.29	23*	0.68	0.07
4*	0.54	0.07	24	0.57	0.43
5	0.68	0.21	25*	0.50	0.00
6	0.50	0.29	26	0.61	0.36
7	0.64	0.29	27	0.64	0.29
8*	0.57	0.14	28	0.79	0.29
9*	0.82	0.07	29*	0.89	0.21
10*	0.64	0.00	30	0.64	0.29
11	0.68	0.36	31*	0.71	0.14
12*	0.93	0.00	32	0.54	0.50
13	0.61	0.36	33	0.54	0.50
14	0.61	0.21	34	0.46	0.36
15	0.50	0.43	35*	0.75	0.07
16	0.68	0.21	36	0.39	0.36
17	0.71	0.43	37*	0.86	0.14
18*	0.82	0.21	38*	0.61	0.07
19*	0.82	0.21	39*	0.50	0.14
20*	0.64	0.00	40*	0.61	0.07

หมายเหตุ :

- ข้อสอบข้อที่ 9, 12, 18, 19, 22, 29, 37 มีค่า p มากกว่า 0.8 ถือเป็นข้อสอบที่ง่าย
- ข้อสอบข้อที่ 1, 4, 8, 10, 20, 21, 23, 25, 31, 35, 38, 39, 40 มีค่า r น้อยกว่า 0.2 เป็นข้อสอบที่ไม่มีอำนาจจำแนก
- เนื่องจากจำนวนข้อสอบมีเกินจำนวนที่ต้องการ จึงตัดออกแบบเจาะจง ได้แก่ข้อที่ 1, 4, 8, 9, 10, 12, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 29, 31, 35, 37, 38, 39, 40
- ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้วิธีการคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson) จากสูตร KR – 20 จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้เกณฑ์ความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ เท่ากับ 0.75

ภาคผนวก ข

การตรวจสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 21 ผลการเรียนรู้ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

เลขที่	การทดสอบก่อนเรียน (20 คะแนน)	การทดสอบหลังเรียน (20 คะแนน)
1	10	14
2	9	12
3	13	15
4	10	15
5	8	14
6	15	18
7	14	18
8	6	13
9	13	15
10	10	15
11	13	15
12	13	16
13	7	14
14	6	13
15	12	16
16	14	17
17	11	16
18	9	14
19	15	19

ตารางที่ 22 ผลการเรียนรู้ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำแนกเป็นรายด้าน

เลข ที่	ความสามารถรายด้าน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)							รวม
	บอกรายละเอียดของเรื่อง (3 คะแนน)	อธิบายลักษณะตัวละครในเรื่อง (3 คะแนน)	สรุปใจความสำคัญของเรื่อง (3 คะแนน)	บอกความสัมพันธ์ของเรื่อง (3 คะแนน)	บอกและลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง (3 คะแนน)	บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน (2 คะแนน)	สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่อง (3 คะแนน)	
1	2	2	2	3	2	1	2	14
2	2	2	1	2	2	1	2	12
3	3	2	2	2	2	2	2	15
4	2	3	2	2	2	2	2	15
5	3	3	1	1	2	1	3	14
6	3	3	2	3	3	2	2	18
7	3	2	3	2	3	2	3	18
8	2	2	2	2	3	1	1	13
9	3	2	3	1	2	1	3	15
10	2	2	2	2	2	2	3	15
11	3	2	3	2	2	1	2	15
12	3	3	2	2	2	2	2	16
13	2	2	2	2	3	1	2	14
14	2	3	1	2	2	1	2	13
15	3	2	2	2	3	2	2	16
16	3	3	3	2	2	2	2	17
17	2	3	3	2	2	2	2	16
18	2	2	2	2	3	2	1	14
19	3	3	3	2	3	2	3	19
\bar{X}	2.53	2.42	2.16	2.00	2.36	1.58	2.16	-
S.D.	0.51	0.51	0.69	0.47	0.50	0.51	0.60	-
รวม	$\bar{X} = 15.21$							

ตารางที่ 23 ผลการเรียนรู้ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ จำแนกตามประเภทเนื้อหา

เลขที่	การทดสอบก่อนเรียน จำแนกตามประเภทเนื้อหา			การทดสอบหลังเรียน จำแนกตามประเภทเนื้อหา		
	นิทาน (6คะแนน)	สารคดี สำหรับเด็ก (7คะแนน)	เรื่องสั้น (7คะแนน)	นิทาน (6คะแนน)	สารคดี สำหรับเด็ก (7คะแนน)	เรื่องสั้น (7คะแนน)
1	4	4	2	5	6	3
2	3	4	2	3	5	4
3	5	5	3	5	6	4
4	3	4	3	5	6	4
5	4	2	2	4	6	4
6	5	6	4	6	7	5
7	5	4	5	5	7	6
8	3	3	0	4	5	4
9	5	4	4	4	6	5
10	4	3	3	5	6	4
11	4	5	4	4	6	5
12	5	5	3	5	6	5
13	4	2	1	5	5	4
14	3	2	1	4	5	4
15	4	5	3	6	5	5
16	4	5	5	6	6	5
17	4	4	3	6	5	5
18	2	4	3	4	5	5
19	5	6	4	6	7	6
\bar{X}	4.00	4.05	2.90	4.84	5.79	4.58
S.D.	0.88	1.22	1.32	0.90	0.71	0.77
รวม	$\bar{X} = 10.95$			$\bar{X} = 15.21$		

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ โดยการทดสอบค่าที (t – test) แบบ Dependent

Paired Samples Statistics

Pre – Post	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
pretest	10.95	19	2.915	.669
posttest	15.21	19	1.843	.423

Paired Samples Correlations

Pre – Post	N	Correlation	Sig.
pretest & posttest	19	.850	.000

Paired Samples Test

Pre – Post	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
pre - post	-4.263	1.661	.381	-5.064	-3.462	-11.185	18	.000

ภาคผนวก ค

รายการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 25 รายการปรับปรุงแก้ไข แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ
ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

แผน การจัดการเรียนรู้ที่	ข้อความเดิม	ข้อความที่แก้ไขปรับปรุง
1 – 2	การอ่านเชิงวิเคราะห์นิทาน	การอ่านนิทานเชิงวิเคราะห์
3 – 4	การอ่านเชิงวิเคราะห์สารคดี สำหรับเด็ก	การอ่านสารคดีสำหรับเด็กเชิง วิเคราะห์
5 – 6	การอ่านเชิงวิเคราะห์เรื่องสั้น	การอ่านเรื่องสั้นเชิงวิเคราะห์

ตารางที่ 26 รายการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้
เทคนิคหมวกหกใบ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อความเดิม	ข้อความที่แก้ไขปรับปรุง
ข้อที่ 9 ครูมีความเป็นกันเองกับนักเรียน ตลอดเวลา	ข้อที่ 9 ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ตลอดเวลา

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 27 การวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และเวลา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา / ชั่วโมง
1	การอ่านนิทานเชิงวิเคราะห์	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกรายละเอียดของนิทานที่อ่านได้ 2. อธิบายลักษณะของตัวละครจากนิทานที่อ่านได้ 3. สรุปใจความสำคัญของนิทานที่อ่านได้ 4. บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในนิทานที่อ่านได้ 5. บอกและลำดับเหตุการณ์ในนิทานที่อ่านได้ 6. สรุปความรู้และข้อคิดจากนิทานที่อ่านได้ 	2
2	การอ่านเชิงนิทานวิเคราะห์	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกรายละเอียดของนิทานที่อ่านได้ 2. อธิบายลักษณะของตัวละครจากนิทานที่อ่านได้ 3. สรุปใจความสำคัญของนิทานที่อ่านได้ 4. บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในนิทานที่อ่านได้ 5. บอกและลำดับเหตุการณ์ในนิทานที่อ่านได้ 6. สรุปความรู้และข้อคิดจากนิทานที่อ่านได้ 	2
3	การอ่านสารคดีสำหรับเด็กเชิงวิเคราะห์	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกรายละเอียดของสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้ 2. อธิบายลักษณะของตัวละครจากสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้ 3. สรุปใจความสำคัญของสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้ 	2

ตารางที่ 27 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา / ชั่วโมง
		4. บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้ 5. บอกและลำดับเหตุการณ์ในสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้ 6. บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียนจากสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้ 7. สรุปความรู้และข้อคิดจากสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้	
4	การอ่านสารคดีสำหรับเด็กเชิงวิเคราะห์	1. บอกรายละเอียดของสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้ 2. อธิบายลักษณะของตัวละครจากสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้ 3. สรุปใจความสำคัญของสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้ 4. บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้ 5. บอกและลำดับเหตุการณ์ในสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้ 6. บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียนจากสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้ 7. สรุปความรู้และข้อคิดจากสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้	2

ตารางที่ 27 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา / ชั่วโมง
5	การอ่านเรื่องสั้นเชิงวิเคราะห์	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกรายละเอียดของเรื่องสั้นที่อ่านได้ 2. อธิบายลักษณะของตัวละครจากเรื่องสั้นที่อ่านได้ 3. สรุปใจความสำคัญของเรื่องสั้นที่อ่านได้ 4. บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่องสั้นที่อ่านได้ 5. บอกและลำดับเหตุการณ์ในเรื่องสั้นที่อ่านได้ 6. บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียนจากเรื่องสั้นที่อ่านได้ 7. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องสั้นที่อ่านได้ 	2
6	การอ่านเรื่องสั้นเชิงวิเคราะห์	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกรายละเอียดของเรื่องสั้นที่อ่านได้ 2. อธิบายลักษณะของตัวละครจากเรื่องสั้นที่อ่านได้ 3. สรุปใจความสำคัญของเรื่องสั้นที่อ่านได้ 4. บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่องสั้นที่อ่านได้ 5. บอกและลำดับเหตุการณ์ในเรื่องสั้นที่อ่านได้ 6. บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียนจากเรื่องสั้นที่อ่านได้ 7. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องสั้นที่อ่านได้ 	2

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1
การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เรื่อง การอ่านนิทานเชิงวิเคราะห์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การอ่านนิทานเชิงวิเคราะห์ เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องอ่านอย่างละเอียดเพื่อพิจารณาส่วนประกอบของบทอ่านที่เป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมา อาจเป็นเรื่องที่อิงความจริงหรือเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นก็ได้ โดยสามารถบอกรายละเอียด อธิบายลักษณะของตัวละคร สรุปใจความสำคัญ บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ บอกและลำดับเหตุการณ์ และสรุปความรู้และข้อคิดของเรื่อง โดยใช้ความคิดอย่างรอบคอบได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านนิทานเชิงวิเคราะห์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกรายละเอียดของนิทานที่อ่านได้
2. อธิบายลักษณะของตัวละครจากนิทานที่อ่านได้
3. สรุปใจความสำคัญของนิทานที่อ่านได้
4. บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในนิทานที่อ่านได้
5. บอกและลำดับเหตุการณ์ในนิทานที่อ่านได้
6. สรุปความรู้และข้อคิดจากนิทานที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง ใ้เงินของพ่อ และเรื่องชุมทรัพย์ในบ่อน้ำพุ
2. การอ่านนิทานเชิงวิเคราะห์ประกอบด้วย การบอกรายละเอียดของเรื่อง การอธิบายลักษณะตัวละครของเรื่อง การสรุปใจความสำคัญ การบอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่อง การบอกและลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง และการสรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่อง

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 1.1 ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1.2 ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความหมายของการอ่านเชิงวิเคราะห์และนิทานโดยการชี้แจงรายละเอียดและศึกษาใบความรู้
- 1.3 ใช้คำถามตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์และนิทาน
- 1.4 ชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ ใบงาน และการประเมินผล

2. ขั้นดำเนินการสอน

ขั้นนำ

- 2.1 ให้ความรู้พื้นฐานเรื่อง หมวกหกใบโดยใช้หมวกกระดาษสีจำนวน 6 สี ได้แก่ สีขาว สีแดง สีเหลือง สีดำ สีเขียว และสีฟ้า

ขั้นชี้แจงรายละเอียด

- 2.2 นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง หมวกหกใบ ใช้เวลา 15 นาที
- 2.3 ครูยกตัวอย่างคำถามที่สอดคล้องกับหมวกสีนั้น ๆ จนครบทั้ง 6 สี
- 2.4 ครูชี้แจงให้ผู้เรียนเชื่อมโยงกรอบการใช้คำถามหมวกหกใบในการวิเคราะห์นิทาน ดังนี้

หมวกสีขาว บอกชื่อเรื่อง ผู้แต่ง ตัวละคร ฉาก รายละเอียดของเรื่อง เป็นต้น

หมวกสีแดง อธิบายความรู้สึกที่มีต่อเนื้อเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร ฉาก บทสนทนา รูปแบบการแต่งเรื่อง เป็นต้น

หมวกสีเหลือง ระบุข้อดี ข้อเด่นของเรื่อง ตัวละคร คำพูดที่ประทับใจ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน พฤติกรรมหรือการกระทำที่ดีที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ เป็นต้น

หมวกสีดำ ระบุสาเหตุของปัญหา สิ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ผลเสีย ข้อเสีย หรือจุดด้อยในนิทาน เป็นต้น

หมวกสีเขียว เสนอวิธีการแก้ไขหรือเสนอแนวทางในการพัฒนาทางเลือกใหม่ เป็นต้น

หมวกสีฟ้า สรุปข้อคิด ความรู้ เรื่องที่อ่านสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างไร เป็นต้น

ขั้นสาธิต

- 2.5 นักเรียนศึกษาบทอ่านประเภทนิทานเรื่อง ไผ่เงินของพ่อ ใช้เวลา 15 – 20 นาที

2.6 นักเรียนและครูช่วยกันตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับนิทานเรื่อง ไหเงินของพ่อ โดยให้ผู้เรียนทุกคนผลัดเปลี่ยนกันตั้งคำถามและตอบคำถามตามสีของหมวกพร้อมทั้งบันทึกคำถามและคำตอบลงในใบงานที่ 1.1

ตัวอย่างคำถามเช่น

คำถาม	สีของหมวก
- ชาวนาเสียชีวิตเพราะเหตุใด	หมวกสีขาว
- เมื่ออ่านนิทานเรื่อง ไหเงินของพ่อ นักเรียนคิดว่าลูกของชาวนามีนิสัยเป็นอย่างไร	หมวกสีแดง
- พฤติกรรมของลูกชาวนาที่ควรนำไปเป็นแบบอย่างได้แก่อะไรบ้าง	หมวกสีเหลือง
- พฤติกรรมของลูกชาวนาที่ไม่ควรนำไปประพฤติเป็นแบบอย่างคือพฤติกรรมใดบ้าง	หมวกสีดำ
- ถ้านักเรียนเป็นลูกของชาวนา นักเรียนจะมีวิธีการจัดการกับนาที่ได้รับอย่างไร	หมวกสีเขียว
- ใจความสำคัญของนิทานเรื่อง ไหเงินของพ่อ คืออะไร	หมวกสีฟ้า

ขั้นฝึกปฏิบัติ

2.7 นักเรียนจัดกลุ่ม กลุ่มละ 3 – 4 คน ตั้งชื่อกลุ่ม กำหนดบทบาทของสมาชิก ได้แก่ ประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม

2.8 นักเรียนร่วมกันฝึกตั้งคำถาม และตอบคำถามจากบทอ่านประเภทนิทาน เรื่อง ชุมทรัพย์ในบ่อน้ำพุ ใช้เวลา 15 – 20 นาทีพร้อมทั้งบันทึกในใบงานที่ 1.2

ขั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม

2.9 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มละ 1 คน ออกมานำเสนอผลการอ่านนิทานเชิงวิเคราะห์เรื่อง ชุมทรัพย์ในบ่อน้ำพุ หน้าชั้นเรียน

2.10 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมการใช้คำถามตามสีของหมวก โดยยกตัวอย่างจากผลงานของแต่ละกลุ่มประกอบการอภิปราย

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนและครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันสรุปความรู้เพื่อนำประโยชน์ไปใช้

4. ชั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ ครูเฉลยแบบทดสอบเพื่อให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้า

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1.1 เรื่อง นิทาน
2. ใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง หมวกหกใบ
3. ใบงานที่ 1.1 นิทานเรื่อง ไหวเงินของพ่อ
4. ใบงานที่ 1.2 นิทานเรื่อง หมวกทรัพย์ในบ่อน้ำพุ
5. หมวกกระดาษสีขาว สีแดง สีเหลือง สีดำ สีเขียว และสีฟ้า

การวัดผลและการประเมินผล

1. การตรวจใบงาน
2. การตรวจแบบทดสอบ
3. การสังเกตจากการร่วมกิจกรรม

ความหมายของนิทาน

นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสู่กันมา หรือมีผู้แต่งขึ้นเพื่อความสนุกสนานและเนื้อเรื่องในนิทานอาจเป็นเรื่องที่เหลือเชื่อ หรือเป็นเรื่องที่แสดงอิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ต่าง ๆ

องค์ประกอบของนิทาน

1. แนวคิด แนวคิดของเรื่องนิทานมักพบว่ามีคามง่ายไม่ลึกซึ้งนัก เช่น แนวคิดเรื่องทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว แม่เลี้ยงข่มเหงลูกเลี้ยง เป็นต้น
2. โครงเรื่อง นิทานมักมีโครงเรื่องสั้น กระชับ เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นลักษณะเรื่องเล่าธรรมดาโดยดำเนินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง
3. ตัวละคร มีหลากหลาย เช่น มนุษย์ สัตว์ เทพเจ้า นางฟ้า อมนุษย์ เป็นต้น
4. ฉาก เป็นภาพจินตนาการที่ผู้เขียนสร้างสรรค์ขึ้น และสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
5. บทสนทนา ตัวละครในนิทานมักใช้ภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย มีความสนุกสนานชวนให้ติดตาม
6. คติ นิทานมักมีข้อคิดเกี่ยวกับชีวิต เพื่อเป็นการปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรมแก่ผู้อ่าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็ก ในตอนท้ายเรื่องมักสรุปคติข้อคิดต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจผู้อ่านด้วย

ประคอง นิมมานเหมินทร์ (2543)

เทคนิคหมวกหกใบ เป็นการใช้สีของหมวกได้แก่ หมวกสีขาว หมวกสีเหลือง หมวกสีดำ หมวกสีแดง หมวกสีเขียว และหมวกสีฟ้า เป็นกรอบแนวทางในการตั้งคำถาม เพื่อค้นหาคำตอบ ทำให้สามารถค้นหาคำตอบจากเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างรอบด้านตามสีของหมวก สีของหมวกแต่ละใบจะมีความหมายดังต่อไปนี้

สีของหมวก	ความหมาย	การใช้สีของหมวกในการวิเคราะห์บทอ่าน
	หมวกสีขาว แสดงความคิดที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล ตัวเลข และข้อเท็จจริงต่าง ๆ	หมวกสีขาว บอกรายละเอียดที่เป็นข้อเท็จจริงจาก ผู้แต่ง สารสำคัญเกี่ยวกับตัวละคร รายละเอียดของเรื่อง เป็นต้น
	หมวกสีเหลือง แสดงการคิดในทางบวก ข้อดี และจุดเด่น	หมวกสีเหลือง ระบุข้อดี ข้อเด่นหรือจุดเด่นของเรื่อง ตัวละคร คำพูดที่ประทับใจ พฤติกรรมหรือการกระทำที่ดีที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ เป็นต้น
	หมวกสีดำ เป็นการคิดในทางลบ จุดอ่อน จุดบกพร่อง ผลเสีย และผลกระทบ	หมวกสีดำ ระบุสาเหตุของปัญหา สิ่งที่คิดว่าต้องแก้ไขปรับปรุง ผลเสียข้อเสีย หรือจุดด้อยของตัวละคร หรือเหตุการณ์ เป็นต้น
	หมวกสีแดง เป็นการคิดที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก	หมวกสีแดง อธิบายความรู้สึกที่มีต่อเนื้อเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร จาก บทสนทนา รูปแบบการแต่ง เป็นต้น
	หมวกสีเขียว เป็นการคิดหาแนวทางใหม่ๆ และความคิดสร้างสรรค์	หมวกสีเขียว เสนอวิธีการแก้ไขหรือเสนอแนวทางในการพัฒนาทางเลือกใหม่ เป็นต้น
	หมวกสีฟ้า เป็นการสรุป เช่น ข้อคิด ความรู้ ประโยชน์ที่ได้รับ ทางเลือกที่จะนำไปปฏิบัติ	หมวกสีฟ้า สรุปข้อคิด ความรู้ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน เรื่องที่อ่านสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร เป็นต้น

กาลครั้งหนึ่ง ยังมีพ่อม่ายชวาวาคนหนึ่ง ภรรยาของเขาได้เสียชีวิตไปหลายปีแล้ว เขาจึงต้องรับภาระเลี้ยงลูกชายสองคนจนเติบโตใหญ่

ต่อมา ชวาวาผู้นี้ได้ล้มป่วยลงและมีอาการหนักขึ้น เมื่อเห็นว่าตนเองคงจะไม่รอด ชวาวาจึงเรียกลูกชายทั้งสองมาและพูดว่า

“ ลูกเอ๋ย พ่อฉันป่วยหนักมากแล้ว คงจะมีชีวิตอยู่ได้ไม่นาน เมื่อพ่อตายไปพ่อขอให้เจ้าทั้งสองจงรักใคร่ปรองดองกัน พ่อไม่มีสมบัติอะไรให้นอกจากที่นาแปลงเดียวซึ่งก็ไม่มากนัก ในที่นาแห่งนี้พ่อได้ฝังไหเงินไหทองไว้คราใดที่เจ้าทั้งสองอยากจนขัดสนก็จงพากันไปขุดมาใช้ นะลูกรัก ”

ลูกชายทั้งสองเมื่อได้ฟังดังนั้น ต่างพากันร้องไห้ด้วยความเศร้าโศกเสียใจต่อมาไม่นาน ...ชวาวาได้ถึงแก่กรรมลง

เมื่อสิ้นบิดา พี่น้องทั้งสองต้องดำรงชีวิตตามลำพังโดยไม่รู้จะทำมาหากินอะไร นับวัน มีแต่ความอดอยาก ได้แต่เที่ยวขอข้าวปลาอาหารจากชาวบ้าน

อยู่มาวันหนึ่ง พี่ชายนึกถึงคำพูดของบิดาได้ จึงชวนน้องชายไปขุดดินในนาเพื่อหาไหเงินไหทอง สองพี่น้องช่วยกันขุด...ขุด... ขุดเท่าไรก็หาไหเงินไหทองไม่พบ

ทั้งสองจึงพากันเดินกลับบ้านด้วยความผิดหวัง และอ่อนเพลีย น้องชายพูดว่า “พี่เอ๋ย! น้องว่าเราขายที่นาแปลงนี้แล้วนำเงินมาซื้อข้าวกินกันเถอะ ถึงเราจะขุดอย่างไรก็คงไม่พบไหเงินไหทองอย่างที่พ่อว่าหรอก”

พี่ชายนิ่งคิดอยู่นานจึงตอบน้องว่า “ถ้าไม่มีจริง ๆ ทำไมพ่อถึงบอกไว้ พี่คิดว่าเราอย่าใจร้อน ถ้าเราขายที่นาไปได้เงินมาใช้ไม่นานเท่าไรเงินก็จะหมด แล้วเราสองคนพี่น้องก็คงไม่เหลืออะไร”

“แล้วเราจะทำอย่างไรจึงจะพ้นจากความอดอยากอย่างนี้” น้องชายถาม

“น้องจ๋า ที่นาของเราถึงอย่างไรก็ขุดดินกันจนทั่วมาแล้ว เราไปขอเมล็ดพันธุ์ข้าวเปลือกจากชาวบ้านมาปลูกในนาเราเถอะ ถึงฤดูเก็บเกี่ยวเราก็จะมีข้าวกินและนาก็ยังคงเป็นของเราต่อไป” พี่ชายกล่าวตอบ

เมื่อเห็นว่าพี่ชายมีเหตุผลดี พี่น้องทั้งสองจึงพากันไปขอเมล็ดพันธุ์ข้าวเปลือกจากชาวบ้าน เขาทั้งสองนำเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้นั้นมาหว่านลงในที่นา

เมื่อถึงฤดูฝน ฝนตกลงมาพาให้พื้นดินชุ่มฉ่ำ เมล็ดข้าวในนาที่หว่านไว้ก็เจริญเติบโต
งอกงาม สองพี่น้อง...มองดูด้วยความปลื้มใจ

เมื่อต้นข้าวโตเต็มที่ ออกรวง
สีเหลืองอร่าม สองพี่น้องและเพื่อนบ้าน
มาช่วยกันเก็บเกี่ยวได้ข้าวเป็นจำนวนมาก
พอที่จะเก็บไว้กิน เพื่อแผ่ชาวบ้าน แล้วนำไป
ขายเป็นเงินเก็บไว้ได้อีกเป็นคั้งนี้ทุกปี

สองพี่น้องจึงคิดว่า ไหนเงินไหนทองที่บิดาบอกไว้ นั่นที่แท้ก็คือฝันนาแห่งนี้เอง ซึ่งถ้า
เราขยันทำมาหากิน เงินทองก็จะมีวันหมด เปรียบประดุจการเก็บเงินไว้ในไห แต่ถ้าเมื่อเราไม่
รู้จักทำมาหากิน เงินทองที่มีอยู่ก็จะหมดไปไม่วันใดก็วันหนึ่ง

นับแต่นั้นมา สองพี่น้องจึงขยันทำมาหากินและไม่พบความอดอยากตั้งแต่ก่อนอีกเลย

มีทอง สุวันวิไล (2540)

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากนิทานเรื่อง ไข่เงินของพ่อ พร้อมทั้งบันทึก
ลงในตารางที่กำหนด

สีของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีขาว
หมวกสีเหลือง
หมวกสีดำ
หมวกสีแดง

ชื่อของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีเขียว
หมวกสีฟ้า

แนวเฉลยใบงานที่ 1.1
นิทานเรื่อง ใ้เงินของพ่อ

สีของหมวก	ตัวอย่างคำถาม
หมวกสีขาว	<ul style="list-style-type: none"> - ชาวนามีลูกทั้งหมดกี่คน - ชาวนาเสียชีวิตเพราะสาเหตุใด - ลูกชายทั้งสองของชาวน่านำเมล็ดพันธุ์ข้าวมาจากที่ใด
หมวกสีเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมใดของลูกชาวนาที่ควรนำไปประพฤติเป็นแบบอย่าง - นักเรียนประทับใจพฤติกรรมใดของลูกชาวนามากที่สุด เพราะเหตุใด - ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านนิทานเรื่อง ใ้เงินของพ่อ มีอะไรบ้าง
หมวกสีดำ	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมใดของลูกชาวนาที่ไม่ควรนำไปปฏิบัติตาม - ลูกชายทั้งสองของชาวนาได้เถียงกันเพราะสาเหตุใด
หมวกสีแดง	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่ออ่านนิทานเรื่อง ใ้เงินของพ่อ จบแล้ว นักเรียนรู้สึกอย่างไร - ตัวละครใดในเรื่องที่นักเรียนชอบมากที่สุด เพราะเหตุใด
หมวกสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - ถ้านักเรียนเป็นลูกชาวน่านักเรียนจะมีวิธีดูแลรักษาผืนนาที่ได้รับอย่างไร - ถ้านักเรียนเป็นลูกชาวน่านักเรียนจะมีวิธีการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร
หมวกสีฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ใจความสำคัญของนิทานเรื่อง ใ้เงินของพ่อ คืออะไร - เมื่ออ่านนิทานเรื่อง ใ้เงินของพ่อ แล้วนักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง

กาลครั้งหนึ่งหนูและกบเป็นเพื่อนรักกัน ทั้งสองอาศัยอยู่ด้วยกันที่บ่อน้ำพุในป่า เวลากลางวันทั้งสองจะนอนหลับอยู่ในกระท่อมน้อย พอตกคำพระจันทร์ส่องแสงนวลบนฟากฟ้าหนูและกบจะตื่นชวนกันออกมานั่งที่ระเบียงหน้ากระท่อมต่างก็หาิทานสนุก ๆ มาเล่าสู่กันฟังอย่างมีความสุข คำวันหนึ่งกบเก็บดอกผักบุ้งไปตักน้ำที่บ่อน้ำพุ น้ำในบ่อสะท้อนเงาดวงดาวบนฟ้าเป็นประกายระยิบระยับราวกับมีเพชรพลอย สมบัติอันมีค่าอยู่เต็มบ่อ

“หนูเร็วเข้า มาดูอะไรนี้แน่เราจะรวยใหญ่แล้วละ” กบร้องอย่างตื่นเต้น หนูวิ่งจีมาที่บ่อแทบไม่เชื่อสายตาตัวเองในสิ่งที่เห็นแล้วหนูก็เกิดความคิดแวบขึ้นมา

“เออนี่กบ เราสองคนเห็นจะต้องปลัดกันฝ่าสมบัติไว้นะ จะได้ไม่มีใครมาขโมยไปล่ะ” หนูบอกเพื่อน

“คิดถูกแล้ว” กบเห็นด้วย หนูและกบจึงปลัดกันฝ่าสมบัติตลอดทั้งคืนจนกระทั่งรุ่งเช้า หนูเป็นผู้ฝ่าเวรตอนใกล้รุ่งจนเข้าจึงรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับสมบัติมีค่า บางทีหนูอาจจะพลอกลับไปจับหนึ่ง พอพระอาทิตย์โผล่ขึ้นจากขอบฟ้าหนูมองลงไปบ่อสมบัติก็หายไปหมดไม่เหลือแม้แต่ชิ้นเดียว หนูตกใจตะโกนเรียกเพื่อน

“เจ้าขโมยสมบัติของเราไปหมดใช่ไหม” หนูกล่าวหากบ “ข้าน่ะหรอ” กบโมโห “ก็เจ้าเป็นคนฝ่าเวรคนสุดท้าย เจ้าเองนั่นแหละเป็นคนขโมย” กบย้อน

กบและหนูก็ทะเลาะกันอย่างรุนแรงจนกระทั่งเลิกเป็นมิตรกัน แยกไปอยู่คนละทิศละทาง ช่างโง่เขลาอะไรอย่างนี้ที่ทะเลาะกันเรื่องสมบัติหายเพราะคำวันนั้นหากทั้งสองกลับมาที่บ่อน้ำพุ ก็จะได้เห็นสมบัติอยู่เต็มบ่อตามเดิม

ใบงานที่ 1.2 นิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในบ่อน้ำพุ

ชื่อกลุ่ม.....

ประธานกลุ่ม

เลขานุการกลุ่ม.....

สมาชิก.....

สมาชิก.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากนิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในบ่อน้ำพุ พร้อมทั้งบันทึกลงในตารางที่กำหนด

สีของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีขาว
หมวกสีเหลือง
หมวกสีดำ

สีของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีแดง
หมวกสีเขียว
หมวกสีฟ้า

แนวเฉลยใบงานที่ 1.2
นิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในบ่อน้ำพุ

ชื่อของหมวด	ตัวอย่างคำถาม
หมวดสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - หนูและกบอาศัยอยู่ที่ใด - จากนิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในบ่อน้ำพุ ใครเป็นผู้พบสมบัติ
หมวดสีเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมใดของตัวละครในเรื่องที่ควรนำไปประพฤติเป็นแบบอย่าง - นักเรียนประทับใจพฤติกรรมของตัวละครตัวใดมากที่สุด เพราะเหตุใด - ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านนิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในบ่อน้ำพุ มีอะไรบ้าง
หมวดสีดำ	<ul style="list-style-type: none"> - หนูและกบทะเลาะกันเพราะเหตุใด - เมื่ออ่านนิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในบ่อน้ำพุ แล้วนักเรียนคิดว่า พฤติกรรมใดของตัวละครที่ควรปรับปรุง
หมวดสีแดง	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่ออ่านนิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในบ่อน้ำพุ จบแล้ว นักเรียนรู้สึกอย่างไร - ตัวละครใดในเรื่องที่นักเรียนชอบมากที่สุด คือตัวละครตัวใด เพราะเหตุใด
หมวดสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - ถ้านักเรียนเป็นกบหรือหนู นักเรียนจะมีวิธีการจัดการกับสมบัติที่พบอย่างไรอย่างไร - ถ้านักเรียนเป็นกบหรือหนู นักเรียนจะมีวิธีการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร
หมวดสีฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ใจความสำคัญของนิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในบ่อน้ำพุ คืออะไร - เมื่ออ่านนิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในบ่อน้ำพุ แล้วนักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
ทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ (ฉบับที่ 1)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้เนื้อหาของนิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในบ่อน้ำพุ ตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ใจความสำคัญของนิทานเรื่องนี้คือข้อใด (สรุปใจความสำคัญ)

ก. ความโลภ	ข. การขาดสติ
ค. การขาดความสามัคคี	ง. ความหวาดระแวง
2. ชุมทรัพย์ ในนิทานเรื่องนี้หมายถึงสิ่งใด (บอกรายละเอียด)

ก. เพชร พลอย	ข. ทรัพย์สมบัติ
ค. เกษะท่อนของน้ำในบ่อ	ง. เกษะท่อนของดวงดาวในบ่อ
3. เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นหลังสุด (บอกและลำดับเหตุการณ์)

ก. หนูและกบพบสมบัติ	ข. หนูและกบเป็นเพื่อนกัน
ค. หนูและกบเลิกเป็นเพื่อนกัน	ง. หนูและกบปลัดกันฝ่าสมบัติ
4. นักเรียนคิดว่ากบและหนูมีนิสัยเป็นอย่างไร (อธิบายลักษณะตัวละคร)

ก. เห็นแก่ตัว	ข. ทะเยอทะยาน
ค. ไม่มีเหตุผล	ง. ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
5. นิทานเรื่องนี้ให้ข้อคิดในการปฏิบัติตนตามข้อใด (สรุปความรู้และข้อคิด)

ก. ความมีสติ	ข. ความสามัคคี
ค. ความอดทน	ง. ความเสียสละ
6. ถ้าสังคมมีคนแบบกบและหนูอยู่เป็นจำนวนมากจะส่งผลกระทบต่ออย่างไร (บอกความสัมพันธ์)

ก. โจรผู้ร้ายชุกชุม	ข. สังคมเดือดร้อน
ค. ผู้คนแข่งขันกัน	ง. ผู้คนทะเลาะเบาะแว้งกัน

เฉลยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
ทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1
1. ข
2. ง
3. ค
4. ค
5. ก
6. ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เรื่อง การอ่านนิทานเชิงวิเคราะห์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การอ่านนิทานเชิงวิเคราะห์ เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องอ่านอย่างละเอียดเพื่อพิจารณา ส่วนประกอบของบทอ่านที่เป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมา อาจเป็นเรื่องที่อิงความจริงหรือเป็นเรื่องที่ แต่งขึ้นก็ได้ โดยสามารถบอกรายละเอียด อธิบายลักษณะของตัวละคร สรุปใจความสำคัญ บอกรความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ บอกและลำดับเหตุการณ์ และสรุปความรู้และข้อคิดของ เรื่อง โดยใช้ความคิดอย่างรอบคอบได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านนิทานเชิงวิเคราะห์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกรายละเอียดของนิทานที่อ่านได้
2. อธิบายลักษณะของตัวละครจากนิทานที่อ่านได้
3. สรุปใจความสำคัญของนิทานที่อ่านได้
4. บอกรความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในนิทานที่อ่านได้
5. บอกและลำดับเหตุการณ์ในนิทานที่อ่านได้
6. สรุปความรู้และข้อคิดจากนิทานที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง เต็กน้อยกับฝูงเป็ด และเรื่องกระต่ายน้อยเจ้าปัญญา
2. การอ่านนิทานเชิงวิเคราะห์ ประกอบด้วยการบอกรายละเอียดของเรื่อง การอธิบาย ลักษณะตัวละครของเรื่อง การสรุปใจความสำคัญ การบอกรความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่อง การบอกและลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง และการสรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่อง

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 1.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้
- 1.2 ทบทวนรายละเอียดเกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์และนิทาน
- 1.3 ชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ ใบงาน และการประเมินผล

2. ขั้นดำเนินการสอน

ขั้นนำ

2.1 ทบทวนเรื่อง หมวกหกใบ โดยให้นักเรียนตอบคำถามแล้วบันทึกลงในกระดาษ

2.2 ครูทบทวนการตั้งคำถามและตอบคำถามตามลีสของหมวกจนครบทั้ง 6 ลี

ขั้นชี้แจงรายละเอียด

2.3 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายและทบทวนการใช้คำถามหมวกหกใบในการวิเคราะห์นิทาน ดังนี้

หมวกสีขาว บอกชื่อเรื่อง ผู้แต่ง ตัวละคร จาก รายละเอียดของเรื่อง เป็นต้น
หมวกสีแดง อธิบายความรู้สึกที่มีต่อเนื้อเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร จากบทสนทนา รูปแบบการแต่งเรื่อง เป็นต้น

หมวกสีเหลือง ระบุข้อดี ข้อเด่นของเรื่อง ตัวละคร คำพูดที่ประทับใจ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน พฤติกรรมหรือการกระทำที่ดีที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ เป็นต้น

หมวกสีดำ ระบุสาเหตุของปัญหา สิ่งที่คุณคิดว่าต้องแก้ไขปรับปรุง ผลเสียข้อเสียหรือจุดด้อยในนิทาน เป็นต้น

หมวกสีเขียว เสนอวิธีการแก้ไขหรือเสนอแนวทางในการพัฒนาทางเลือกใหม่ เป็นต้น

หมวกสีฟ้า สรุปข้อคิด ความรู้ เรื่องที่อ่านสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร เป็นต้น

ขั้นสาธิต

2.4 นักเรียนศึกษาบทอ่านประเภทนิทานเรื่อง เด็กน้อยกับฝูงเป็ด ใช้เวลา 15 – 20 นาที

2.5 นักเรียนและครูช่วยกันตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับนิทานเรื่อง เด็กน้อยกับฝูงเป็ด โดยให้ผู้เรียนทุกคนผลัดเปลี่ยนกันตั้งคำถามและตอบคำถามตามลีสของหมวก พร้อมทั้งบันทึกคำถามและคำตอบลงในใบงานที่ 2.1

ตัวอย่างคำถามเช่น

คำถาม	สีของหมวก
- ฟุ้งเปิดตอบแทนความคิดของเด็กน้อยอย่างไร	หมวกสีขาว
- นักเรียนคิดว่าเด็กน้อยในเรื่องมีนิสัยเป็นอย่างไร	หมวกสีแดง
- เหตุใดเปิดน้อยจึงไม่ยอมรับสิ่งของมีค่าที่ฟุ้งเปิดมอบให้	หมวกสีเหลือง
- สาเหตุที่ทำให้สร้อยทองตกลงไปในน้ำคืออะไร	หมวกสีดำ
- ถ้านักเรียนเป็นเด็กน้อย นักเรียนจะอย่างไรกับทรัพย์สินที่ฟุ้งเปิดมอบให้	หมวกสีเขียว
- ใจความสำคัญของเรื่อง เด็กน้อยกับฟุ้งเปิด คืออะไร	หมวกสีฟ้า

ขั้นฝึกปฏิบัติ

2.6 นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง กระจต่ายน้อยเจ้าปัญญา

2.7 นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากบทอ่านประเภทนิทานเรื่อง กระจต่ายน้อยเจ้าปัญญา ใช้เวลา 20 – 25 นาทีพร้อมทั้งบันทึกคำถามและคำตอบลงในใบงานที่ 2.2

ขั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม

2.8 ครูสุ่มนักเรียนจำนวน 3 – 4 คน ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.9 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับคำถามและคำตอบของนักเรียนที่ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน และเพิ่มเติมตามการใช้คำถามสีของหมวก

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนและครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันสรุปความรู้ เพื่อนำประโยชน์ไปใช้

4. ขั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนทำแบบทดสอบเป็นรายบุคคล ครูเฉลยแบบทดสอบเพื่อให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้า

สื่อการเรียนรู้

1. ใบงานที่ 2.1 นิทานเรื่อง เด็กน้อยกับฟุ้งเปิด
2. ใบงานที่ 2.2 นิทานเรื่อง กระจต่ายน้อยเจ้าปัญญา

การวัดผลและการประเมินผล

1. การตรวจใบงาน
2. การตรวจแบบทดสอบ
3. การสังเกตจากการร่วมกิจกรรม

นิทานเรื่อง เด็กน้อยกับฝูงเป็ด

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีเด็กชายกำพร้าพ่อคนหนึ่งเป็นเด็กที่ยากจนแต่มีจิตใจดีงาม พ่อของเด็กน้อยจากเขาขึ้นสวรรค์ไปเกือบ 3 ปีแล้ว เด็กน้อยจึงมีหน้าที่ดูแลแม่แทนพ่อ เพื่อให้แม่มีความสุขที่สุดเท่าที่เด็กอย่างเขาพอจะทำได้

อยู่มาวันหนึ่ง...หลังเกิดพายุใหญ่เด็กน้อยพบเป็ดป่าฝูงหนึ่งพลัดหลงเข้ามาในเขตบ้านของเขา ฝูงเป็ดคู่อ่อนเปลี้ยเพลียแรงเหมือนเดินทางมานานและไม่มีอาหารตกถึงท้อง เด็กน้อยรู้สึกสงสาร เขาจึงช่วยหาอาหารมาให้พวกมันกิน

หลายวันต่อมา เมื่อเปิดถังหลายแห่งแรงขึ้น เด็กน้อยจึงพาฝูงเป็ดไปยังหนองน้ำใสสะอาด แล้วปล่อยให้พวกมันหาอาหารกินเองตามธรรมชาติ หลังจากนั้นเด็กน้อยก็ต้อนรับให้เป็ดมานอนอาบแดดเล่นพร้อมกับเป่าขลุ่ยกล่อมให้พวกมันนอนหลับพักผ่อน ครั้นเมื่อมีหมาหรือสัตว์ร้ายหมายจะมาทำร้ายฝูงเป็ดเด็กน้อยก็จะคอย

ช่วยปกป้องฝูงเป็ดให้ปลอดภัยจากเงื้อมมือของสัตว์ร้ายเหล่านั้น เด็กน้อยเฝ้าดูแลฝูงเป็ดด้วยความรักความเอาใจใส่ ซึ่งจากความทุ่มเทนี้เอง ฝูงเป็ดจึงตอบแทนบุญคุณของเด็กน้อยด้วยการออกไปจำนวนมากมายเพื่อให้เด็กน้อยนำไปขายในตลาด หลังจากที่เด็กน้อยนำไปขายและได้เงินกลับมาพอสมควร เด็กน้อยก็นึกถึงแม่ของเขา เด็กน้อยอยากให้แม่มีของสวย ๆ ใต้อันเหมือนกับแม่ของเด็กคนอื่น ๆ เขาจึงตัดสินใจนำเงินไปซื้อสร้อยทองเส้นเล็ก ๆ มาให้แม่ที่เขารัก

แต่อนิจจา! ระหว่างทางที่เด็กน้อยพายเรือกลับบ้านหลังจากการไปซื้อทอง จู่ ๆ เขาก็พลาดพลั้งทำสร้อยทองหลุดมือตกลงไปในน้ำแล้วมันก็จมหายวับไปในชั่วพริบตาเดียว เด็กน้อยตกใจมาก เขารีบกระโดดลงน้ำแล้วดำน้ำหาสร้อยทองพร้อม ๆ กับร้องไห้ไปด้วย เด็กน้อยพยายามมหาสร้อยทองอย่างสุดชีวิต แต่จนแล้วจนรอดเขาก็หาไม่พบ ในขณะที่เด็กน้อยกำลังจะหมดหวัง เด็กน้อยก็เหลือบไปเห็นว่ามီးอะไรบางอย่างกำลังว่ายน้ำตรงเข้ามาหาเขา!

ไม่นานนักเด็กน้อยจึงได้รู้ว่า สิ่งที่ว่ายน้ำเข้ามาหาเขาก็คือฝูงเป็ดป่าที่เขาเฝ้าดูแลด้วยความรักและความเอาใจใสนั่นเอง เมื่อน้ำตาของเด็กน้อยรวมเข้ากับสายน้ำ สายน้ำก็พาน้ำตาให้ไหลผ่านไปยังบ้านของเขา ซึ่งทันทีที่ฝูงเป็ดได้กลิ่นน้ำตาแห่งความเศร้าและความกังวลใจของเด็กน้อย พวกมันจึงพากันว่ายน้ำมาหาเด็กน้อยผู้เป็นที่รักอย่างไม่ลังเลใจ

เมื่อฝูงเป็ดว่ายน้ำมาถึง ยังไม่ทันที่เด็กน้อยจะเอ่ยปากขอความช่วยเหลือ ฝูงเป็ดก็เหมือนจะรู้ว่าเด็กน้อยได้ทำของมีค่าบางอย่างตกลงไปในท้องน้ำ ด้วยเหตุนี้ พวกมันจึงพากันดำผุดดำว่ายค้นหาของมีค่าให้เด็กน้อยกันอย่างจ้าละหวั่น

เพียงชั่วประเดี๋ยวเดียว เปิดแต่ละตัวก็คาบเอาของมีค่าต่าง ๆ จากท้องน้ำขึ้นมาไว้บนเรือของเด็กน้อยทีละอย่างสองอย่างจนเต็มลำเรือไปหมด นับตั้งแต่แหวนเพชรโบราณ กำไลทองลายวิจิตร สร้อยไข่มุกหายาก ตุ้มหูพลอยสีแดงสด เข็มกลัดมรกตสีเขียวเข้ม รวมทั้งสร้อยทองคำใหญ่ น้อยอีกนับสิบ ๆ เส้น หนึ่งในนั้นก็คือสร้อยทองเส้นเล็ก ๆ ที่เด็กน้อยทำตกลงไปในน้ำนั่นเอง

เด็กน้อยดีใจมากที่เขาได้สร้อยทองคืนมาอย่างไม่คาดฝัน แต่ในขณะที่เดียวกัน เขาก็ลุ่มใจเพราะไม่รู้ว่าควรทำอย่างไรกับของมีค่าอื่น ๆ ที่ฝูงเป็ดงมขึ้นมาให้

เด็กน้อยพยายามจะบอกกับฝูงเป็ดถึงความกังวลใจที่เขาได้อยู่ แต่เป็ดบางตัวกลับกระโดดขึ้นมาบนเรือ แล้วคาบของมีค่าเหล่านั้นตรงเข้าหาเด็กน้อยเหมือนกับพวกมันอยากจะบอกว่า “เก็บของมีค่าเหล่านี้เอาไว้เถอะเพราะของเหล่านี้ตกอยู่ใต้ท้องน้ำมาหลายร้อยปี มันไม่มีใครเป็นเจ้าของอีกแล้ว ถือเสียว่าเป็นของขวัญจากพวกเราชาวเป็ดก็แล้วกันนะ”

เมื่อเด็กน้อยไม่รู้ว่าเขาจะคืนของมีค่าเหล่านั้นให้กับเจ้าของได้อย่างไร เขาจึงนำของเหล่านั้นกลับบ้าน โดยตั้งใจจะแบ่งของมีค่าบางส่วนไปใช้ช่วยคนที่ลำบากกว่าเขา และเก็บบางส่วนเอาไว้ใช้ดูแลแม่ในยามฉุกเฉิน นอกจากนี้เขายังคิดจะแปลงของมีค่าเหล่านั้นให้กลายเป็นอาหารดี ๆ สำหรับเพื่อนเป็ดผู้มีน้ำใจทั้งหลายด้วย

ในที่สุด เด็กน้อยก็ได้มอบของขวัญให้แม่ดังที่เขาตั้งใจเอาไว้

นับจากนั้น...ในทุก ๆ ปี ฝูงเป็ดป่าก็จะแวะกลับมาเยี่ยมเด็กน้อยอยู่เสมอ ๆ เด็กน้อยดีใจทุกครั้งที่ได้พบกับฝูงเป็ดเพื่อนของเขา ส่วนฝูงเป็ดก็ดีใจที่ได้กลับมาเยี่ยมเพื่อนตัวน้อยผู้มีจิตใจดีงามอย่างยากจะหาใครเทียบได้

นำบุญ นามเป็นบุญ (2551)

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากนิทานเรื่อง เด็กน้อยกับฝูงเป็ด พร้อมทั้งบันทึกลงในตารางที่กำหนด

สีของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีขาว
หมวกสีเหลือง
หมวกสีดำ
หมวกสีแดง

ชื่อของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีเขียว
หมวกสีฟ้า

แนวเคลยใบงานที่ 2.1
นิทานเรื่อง เด็กน้อยกับฝุงเป็ด

ลัษองหมวก	ตัวอย่างคำถาม
หมวกสีขาว	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กน้อยซื้อสิ่งใดเป็นของขวัญให้แม่ - เด็กน้อยจัดการอย่างไรกับทรัพย์สมบัติที่ฝุงเป็ดมอบให้
หมวกสีเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมใดของตัวละครในเรื่องที่ควรนำไปประพฤตเป็นแบบอย่าง - จากนิทานเรื่อง เด็กน้อยกับฝุงเป็ด นักเรียนประทับใจเหตุการณ์ใดมากที่สุด เพราะเหตุใด - ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านนิทานเรื่อง เด็กน้อยกับฝุงเป็ด มีอะไรบ้าง
หมวกสีดำ	<ul style="list-style-type: none"> - ฝุงเป็ดมาช่วยเหลือเด็กน้อยเพราะสาเหตุใด - สาเหตุที่ทำให้สร้อยทองตกลงไปน้ำคืออะไร
หมวกสีแดง	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่ออ่านนิทานเรื่อง เด็กน้อยกับฝุงเป็ด จบแล้ว นักเรียนรู้สึกอย่างไร - เมื่อนักเรียนเห็นเด็กน้อยร้องไห้เพราะหาสร้อยทองไม่พบแล้ว นักเรียนรู้สึกอย่างไร - นักเรียนคิดว่าเด็กน้อยในนิทานเรื่อง เด็กน้อยกับฝุงเป็ด มีนิสัยอย่างไร
หมวกสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - ถ้านักเรียนเป็นเด็กน้อยในนิทานเรื่อง เด็กน้อยกับฝุงเป็ด นักเรียนจะมีวิธีการจัดการกับทรัพย์สมบัติที่ได้รับอย่างไร - ถ้านักเรียนเป็นเด็กน้อย ในนิทานเรื่อง เด็กน้อยกับฝุงเป็ด นักเรียนจะมีวิธีใดแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างไร
หมวกสีฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ใจความสำคัญของนิทานเรื่อง เด็กน้อยกับฝุงเป็ด คืออะไร - ข้อคิดที่ได้จากการอ่านนิทานเรื่อง เด็กน้อยกับฝุงเป็ด มีอะไรบ้าง

นิทานเรื่อง กระต่ายน้อยเจ้าปัญญา

มีแม่กระต่ายตัวหนึ่งอยู่ในป่ากับลูกเล็ก ๆ สองตัวชื่อ กุกกิกกับปุกปึก ต่างช่วยกันทำมาหากินอย่างมีความสุขแต่...แล้ววันหนึ่งแม่กระต่ายป่วยหนัก ลูกกระต่ายจึงปรึกษากันเพื่อจะพาแม่ไปรักษาตัว พอดีมีสุนัขจิ้งจอกตัวหนึ่งเดินผ่านมา ได้ยินเรื่องที่ลูกกระต่ายปรึกษากันสุนัขจิ้งจอกรับอาสาจะช่วยพาแม่กระต่ายไปหาหมอซึ่งอาศัยอยู่ในถ้ำในป่า ลูกกระต่ายดีใจมากที่มีคนช่วยเหลือ ดังนั้นสุนัขจิ้งจอกจึงพาแม่กระต่าย กุกกิก และปุกปึกไปที่ถ้ำแห่งหนึ่ง “พวกหนู ๆ รออยู่นอกถ้ำนี้แหละ ลูกจะพาแม่ของหนูเข้าไปหาหมอ”

ในถ้ำ สุนัขจิ้งจอกบอกกับลูกกระต่ายทั้งสองแล้วตัวเองก็พาแม่กระต่ายเข้าไปในถ้ำ ลักครู่หนึ่งลูกกระต่ายได้ยินเสียงแม่ร้องขอความช่วยเหลือ

“เสียงแม่นี้ !” กุกกิกพูดอย่างตกใจ แล้วชวนน้องเข้าไปแอบดูก็พบว่าแม่กำลังถูกสุนัขจิ้งจอกทำร้าย...ลูกกระต่ายทั้งสองพากันวิ่งออกมาจากถ้ำ “จะทำยังไงกันดีนี่” ลูกกระต่ายทั้งสองต่างมองหน้าปรึกษากันแต่คิดอะไรยังไงไม่ออก

“เอาอย่างนี้ดีกว่า” ปุกปึกพูดขึ้น “ทำอะไรดีล่ะ” กุกกิกถาม ปุกปึกจึงออกอุบายได้ความคิดให้กับกุกกิกลูกกระต่ายทั้งสองจึงแกล้งส่งเสียงร้องแบบดัง ๆ พร้อม ๆ กัน เจ้าสุนัขจิ้งจอกได้ยินเข้าตกใจจึงออกมาดู

“แผ่นดินถล่มฟ้าทลายหรือไงหา พวกเจ้า” สุนัขจิ้งจอกถามด้วยความโมโหยิ่งนัก “หากพวกเจ้าขึ้นส่งเสียงดังกันแบบนี้ หมอก็รักษาแม่ของพวกเจ้าไม่ได้แน่ ๆ” “คือพวกเราอยากได้ดอกบัวที่อยู่ตรงโน้นนะ” กุกกิกพูดแบบอ่อน ๆ พร้อมชี้ขาหน้าไปที่ลำธารไม่ไกลจากถ้ำมากนัก

“เวลาที่แม่หายดีแล้ว พวกหนูจะได้มีของมาฝากแม่ พาหนูไปเก็บดอกบัวหน่อยนะจะคุณลุงใจดีรูปหล่อ” “ยุ่งจริงเชียว” เจ้าสุนัขจิ้งจอกบ่นแต่ก็เดินนำหน้าไปถึงกลางสะพานข้ามลำธาร “หนูอยากได้ดอกโน้นจะลุง” กุกกิก แกล้งชี้ไปยังดอกบัวที่อยู่ไกล ๆ “ดอกใหญ่ดีจังเลย” สุนัขจิ้งจอกพยายามยื่นหน้าออกไป เพื่อจะจับดอกบัวจนสุดตัวตามที่กุกกิกต้องการ ลูกกระต่าย

ได้โอกาสจึงกั๊กขาหลังของสุนัขจิ้งจอกอย่างรุนแรง สุนัขจิ้งจอกทั้งตกใจและเจ็บจึงพุ่งตัวไปข้างหน้าตามสัญชาตญาณ ตกลงไปในน้ำสุนัขจิ้งจอกว่ายน้ำไม่เป็น น้ำทั้งลึกทั้งหนาวมันจึงจมน้ำตาย

ในที่สุดกุกกิกและปุกปึก ช่วยกันพยาบาลแม่กระต่ายจนอาการดีขึ้นและในที่สุดก็หายเป็นปกติแม่กระต่ายและลูก ๆ จึงอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขอีกครั้ง

ชื่อ..... ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากนิทานเรื่อง กระต่ายน้อยเจ้าปัญญา พร้อมทั้งบันทึกลงในตารางที่กำหนด

สีของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีขาว
หมวกสีเหลือง
หมวกสีดำ
หมวกสีแดง

ชื่อของหมวด	คำถาม	คำตอบ
หมวดสีเขียว
หมวดสีฟ้า

แนวเฉลยใบงานที่ 2.2
นิทานเรื่อง กระท่ายน้อยเจ้าปัญญา

สีของหมวก	ตัวอย่างคำถาม
หมวกสีขาว	<ul style="list-style-type: none"> - แม่กระท่ายมีลูกกี่ตัว ชื่ออะไรบ้าง - ใครเป็นผู้รับอาสาพาแม่กระท่ายไปหาหมอ
หมวกสีเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมใดของตัวละครในเรื่องที่ควรนำไปประพฤติเป็นแบบอย่าง - ลักษณะเด่นของลูกกระท่ายทั้งสองมีอะไรบ้าง - ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านนิทานเรื่อง กระท่ายน้อยเจ้าปัญญา มีอะไรบ้าง
หมวกสีดำ	<ul style="list-style-type: none"> - สุนัขจิ้งจอกเสียชีวิตเพราะสาเหตุใด - พฤติกรรมใดบ้างของสุนัขจิ้งจอกที่ไม่ควรนำไปประพฤติเป็นแบบอย่าง
หมวกสีแดง	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่ออ่านนิทานเรื่อง กระท่ายน้อยเจ้าปัญญา จบแล้วนักเรียนรู้สึกอย่างไร - นักเรียนคิดว่าลูกกระท่ายทั้งสองรู้สึกอย่างไรเมื่อได้ยินเสียงแม่กระท่ายร้องขอความช่วยเหลือ
หมวกสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - ถ้านักเรียนเป็นลูกกระท่ายในนิทานเรื่อง กระท่ายน้อยเจ้าปัญญา นักเรียนจะอย่างไร - นักเรียนจะมีวิธีป้องกันอย่างไรเมื่อมีคนแปลกหน้าเข้ามาตีสนิท
หมวกสีฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ใจความสำคัญของนิทานเรื่อง กระท่ายน้อยเจ้าปัญญา คืออะไร - ข้อคิดที่ได้จากการอ่านนิทานเรื่อง กระท่ายน้อยเจ้าปัญญา มีอะไรบ้าง

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
ทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ (ฉบับที่ 2)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้เนื้อหาของนิทานเรื่อง กระจ่าข่อยเจ้าปัญญา ตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. การกระทำของกูกี้กิกและปู้กปี้กในเรื่องสรุปได้ว่าอย่างไร (สรุปใจความสำคัญ)

ก. ความมีสติ	ข. ความกล้าหาญ
ค. ความเด็ดเดี่ยว	ง. ความเจ้าเล่ห์
2. สุนัขจิ้งจอกตายเพราะสาเหตุใด (บอกรายละเอียด)

ก. เพราะบาดเจ็บ	ข. เพราะจมน้ำ
ค. เพราะตกลงไปในน้ำ	ง. เพราะถูกลูกกระจ่าข่อยกัดขา
3. เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นขณะที่ลูกกระจ่าข่อยปรึกษากันเพื่อพาแม่ไปรักษา (บอกและลำดับเหตุการณ์)

ก. สุนัขจิ้งจอกพาแม่เข้าไปในถ้ำ	
ข. สุนัขจิ้งจอกทำร้ายแม่กระจ่าข่อย	
ค. สุนัขจิ้งจอกอาสาพาแม่กระจ่าข่อยไปหาหมอ	
ง. สุนัขจิ้งจอกเดินไปกลางสะพานข้ามลำธาร	
4. กูกี้กิกและปู้กปี้กมีนิสัยเป็นอย่างไร (อธิบายลักษณะตัวละคร)

ก. ชุกชุน	ข. กล้าหาญ
ค. เด็ดเดี่ยว	ง. เฉลียวฉลาด
5. นิทานเรื่องนี้ให้ข้อคิดในเรื่องใด (สรุปความรู้และข้อคิด)

ก. การมีสติทำให้ปลอดภัยจากอันตราย	
ข. การรับฟังผู้อื่นทำให้ปลอดภัยจากอันตราย	
ค. ความเด็ดเดี่ยวทำให้ปลอดภัยจากอันตราย	
ง. ความกล้าหาญทำให้ปลอดภัยจากอันตราย	
6. ลูกกระจ่าข่อยออกอุบายส่งเสียงร้องดังเพราะเหตุใด (บอกความสัมพันธ์)

ก. เพราะอยากเจอแม่	ข. เพราะอยากได้ดอกบัว
ค. เพราะอยากไปที่ลำธาร	ง. เพราะอยากช่วยแม่จากสุนัขจิ้งจอก

เฉลยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ
ทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2
1. ก
2. ข
3. ค
4. ง
5. ก
6. ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านสารคดีสำหรับเด็กเชิงวิเคราะห์

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การอ่านสารคดีสำหรับเด็กเชิงวิเคราะห์ เป็นการอ่านอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อพิจารณาส่วนประกอบของบทอ่านที่มุ่งเสนอเนื้อหา เรื่องราว หรือเหตุการณ์เกี่ยวกับความรู้ ข้อเท็จจริงและความคิด โดยบอกรายละเอียด อธิบายลักษณะของตัวละคร สรุปใจความสำคัญ บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และสรุปความรู้และข้อคิดที่ได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านสารคดีสำหรับเด็กเชิงวิเคราะห์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกรายละเอียดของสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้
2. อธิบายลักษณะของตัวละครจากสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้
3. สรุปใจความสำคัญของสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้
4. บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้
5. บอกและลำดับเหตุการณ์ในสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้
6. บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียนจากสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้
7. สรุปความรู้และข้อคิดจากสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ขมิ้นชัน และเรื่อง ผีเสื้อ
2. การอ่านสารคดีสำหรับเด็กเชิงวิเคราะห์ ประกอบด้วย การบอกรายละเอียดของเรื่อง การอธิบายลักษณะตัวละครของเรื่อง การสรุปใจความสำคัญ การบอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่อง การบอกและลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง การบอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และการสรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่อง

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 1.1 ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1.2 ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความหมายของการอ่านเชิงวิเคราะห์
- 1.3 นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง สารคดี
- 1.4 นักเรียนตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น และสอบถามครูเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์และสารคดี
- 1.5 ชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ ใบงาน และการประเมินผล

2. ขั้นตอนการสอน

ขั้นนำ

2.1 ทบทวนรายละเอียดเรื่อง หมวกหกใบ โดยครูเป็นผู้อ่านคำถาม แล้วให้นักเรียนยกป้ายคำตอบว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับหมวดสีใดภายในเวลา 3 วินาที นักเรียนคนใดตอบถูกมากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ

2.2 ครูชมเชยและมอบรางวัลผู้ชนะ

ขั้นชี้แจงรายละเอียด

2.3 ครูชี้แจงกรอบการใช้คำถามหมวกหกใบในการวิเคราะห์สารคดีสำหรับเด็ก ดังนี้

หมวกสีขาว บอกรายละเอียดที่เป็นชื่อเรื่อง ผู้แต่ง ตัวละคร ฉาก รายละเอียดของเรื่อง เป็นต้น

หมวกสีแดง อธิบายความรู้สึกที่มีต่อเนื้อเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร ฉาก บทสนทนา รูปแบบการแต่ง เป็นต้น

หมวกสีเหลือง ระบุข้อดี ข้อเด่นของเรื่อง ตัวละคร คำพูดที่ประทับใจ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน พฤติกรรมหรือการกระทำที่ดีที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ เป็นต้น

หมวกสีดำ ระบุสาเหตุของปัญหา สิ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ผลเสียข้อเสีย หรือจุดด้อยในสารคดี เป็นต้น

หมวกสีเขียว เสนอวิธีการแก้ไขแนวหรือเสนอทางในการพัฒนาทางเลือกใหม่ เป็นต้น

หมวกสีฟ้า สรุปข้อคิด ความรู้ เรื่องที่อ่านสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างไร เป็นต้น

ขั้นสาธิต

2.4 นักเรียนศึกษาบทอ่านประเภทสารคดีเรื่อง ขมิ้นชัน ใช้เวลา 15 – 20 นาที

2.5 นักเรียนและครูช่วยกันตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ขมิ้นชัน โดยให้ผู้เรียนทุกคนผลัดเปลี่ยนกันตั้งคำถามและตอบคำถามตามสีของหมวกพร้อมทั้งบันทึกคำถามและคำตอบลงในใบงานที่ 3.1

ตัวอย่างคำถามเช่น

คำถาม	สีของหมวก
- สารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงพืชชนิดใด	หมวกสีขาว
- นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อกลิ่นของขมิ้นชัน	หมวกสีแดง
- ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านสารคดีเรื่อง ขมิ้นชัน มีอะไรบ้าง	หมวกสีเหลือง
- เด็ก ๆ ส่วนใหญ่ไม่ชอบรับประทานขมิ้นชันเพราะเหตุใด	หมวกสีดำ
- ขมิ้นชันสามารถนำมาประกอบอาหารชนิดใดได้บ้าง นอกเหนือจากอาหารที่ปรากฏในบทอ่าน	หมวกสีเขียว
- ใจความสำคัญของสารคดีเรื่อง ขมิ้นชัน คืออะไร	หมวกสีฟ้า
- จุดมุ่งหมายของผู้แต่งสารคดีเรื่อง ขมิ้นชัน คืออะไร	

ขั้นฝึกปฏิบัติ

2.6 นักเรียนจัดกลุ่ม กลุ่มละ 3 – 4 คน (ที่ไม่ใช่สมาชิกกลุ่มเดิม) ตั้งชื่อกลุ่ม กำหนดบทบาทของสมาชิกได้แก่ ประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม

2.7 นักเรียนร่วมกันฝึกตั้งคำถาม และตอบคำถามจากบทอ่านประเภทสารคดีสำหรับเด็ก เรื่อง ผีเสื้อ ใช้เวลา 15 – 20 นาที พร้อมทั้งบันทึกคำถามและคำตอบลงในใบงานที่ 3.2

ขั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม

2.8 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มละ 1 คน ออกมานำเสนอผลการอ่านเชิงวิเคราะห์สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ผีเสื้อ หน้าชั้นเรียน

2.9 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมการใช้คำถามตามสีของหมวก โดยยกตัวอย่างจากผลงานของแต่ละกลุ่มประกอบการอภิปราย

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนและครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและสรุปความรู้เพื่อนำประโยชน์ไปใช้

4. ชั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ ครูเฉลยแบบทดสอบเพื่อให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้า

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่อง สารคดี
2. ใบงานที่ 3.1 สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ขมิ้นชัน
3. ใบงานที่ 3.2 สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ผีเสื้อ
4. ป้ายหมวดกระดาษ

การวัดผลและการประเมินผล

1. การตรวจใบงาน
2. การตรวจแบบทดสอบ
3. การสังเกตจากการร่วมกิจกรรม

ใบความรู้เรื่อง สารคดี

ความหมายของสารคดี

สารคดี คือ งานเขียนร้อยแก้วประเภทหนึ่งที่เสนอเรื่องราวของบุคคล สถานที่หรือเหตุการณ์เกี่ยวกับความรู้ ข้อเท็จจริง และความคิดตามที่เป็นจริง โดยใช้ศิลปะในการเขียนทำให้ผู้อ่านเกิดคุณค่าทางปัญญาและได้รับความเพลิดเพลินไปในเวลาเดียวกัน

สารคดีมีส่วนเหมือนบันเทิงคดี คือ มุ่งให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน แต่ส่วนที่ต่างกับบันเทิงคดี คือ เนื้อหาสาระจะเน้นที่ข้อเท็จจริงมากกว่า

สารคดีเป็นงานเขียนประเภทหนึ่งที่ผู้เขียนมีอิสระในการเขียนมาก อีกทั้งสารคดีมีหลายประเภท ดังนั้นลักษณะของสารคดีจึงมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน สารคดีอาจมีลักษณะที่เสนอข้อเท็จจริงล้วน หรือบางเรื่องอาจมีตัวละคร เช่นเดียวกับเรื่องบันเทิงคดีก็ได้

จุดมุ่งหมายในการเขียนสารคดี

ผู้เขียนสารคดีจะมีจุดมุ่งหมายทุกข้อหรือข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1. มุ่งเสนอเนื้อหา เรื่องราว หรือสาระแก่ผู้อ่าน
2. มุ่งชักนำความคิดหรือจูงใจให้คิดไปในทางที่ผู้เขียนต้องการ
3. มุ่งให้สาระบันเทิงแก่ผู้อ่าน

ประโยชน์ที่ได้จากเนื้อเรื่องในสารคดี

1. ได้สาระด้านความรู้ แนวความคิด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ จากการอ่านสารคดีประเภทต่าง ๆ
2. ได้รับความเพลิดเพลิน สารคดีส่วนใหญ่จะเน้นศิลปะในการเขียน เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ดังนั้น สารคดีจึงเป็นเรื่องที่อาจจะมีตัวละครประกอบ ทำให้ผู้อ่านได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินเช่นเดียวกับบันเทิงคดี

สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ขมิ้นชัน

ขมิ้นชัน

ขมิ้นชัน เป็นพืชล้มลุก มีอายุหลายปี มีลำต้นใต้ดินเป็นเหง้า เนื้อในมีสีเหลือง ออกดอกเป็นช่อสีขาวอมเหลือง มีก้านแทงขึ้นจากเหง้าโดยตรง

ขมิ้นชัน มีถิ่นกำเนิดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจุบันปลูกกันมากในอินเดีย จีน อินโดนีเซีย และไทย

ขมิ้นชัน ใช้แต่งกลิ่น สี และปรุงรสอาหารได้หลายอย่าง เช่น หมูสะเต๊ะ แกงกะหรี่ ข้าวหมกไก่ เป็นต้น

ขมิ้นชันให้สารอาหารฟอสฟอรัส เหล็ก แคลเซียม วิตามินซี วิตามินบี 1 และ วิตามินบี 2 มีสารช่วยป้องกันการเกิดโรคมะเร็ง ช่วยลดระดับน้ำตาล และระดับคอเลสเตอรอล นอกจากนี้ ขมิ้นชันยังมีคุณลักษณะเด่นในการรักษาโรคกระเพาะ แก้ท้องอืดท้องเฟ้อ กระตุ้น การไหลเวียนของโลหิตและขับน้ำดี รักษาผื่นคัน โรคผิวหนัง บำรุงผิวรักษาแผล และลดการอักเสบ

ใบงานที่ 3.1 สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ขมิ้นชัน

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ขมิ้นชัน พร้อมทั้งบันทึกลงในตารางที่กำหนด

สีของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีขาว
หมวกสีเหลือง
หมวกสีดำ
หมวกสีแดง

ชื่อของหมวด	คำถาม	คำตอบ
หมวดสีเขียว
หมวดสีฟ้า

แนวเคลยไบบงานที่ 3.1
สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ขมิ้นชัน

ลึของหมวก	ตัวอย่างคำถาม
หมวกสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - ขมิ้นชันจัดเป็นพืชประเภทใด - ขมิ้นชันปลูกมากในแถบใด
หมวกสีเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - ประโยชน์ของขมิ้นชันมีอะไรบ้าง - ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านสารคดีสำหรับเด็ก เรื่อง ขมิ้นชัน มีอะไรบ้าง
หมวกสีดำ	<ul style="list-style-type: none"> - เด็ก ๆ ส่วนใหญ่ไม่ชอบทานขมิ้นชันเพราะเหตุใด
หมวกสีแดง	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อกลิ่นของขมิ้นชัน - เมื่อนักเรียนรับประทานอาหารที่มีส่วนผสมของขมิ้นชันแล้ว นักเรียนรู้สึกอย่างไร
หมวกสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - ขมิ้นชันสามารถนำมาประกอบอาหารชนิดใดได้บ้างนอกเหนือจากที่ปรากฏในบทอ่าน - ถ้านักเรียนมีขมิ้นชันเป็นจำนวนมากนักเรียนจะมีวิธีการเก็บรักษาอย่างไรให้สามารถเก็บขมิ้นชันไว้ได้นาน
หมวกสีฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ใจความสำคัญของสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ขมิ้นชัน คืออะไร - ความรู้ที่ได้จากการอ่านสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ขมิ้นชัน มีอะไรบ้าง - จุดมุ่งหมายของผู้แต่งสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ขมิ้นชัน คืออะไร

สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ผีเสื้อ

แมลงปีกสวยที่บินเต็มสี่ส้นให้กับธรรมชาติ พร้อมแฉะเวียนตามดอกไม้เพื่อลิ้มลองรสของน้ำหวาน และผสมเกสรให้กับต้นไม้ใหญ่ที่แฉะเยิ้มเยอนให้ติดผล

ผีเสื้อเป็นแมลงที่มีปีกสี่ปีก แยกเป็นซ้ายและขวาข้างละสองปีก มีลักษณะเหมือนกันทั้งสองด้าน ปีกหน้าและปีกหลังจะซ้อนกันสนิทจนดูเหมือนเป็นแผ่นเดียวกัน ส่วนที่งดงามที่สุดของผีเสื้อคือ ปีก ซึ่งเป็นเกล็ดบาง ๆ เหมือนกลีบดอกไม้เรียงซ้อนกันคล้ายกระเบื้องมุงหลังคา มีสีต่างๆ ประกอบกันเป็นลวดลาย เกล็ดบาง ๆ นี้จะหลุดออกอย่างง่ายดายแม้โดนสัมผัสเพียงเบา ๆ ก็ตามผีเสื้อมีลิ้นที่เป็นหลอดยาวใช้สำหรับดูดน้ำหวาน ซึ่งม้วนเก็บไว้เป็นวงเหนือปากเมื่อไม่ได้ใช้งาน

ผีเสื้อที่บินอยู่ตามสวนท่ามกลางแสงแดด เรียกว่า ผีเสื้อกลางวัน ซึ่งจะหากินเวลากลางวัน เวลาเกาะนิ่งบนกิ่งไม้ปีกจะหุบชูขึ้นตั้งฉากกับลำตัว

ส่วน ผีเสื้อกลางคืน มีลักษณะเหมือนผีเสื้อกลางวัน แต่สีของปีกไม่สวยเท่าผีเสื้อกลางวัน ออกหากินในเวลากลางคืน ขณะเกาะนิ่งจะแตกต่างจากผีเสื้อกลางวัน คือ จะกางปีกออกไปข้างลำตัว

ผีเสื้อกลางวันมีขนาดเป็นหลอดยาวสองเส้น ที่ปลายหนวดมีปุ่มเล็ก ๆ ส่วนผีเสื้อกลางคืน มีหนวดลักษณะคล้ายขนนกแกนกลางเป็นเส้นยาวและมีเส้นฝอยเล็ก ๆ จำนวนมากยื่นออกไปทั้งสองข้าง

ผีเสื้อมีชีวิตที่แสนสั้น แม้ผีเสื้อจะตายภายหลังออกไข่แล้วไม่นานนัก ไข่เล็ก ๆ ถูกทิ้งไว้ตามใบไม้ เมื่อไข่ฟักเป็นตัวอ่อน หรือที่เรียกว่า หนอน ก็จะไต่ไปตามใบไม้ ตัวอ่อนของผีเสื้อกินจุมาก โตเร็ว ลอกคราบสามหรือสี่ครั้ง เมื่อโตเต็มที่ จะหยุดกินแล้วเปลี่ยนเป็นดักแด้รูปร่างเหมือนถุงเล็ก ๆ ห้อยอยู่ตามกิ่งไม้ รอเวลาที่กลายมาเป็นผีเสื้อปีกงาม

เมื่อถึงเวลา ดักแด้ส่วนปลายด้านล่างจะปริออก ผีเสื้อจะค่อย ๆ คืบตัวโผล่ออกมา คลี่ปีก หนวด ขา ออกผึ่งให้แห้ง เมื่อปีกแห้งสนิท ผีเสื้อตัวใหม่ก็พร้อมที่จะโบยบินไปในอากาศ เพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่

ใบงานที่ 3.2 สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ผีเสื้อ

ชื่อกลุ่ม.....

ประธานกลุ่ม

เลขานุการกลุ่ม.....

สมาชิก.....

สมาชิก.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ผีเสื้อ พร้อมทั้งบันทึกลงในตารางที่กำหนด

สีของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีขาว
หมวกสีเหลือง
หมวกสีดำ

ชื่อของหมวด	คำถาม	คำตอบ
หมวดสีแดง
หมวดสีเขียว
หมวดสีฟ้า

แนวเคลงยไปงานที่ 3.2
สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ผีเสื้อ

ลึขงหมวก	ตัวอย่างคำถาม
หมวกสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - ผีเสื้อมีทั้งหมดกี่ปีก - ผีเสื้อมีกี่ชนิด อะไรบ้าง - ผีเสื้อใช้วิยะใดในการดูดกินอาหาร
หมวกสีเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - ผีเสื้อมีประโยชน์อย่างไรบ้าง - ลักษณะเด่นของผีเสื้อมีอะไรบ้าง - ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ผีเสื้อมีอะไรบ้าง
หมวกสีดำ	<ul style="list-style-type: none"> - เหตุใดคนจึงชอบผีเสื้อกลางวันมากกว่าผีเสื้อกลางคืน - จุดด้อยของผีเสื้อกลางคืนมีอะไรบ้าง
หมวกสีแดง	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนชอบผีเสื้อชนิดใดมากที่สุด เพราะเหตุใด - เมื่อนักเรียนเห็นผีเสื้อคูดน้ำหวานแล้วนักเรียนรู้สึขงอย่างไร
หมวกสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีวิธีการอนุรักษ์ผีเสื้อให้คงอยู่ต่อไปได้อย่างไร - นักเรียนมีแนวทางในการอนุรักษ์จำนวนผีเสื้อได้อย่างไร
หมวกสีฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ใจความสำคัญของสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ผีเสื้อ คืออะไร - จุดมุ่งหมายของผู้แต่งสารคดีเรื่อง ผีเสื้อ คืออะไร - ความรู้ที่ได้จากการอ่านสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ผีเสื้อ มีอะไรบ้าง

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
ทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ (ฉบับที่ 3)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้เนื้อหาของสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ผีเสื้อ ตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ใจความสำคัญของสารคดีเรื่องนี้คือข้อใด (สรุปใจความสำคัญ)

ก. ผีเสื้อเป็นแมลงมีสี่ปีก	ข. อาหารของผีเสื้อคือน้ำหวาน
ค. ตัวอ่อนของผีเสื้อเรียกว่าหนอน	ง. ผีเสื้อช่วยผสมเกสรให้กับต้นไม้
2. จงเรียงลำดับการเกิดของผีเสื้อ (บอกและลำดับเหตุการณ์)

ก. วางไข่ตามใบไม้ เปลี่ยนเป็นดักแด้ ลอกคราบ ฟักเป็นตัวอ่อน	ข. วางไข่ตามใบไม้ เปลี่ยนเป็นดักแด้ ฟักเป็นตัวอ่อน ลอกคราบ
ค. วางไข่ตามใบไม้ ฟักเป็นตัวอ่อน ลอกคราบ เปลี่ยนเป็นดักแด้	ง. วางไข่ตามใบไม้ ฟักเป็นตัวอ่อน เปลี่ยนเป็นดักแด้ ลอกคราบ
3. จากสารคดีเรื่องนี้ ผีเส้อมีประโยชน์อย่างไร (สรุปความรู้และข้อคิด)

ก. ช่วยให้ต้นไม้ติดผล	ข. ช่วยเติมสีสันให้ธรรมชาติ
ค. ช่วยผสมเกสรให้กับต้นไม้	ง. ถูกทุกข้อ
4. ผีเสื้อจะม้วนลิ้นเป็นวงเหนือปากเมื่อใด (บอกความสัมพันธ์)

ก. ดูดอาหาร	ข. ผสมเกสร	ค. ไม่ได้ใช้งาน	ง. ออกหากิน
-------------	------------	-----------------	-------------
5. ผีเสื้อกลางวันต่างกับผีเสื้อกลางคืนอย่างไร (อธิบายลักษณะตัวละคร)

ก. หนวดคล้ายขนนก	ข. แขนกลางของหนวดเป็นเส้นยาว
ค. หนวดเป็นหลอดยาว	ง. หนวดมีเส้นฝอยเล็ก ๆ ยื่นออกไปทั้งสองข้าง
6. ปีกของผีเส้อมีลักษณะอย่างไร (บอกรายละเอียด)

1. เป็นเกล็ดบาง ๆ คล้ายกลีบดอกไม้	2. มีสีต่าง ๆ ประกอบเป็นลวดลาย		
3. ปีกหน้าและปีกหลังเป็นแผ่นเดียวกัน	4. แยกเป็นปีกซ้ายและปีกขวาข้างละสองปีก		
ก. 1 2	ข. 1 3	ค. 2 3	ง. 3 4
7. จุดมุ่งหมายของสารคดีเรื่องนี้คือข้อใด (บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน)

ก. บอกชนิดของผีเสื้อ	ข. ให้ความรู้เรื่องผีเสื้อ
ค. อธิบายวงจรชีวิตของผีเสื้อ	ง. อธิบายลักษณะของผีเสื้อ

เฉลยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ
ท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3
1. ก
2. ข
3. ง
4. ค
5. ข
6. ก
7. ข

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านสารคดีสำหรับเด็กเชิงวิเคราะห์

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การอ่านสารคดีสำหรับเด็กเชิงวิเคราะห์ เป็นการอ่านอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อพิจารณาส่วนประกอบของบทอ่านที่มุ่งเสนอเนื้อหา เรื่องราว หรือเหตุการณ์เกี่ยวกับความรู้ ข้อเท็จจริงและความคิด โดยบอกรายละเอียด อธิบายลักษณะของตัวละคร สรุปใจความสำคัญ บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และสรุปความรู้และข้อคิดที่ได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านสารคดีสำหรับเด็กเชิงวิเคราะห์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกรายละเอียดของสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้
2. อธิบายลักษณะของตัวละครจากสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้
3. สรุปใจความสำคัญของสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้
4. บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้
5. บอกและลำดับเหตุการณ์ในสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้
6. บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียนจากสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้
7. สรุปความรู้และข้อคิดจากสารคดีสำหรับเด็กที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง เรือ พาหนะทางน้ำของคนไทย และเรื่อง ไข่มุก
2. การอ่านสารคดีสำหรับเด็กเชิงวิเคราะห์ ประกอบด้วยการบอกรายละเอียดของเรื่อง การอธิบายลักษณะตัวละครของเรื่อง การสรุปใจความสำคัญ การบอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่อง การบอกและลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง การบอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และการสรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่อง

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 1.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้
- 1.2 ทบทวนรายละเอียดเกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์และสารคดี
- 1.3 ชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ ใบงาน และการประเมินผล

2. ขั้นดำเนินการสอน

ขั้นนำ

2.1 ทบทวนเรื่อง หมวกหกใบ โดยให้นักเรียนเขียนแผนภาพความคิด ใช้เวลา 10 นาที

ขั้นชี้แจงรายละเอียด

2.2 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายและทบทวนการใช้คำถามหมวกหกใบในการวิเคราะห์สารคดี ดังนี้

หมวกสีขาว บอกรายละเอียดที่เป็นชื่อเรื่อง ผู้แต่ง ตัวละคร จากรายละเอียดของเรื่อง เป็นต้น

หมวกสีแดง อธิบายความรู้สึกที่มีต่อเนื้อเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร จาก บทสนทนา รูปแบบการแต่ง เป็นต้น

หมวกสีเหลือง ระบุข้อดี ข้อเด่นของเรื่อง ตัวละคร คำพูดที่ประทับใจ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน พฤติกรรมหรือการกระทำที่ดีที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ เป็นต้น

หมวกสีดำ ระบุสาเหตุของปัญหา สิ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ผลเสียข้อเสีย หรือจุดด้อยในสารคดี เป็นต้น

หมวกสีเขียว เสนอวิธีการแก้ไขหรือเสนอแนวทางในการพัฒนาทางเลือกใหม่ เป็นต้น

หมวกสีฟ้า สรุปข้อคิด ความรู้ เรื่องที่อ่านสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างไร เป็นต้น

ขั้นสาธิต

2.3 นักเรียนศึกษาบทอ่านประเภทสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง เรือ พาหนะทางน้ำของคนไทย ใช้เวลา 15 – 20 นาที

2.4 นักเรียนและครูช่วยกันตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง เรือ พาหนะทางน้ำของคนไทย โดยให้ผู้เรียนทุกคนผลัดเปลี่ยนกันตั้งคำถามและตอบคำถามตามลิสต์ของหมวก พร้อมทั้งบันทึกคำถามและคำตอบลงในใบงานที่ 4.1

ตัวอย่างคำถามเช่น

คำถาม	สีของหมวก
- การใช้เรือเป็นพาหนะเริ่มขึ้นในสมัยใด	หมวกสีขาว
- เมื่อนักเรียนอ่านสารคดีเรื่อง เรือ พาหนะทางน้ำของคนไทย แล้วนักเรียนรู้สึกอย่างไร	หมวกสีแดง
- จุดเด่นของเรือแต่ละชนิดมีอะไรบ้าง - ประโยชน์ที่ได้รับหลังจากอ่านสารคดีเรื่องนี้มีอะไรบ้าง	หมวกสีเหลือง
- การเดินทางทางบกในอดีตไม่เป็นที่นิยมเพราะเหตุใด	หมวกสีดำ
- ปัจจุบันนอกจากจะใช้เรือเป็นพาหนะในการเดินทางแล้ว ยังสามารถนำไปใช้ในด้านใดได้อีกบ้าง	หมวกสีเขียว
- ใจความสำคัญของสารคดีเรื่องนี้คืออะไร	หมวกสีฟ้า

ขั้นฝึกปฏิบัติ

2.5 นักเรียนอ่านสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ไข่มุก

2.6 นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากบทอ่านประเภทสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ไข่มุก ใช้เวลา 20 – 25 นาทีพร้อมทั้งบันทึกคำถามและคำตอบลงในใบงานที่ 4.2

ขั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม

2.7 ครูสุ่มนักเรียนจำนวน 2 – 3 คน ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.8 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับคำถามและคำตอบของนักเรียนที่ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน และเพิ่มเติมการใช้คำถามตามสีของหมวก

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนและครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันสรุปความรู้ เพื่อนำประโยชน์ไปใช้

4. ขั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ ครูเฉลยแบบทดสอบเพื่อให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้า

สื่อการเรียนรู้

1. ใบงานที่ 4.1 สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง เรือ พาหนะทางน้ำของคนไทย
2. ใบงานที่ 4.2 สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ไข่มุก

การวัดผลและการประเมินผล

1. การตรวจใบงาน
2. การตรวจแบบทดสอบ
3. การสังเกตจากการร่วมกิจกรรม

สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง เรือ พาหนะทางน้ำของคนไทย

แม่น้ำ เป็นสายธารที่มีความผูกพันกับคนไทยมาช้านาน เนื่องด้วยบ้านเรือนและที่ทำมาหากินมักตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำสำคัญสายต่าง ๆ คนไทยจึงมีวิถีชีวิตที่ผูกพันและเกี่ยวกับน้ำมาเป็นลำดับ บางโอกาสการไปมาหาสู่กันโดยทางบกในสมัยก่อนไม่สะดวกและปลอดภัย จึงมีผู้คิดสร้างพาหนะที่ลอยน้ำได้เพื่อใช้เดินทางไปทางน้ำ เช่น แพ ภายหลังเกิดเป็นเรือตามมา นับตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สุโขทัย อยุธยา ต่อมาจนถึงรัตนโกสินทร์ ทุกบ้านมักจะมีเรือเป็นพาหนะใช้ไปมาหาสู่กันได้สะดวกรวดเร็ว

เรือที่ใช้อยู่ตามพื้นบ้านพื้นเมือง แบ่งออกตามประเภทการสร้างได้ 2 ประเภท คือ เรือขุดและเรือต่อ

เรือขุด เป็นเรือที่นำท่อนซุงทั้งต้นมาขุด เบิกปากให้กว้างตามต้องการ มีหลายขนาดตามลักษณะการใช้งานและสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น เช่น

เรืออีโปง ทำจากต้นตาลผ่าซีก ขุดเอาเนื้อในออก ใช้พายในที่น้ำตื้นหรือไปมาระหว่างบ้านใกล้เรือนเคียง

เรือหมู ขุดจากไม้ซุงขนาดเล็ก นั่งได้ 2 – 3 คน ใช้พายไปมาในระยะใกล้

เรือชะล่า ท้องเรือกลมเกือบแบน ลำเรือกว้างเท่ากันเกือบตลอดลำ ปกติใช้ถ่อให้เคลื่อนที่

เรืออีกประเภทหนึ่ง คือ เรือต่อ โดยนำไม้กระดานมาต่อกันตามโครงเรือที่วางไว้ มีชื่อเรียกตามลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น

เรือสำปั้น เดิมต่อด้วยไม้สามแผ่น แต่ปัจจุบันใช้ห้าแผ่นก็มี

เรือเข็มหรือเรือโอ รูปร่างเพรียว นั่งพายคนเดียวหรือสองคน

เรือกระแซง เรือต่อขนาดใหญ่ ตั้งประทุนกระแซง เดิมใช้แจวหรือถ่อ

เรือยาว เป็นเรือขุดขนาดยาวมาก นิยมใช้เป็นเรือแข่งมาแต่โบราณ

เรือ เป็นพาหนะที่สำคัญของคนไทย และมีให้เห็นกันมาจนถึงทุกวันนี้.....

ชื่อ..... ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง เรือ พาหนะทางน้ำ
ของคนไทยพร้อมทั้งบันทึกลงในตารางที่กำหนด

สีของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีขาว
หมวกสีเหลือง
หมวกสีดำ
หมวกสีแดง

ชื่อของหมวด	คำถาม	คำตอบ
หมวดสีเขียว
หมวดสีฟ้า

แนวเคลยใบบงานที่ 4.1
สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง เรือ พาหนะทางน้ำของคนไทย

ชื่อของหมวด	ตัวอย่างคำถาม
หมวดสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้เรือเป็นพาหนะในการเดินทางเริ่มขึ้นในสมัยใด - เรือแบ่งตามประเภทการสร้างออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง
หมวดสีเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - จุดเด่นของเรือแต่ละชนิดมีอะไรบ้าง - ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านสารคดีสำหรับเด็ก เรื่อง เรือ พาหนะทางน้ำของคนไทย มีอะไรบ้าง
หมวดสีดำ	<ul style="list-style-type: none"> - การเดินทางทางบกไม่เป็นที่นิยมในอดีตเพราะเหตุใด
หมวดสีแดง	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่ออ่านสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง เรือ พาหนะทางน้ำของคนไทย แล้วนักเรียนรู้สึกอย่างไร - ถ้าให้นักเรียนเดินทางเรือนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
หมวดสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - ปัจจุบันนอกจากจะใช้เรือเป็นพาหนะในการเดินทางแล้วยังสามารถนำไปใช้ในด้านใดได้อีกบ้าง - นักเรียนมีวิธีดูแลและบำรุงรักษาเรืออย่างไร
หมวดสีฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ใจความสำคัญของสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง เรือ พาหนะทางน้ำของคนไทย คืออะไร - ความรู้ที่ได้จากการอ่านสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง เรือ พาหนะทางน้ำของคนไทย มีอะไรบ้าง - จุดมุ่งหมายของผู้แต่งสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง เรือ พาหนะทางน้ำของคนไทย คืออะไร

สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ไข่มุก

ไข่มุก เป็นวัตถุแข็งกลม และมีความวาว สร้างขึ้นโดยหอยบางชนิด เช่น หอยกาบ หอยหูกวาง และหอยมุกจาน ไข่มุกเกิดจากสิ่งแปลกปลอม เช่น กรวด เม็ดทราย สิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก เช่น หนอน สิ่งเหล่านี้หลุดเข้าไปติดในเปลือกหอยด้านในทำให้เกิดความระคายเคืองจึงสร้างสารชนิดหนึ่งออกมาแล้วค่อย ๆ เคลือบรอบสิ่งแปลกปลอมนั้นไว้เป็นชั้น ๆ กระบวนการเกิดเป็นเม็ดมุกนี้ต้องใช้เวลาหลายปีกว่ามุกจะมีขนาดใหญ่ โดยทั่วไปจะใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 1 ปีครึ่ง ถึง

2 ปี หอยตัวหนึ่งอาจสร้างเม็ดมุกได้หลายเม็ด การเก็บหอยมุกได้ทะเลหรือแม่น้ำทำกันมานานกว่า 2,000 ปีแล้ว บริเวณที่มีการเก็บหอยมุกเก่าแก่ที่สุดอยู่นอกชายฝั่งทะเลทางเหนือของประเทศศรีลังกา ผู้เก็บจะต้องดำน้ำลงไปลึกมาก ไข่มุกที่มีคุณภาพดีที่สุด คือไข่มุกที่มาจากอ่าวเปอร์เซีย

ไข่มุกที่เก็บได้จะไม่ค่อยสมบูรณ์ ส่วนใหญ่จะมีรูปร่างกลม สีของไข่มุกมีตั้งแต่สีขาว ครีมนมชมพู เหลือง ฟ้า เขียว เทาเข้ม และดำ สีที่แตกต่างกันนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของหอย และสภาพแวดล้อมที่หอยอยู่ ราคาของไข่มุกก็จะขึ้นอยู่กับสีความวาว และน้ำหนัก รูปร่างก็จะต้องกลม ไข่มุกที่มีราคาแพงส่วนใหญ่จะเป็นสีขาว ครีมนม ชมพู และดำ ไข่มุกที่เก็บมาได้จะถูกนำมาคัดเลือกรูปทรง ขนาดสีและคุณภาพ จากนั้นจึงนำมาเจาะรูร้อยด้วยไหมเพื่อทำเป็นสร้อยไข่มุก ถ้าสีของไข่มุกในสายสร้อยเข้ากันได้มากราคาก็ยิ่งสูงขึ้น

การคิดค้นวิธีทำมุกเลี้ยงเป็นการทดลองที่มีมานานแล้ว ชาวญี่ปุ่นทำการทดลองได้เป็นผลสำเร็จมุกเลี้ยงทำโดยนำสิ่งแปลกปลอมที่ทำจากเปลือกหอยมุกตัวอื่นใส่เข้าไปในเปลือกชั้นในของหอยที่มีอายุ 3 ปี แล้วใส่หอยไว้ในกรงใต้ทะเล ชั้นของมุกจะค่อย ๆ ก่อตัวรอบสิ่งแปลกปลอมนั้น หอยมุกจะได้รับการดูแลอย่างดีเป็นเวลา 10 เดือนถึง 3 ปีครึ่ง นับตั้งแต่วันที่ใส่สิ่งแปลกปลอมเข้าไป ระยะเวลาที่ดูแลหอยมุกขึ้นอยู่กับอัตราการสะสมตัวของมุกซึ่งแตกต่างกันไปในน้ำที่แตกต่างกัน ถ้ามองด้วยตาเปล่าลักษณะภายนอกของมุกแท้กับมุกเลี้ยงจะไม่มี ความแตกต่างกันเลย

ไข่มุกเทียมหรือไข่มุกปลอมทำมาจากการเคลือบแก้วหรือพลาสติก ความแตกต่างระหว่างไข่มุกแท้กับไข่มุกปลอมสังเกตได้จากสี และความวาว วิธีพิสูจน์ไข่มุกมีหลายวิธี วิธีแรกให้นำไข่มุกมาส่องกับแสงไฟ ไข่มุกเทียมจะไม่มี ความวาวและสีเคลือบเหมือนมุกแท้ บางครั้งอาจเห็นรอยเชื่อมต่อหรือรอยแตก หรือกะเทาะ วิธีสุดท้าย เป็นวิธีที่ง่ายที่สุด นำไข่มุกมาถูกับฟัน ไข่มุกแท้จะไม่เป็นรอย ถ้าใช้ลิ้นสัมผัสจะรู้สึกสาก ๆ

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป น้ำเกิดมลพิษ
ไข่มุกแท้จึงหายากมากยิ่งขึ้น การทำมุกเลี้ยงมีการกระจายกันอยู่ทั่ว
โลก การจับหอยมุกตามธรรมชาติจึงลดลง ไข่มุกจัดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น
ตามธรรมชาติ ดังนั้นจึงควรช่วยกันอนุรักษ์หอยมุกให้คงอยู่ตลอดไป

วรรณาด วัชรราช (2547 : 67 – 68)

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากสารคดีเรื่อง ไข่มุก พร้อมทั้งบันทึกลงในตารางที่กำหนด

สีของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีขาว
หมวกสีเหลือง
หมวกสีดำ
หมวกสีแดง

ชื่อของหมวด	คำถาม	คำตอบ
หมวดสีเขียว
หมวดสีฟ้า

แนวเคลงยไปงานที่ 4.2
สารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ไข่มุก

ลึของหมวก	ตัวอย่างคำถาม
หมวกสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - ไข่มุกมีลักษณะอย่างไร - ไข่มุกสร้างขึ้นจากหอยชนิดใด
หมวกสีเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - ไข่มุกสามารถนำไปใช้ประโยชน์อะไรบ้าง - ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านสารคดีสำหรับเด็ก เรื่อง ไข่มุก มีอะไรบ้าง
หมวกสีดำ	<ul style="list-style-type: none"> - ไข่มุกแท้มีราคาแพงเพราะสาเหตุใด - ปัจจุบันไข่มุกแท่นั้นหายากเพราะสาเหตุใด
หมวกสีแดง	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่ออ่านสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ไข่มุก แล้วนักเรียนรู้สึกอย่างไร - นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อรู้ว่าปัจจุบันไข่มุกแท้ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว
หมวกสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีวิธีอนุรักษ์ไข่มุกแท้ให้คงอยู่ได้อย่างไร - นักเรียนมีวิธีการใดในการทดแทนการใช้ไข่มุกแท้จากธรรมชาติ
หมวกสีฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> - จุดมุ่งหมายของผู้แต่งสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ไข่มุก คืออะไร - ใจความสำคัญของสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ไข่มุก คืออะไร - ความรู้ที่ได้จากการอ่านสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ไข่มุก มีอะไรบ้าง

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
ทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ (ฉบับที่ 4)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้เนื้อหาของสารคดีสำหรับเด็กเรื่อง ไข่มุก ตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ใจความสำคัญของเรื่องนี้ตรงกับข้อใด (สรุปใจความสำคัญ)
 - ก. ไข่มุกเป็นวัตถุแข็งกลมและมีความวาว
 - ข. ไข่มุกส่วนใหญ่มีสีขาว ครีมนม และดำ
 - ค. ไข่มุกที่มาจากอ่าวเปอร์เซียมีคุณภาพดีที่สุด
 - ง. ไข่มุกเกิดจากสิ่งแปลกปลอมที่หลุดเข้าไปในเปลือกหอยด้านใน
2. ราคาของไข่มุกขึ้นอยู่กับสิ่งใด (บอกรายละเอียด)
 - ก. สี รูปร่าง ความแข็ง
 - ข. สี ความวาว น้ำหนัก
 - ค. รูปร่าง น้ำหนัก ความวาว
 - ง. ความวาว ความแข็ง น้ำหนัก
3. เหตุการณ์ใดสำคัญที่สุดในกระบวนการเลี้ยงไข่มุก (บอกและลำดับเหตุการณ์)
 - ก. ใส่หอยไว้ในกรงใต้ทะเล
 - ข. เปลือกหอยเกิดการระคายเคือง
 - ค. เปลือกหอยสร้างสารเคลือบสิ่งแปลกปลอมเป็นชั้น ๆ
 - ง. นำสิ่งแปลกปลอมใส่เข้าไปในเปลือกหอยด้านใน
4. ไข่มุกมีลักษณะอย่างไร (อธิบายลักษณะตัวละคร)

1. เป็นวัตถุแข็ง กลม	2. มีความวาว
3. พบได้ในทะเลหรือแม่น้ำ	4. ใช้ระยะเวลาในการเกิดสั้น

 - ก. 1 2 3
 - ข. 1 2 4
 - ค. 1 3 4
 - ง. 2 3 4

5. จากสารคดีเรื่องนี้ นักเรียนมีวิธีอนุรักษ์หอยมุกให้คงอยู่อย่างไร (สรุปความรู้และข้อคิด)
- ขยายพันธุ์หอยมุกให้มากขึ้น
 - นำหอยมุกมาเพาะเลี้ยงที่บ้าน
 - รักษาแหล่งที่อยู่อาศัยของหอยมุกให้สะอาด
 - ไม่ซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากหอยมุก
6. ปัจจุบัน ไข่มุกแท้หายากเพราะสาเหตุใด (บอกความสัมพันธ์)
1. เพราะน้ำเกิดมลพิษ
 2. เพราะการจับหอยมุกตามธรรมชาติลดลง
 3. เพราะผู้เก็บต้องดำน้ำลงไปลึกมาก
 4. เพราะสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป
- ก. 1 2 3
 - ข. 1 2 4
 - ค. 1 3 4
 - ง. 2 3 4
7. จุดมุ่งหมายของสารคดีเรื่องนี้คือข้อใด (บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน)
- อธิบายการเกิดไข่มุก
 - ให้ความรู้เรื่องไข่มุก
 - ให้ออนุรักษ์ไข่มุกธรรมชาติ
 - บอกขั้นตอนการสร้างมุกเทียม

เฉลยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคหวมวกหใบ

ท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4
1. ง
2. ข
3. ค
4. ข
5. ค
6. ข
7. ข

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5
การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เรื่อง การอ่านเรื่องสั้นเชิงวิเคราะห์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การอ่านเรื่องสั้นเชิงวิเคราะห์ เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องพิจารณาส่วนประกอบของเรื่องสั้น เพื่อบอกรายละเอียด อธิบายลักษณะของตัวละคร สรุปใจความสำคัญ บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ บอกและลำดับเหตุการณ์ บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และสรุปความรู้และข้อคิด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเรื่องสั้นเชิงวิเคราะห์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกรายละเอียดของเรื่องสั้นที่อ่านได้
2. อธิบายลักษณะของตัวละครจากเรื่องสั้นที่อ่านได้
3. สรุปใจความสำคัญของเรื่องสั้นที่อ่านได้
4. บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่องสั้นที่อ่านได้
5. บอกและลำดับเหตุการณ์ในเรื่องสั้นที่อ่านได้
6. บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียนจากเรื่องสั้นที่อ่านได้
7. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องสั้นที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. เรื่องสั้นเรื่อง ทำดีให้เด็กเห็น และเรื่อง กุญแจผี
2. การอ่านเรื่องสั้นเชิงวิเคราะห์ ประกอบด้วยการบอกรายละเอียดของเรื่อง อธิบายลักษณะตัวละครของเรื่อง การสรุปใจความสำคัญ การบอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่อง การบอกและลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง การบอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และการสรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่อง

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 ทบทวนรายละเอียดเกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์

1.3 นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง เรื่องสั้น พร้อมทั้งตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น และสอบถามครูเพื่อความเข้าใจ

1.4 ชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ ใบงาน และการประเมินผล

2. ขั้นดำเนินการสอน

ขั้นนำ

2.1 ทบทวนเรื่อง หมวกหกใบ โดยการเล่นเกมจับคู่ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

2.1.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน โดยการจับสลาก

2.1.2 ครูแจกอุปกรณ์ในการเล่นเกมน โดยกลุ่มแรกจะได้รับบัตรข้อความเกี่ยวกับสาระสำคัญของหมวกหกใบแต่ละสีทั้ง 6 สี คนละ 1 ข้อความ ส่วนนักเรียนกลุ่มที่เหลือจะได้รับหมวกกระดาษสีต่าง ๆ ได้แก่ หมวกสีขาว หมวกสีแดง หมวกสีเหลือง หมวกสีดำ หมวกสีเขียว และหมวกสีฟ้า คนละ 1 ใบ

2.3 ครูชี้แจงกติกาการเล่นเกมนจับคู่

2.4 นักเรียนเล่นเกมจับคู่ โดยสมาชิกแต่ละคนจับคู่ข้อความกับหมวกกระดาษที่สัมพันธ์กัน เมื่อจับคู่แล้วให้นั่งลง

2.5 ตรวจสอบความถูกต้องของแต่ละคู่

2.6 ครูชมเชยนักเรียน

ขั้นชี้แจงรายละเอียด

2.7 ครูชี้แจงกรอบการใช้คำถามหมวกหกใบในการวิเคราะห์เรื่องสั้น ดังนี้

หมวกสีขาว บอกรายละเอียดที่เป็นชื่อเรื่อง ผู้แต่ง ตัวละคร ฉาก รายละเอียดของเรื่อง เป็นต้น

หมวกสีแดง อธิบายความรู้สึกที่มีต่อเนื้อเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร ฉาก บทสนทนา รูปแบบการแต่ง เป็นต้น

หมวกสีเหลือง ระบุข้อดี ข้อเด่นของเรื่อง ตัวละคร คำพูดที่ประทับใจ พฤติกรรมหรือการกระทำที่ดีที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ เป็นต้น

หมวกสีดำ ระบุสาเหตุของปัญหา สิ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ผลเสียข้อเสีย หรือจุดด้อยในเรื่องสั้น เป็นต้น

หมวดสีเขียว เสนอวิธีการแก้ไขหรือเสนอแนวทางในการพัฒนาทางเลือกใหม่
เป็นต้น

หมวดสีฟ้า สรุปข้อคิด ความรู้ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน เรื่องที่อ่าน
สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร เป็นต้น

ขั้นสาธิต

2.8 นักเรียนศึกษาบทอ่านประเภทเรื่องสั้นเรื่อง ทำดีให้เด็กเห็น ใช้เวลา 15 – 20
นาที

2.9 นักเรียนและครูช่วยกันตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องสั้น เรื่อง ทำดีให้
เด็กเห็น โดยให้ผู้เรียนทุกคนผลัดเปลี่ยนกันตั้งคำถามและตอบคำถามตามสีของหมวดพร้อมทั้ง
บันทึกคำถามและคำตอบลงในใบงานที่ 5.1

ตัวอย่างคำถามเช่น

คำถาม	สีของหมวด
- ตัวละครในเรื่องมีใครบ้าง	หมวดสีเขียว
- เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องสั้นเรื่อง ทำดีให้เด็กเห็น แล้วนักเรียนรู้สึกอย่างไร	หมวดสีแดง
- ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านสารคดีเรื่องนี้มีอะไรบ้าง	หมวดสีเหลือง
- พฤติกรรมใดของลูกสะใภ้ที่ไม่ควรนำไปเป็นแบบอย่าง	หมวดสีดำ
- เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องสั้นเรื่องนี้แล้ว นักเรียนมีแนวทางปฏิบัติที่แสดงให้เห็นถึง ถึงความกตัญญูต่อพ่อแม่ ปู่ย่าตายายอย่างไร	หมวดสีเขียว
- จุดมุ่งหมายของผู้แต่งเรื่อง ทำดีให้เด็กเห็น คืออะไร	หมวดสีฟ้า
- ใจความสำคัญของเรื่องนี้ คืออะไร	

ขั้นฝึกปฏิบัติ

2.10 นักเรียนจัดกลุ่ม กลุ่มละ 3 – 4 คน (ที่ไม่ใช่สมาชิกกลุ่มเดิม) ตั้งชื่อกลุ่ม
กำหนดบทบาทของสมาชิกได้แก่ ประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม

2.11 นักเรียนศึกษาบทอ่านประเภทเรื่องสั้นเรื่อง กุญแจผี

2.12 นักเรียนร่วมกันฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากบทอ่านประเภทเรื่องสั้น เรื่อง
กุญแจผี ใช้เวลา 20 – 25 นาที พร้อมทั้งบันทึกคำถามและคำตอบตามสีของหมวดให้ครบทุกสีลงใน
ใบงานที่ 5.2

ชั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม

2.13 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มละ 1 คน ออกมานำเสนอผลการอ่านเรื่องสั้นเชิงวิเคราะห์เรื่อง กุญแจผี หน้าชั้นเรียน

2.14 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมการใช้คำถามตามสี่ของหมวกโดยยกตัวอย่างจากผลงานของแต่ละกลุ่มประกอบการอภิปราย

3. ชั้นสรุป

3.1 นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันเพื่อนำประโยชน์ไปใช้

4. ชั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ ครูเฉลยแบบทดสอบเพื่อให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้า

สื่อการเรียนรู้

1. บัตรข้อความ
2. หมวกกระดาษสีขาว สีแดง สีเหลือง สีดำ สีเขียว และสีฟ้า
3. ใบความรู้เรื่อง เรื่องสั้น
4. ใบงานที่ 5.1 เรื่องสั้นเรื่อง ทำดีให้เด็กเห็น
5. ใบงานที่ 5.2 เรื่องสั้นเรื่อง กุญแจผี

การวัดผลและการประเมินผล

1. การตรวจใบงาน
2. การตรวจแบบทดสอบ
3. การสังเกตจากการร่วมกิจกรรม

ใบความรู้เรื่อง เรื่องสั้น

เรื่องสั้น หมายถึง งานเขียนที่แต่งขึ้นเป็นเรื่อง มีขนาดสั้นและไม่ซับซ้อน เรื่องสั้นให้ความเพลิดเพลินที่มักอ่านจบลงในเวลาอันสั้นไม่เกินครึ่งชั่วโมง เพราะใช้คำแต่งเป็นเรื่องราวจำนวนตั้งแต่ 1,000 – 10,000 คำ แนวคิดของเรื่องมีเพียงประเด็นเดียว ตัวละครมีจำนวนน้อยเพื่อนำเสนอเรื่องราวที่มุ่งตรงไปสู่แนวคิด เรื่องสั้นบางเรื่องจึงจบลงในหน้าเดียว และบางเรื่องมีเนื้อหาที่แสดงถึงเรื่องราวอย่างละเอียดแต่ต้องตัดตอนพิมพ์เป็นตอน ๆ จบเรื่องใน 2 – 4 ตอนก็เรียกว่าเรื่องสั้นขนาดยาว

เรื่องสั้นมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. โครงเรื่อง (plot) คือ เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่กำหนดขึ้นและดำเนินไปจนจบ โครงเรื่องของเรื่องสั้นจะเป็นโครงเรื่องง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน โครงเรื่องจะต้องมีปมเรื่องหรือปัญหา ความขัดแย้ง เรื่องจะค่อย ๆ ดำเนินไปจนจบตามเหตุการณ์
2. เนื้อเรื่องเป็นรายละเอียดของโครงเรื่อง เนื้อเรื่องจะต้องมีเนื้อเรื่องเดียว และเนื้อเรื่องไม่จำเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมของตัวละคร อาจเป็นฉากหนึ่งในชีวิตของตัวละคร เพื่อแสดงชีวิตบุคคลหรือเป็นการพรรณนาอารมณ์ที่มีความขัดแย้งของตัวละครก็ได้
3. แนวคิดของเรื่อง เป็นความคิดของผู้เขียนที่ต้องการเสนอให้ผู้อ่านทราบ และแนวคิดนี้จะอยู่เบื้องหลังของโครงเรื่อง แนวคิดของเรื่องสั้นจะต้องเป็นแนวคิดที่เด่นชัดเพียงแนวคิดเดียว
4. ตัวละคร มีจำกัด เรื่องสั้นมีตัวละครน้อย ตัวละครที่มีความสำคัญต่อท้องเรื่องมีไม่มาก
5. ให้ความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งเมื่ออ่านจบ เรื่องสั้นเป็นเรื่องที่อ่านจบได้เวลาอันรวดเร็วเมื่ออ่านจบแล้วผู้อ่านอาจมีความประทับใจกับเหตุการณ์ของเรื่อง เช่น เกิดความสะเทือนใจพฤติกรรมของตัวละคร
6. มีขนาดสั้น เรื่องสั้นหนึ่ง ๆ สามารถอ่านจบได้ในเวลา 5 – 30 นาที

ครั้งหนึ่งมีบ้านหลังหนึ่งมีสามี ภรรยา ลูกชาย และอาม่าแก่ๆ คนหนึ่ง อาม่าแก่มากและไม่แข็งแรง มีอาการมือสั่นตลอดเวลา ทำให้ถือของลำบากโดยเฉพาะเวลาที่อาม่าทานข้าวร่วมกับครอบครัว อาม่าจะถือชามข้าวได้ลำบากและทำข้าวหกลงบนโต๊ะตลอดเวลา ลูกสะใภ้ของอาม่ารำคาญกับเรื่องนี้มากจึงปรึกษากับสามีว่า เวลาอาม่าทานข้าวจะทำข้าวหกเกลื่อนโต๊ะนางทนไม่ได้เพราะมันทำให้รู้สึกกินข้าวไม่ลง สามีก็ไม่ว่าจะทำอย่างไรเพราะเขาไม่สามารถทำให้อาม่าหายมือสั่นได้ อีกไม่กี่วันลูกสะใภ้ก็พูดกับสามีเรื่องนี้อีกว่า จะไม่แก้ไขอะไรเลยหรือนางทนไม่ได้แล้วหลังจากโต้เถียงกันไปสักพักสามีก็ยอมตามภรรยา โดยเมื่อถึงเวลาทานข้าวเขาจะจัดให้แม่นั่งแยกโต๊ะต่างหากเพียงคนเดียวและใช้ถ้วยข้าวถูก ๆ บิ่น ๆ เพราะอาม่าทำถ้วยแตกบ่อย ๆ เมื่อถึงเวลาทานข้าวอาม่าเศร้าใจมากเพราะอาม่าก็ไม่มีปัญญาจะแก้ไขอะไรได้ นางนึกถึงอดีตที่นางเลี้ยงดูลูกชายด้วยความรักเสมอมา นางไม่เคยบ่นต่อความเหนื่อยยากและเวลาที่ลูกชายเจ็บไข้ นางก็ดูแลอย่างดี เวลาลูกชายมีปัญหาที่ช่วยแก้ไขทุกครั้ง แต่ตอนนี้อาม่ารู้สึกว่าลูกทิ้ง อาม่าเสียใจมาก หลายวันผ่านไปอาม่ายังเศร้าใจ รอยยิ้มเริ่มจางหายไปจากใบหน้าของเขา หลานชายตัวน้อย ๆ ของอาม่าซึ่งเฝ้าดูทุกอย่างมาตลอดก็เข้ามาปลอบใจ และบอกคุณย่าว่าเขารู้ว่าคุณย่าเสียใจมากที่พ่อแม่ของเขาทำแบบนี้ แต่หลานชายมีวิธีที่จะให้อาม่ากลับไปทานข้าวร่วมกับทุกคนได้ ความหวังเริ่มเกิดขึ้นในหัวใจของหญิงชรา จึงถามหลานชายว่าจะทำอย่างไร หลานก็ตอบว่าเย็นนี้ให้คุณย่าแกล้งทำชามของคุณย่าแตกแตกเหมือนกับไม่ได้ตั้งใจ อาม่าได้ฟังก็แปลกใจแต่เด็กน้อยยืนยันว่าให้คุณย่าทำตามที่บอกที่เหลื่อปล่อยเป็นหน้าที่ของหลานเอง และแล้วเมื่อได้เวลาอาหารเย็นหญิงชราที่ตัดสินใจลงทำตามหลานพูด เพื่อจะดูว่าหลานมีแผนอะไร หญิงชรายกถ้วยข้าวเก่าที่เต็มไปด้วยรอยบิ่นขึ้นแล้วแกล้งปล่อยลงบนพื้นเหมือนกับหลุดมือ ถ้วยข้าวเก่า ๆ แตกกระจายยับเยิน ลูกสะใภ้เห็นถ้วยแตกเสียหาก็ลุกขึ้นเตรียมจะต่อว่าอาม่า แต่ลูกชายตัวน้อยของนางกลับชิงพูดขึ้นมาก่อนว่า “คุณย่า....!! ทำไมทำชามแตกหมดเลยล่ะครับ นี่ผมกะว่าจะเก็บไว้ให้คุณแม่ใช้ตอนแก่ล่ะ แล้วคุณแม่จะเอาชามเก่า ๆ ที่ไหนใช้กันล่ะทีนี้... คุณย่านิใช้ไม่ได้เลยนะครับ” เมื่อลูกสะใภ้ได้ยินลูกชายพูดเช่นนี้ก็หน้าซีดและคำอาม่าไม่ออกอีกต่อไป นางรู้ทันทีว่าสิ่งที่นางทำจะเป็นตัวอย่าง ให้ลูกชายของนางปฏิบัติต่อนางเมื่อนางแก่ตัวลง นางรู้สึกอับอายและสำนึกกับการกระทำของตัวเอง ตั้งแต่นั้นมาทุกคนก็ทานข้าวร่วมกันมาตลอด

ชื่อ..... ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากเรื่องสั้นเรื่อง ทำดีให้เด็กเห็นพร้อมทั้ง
บันทึกลงในตารางที่กำหนด

สีของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีขาว
หมวกสีเหลือง
หมวกสีดำ
หมวกสีแดง

ชื่อของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีเขียว
หมวกสีฟ้า

แนวเคลยใบงานที่ 5.1
เรื่องสั้นเรื่อง ทำดีให้เด็กเห็น

ลึขงหมวก	ตัวอย่างคำถาม
หมวกสีขาว	<ul style="list-style-type: none"> - ตัวละครในเรื่องสั้นเรื่อง ทำดีให้เด็กเห็น มีใครบ้าง - ใครเป็นผู้วางแผนช่วยอำมาในเรื่องสั้นเรื่อง ทำดีให้เด็กเห็น
หมวกสีเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมใดของหลานชายที่ควรนำไปประพฤติเป็นแบบอย่าง - นักเรียนประทับใจในเหตุการณ์ใดบ้างในเรื่องสั้นเรื่อง ทำดีให้เด็กเห็น - จุดมุ่งหมายของผู้แต่งเรื่องสั้นเรื่อง ทำดีให้เด็กเห็น คืออะไร
หมวกสีดำ	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมใดของลูกสะใภ้ที่ไม่ควรนำไปประพฤติเป็นแบบอย่าง - เหตุใดลูกสะใภ้จึงให้อำมาใช้ชามข้าวเก่า
หมวกสีแดง	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่ออ่านเรื่องสั้นเรื่อง ทำดีให้เด็กเห็นแล้ว นักเรียนรู้สึกอย่างไร - ถ้านักเรียนเป็นอำมานักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
หมวกสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่ออ่านเรื่องสั้น เรื่องทำดีให้เด็กเห็น แล้วนักเรียนมีวิธีปฏิบัติที่แสดงให้เห็นถึงความกตัญญูได้อย่างไร - นักเรียนมีวิธีการแก้ไขอย่างไรเมื่อพบกับเหตุการณ์เหมือนในเรื่องสั้นเรื่อง ทำดีให้เด็กเห็น
หมวกสีฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ใจความสำคัญของเรื่องสั้นเรื่อง ทำดีให้เด็กเห็น คืออะไร - ข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องสั้น เรื่อง ทำดีให้เด็กเห็น มีอะไรบ้าง

© 2017/2018

“สำนักงาน” ของเขาตั้งอยู่ที่ปากซอย กินพื้นที่ขนาดหนึ่งก้าวคูณหนึ่งก้าว ริมทางเดิน
เข้าเสาไฟฟ้าเป็นแผงทำกุญแจที่อยู่ที่นี่มานานหลายปีแล้ว

ลูกค้าคนล่าสุดสวมสูท ก้าวลงมาจากรถเบนซ์คันใหญ่

“เปิดกุญแจลูกบิดได้ไหมช่าง?”

“ได้ครับ”

“ผมเปลือกล้อที่บ้าน โดยที่ไม่ได้เอากุญแจออกมา เดี่ยวไปกับผมเลยนะ”

ลูกค้าจอดเบนซ์ที่หน้าบ้านใหญ่หลังหนึ่ง ทั้งสองเดินเข้าไปที่ประตูหน้า

เขาชักโลหะออกมาสองชิ้น ชิ้นหนึ่งแห่ ชิ้นหนึ่งเกี่ยว ขยับไปมาเพียงนาทีเดียว
ล้อประตูหน้าบ้านก็เปิดออก

“เก่งจัง เร็วกว่าที่คิด คิดเท่าไรรช่าง?”

“ร้อยเดี๋ยวพอครับ”

ชายเจ้าของบ้านยื่นเงินห้าร้อยบาทให้เขา “เอาไปเลย ฝีมือดีนี่เรา”

เขากลับมาทำงานต่อที่ “สำนักงาน”

วันนี้โชคดียัง ทำงานชิ้นเดียวก็ได้เงินมากกว่าที่นั่งทำงานทั้งวัน ลูกค้าคนล่าสุดสวม
เครื่องแบบ ก้าวลงมาจากรถตำรวจ

“ไปสถานีตำรวจหน่อย”

“ล้อประตูห้องสารวัตรติดหรือครับ?”

ตำรวจหัวเราะ ชักกุญแจมือขึ้นมาสับใส่ข้อมือทั้งสองของเขา “ล้อคนี่ติดต่างหาก”

ตำรวจผลักเขาขึ้นรถไปนั่งคู่กับใครคนหนึ่ง ใครคนนั้นก็คือลูกค้าคนที่ขับรถเบนซ์
คันใหญ่ สองมือสวมกุญแจมือเช่นกัน

ตำรวจว่า “พวกคุณสองคนย่องเบาบ้านหลังนั้น ชาวบ้านเขาเห็น”

“ไอ้ฉันไม่ใช่เจ้าของบ้าน

วันนี้โชคดียัง....

ชื่อกลุ่ม.....

ประธานกลุ่ม

เลขานุการกลุ่ม.....

สมาชิก.....

สมาชิก.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากเรื่องสั้นเรื่อง กุญแจผี พร้อมทั้งบันทึกลงในตารางที่กำหนด

สีของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีขาว
หมวกสีเหลือง
หมวกสีดำ

ชื่อของหมวด	คำถาม	คำตอบ
หมวดสีแดง
หมวดสีเขียว
หมวดสีฟ้า

แนวเฉลยใบงานที่ 5.2
เรื่องสั้นเรื่อง กุญแจผี

ชื่อของหมวก	ตัวอย่างคำถาม
หมวกสีขาว	<ul style="list-style-type: none"> - “สำนักงาน” ในเรื่องสั้นเรื่องกุญแจผีตั้งอยู่ที่ใด - ตัวละครในเรื่องสั้นเรื่อง กุญแจผี มีใครบ้าง
หมวกสีเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่ออ่านเรื่องสั้นเรื่อง กุญแจผี แล้วนักเรียนคิดว่าจุดเด่นของเรื่องสั้นนี้มีอะไรบ้าง - ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านเรื่องสั้นเรื่อง กุญแจผี มีอะไรบ้าง
หมวกสีดำ	<ul style="list-style-type: none"> - ช่าง ถูกตำรวจจับเพราะสาเหตุใด - เมื่ออ่านเรื่องสั้นเรื่อง กุญแจผี แล้วนักเรียนคิดว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากสาเหตุใด
หมวกสีแดง	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่ออ่านเรื่องสั้นเรื่อง กุญแจผี แล้วนักเรียนคิดว่าแล้ว แล้วนักเรียนรู้สึกอย่างไร - ถ้านักเรียนเป็นช่างนักเรียนจะรู้สึกอย่างไรเมื่อได้รู้ว่าลูกค้าน่าสุดที่สวมสุทเป็นโจร
หมวกสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - ถ้านักเรียนเป็นช่างในเรื่อง นักเรียนจะมีวิธีการเลือกรับงานอย่างไรให้ปลอดภัยจากมิจฉาชีพ - นักเรียนมีวิธีการแก้ไขอย่างไรเมื่อนักเรียนประสบปัญหา เช่นเดียวกับ “ช่าง” ในเรื่อง
หมวกสีฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> - จุดมุ่งหมายของผู้แต่งเรื่องสั้นเรื่อง กุญแจผี คืออะไร - ใจความสำคัญของเรื่องสั้นเรื่อง กุญแจผี คืออะไร - เมื่ออ่านเรื่องสั้น เรื่อง กุญแจผี แล้วนักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
ทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ (ฉบับที่ 5)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้เนื้อหาของเรื่องสั้นเรื่อง กุญแจผี ตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ใจความสำคัญของเรื่องสั้นเรื่อง กุญแจผี คืออะไร (สรุปใจความสำคัญ)

ก. ความประมาท	ข. ความอดทน
ค. ความเสียสละ	ง. ความพยายาม
2. จากเรื่องสั้นเรื่อง กุญแจผี ข้อใดกล่าวถึง สำนักงาน ไม่ถูกต้อง (บอกรายละเอียด)

ก. อยู่ริมทางเดิน	ข. ตั้งอยู่ที่ปากซอย
ค. เชื่อมเสาไฟฟ้า	ง. ขนาดหนึ่งก้าวคูณหนึ่งก้าว
3. เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อนที่ช่างจะกลับมาทำงานต่อที่สำนักงาน (บอกและลำดับเหตุการณ์)

ก. ลูกค้ายืมสวมสูทถูกจับ	ข. ช่างพูดคุยลูกค้ายืมสวมสูท
ค. ช่างและลูกค้ายืมสวมสูทถูกจับ	ง. ตำรวจพูดคุยกับช่าง
4. นักเรียนคิดว่า ช่าง ในเรื่องมีนิสัยเป็นอย่างไร (อธิบายลักษณะตัวละคร)

ก. กระตือรือร้น	ข. เห็นแก่เงิน
ค. อดทน	ง. มองคนแต่ภายนอก
5. จากการอ่านเรื่องสั้นเรื่องนี้ให้ข้อคิดอะไร (สรุปความรู้และข้อคิด)

ก. การเลือกดูคน	ข. การเคารพในอาชีพ
ค. การเคารพผู้อื่น	ง. การทำงานร่วมกับผู้อื่น
6. ช่างทำกุญแจถูกจับเพราะสาเหตุใด (บอกความสัมพันธ์)

ก. เพราะตำรวจเข้าใจผิด	ข. เพราะใช้กุญแจผีปลดล็อกบ้านผู้อื่น
ค. เพราะขโมยทรัพย์สินของชาวบ้าน	ง. เพราะรับเงินจากโจร
7. เจตนาของผู้เขียนเรื่องสั้นนี้เพื่ออะไร (บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน)

ก. ตำหนิ	ข. ตักเตือน
ค. เยาะเย้ย	ง. ให้กำลังใจ

เฉลยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ
ทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5
1. ก
2. ค
3. ข
4. ง
5. ก
6. ข
7. ค

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เรื่อง การอ่านเรื่องสั้นเชิงวิเคราะห์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การอ่านเรื่องสั้นเชิงวิเคราะห์ เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องพิจารณาส่วนประกอบของเรื่องสั้น เพื่อบอกรายละเอียด อธิบายลักษณะของตัวละคร สรุปใจความสำคัญ บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ บอกและลำดับเหตุการณ์ บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และสรุปความรู้และข้อคิด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเรื่องสั้นเชิงวิเคราะห์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกรายละเอียดของเรื่องสั้นที่อ่านได้
2. อธิบายลักษณะของตัวละครจากเรื่องสั้นที่อ่านได้
3. สรุปใจความสำคัญของเรื่องสั้นที่อ่านได้
4. บอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่องสั้นที่อ่านได้
5. บอกและลำดับเหตุการณ์ในเรื่องสั้นที่อ่านได้
6. บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียนจากเรื่องสั้นที่อ่านได้
7. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องสั้นที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. เรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา และเรื่อง คนชั่วเกิดเป็นหมู
2. การอ่านเรื่องสั้นเชิงวิเคราะห์ ประกอบด้วย การบอกรายละเอียดของเรื่อง การอธิบายลักษณะตัวละครของเรื่อง การสรุปใจความสำคัญ การบอกความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่อง การบอกและลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง การบอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และการสรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่อง

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้

1.2 ทบทวนรายละเอียดเกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์และเรื่องสั้น

1.3 ชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ ใบงาน และการประเมินผล

2. ขั้นดำเนินการสอน

ขั้นนำ

2.1 ทบทวนเรื่อง หมวกหกใบ โดยการเล่นเกม บิงโกหมวกหกใบ ซึ่งมีขั้นตอน

ดังนี้

2.1.1 ครูแจกตารางบิงโกให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น

2.1.2 ครูอ่านคำถามเรื่อง หมวกหกใบ แล้วให้นักเรียนตอบคำถามว่าคำตอบตรงกับหมวกสีใด พร้อมทั้งทำเครื่องหมายลงบนคำตอบที่ถูกต้องในตารางบิงโกทีละข้อ ทำเครื่องหมายลงในตารางบิงโกจนครบทั้งแถวในแนวนอนหรือแนวตั้งแถวใดแถวหนึ่ง จึงจะเป็นผู้ชนะ

2.1.3 ครูมอบรางวัลให้ผู้ชนะ

ขั้นชี้แจงรายละเอียด

2.2 ทบทวนการใช้คำถามหมวกหกใบในการวิเคราะห์สารคดี ดังนี้

หมวกสีขาว บอกรายละเอียดที่เป็นชื่อเรื่อง ผู้แต่ง ตัวละคร จาก รายละเอียดของเรื่อง เป็นต้น

หมวกสีแดง อธิบายความรู้สึกที่มีต่อเนื้อเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร จาก บทสนทนา รูปแบบการแต่ง เป็นต้น

หมวกสีเหลือง ระบุข้อดี ข้อเด่นของเรื่อง ตัวละคร คำพูดที่ประทับใจ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน พฤติกรรมหรือการกระทำที่ดีที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ เป็นต้น

หมวกสีดำ ระบุสาเหตุของปัญหา สิ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ผลเสีย ข้อเสีย หรือจุดด้อยในเรื่องสั้น เป็นต้น

หมวกสีเขียว เสนอวิธีการแก้ไขหรือเสนอแนวทางในการพัฒนาทางเลือกใหม่ เป็นต้น

หมวกสีฟ้า สรุปข้อคิด ความรู้ เรื่องที่อ่านสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างไร เป็นต้น

ขั้นสาธิต

2.3 นักเรียนศึกษาบทอ่านประเภทเรื่องสั้น เรื่อง ช่วยพ่อไถนา

2.4 นักเรียนและครูช่วยกันตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา โดยให้ผู้เรียนทุกคนผลัดเปลี่ยนกันตั้งคำถามและตอบคำถามตามสีของหมวก พร้อมทั้งบันทึกคำถามและคำตอบลงในใบงานที่ 6.1

ตัวอย่างคำถามเช่น

คำถาม	สีของหมวก
- ใครเป็นผู้สอนให้หุ่ยไถนา	หมวกสีเขียว
- เมื่ออ่านเรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนาแล้ว นักเรียนรู้สึกอย่างไร	หมวกสีแดง
- พฤติกรรมใดของหุ่ยที่ควรนำไปประพฤติเป็นแบบอย่าง - ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอ่านเรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา	หมวกสีเหลือง
- พฤติกรรมใดของตัวละครใดที่ไม่ควรนำไปเป็นแบบอย่าง	หมวกสีดำ
- จากเรื่องสั้นเรื่องช่วยพ่อไถนา นักเรียนจะทำอะไรถ้าจะให้คนอื่น ๆ กลับมาใช้ควายในการทำนา	หมวกสีเขียว
- ใจความสำคัญของเรื่องนี้คืออะไร	หมวกสีฟ้า

ขั้นฝึกปฏิบัติ

2.5 นักเรียนอ่านเรื่องสั้นเรื่อง คนชั่วเกิดเป็นหมู

2.6 นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากบทอ่านประเภทเรื่องสั้นเรื่อง คนชั่วเกิดเป็นหมู ใช้เวลา 20 – 25 นาทีพร้อมทั้งบันทึกคำถามและคำตอบลงในใบงานที่ 6.2

ขั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม

2.7 ครูสุ่มนักเรียนจำนวน 2 – 3 คน ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.8 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับคำถามและคำตอบของนักเรียนที่ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน และเพิ่มเติมการใช้คำถามตามสีของหมวก

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนและครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันสรุปความรู้ เพื่อนำประโยชน์ไปใช้

4. **ขั้นประเมินผล**

4.1 นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ ครูเฉลยแบบทดสอบเพื่อให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้า

สื่อการเรียนรู้

1. ใบงานที่ 6.1 เรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา
2. ใบงานที่ 6.2 เรื่องสั้นเรื่อง คนชั่วเกิดเป็นหมู

การวัดผลและการประเมินผล

1. การตรวจใบงาน
2. การตรวจแบบทดสอบ
3. การสังเกตจากการร่วมกิจกรรม

เรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา

ฝนตกติดต่อกันอีกหลายครั้ง ทำให้มีน้ำขังอยู่เกือบเต็มทุกอันนา
 พ่อเตรียม ไถ คราด และอุปกรณ์ในการทำนามาวางไว้ที่กลางลานใต้ถุน
 “ถ้าฝนไถคอม เจ้าเกก็ไม่ต้องออกแรงมาก” พ่อบอก
 “เจ้าเก” หมายถึง ควายของพ่อซึ่งเลี้ยงไว้สำหรับใช้ไถนา ทูย์จำได้ว่าเมื่อเขาเกิดมาก็
 เห็นเจ้าเกอยู่กับครอบครัวของเขามาก่อนแล้ว มันก็อ้วนท้วนแข็งแรงสามารถช่วยพ่อไถนาได้ทุกปี
 ในหมู่บ้านของทูย์นี้เจ้าเกเกือบเป็นควายตัวเดียวที่ยังเหลืออยู่ เพราะบ้านอื่นๆ เขาเปลี่ยนไปใช้รถไถ
 นากันจนหมดแล้ว

“พ่อจะแรกนา (เริ่มไถนา) แล้วหรือครับ” ทูย์ถามเมื่อเห็นพ่อเดินมายกคันไถขึ้นบ่า
 “อืม” พ่อพยักหน้า ทำท่าจะเดินต่อไปยังคอกเจ้าเก ซึ่งอยู่ข้างบ้านถัดจากลานนวดข้าว
 โดยมี ที มาสมทบด้วยอีกคนหนึ่ง

พ่อเปิดประตูคอกร้องเรียกชื่อเจ้าเก พ่อหันกลับมาเห็นลูกชายสองคนเดินตามมาก็เลิก
 คิ้วและร้องถามด้วยความสงสัย

“ตามพ่อมาทำไม”

“ทูย์อยากไถนา” ทูย์ตอบเงิน ๆ

“ทีก็อยากเหมือนกัน” น้องชายของเขาพูดบ้าง

พ่อจ้องมองหน้าลูกชายทั้งสองครู่หนึ่งก็พยักหน้า

“ตกลง เจ้าทูย์ไถนาได้แล้ว แต่เจ้าทียังเด็กไป จับคันไถไม่ถึง ต้องรอปีหน้า”

ทูย์ได้ยินเสียงทีร้องว่าแล้วก็บ่นอุบอุบ พ่อและทูย์ที่จูงเจ้าเกตรงไปยังนาอันแรก ซึ่งพ่อ
 ใช้เป็นที่ตกกล้าสำหรับนำไปปลูกในที่นาของพ่อเป็นประจำ

“เจ้าทีนี่ดูทีนี่ ส่วนเจ้าทูย์ตามพ่อมา” พ่อบอกพลางจูงเจ้าเกลงไปในที่นา หยิบแอก
 ซึ่งเป็นไม้ค้ำเป็นรูปโค้งงอวางบนคอของเจ้าเก จัดการผูกเชือกที่โยงมาติดกับคันไถจนเรียบร้อย
 แล้วก็หันมาทางทูย์

“ทำได้ไหม อย่างที่พ่อทำเมื่อกี้”

“ได้ครับ” ทูย์พยักหน้าด้วยความมั่นใจ

“พรุ่งนี้พ่อจะให้เจ้าทำอะไร วันนี้พ่อทำให้ดูเป็นตัวอย่างก่อน เดินตามพ่อมาเรื่อย ๆ พ่อจะสอนวิธีไถนาให้” พ่อบีบพ่อก็อใช้มือขวาจับหางไถ มือซ้ายหีบเชือกเส้นยาวที่ผูกติดกับเชือกร้อยอยู่กับจมูกของเจ้าเกไว้แล้วสะบัดเบา ๆ

“เวลาไถนา ต้องจับที่หางไถเอาไว้ แล้วคอยประคองอย่าให้พาลงดินลงไปมากเพราะจะทำให้ควายลากไม่ไหว” พ่อพูด

“เห็นไหม ถ้าเราขยักหางไถมากเกินไปมันก็จะกินดินลึกอย่างนี้ แต่ถ้าเราปล่อยหางไถหรือกดลงไป พาลไถก็จะเฝินขึ้นทำให้ไม่กินดิน” พ่อพูดแล้วทำให้ดู “เพราะฉะนั้นเราต้องขยักหางไถเอาไว้นิด ๆ แล้วคอยสังเกตดูตลอดเวลาว่าพาลกินดินลึกเกินไปไหม”

พ่อดำเนินมาถึงตอนนี้เจ้าเกเดินไปถึงมุมอับนา พ่อจึงรีบดึงและกระตุกเชือกที่ถืออยู่ด้านซ้ายมือ พร้อมกับร้องคำว่า “จาด จาดเจ้าเก” เดินเลี้ยวไปทางซ้ายเหมือนกับรู้คำสั่ง พ่อต้องออกแรงขยักคันไถไปวางตามเจ้าเก แล้วหันมาพูดต่อ

“การไถนาต้องไถเวียน ไปทางซ้ายตลอด เพราะเชือกที่เราผูกไว้อยู่ทางด้านนี้ เวลาที่เราต้องการให้มันเลี้ยวเราก็ดึงเชือกเบา ๆ แล้วก็ร้องอย่างที่พ่อร้อง” พ่อมองหน้าทู้ก่อนร้องถาม

“เข้าใจไหม”

“เข้าใจครับ” ทู้ตอบมองคันไถด้วยความตื่นเต้นและอยากลองจับมันดูด้วยตัวเอง

“เอ้า จั่นลองดู” พ่อหยุดไถ ส่งเชือกและคันไถมาให้ ทู้รับมาด้วยใจที่เด่นรัว

ทู้ตั้งอกตั้งใจมากสายตาของเขาจ้องจับไปที่พาลตลอดเวลาและพยายามรักษาระดับเอาไว้อย่างเดิม แต่บางครั้งมันก็กินลงไปดินจนพ่อดังต้องร้องเตือนให้กดหางไถลงหรือลอยขึ้นจนพ่อดังต้องบอกให้ขยักหางไถ

ด้วยความตั้งใจเพียงรอบเดียว ทู้ก็สามารถไถนาได้อย่างคล่องแคล่วจนพ่อปล่อยให้ทำคนเดียว ทู้รู้สึกสนุกเพลิดเพลินมากที่ได้ออกมาช่วยพ่อไถนา เขาคิดว่า ต่อไปนี้ถ้าไม่ได้ไปโรงเรียน เขาจะออกมาไถนากับพ่อทุกวัน

รวมเรื่องสั้นชุด เด็กบ้านนา นกน้อยในท้องทุ่ง (2539)

 ใบงานที่ 6.1 เรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา

ชื่อ..... ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากเรื่องสั้น เรื่องช่วยพ่อไถนา พร้อมทั้งบันทึก
ลงในตารางที่กำหนด

สีของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีขาว
หมวกสีเหลือง
หมวกสีดำ
หมวกสีแดง

ชื่อของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีเขียว	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
หมวกสีฟ้า	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

แนวเฉลยใบงานที่ 6.1
เรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา

ชื่อของหมวด	ตัวอย่างคำถาม
หมวดสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - “เจ้าเก” ในเรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา หมายถึงสัตว์ชนิดใด - ตัวละครในเรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา มีใครบ้าง
หมวดสีเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่ออ่านเรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา แล้วนักเรียนประทับใจในเหตุการณ์ใดมากที่สุด เพราะเหตุใด - เมื่ออ่านเรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา แล้วนักเรียนคิดว่าจุดเด่นของเรื่องสั้นนี้มีอะไรบ้าง - ประโยชน์ที่ใดรับจากการอ่านเรื่องสั้นนี้มีอะไรบ้าง
หมวดสีดำ	<ul style="list-style-type: none"> - ทำไมพ่อจึงไม่สอนให้ “ทิ” ไถนา - เมื่ออ่านเรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา แล้วนักเรียน แล้วนักเรียนคิดว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากสาเหตุใด
หมวดสีแดง	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่ออ่านเรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา แล้วนักเรียนคิดว่าแล้ว แล้วนักเรียนรู้สึกอย่างไร - ถ้านักเรียนเป็น ทูย์ นักเรียนอยากไถนาหรือไม่ เพราะเหตุใด
หมวดสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - ถ้านักเรียนเป็นทูย์ในเรื่อง นักเรียนจะมีวิธีการชักชวนให้ชาวนา กลับมาทำนาโดยใช้ควายอย่างไร - จากเรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา นักเรียนจะมีวิธีการอนุรักษ์การทำนาโดยใช้ควายอย่างไรบ้าง
หมวดสีฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ใจความสำคัญของเรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา คืออะไร - จุดมุ่งหมายของผู้แต่งเรื่องสั้นเรื่อง ช่วยพ่อไถนา คืออะไร - เมื่ออ่านเรื่องสั้น เรื่อง ช่วยพ่อไถนา แล้วนักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง

ชื่อจิงจิง เป็นคนสันดานบาปหยาบช้ำ ไม่ประกอบสัมมาอาชีพ เที้ยวเข้มเหงระราน ชาวบ้าน วันหนึ่งชื่อจิงจิงป่วยหนักกะทันหัน ขณะที่กำลังจะสิ้นใจ พระหยินสุ่ยได้ผ่านมาแฉวนั้น พระหยินสุ่ยรู้มาก่อนว่าชื่อจิงจิงเป็นคนชั่วร้าย บัดนี้เห็นเขา นำเวทนา บังเกิดเมตตาดำจึงเดินมาที่หน้าเตียงกล่าวกับเขาว่า “ชื่อจิงจิง แต่ไหนมาโยมไม่รู้จักทำดี เอาแต่ข่มเหงชาวบ้าน บัดนี้บาปกรรมเต็มล้น อาตมาเกรงว่ากายหน้าโยมจะถูกกรรมสนอง โยมรีบขมากรรมเถิด มิเช่นนั้นโยมตายแล้วคงต้องไปเกิดเป็นหมู” ชื่อจิงจิงรู้ตัวว่ากำลังจะตาย ได้ฟังพระพุทธเช่นนั้นรู้สึกกลัวมาก ในใจคิดว่าตลอดชีวิตข่มเหงชาวบ้าน ข่มขูรีดไถ ปล้นฆ่า ความชั่วทุกอย่างทำมาหมด ตายแล้วคงไม่ได้ไปที่ดีแน่ ตอนนี้จะกลับตัวไม่ทันแล้ว แต่เมื่อคิดว่าต้องไปเกิดเป็นหมู ถูกคนแกล่เนื้อเนียนหนั่งอดไม่ได้ที่จะเวทนาตนเอง บัดนี้มีพระมาเตือนให้ขมากรรม ก็รู้สึกดีใจจึงเอามือข้างซ้ายวางที่หน้าอกทำท่าเหมือนขมากรรม พระหยินสุ่ยเห็นดังนั้นก็กล่าวว่า “ดี ดี รู้จักขมากรรมก็ดีแล้ว แต่โยมใช้เพียงมือซ้าย ข้างเดียวไหว้พระ ยังไม่อาจหลีกเลี่ยงจากเป็นหมู แต่มือข้างซ้ายยังสามารถรอดพ้นจากมือหมูได้ เหตุนี้จึงรอดจากถูกมีดแกล่เนียน” หลังจากชื่อจิงจิงตายได้ 7 วัน แม่หมูบ้านแซ่เงินได้ออกลูก “หมูประหลาด” ตัวหนึ่งลูกหมูตัวนี้ขาหน้าข้างซ้ายเหมือนมือคนมีห้านิ้วครบถ้วน ชาวบ้านต่างแห่กันมาชมดู บางคนนึกถึงคำพูดของพระหยินสุ่ย จึงเชื่อว่าลูกหมูตัวนี้ต้องเป็นชื่อจิงจิงมาเกิดแน่ ข่าวนี้อันรู้ถึงลูกหลานของชื่อจิงจิง พวกลูกหลานจึงมาขอซื้อลูกหมูประหลาดนี้แล้วนำไปปล่อยที่วัดแห่งหนึ่ง

<http://www.mindcyber.com>

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากเรื่องสั้น เรื่องคนชั่วเกิดเป็นหมู พร้อมทั้งบันทึกลงในตารางที่กำหนด

สีของหมวก	คำถาม	คำตอบ
หมวกสีขาว
หมวกสีเหลือง
หมวกสีดำ
หมวกสีแดง

ชื่อของหมวด	คำถาม	คำตอบ
หมวดสีเขียว
หมวดสีฟ้า

แนวเฉลยใบงานที่ 6.2
เรื่องสั้นเรื่อง คนชั่วเกิดเป็นหมู

ชื่อของหมวด	ตัวอย่างคำถาม
หมวดสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - ชื่อจิงจิง มีนิสัยอย่างไร - ตัวละครในเรื่องสั้นเรื่อง คนชั่วเกิดเป็นหมู มีใครบ้าง
หมวดสีเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมใดของตัวละครตัวใดที่นักเรียนควรนำไปประพฤติเป็นแบบอย่าง - ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านเรื่องสั้นเรื่อง คนชั่วเกิดเป็นหมู มีอะไรบ้าง - จุดเด่นของเรื่องสั้นเรื่อง คนชั่วเกิดเป็นหมูนี้มีอะไรบ้าง
หมวดสีดำ	<ul style="list-style-type: none"> - ชื่อจิงจิงตายเพราะสาเหตุใด - พฤติกรรมใดของชื่อจิงจิงที่ไม่ควรนำไปประพฤติเป็นแบบอย่าง เพราะเหตุใด - ทำไมชื่อจิงจิงถึงกลัวเกิดเป็นหมู
หมวดสีแดง	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่ออ่านเรื่องสั้นเรื่อง คนชั่วเกิดเป็นหมู แล้วนักเรียนคิดว่าแล้ว แล้วนักเรียนรู้สึกอย่างไร - นักเรียนชอบตัวละครตัวใดมากที่สุดในเรื่องสั้น คนชั่วเกิดเป็นหมู เพราะเหตุใด
หมวดสีเขียว	<ul style="list-style-type: none"> - ถ้านักเรียนเป็นชื่อจิงจิงนักเรียนจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร - นักเรียนมีวิธีปฏิบัติอย่างไรเพื่อไม่ให้ตนเองเป็นเหมือนชื่อจิงจิง
หมวดสีฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ใจความสำคัญของเรื่องสั้นเรื่อง คนชั่วเกิดเป็นหมู คืออะไร - จุดมุ่งหมายของเรื่องสั้นเรื่อง คนชั่วเกิดเป็นหมู คืออะไร - เมื่ออ่านเรื่องสั้น เรื่อง คนชั่วเกิดเป็นหมู แล้วนักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
ท้ายแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ (ฉบับที่ 6)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้เนื้อหาของเรื่องสั้นเรื่อง คนชั่วเกิดเป็นหมู ตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในเรื่องนี้คือข้อใด (สรุปใจความสำคัญ)

ก. ซื่อจิงจงล้มป่วย	ข. ซื่อจิงจงเสียชีวิต
ค. ซื่อจิงจงข่มเหงระรานชาวบ้าน	ง. ซื่อจิงจงขมขื่นกรรมโดยใช้มือซ้าย
2. ตัวละครสำคัญในเรื่องนี้มีใครบ้าง (บอกรายละเอียด)

ก. ซื่อจิงจง พระหยินสุ่ย	ข. ซื่อจิงจง ลูกหมู
ค. พระหยินสุ่ย แม่หมู	ง. แม่หมู ลูกหมู
3. เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นท้ายสุด (บอกและลำดับเหตุการณ์)

ก. ซื่อจิงจงเสียชีวิต	ข. ลูกหมูประหลาดถูกนำไปปล่อยที่วัด
ค. ซื่อจิงจงขมขื่นกรรมโดยใช้มือซ้าย	ง. พระหยินสุ่ยเตือนซื่อจิงจงให้ขมขื่นกรรม
4. ข้อใดไม่ใช่นิสัยของซื่อจิงจง (อธิบายลักษณะตัวละคร)

ก. เกียจคร้าน	ข. ชอบระรานผู้อื่น
ค. ไม่เชื่อฟัง	ง. ชอบข่มขู่รีดไถ
5. จากการอ่านเรื่องสั้นเรื่องนี้ให้ข้อคิดในเรื่องใด (สรุปความรู้และข้อคิด)

ก. การทำความดี	ข. การสำนึกผิด
ค. การให้อภัย	ง. การมีสติ
6. ซื่อจิงจงขมขื่นกรรมเพราะสาเหตุใด (บอกความสัมพันธ์)

ก. เพราะกลัวเกิดเป็นหมู	ข. เพราะกำลังจะตาย
ค. เพราะพระหยินสุ่ยมาเตือน	ง. เพราะกลัวว่าตายแล้วจะไม่ได้ไปดี
7. เจตนาของผู้เขียนเรื่องสั้นนี้เพื่ออะไร (บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน)

ก. คำหั้น	ข. ตักเตือน
ค. อธิบาย	ง. ให้กำลังใจ

เฉลยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ
ทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6
1. ง
2. ก
3. ข
4. ค
5. ก
6. ง
7. ข

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ
2. ข้อสอบมีทั้งหมด 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทำข้อสอบ 60 นาที โดยให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ลงในกระดาษคำตอบ ข้อ ก ข ค หรือ ง ที่คิดว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

**แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ**

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

อ่านนิทานต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 1 – 4

กาตากับหงส์ขาว

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีกาตัวดำตัวหนึ่งมันนั่งเฝ้ามองหงส์ขาวอย่างใจจดใจจ่อ และ ได้ร้องตะโกนออกไปว่า

“ท่านหงส์ขาวผู้งดงาม ท่านช่วยแนะนำวิธีให้กับข้าได้ไหม ว่า ท่านทำเช่นไรถึงได้มีขนสีขาวที่งดงามเพียงนี้ ข้าอยากมีขนสีขาวเช่นท่าน กรุณาช่วยบอกข้าด้วย”

ส่วนหงส์ขาวทำเป็นไม่สนใจกับคำพูดของกาที่ยืนอยู่กลางน้ำและหาอาหารต่อ เจ้ากานึกว่าหงส์คงไม่ได้ยินในสิ่งที่มันพูดจึงร้องถามอีกครั้ง แต่หงส์ก็ไม่ได้ใส่ใจอะไร ก็หันมามองเจ้ากาเหมือนกับรำคาญเต็มที เจ้ากาก็ไม่สนใจในเมื่อหงส์ไม่ยอมบอก มีอยู่วิธีเดียว คือ ต้องเฝ้ามองดูทุกอิริยาบถของหงส์ว่าในแต่ละวันหงส์ทำอะไรบ้าง เจ้ากาก็เริ่มเลียนแบบ และมันพยายามมองดูหงส์ทำทุกอย่าง จนหงส์รู้สึกรำคาญจึงบินจากไป เช้าวันใหม่เจ้ากาก็มารอเจ้าหงส์เหมือนเคยและไม่นานหงส์ก็บินลงมาที่ท่านี้ ตั้งแต่เช้าจนถึงเย็นเจ้ากาไม่ยอมกินอะไรแม้แต่เฝ้ามองหงส์ไม่ให้คลาดสายตา เจ้ากาารู้สึกดีใจที่มันทำอย่างหงส์ได้ มันกล่าวว่า “ท่านหงส์ข้าทำอย่างท่านได้คงใช้เวลาอีกไม่นาน ก็จะมีขนสีขาวเช่นท่านแน่เลย” เจ้ากาเข้าใจว่าถ้ายืนแช่น้ำนาน ๆ เหมือนกับหงส์จะทำให้มันขาวเหมือนกับหงส์ได้ หงส์กล่าวว่า “เจ้ากาอย่ามาเสียเวลาเป็นวันกับข้าเลยเจ้าไม่มีวันจะมีขนสีขาวได้อย่างข้าหรอก เพราะข้าเกิดมาก็มีขนสีขาวเช่นนี้แล้ว ส่วนเจ้าก็เช่นกันเกิดมาก็มีขนเป็นสีดำ เจ้าก็น่าจะพอใจในสิ่งที่เจ้ามีไม่ดีกว่าหรือ ทำไมต้องมาขึ้นแช่น้ำให้เหนียวเปลา่ มันไม่ทำให้เจ้ามีขนเป็นสีขาวได้หรอก แถมเจ้าอาจจะเป็นไข้หวัดได้ อากาศที่นี้เย็นมากเจ้ารีบขึ้น มาจากน้ำเถอะ” จากนั้นหงส์ก็บินจากไป เจ้ากาขึ้นอยู่ได้ไม่นานเริ่มหนาวและหิวแต่มันก็พยายามยืนต่อเพราะมันต้องการเอาชนะเจ้าหงส์ “ข้าจะมีขนสีขาวอย่างเจ้าให้ได้คอยดู” ไม่นานเจ้ากาก็ล้มลงเพราะมันทนกับความหนาวเย็นไม่ไหว ในที่สุดมันก็ล้มป่วยและตายไปในที่สุด

<http://www.horhook.com/>

1. เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นท้ายสุด (บอกและลำดับเหตุการณ์)
 - ก. กาดำยื่นแซ่ซ่า
 - ข. กาดำหนาวและหิว
 - ค. กาดำล้มป่วยและตาย
 - ง. กาดำถามวิธีทำให้ขนเป็นสีขา
2. กาดำมีนิสัยอย่างไร (อธิบายลักษณะตัวละคร)
 - ก. เย่อหยิ่ง
 - ข. อัจฉาริษา
 - ค. ช่างจดช่างจำ
 - ง. ทะเยอทะยาน
3. กาดำเลียนแบบหงส์ขาวเพราะเหตุใด (บอกความสัมพันธ)
 - ก. เพราะต้องการมีขนสีขา
 - ข. เพราะต้องการเอาชนะหงส์ขา
 - ค. เพราะต้องการยั่วโมโหหงส์ขา
 - ง. เพราะประหลดที่หงส์ขาไม่บอกวิธีทำให้ขนเป็นสีขา
4. จากนิทานเรื่องนี้ให้ข้อคิดในเรื่องใด (สรุปความรู้และข้อคิด)
 - ก. ความพยายามทำให้ประสบความสำเร็จ
 - ข. ความทะเยอทะยานทำให้ตนเองมีความสุข
 - ค. ความพอใจในสิ่งที่ตนเองเป็นอยู่ทำให้เกิดความสุข
 - ง. ความไม่รู้จักประมาณตนเองทำให้ตนเองเป็นทุกข์

อ่านนิทานต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 5 – 6

เศรษฐีกับคนนำทาง

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ณ บริเวณบ้านของท่านเศรษฐี ซึ่งเป็นคนที่มีจิตใจโอบอ้อมอารีและเป็นคนใจดี มีเมตตากรุณาต่อชาวบ้านแถบนั้น ท่านเศรษฐีต้องการเดินทางเข้าไปเที่ยวในป่าจึงประกาศหาคนนำทางที่เก่ง มีความสามารถ มีคนมาสมัครมากมาย ท่านเศรษฐีมองหาอยู่นานและเห็นชายคนหนึ่งรู้สึกถูกอกถูกใจ ท่านเศรษฐีพอใจชายคนนั้น จึงตัดสินใจเลือกเป็นคนนำทางให้กับตัวเอง

ต่อมาท่านเศรษฐีและคนนำทางพร้อมกับลูกหาบอีกสองคนได้เดินทางเข้าไปในป่า ชายนำทางเดินนำหน้าอย่างมั่นใจ และคล้องเคล็ดดูแล้วก็ไม่น่าเป็นห่วงอะไร เขาเหมือนคนที่ชำนาญป่า ท่านเศรษฐีรู้สึกสบายใจไม่ต้องมานั่งกังวลใจต่อภัยอันตรายใด ๆ พวกลูกหาบเดินตามหลังมาติด ๆ ท่านเศรษฐีมองดูรอบ ๆ ป่า มีวิวสวยงาม มีทุ่งหญ้าสีเขียวขจี เต็มไปด้วยสัตว์เล็กสัตว์ใหญ่มากมายหลายชนิด เดินเข้าไปในป่าไม่นานสักเท่าไร ท่านเศรษฐีก็ต้องหมดสนุกทันทีเพราะชายนำทางพลัดตกลงไปในหลุมดักสัตว์ของนายพราน ลูกหาบทั้งสองต่างพากันช่วยดึงคนนำทางขึ้น ช่วยกันอยู่นานสักพักก็ขึ้นมาได้ ท่านเศรษฐีแปลกใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและแสดงสีหน้างกับคนนำทาง ทั้ง ๆ ที่เป็นคนนำทางแท้ ๆ กับพลัดตกลงไปในหลุมดักสัตว์นั้น คนนำทางต้องรู้จักหลบหลีกและต้องมีความรู้เรื่องป่าเป็นอย่างดี ไม่ใช่ตกลงไปแบบนั้น คนนำทางเดินทางต่อและทำท่าที่อับอายกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ท่านเศรษฐีพูดกับคนนำทางพร้อมกับ อธิบายให้ฟังว่าเจ้าเป็นคนนำทางแท้ ๆ ยังพลัดตกลงไปในหลุมสัตว์แล้วนับประสาอะไรกับข้าที่ไม่รู้จักป่าเช่นเจ้า ฉะนั้นเจ้าควรระมัดระวังให้มากขึ้นกว่านี้แล้วต่อไปเจ้าจะได้ไม่ต้องลงไป อยู่ที่หลุมดักสัตว์อีก

5. ตัวละครสำคัญในเรื่องนี้มีใครบ้าง (บอกรายละเอียด)

- ก. ท่านเศรษฐี ลูกหาบ
- ข. ลูกหาบ นายพราน
- ค. ชายนำทาง ลูกหาบ
- ง. ท่านเศรษฐี ชายนำทาง

6. เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในเรื่องนี้คือข้อใด (สรุปใจความสำคัญ)

- ก. เศรษฐีประกาศหาคนนำทาง
- ข. เศรษฐีเดินชมธรรมชาติอย่างเพลิดเพลิน
- ค. คนนำทางพลัดตกลงไปในหลุมดักสัตว์
- ง. ลูกหาบช่วยกันดึงคนนำทางขึ้นมาจากหลุมดักสัตว์

อ่านสารคดีต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 7 – 11

ผึ้ง

ผึ้งเป็นแมลงที่อยู่รวมกันเป็นสังคมใหญ่ ไม่มีผึ้งตัวใดสามารถอยู่เพียงลำพังได้เป็นเวลานาน ผึ้งแต่ละรังเปรียบเสมือนครอบครัว ๆ หนึ่ง อยู่รวมกันด้วยความสามัคคี และช่วยกันทำงานตามหน้าที่ รังผึ้งรังหนึ่ง ๆ ประกอบด้วย ผึ้งนางพญา เป็นศูนย์กลางทำหน้าที่ผสมพันธุ์ สร้างประชากรผึ้ง มีขนาดใหญ่กว่าผึ้งงาน

ผึ้งตัวผู้ มีขนาดใหญ่ ลำตัวอ้วนกว่าผึ้งนางพญาและผึ้งงาน ผึ้งตัวผู้ไม่มีเหล็กในหาอาหารเองไม่ได้ แต่จะรับอาหารจากผึ้งงาน มีหน้าที่ผสมพันธุ์

ผึ้งงาน มีขนาดเล็กที่สุด มีหน้าที่หลักในการทำงานภายในรัง และออกหาอาหาร

อาหารของผึ้ง คือ น้ำหวานที่โคนกลีบดอกไม้ ผึ้งงานจะออกหาอาหารตามดอกไม้ต่าง ๆ เมื่อผึ้งงานตัวใดพบดอกไม้บาน ก็จะส่งสัญญาณให้กับผึ้งตัวอื่น ๆ โดยวิธีการเต้นรำ แล้วจึงชักชวนกันไปขนน้ำหวานเพื่อนำมาเก็บไว้ในรัง

ดอกกรัก (2548 : 150)

7. ข้อใดไม่ใช่หน้าที่ของผึ้งงาน (บอกรายละเอียด)
- หาอาหาร
 - ผสมพันธุ์
 - ทำงานภายในรัง
 - ขนอาหารมาเก็บ
8. จุดมุ่งหมายของเรื่องนี้คือข้อใด (บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน)
- ให้ความรู้เรื่องผึ้ง
 - บอกชนิดของผึ้ง
 - ให้รักษาแหล่งอาหารของผึ้ง
 - บอกขั้นตอนการหาอาหารของผึ้ง
9. ใจความสำคัญของเรื่องนี้คือข้อใด (สรุปใจความสำคัญ)
- ผึ้งอยู่เพียงลำพังไม่ได้
 - น้ำหวานคืออาหารของผึ้ง
 - ผึ้งอยู่รวมกันเป็นสังคมใหญ่
 - รังผึ้งประกอบด้วยผึ้งนางพญา ผึ้งตัวผู้ และผึ้งงาน
10. เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นหลังสุด (บอกและลำดับเหตุการณ์)
- ผึ้งงานเดินรำ
 - ผึ้งงานออกหาอาหาร
 - ผึ้งงานพบดอกไม้บาน
 - ผึ้งงานขนอาหารมาเก็บ
11. ผึ้งส่งสัญญาณให้ผึ้งตัวอื่น ๆ ด้วยการเดินรำเพราะอะไร (บอกความสัมพันธ์)
- พบศัตรู
 - พบผึ้งตัวผู้
 - ถึงเวลาหาอาหาร
 - พบแหล่งอาหาร

อ่านสารคดีต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 12 – 13

ตำนานของเล่นเด็ก

ของเล่นในโลกมีมานานนับพันปีมาแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นรูปจำลองสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ของแกะสลัก ตุ๊กตา ลูกข่าง และฟุตบอล ต่อมาได้เริ่มมีตุ๊กตาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้มีการประดิษฐ์ตุ๊กตาเลียนแบบธรรมชาติ เลียนแบบหนังการ์ตูน ตุ๊กตาที่สามารถถอดแขนขาได้ ต่อมาได้มีการผลิตตุ๊กตาสำหรับเด็กผู้ชายด้วย โดยทำเป็นตุ๊กตาทหาร ตุ๊กตารูปสัตว์ ตุ๊กตารูปละครสัตว์ และยังมีของเล่นชุดชิ้นส่วนต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นรูปร่างต่าง ๆ ได้อีกด้วย

ของเล่นจากต่างประเทศได้เข้ามาในเมืองไทยตั้งแต่สมัยอยุธยา แต่ไม่มีหลักฐานแน่ชัด จนสมัยรัชกาลที่ 3 ได้มีสินค้าจากเมืองจีนเข้ามาในเมืองไทยครั้งแรก โดยบรรทุกมาทางเรือสำเภาลิ่งของส่วนใหญ่ที่คนจีนนำมาขายนั้นก็จะมีของเล่นรวมอยู่ด้วย เช่น รถบรรทุก รถลาก และรถไถลาน

ของเล่นไทยส่วนใหญ่มักเป็นของเล่นพื้นบ้านที่ใช้ในการละเล่นต่าง ๆ เช่น เดินกะลา หม้อข้าวหม้อแกง เป็นต้น ส่วนใหญ่มักทำจากวัสดุธรรมชาติ ดังนั้นจึงไม่มีความคงทนถาวรจะเนาเปื่อยไปตามกาลเวลา

ของเล่นไทยแต่ละภาคจะคล้ายกัน การเล่นเรือทางภาคใต้จะใช้เปลือกมะพร้าวมาตัดเป็นเรือใช้กระดาษเสียบกลายเป็นเรือใบ ส่วนภาคกลางจะนำไม้ไผ่มาเหลา หยอดเทียนร้อน ๆ ปักขนนกก็จะได้เรือเช่นกัน ของเล่นของไทยมักจะไม่ค่อยเปลี่ยนรูปแบบ รูปทรงมากนักแต่จะเปลี่ยนแปลงในเรื่องวัสดุเท่านั้นคงเป็นเพราะอิทธิพลจากต่างประเทศ ตัวอย่างที่เห็นชัด ๆ คงจะเป็นตุ๊กตาที่แต่เดิมทำมาจากลูกตาลหรือไม้ ต่อมาได้พัฒนาทำจากพลาสติกแต่เคลื่อนไหวไม่ได้ ตุ๊กตาที่เคลื่อนไหวได้เหมือนมีชีวิตต้องซื้อจากต่างประเทศ

ประเภทของของเล่นอาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือประเภทที่ 1 ของเล่นที่ผลิตเพื่อการค้า เน้นการออกแบบที่สะดุดตา เพื่อเรียกร้องความสนใจจากเด็ก ๆ ประเภทที่ 2 ของเล่นที่ใช้ความคิด ฝึกให้เด็กคิดมากกว่าความเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว ประเภทที่ 3 ของเล่นที่มี

ประโยชน์หลายอย่าง อาจเป็นทั้งของโชว์ ของตกแต่งบ้าน และเป็นของเล่นไปในตัว ประเภทสุดท้าย คือ ของเล่นที่เคยผลิตมาแล้วในอดีต ปัจจุบันได้นำมาผลิตขึ้นอีก เช่น ชุบน้ำชา เกวียน และรถไฟ วัสดุที่ใช้ทำอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ปัจจุบันของเล่นส่วนใหญ่ทำมาจากพลาสติก พลาสติกเป็นวัสดุ ที่มีอายุยืนยาวหลายปี

ของเล่นเด็กเป็นสิ่งที่ทำให้ทราบถึงเรื่องราวในอดีตได้อาจไม่สวยงาม แต่นับเป็นสิ่งที่น่าสนใจ มีสีสันที่ดึงดูด มีรูปร่างแปลกตา ทำให้เด็กอยากรู้อยากเห็น และอยากสัมผัส นอกจากนี้ยังให้ความรู้และความเพลิดเพลินอีกด้วย

ศศิพรรณ เปรื่องศิลปรัตน์ (2544 : 241 – 242)

12. ลักษณะของของเล่นไทย เป็นอย่างไร (อธิบายลักษณะตัวละคร)

1 แข็งแรง ทนทาน	2 เป็นของเล่นพื้นบ้าน
3 ทำจากวัสดุธรรมชาติ	4 เป็นของเล่นที่ใช้ในการละเล่นต่าง ๆ
ก. 1 2 3	
ข. 1 3 4	
ค. 1 2 4	
ง. 2 3 4	

13. ถ้านักเรียนได้รับรางวัลเป็นของเล่น นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร (สรุปความรู้และข้อคิด)

- ก. นำของเล่นไปอวดเพื่อน
- ข. เล่นด้วยความทะนุถนอม
- ค. ถอดชิ้นส่วนแล้วประกอบใหม่
- ง. เล่นอย่างรุนแรงเพื่อทดสอบความทนทาน

อ่านเรื่องสั้นต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 14 – 18

ไอ้ตุ๋น

ไอ้ตุ๋นเป็นสุนัขพันธุ์ไทยสีนวลของทวด มันถูกรถชนตาย และรถคันที่ชนได้ขับหนีไป ทวดเสียใจมาก ทวดได้นำไอ้ตุ๋นไปฝังไว้ในไร่ จนคำก็ไม่มีวีแววของรถคันนั้น แม่ของทวดเมื่อเห็นว่าคำแล้วลูกยังไม่กลับบ้านก็ได้ออกไปตาม เมื่อรู้เรื่องทั้งหมดก็ปลอบใจทวดและบอกว่าจะหาสุนัขตัวใหม่มาให้ ทวดบอกกับแม่ว่าอยากจับคนที่ขับรถชนไอ้ตุ๋นมาถามว่า ถ้าเขาเป็นเจ้าของสุนัขและสุนัขของเขาถูกรถชน เขาจะเสียใจไหม ก่อนนอนทวดภาวนาขอให้ได้พบเจ้าของรถคันนั้น

วันรุ่งขึ้นทวดได้ไปเฝ้าคอยรถคันนั้นอีก รถผ่านหน้าเขาไปหลายคันจนกระทั่งคันที่เฝ้าคอยแล่นมาช้า ๆ และจอดอยู่ตรงหน้า เจ้าของรถได้เปิดประตูลงมาขอโทษด้วยความเป็นมิตร และเล่าถึงความจำเป็นที่ต้องพายุที่ป่วยหนักไปส่งโรงพยาบาลที่กรุงเทพฯ ทำให้ไม่ได้มาขอโทษ ตั้งแต่เมื่อวาน ทวดได้ฟังเหตุผลก็หายโกรธ จากนั้นเจ้าของรถก็แนะนำตัวว่าชื่อ มरุต อยากเป็นเพื่อนกับทวดและบอกว่าจะหาลูกสุนัขตัวใหม่มาให้ ทวดหายโกรธและยินดีเป็นเพื่อนกับมरุต ทวดบอกว่าจะเรียกลูกสุนัขตัวใหม่ว่า ไอ้ตุ๋น อีก

ประภาพร ชัยปายาง (2549 : 211)

14. ทำไมคนขับรถชนไอ้ตุ๋นแล้วจึงขับรถหนีไป (บอกความสัมพันธ์)

ก. เพราะรีบไปเที่ยว	ข. เพราะกลัวความผิด
ค. เพราะไม่สนใจว่าจะชนอะไร	ง. เพราะรีบพายุไปส่งโรงพยาบาล

15. ทวดมีนิสัยเป็นอย่างไร (อธิบายลักษณะตัวละคร)

ก. ซุกซน	ข. มีเหตุผล
ค. เห็นแก่ตัว	ง. เอาแต่ใจตนเอง

16. เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นหลังสุด (บอกและลำดับเหตุการณ์)

ก. มารุตขับรถชนไอ้ตุ๋น	ข. มารุตและทวดเป็นเพื่อนกัน
ค. มารุตมาขอโทษทวด	ง. มารุตขับรถพายุไปโรงพยาบาล

19. แม่ล้มป่วยเพราะสาเหตุใด (บอกรายละเอียด)

- ก. เพราะทำงานหนัก
- ข. เพราะเป็นโรคร้าย
- ค. เพราะไม่ได้พักผ่อน
- ง. เพราะร่างกายไม่แข็งแรง

20. เรื่องนี้สรุปใจความสำคัญได้ว่าอย่างไร (สรุปใจความสำคัญ)

- ก. อาหารสำหรับผู้ป่วย
 - ข. อาการของคนเมื่ออายุมาก
 - ค. ความรักของแม่
 - ง. ความสัมพันธ์กันภายในครอบครัว
-

**เฉลยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ**

ข้อที่ 1 ก	ข้อที่ 11 ง
ข้อที่ 2 ง	ข้อที่ 12 ง
ข้อที่ 3 ก	ข้อที่ 13 ข
ข้อที่ 4 ค	ข้อที่ 14 ง
ข้อที่ 5 ง	ข้อที่ 15 ข
ข้อที่ 6 ค	ข้อที่ 16 ข
ข้อที่ 7 ข	ข้อที่ 17 ค
ข้อที่ 8 ก	ข้อที่ 18 ค
ข้อที่ 9 ค	ข้อที่ 19 ก
ข้อที่ 10 ง	ข้อที่ 20 ค

แบบสอบถามความคิดเห็น

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างขวามือเพียงช่องใดช่องหนึ่งในแต่ละข้อตามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ

เห็นด้วยมาก ให้ระดับ 3
เห็นด้วยปานกลาง ให้ระดับ 2
เห็นด้วยน้อย ให้ระดับ 1

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	3	2	1
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
1. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับ ต่อเนื่อง ไม่สับสน			
2. สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ไม่ยากจนเกินไป			
3. ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้			
4. ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดและความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้			
5. ส่งเสริมให้นักเรียนตั้งคำถามและค้นหาคำตอบในสิ่งที่อยากรู้			
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้			
6. นักเรียนสนุกสนานในการปฏิบัติตามกิจกรรมทุกขั้นตอน			
7. นักเรียนมีความพึงพอใจในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม			
8. นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองและยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
9. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนตลอดเวลา			
10. ครูคอยช่วยเหลือและแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติตามกิจกรรมอย่างทั่วถึง			

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

.....

1. อาจารย์สินี เพียรพิทักษ์

ข้าราชการบำนาญ (ครู ค.ศ. 3 การสอนภาษาไทย)

โรงเรียนสามพรานวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

2. อาจารย์เฉลิมศรี กองสุข

ครู ค.ศ. 3 (การสอนภาษาไทย)

โรงเรียนสามพรานวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

3. อาจารย์ชวลีพร แจ่มถนอม

ครู ค.ศ. 2 (การวัดผล)

โรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

ภาคผนวก ฉ

- หนังสือขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย
- หนังสือขออนุญาตทดลองเครื่องมือวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ)/ 1๐๖

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

13 มกราคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์สินี เพียรพิทักษ์

ด้วย นางสาวอุษอร ฟองดา นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา
ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค
หมวกหกใบ” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบ
การทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็น
ผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

อนันต์ ฤกษ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะคังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 107

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

13 มกราคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์เฉลิมศรี กองสุข

ด้วย นางสาวอุรอร ฟองดา นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา
ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค
หมวกหกใบ” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบ
การทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็น
ผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีชัย ชินะดังกูร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 108

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

13 มกราคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ชูเกียรติ แจ่มถนอม

ด้วย นางสาวอุซอร์ ฟองตา นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา
ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค
หมวกหกใบ” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบ
การทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็น
ผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ 180

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

21 มกราคม 2552

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านมานนัว

ด้วย นางสาวอุซอร์ ฟองดา นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ” มีความประสงค์จะขอตกลงเครื่องมือวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวได้ขอตกลงเครื่องมือวิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ 269

 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
 พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

28 มกราคม 2552

เรื่อง ขอลาอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขี้เหล็ก (ศรีธรรมวัฒน์ราษฎร์อนุถูล)

ด้วย นางสาวอุษอร ฟองดา นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิจัย ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งนักเรียนทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

 (รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะคังกูร)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ – นามสกุล นางสาวอุษอร ฟองตา
 ที่อยู่ 48 หมู่ 10 ตำบลปงแสนทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100
 โทรศัพท์ 054 – 829689
- ประวัติการศึกษา
- พ.ศ. 2543 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนลำปางกัลยาณี
 อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
- พ.ศ. 2547 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการ
 ประถมศึกษา (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พ.ศ. 2549 ศึกษาต่อระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ
 การนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ศิลปากร